

Petru Todoran

SIDEX **O VIAȚĂ DE OM**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Todoran, Petru

Sidex : o viață de om / Petru Todoran. - Galați : Axis Libri, 2018

2 vol.

ISBN 978-606-8719-92-4

Vol. 1. - 2018. - ISBN 978-606-8719-93-1

821.135.1

© 2018 Editura Axis Libri

Str. Mihai Bravu, Nr. 16

Galați 800208

Tel: +40 236 411037,

Fax: +40 236 311060

E-mail: axislibri@gmail.com

Copyright © 2018 Petru Todoran
Toate drepturile rezervate autorului

Petru Todoran

SIDEX O VIAȚĂ DE OM

Volumul I

Ediția a doua, revăzută și adăugită

Axis Libri

Galați

PARTEA I

LA ÎNCEPUT A FOST...

*Ce tineri am intrat și cu ce rost
Și ce bătrâni ieșim din tot ce a fost.*

Adrian Păunescu - *Spune-mi ceva*

Capitolul 1

ANGAJAREA

S tătea pe bordură, așteptând. Pe magistrala nord - sud, sau, mai bine zis, pe ceea ce avea să devină într-o bună zi acel drum în construcție, goneau basculante de mare tonaj, goale sau încărcate cu pământ și în urma fiecărei mașini praful se ridica dens, plutind alene, parcă și el îngreunat de căldura ce devenea cu fiecare ceas tot mai sufocantă. Această arteră care lega capetele de nord și de sud ale Combinatului era, în mare parte, trasată, bordurile din bazalt fuseseră fixate cu beton și, din loc în loc, cilindrii grei nivelau pietrișul peste care urma să se toarne mii de tone de beton. Artera era concepută ca o autostradă, Paul chiar se miră de ce oare arhitecții au botezat-o simplu, magistrală, în loc să-i spună, cu mândrie, autostradă. În fapt, era prima autostradă din țară! Dar acum mândria combinaștilor era doar un canal cu 3 benzi pe sens, plin de praful acesta alunecos, de parcă ar fi fost pudră de talc.

Aștepta autobuzul de interior care să-l ducă la Poarta Sud, împreună cu alți 20 și mai bine de oameni, toți cu probleme de angajare, după cum grăiau explicit dosarele subțiri sau mai groase pe care le țineau în mâini. „Pe tine unde te-au dat? La furnalul 2, dar pe tine? La uzina de piese de schimb. Ai calificare? Ai școala profesională? Da, sunt strungar, cu armata făcută!” se auzeau dialoguri scurte din grupul celor care, ca și Paul, așteptau aceeași mașină care întârzia.

Aveau de ales, o cursă de interior sau mersul pe jos, cale de 3 kilometri, prin praful din drum, dar și din aer. Își simțea nările uscate și iritate, iar picioarele încălțate în sandale cu barete erau umflate de pișcăturile de țânțari. Descoperea aici, la Galați, că era alergic la țânțari. Și era doar de o săptămână în orașul acesta dunărean, cu o climă greu de suportat de un muntean trăit printre brazi și flori de câmp.

Acolo, la Poarta Sud, toți acești oameni care se angajau să muncească în marele combinat aveau de făcut instructajul de protecția muncii. Numai acest serviciu rămăsese izolat, la mare distanță de centrul platformei siderurgice, restul birourilor pe unde trecea traseul semnăturilor pentru angajare fuseseră aduse în clădirea joasă, cu un singur etaj, al direcției administrative.

Căldura lunii august, seceta și praful fin erau dușmanii zilei, care-i făceau să înjure cu năduf pe oamenii aceștia, în cea mai mare parte țărani de prin partea locului, de pe podișul Covurluiului, de prin văile Siretului și Prutului sau din Bărăgan, de dincolo de Brăila până spre Făurei și Țândărei, obișnuiți cu veri toride și praf din belșug.

Un tip ca de 40 de ani, scund și corpulent, se apropie de el și îl abordă, curios să știe cine este băiețelul acesta cam prea finuț pentru praful ce-i scâldea pe toți, deopotrivă.

— Dumneavoastră sunteți inginer, nu-i așa că am ghicit?

— Da, domnule, ați ghicit, sunt inginer, am fost repartizat aici, în vara asta am terminat facultatea.

— Îmi pare bine de cunoștință, eu sunt Ion Căpățână, de loc din Bălăbănești, un sat mai aproape de Bârlad, am aproape 100 de kilometri distanță. Dar eu am casa la Frumușița, la doi pași de Galați și ca să-mi dea casă la bloc, mi-am făcut mutarea în satul unde m-am născut, la Bălăbănești. Ce credeți, o să-mi dea casă la bloc? Că așa am auzit, că toți cei care stau la țară *sub 50 de kilometri* vor face naveta, nu primesc bloc. Eu sunt tractorist de meserie, am lucrat la ceapeu de când s-a înființat, m-am săturat de sărăcie și păduchi, așa că am venit să mă fac orășean. Știți, spuse cu voce scăzută, dându-se mai aproape de tânărul inginer, noi locuim, de fapt, la Frumușița, dar mi-am făcut mutația pe buletin la Bălăbănești, unde m-am născut eu, ca să pot primi bloc. Credeți că pot avea probleme? Sunt gata să dau și din urechi dacă e nevoie, numai să-mi

dea apartament, că nevasta și copiii mă bat la cap de dimineața până seara să iau blocul mai repede.

Și ca să fie convingător, începu să-și miște urechile cu mare mobilitate, spre hazul celor din jur: „Uite, dom'le, chiar dă din urechi ca un măgar!”

Comicul nea Ion Căpățână tractoristul se înclină scurt, în patru vânturi, după care imită claxonul autobuzului strigând:

— Nu mă așteptați, sunt plin ochi, nu opresc la stația Turn!

De unde o fi știut nea Ion adevărul? Paul nu realizează pe moment, dar imediat autobuzul mult așteptat luă virajul dinspre Poarta Est și trecu în viteză pe lângă ei, cu ciorchine de bărbați atârănând de cele 3 scări de acces. Mulțimea din stație urlă iritată, fluierături și huiduieli izbucniră spontan.

— Unde v-au repartizat, domnule inginer? Ce meserie aveți? Nu vă supărați că întreb, dar eu sunt un țăran curios, așa sunt pe la noi tractoriștii, înțelegeți? La țară, noi, tractoriștii sau mecanizatorii, după cum ni se spune acum, suntem oamenii cu meserie, nu pălmași la sapă, așa că ne-am învățat să ne dăm pe lângă oamenii de la oraș, ca egali cu ei. Dar haideți să o luăm pe jos, am să vă arăt ce fel de oameni suntem noi, țăranii din Moldova. Că dacă stăm aici, nu vom ajunge la Poarta Sud nici la apusul soarelui, că mașinile sunt rare și lumea-i multă.

Paul acceptă, oricum nu avea de ales, trebuia să ajungă la Poarta Sud până la ora 12 pentru instructajul de protecția muncii, puteau să facă drumul de 3 kilometri până atunci. Porni după nea Ion tractoristul. Așa mititel și bondoc, îi aducea aminte de un personaj de film românesc, recent rulat pe ecrane.

Când ajunseră depărțitor de proștii care rămăseseră în stație, cum îi caracteriza expertul în *descurcări*, nea Ion, acesta scoase din traista de pânză o cască de protecție, neagră, turtită, scorojită de multă folosință. Și-o puse pe cap și ocupă loc pe mijlocul „șenalului navigabil”, cum spuse, dându-se mare:

— Acu' să vedeți ce știe să facă țăranul!

Curând apărură o basculantă, venea în viteză, parcă să-l facă afiș pe cutezătorul Ion tractoristul. Acesta însă nu se clinti, așa că la 20 de metri

de obstacolul viu șoferul frână scrâșnind și aruncând peste cabina mașinii tot norul de praf care-i fusese trenă până aici. Un puștan cam de o seamă cu tânărul inginer stagiar scoase capul pe geamul portierei și se răsti, plin de importanță:

— Ce vrei, țărane? Ți s-o urât cu viața? Nu vezi că noi avem treabă? Noi construim socialismul, măi, nu ne puneți piedici! Dă-te din drum, că nu am voie să iau pasageri în cabină!

— Uite ce, mucea, am ordin de la șeful de lot să-l duc pe domnul inginer de urgență la Poarta Sud, că are de preluat documentație de acolo, așa că fă bine și pune umărul la construirea socialismului, că patria îți va fi recunoscătoare cu ceva în plus dacă ne ajuți!

Atitudinea bătoasă și vorbele dure au avut efect, cei doi s-au urcat în cabina mașinii și după nici cinci minute au ajuns la Poarta Sud. Autobuzul care gema de lume abia se târa pe la jumătatea drumului, așa că Paul și cu nea Ion Căpățână au intrat primii în biroul tehnicianului de NTS-PSI, cum era scris pe ușă pe un carton cam gri la culoare. Aici au primit fișele de instructaj individual și au fost invitați să le completeze cu litere de tipar, cât mai frumoase. Evident, nea Ion a cerut contraserviciu pentru transportul rapid așa că Paul scoase stiloul și caligrafie frumos datele personale ale lui și ale tovarășului de drum. Când tehnicianul văzu scrisul frumos al tânărului inginer imediat atacă cu o ofertă tentantă:

— Domnule inginer, mai aveți de așteptat vreo 2 ore până vine caravana cu filmul de protecția muncii, eu vă rog să mă ajutați la completat fișele, că acuși dă năvală mulțimea și singur nu fac față. Poate că găsim o soluție să vă scurtăm timpul de ședere pe aici, ce ziceți?

— Ne învoim, desigur, că nimic nu-i gratis astăzi, trebuie să ne pui într-o mașină care să ne ducă în oraș, ăsta-i prețul, negocie direct și fără scrupule nea Ion tractoristul.

— Dar dumneata cine ești, de ce te bagi, eu am treabă numai cu domnul inginer!

— Eu sunt unchiul lui, frate cu mamă-sa, sora mea mai mică, deci ca rude trebuie să împărțim totul pe din două!

După câteva minute ușa de la intrarea în clădire a fost asaltată de mulțimea care se revărsa din autobuz. Coada s-a format cu înghionteli și certuri scurte: „Băi, neamule, am fost înaintea ta, nu fi măgar”, „Pe

asta de unde ai mai scos-o, că ai fost înaintea mea, ce, ai alergat prin fața autobuzului?” și așa mai departe. Șeful de birou, obișnuit de astfel de scene și sătul de atâta gălăgie, a băgat un deget în gură și cu mare meșteșug a fluierat ciobănește, puternic.

— Din acest moment nimeni nu mai scoate o vorbă! În rând, câte doi, a-li-ni-e-re! zberă el ca un veritabil majur. Ce-i, răcane, n-ai făcut armata? Nu știi ce-i aia instrucție de front?

În ordine, oamenii scoaseră hârtiile, repartitia de la Biroul Personal către locul de muncă, buletinele de identitate și actele de studii. Cei doi scribi, adică tehnicianul, tovarășul Roșu și Paul Tarniță, inginerul stagiar încă neangajat complet, au intrat în acțiune. Ion Căpățână ținu rândul și ordinea, astfel că au terminat un autobuz de oameni în timp record. Tovarășul Roșu exclamă, la sfârșit:

— Măi, ce mare ajutor mi-ați dat! Să aveți noroc la muncă și la casă așa cum am avut eu parte, cu voi, azi! Apoi invită pe toată lumea în sala de proiecție, le puse filmul de instructaj și apoi le înmână fișele de NTS-PSI fiecăruia.

Închise biroul cu cheia și puse lacătul la ușă, agăță un anunț scurt „Pauză de masă” și îi scoase pe cei doi la un IMS destul de obosit, dar care porni la prima cheie. Îi lăsă la terasa Tirighina, destul de departe de oraș, dar... *de aici găsiți loc în cursa de Șendreni care trece la oră!*

— Nea Ioane, mare noroc am avut cu matale azi, zise Paul. S-ar cuveni să fac cinste cu o bere, dar eu nu beau și nici bani nu prea am, așa că rămâne la prima chenzină!

— Hai, domnule, chiar așa, pe căldura asta nu bei cu mine o halbă blondă? Mai mare rușinea! Bani am eu, că am luat lichidarea de la SMT și în casă eu sunt bărbatul, adică casierul! Hai să stăm jos aici, la terasă. Știi cum e poreclită cârciuma asta? „La operativă!” Știi ce-i aceia o operativă?

— Da, răspunse Paul, dar care-i istoria cu acest nume?

— Păi cică cei de la furnale, adică nu toți, ci doar câțiva șefi dintre cei aduși aici ca mari specialiști de la Reșița și Hunedoara, se întrunesc aici pe la ora prânzului și fac ședință, adică fac schimb de experiență între cele 2 combinate siderurgice mari din țară. Se ceartă, pun pariuri, apoi plătesc cu fripturi și țuici, că ei au salarii mari și-s învățați cu aceste chefuri.

— Dar dumneata de unde le știi pe toate acestea, nea Ioane? întrebă Paul.

— Cum de unde? De la navetă, că în tren până la Bălăngăneștiul meu trec aproape 3 ore, de plictiseală jucăm cărți și spunem povești. Acolo, în trenul de navetă aflu tot felul de lucruri. Eu de unde crezi că am învățat șmecheria cu opritul basculantei, ha? Din tren, desigur, de la un icemeseghist, adică unul din satul meu care lucrează la constructor.

Paul văzu un panou mare, înrămat, pe gardul interior al terasei și, curios, se apropie ca să-l citească. Textul vorbea despre ruinele din imediata vecinătate a terasei, invitând la respect față de vestigii istorice foarte importante (aiurea, ruine lăsate în... ruină, pline de mizeriile civilizației moderne!), adică ruinele unei cetăți dacice peste care s-a construit o cetate romană. Pe-aici s-a situat granița imperiului roman până la retragerea aureliană din 270 era noastră!

Întors la masă, Paul i-a relatat lui nea Ion cele citite, punându-și întrebarea de ce s-a construit o cârciumă lângă un obiectiv istoric de mare valoare. Ce fel de gospodari sunt pe aici?

— Păi, domnule inginer, pe aici sunt numai țărani proști ca mine și furnaliști bețivi ca cei de colo, pe cine interesează niște pietre vechi? Dar să lăsăm asta, hai să bem că se încălzește berea.

Pe la ora 13,00 Paul și Ion erau amici, se mulțumiră doar cu o halbă și un țap de bere. Apoi s-au urcat împreună în autobuzul 10 și au plecat spre centru. Ion a coborât la restaurantul Miorița de unde a luat-o pe jos până la gară, iar Paul a mers mai departe spre casa unchiului Marian, fratele mai mic al socrului său, care îi găzduia până ce aveau să primească locuință de la Combinat.

Acasă erau doar mătușa Smaranda și Corina, fiica cea mică. Ionela, soția lui, încă nu sosise de la serviciu, mai avea până pe la 4 după amiază. Lucra la o cooperativă meșteșugărească specializată în cizmărie și marochinărie. Alt post în domeniul ei nu au găsit, chiar și pentru această repartitie au trebuit să se zbată puțin, cheltuind ceva bani. Știind de la unchiul Marian că există un post vacant de inginer pielar la această cooperativă, Ionela a luat repartitie guvernamentală la *Ucecom*, forul coordonator al cooperativelor meșteșugărești. Postul scos la concurs de aceștia era tocmai la Satu Mare. Așa că, prin ajutorul unchiului Ionel

au obținut o adresă semnată de președintele de la *Unirea*, către *Ucecom*, prin care se cerea emiterea de repartitie pentru doamna... care, fică de cooperator fiind, are dreptul să muncească alături de părinți! Hârtia lor a fost acceptată și cineva mai mare, un vicepreședinte de la *Ucecom*, scris pe Repartiția guvernamentală rezoluția salvatoare „Postul s-a mutat la Galați, la Cooperativa *Unirea*”. Și gata!

Cu angajarea semnată și parafată, cu fișa de protecția muncii nouă, a doua zi Paul se va prezenta la lucru. Fusesse repartizat la secția Prăfoase, la Oțelăria numărul 1. Paul nu știa pe unde vine această secție de prăfoase, dar însăși numele îi dădea fiori: va avea parte de praf de înghițit toată viața? Mai bine rămâneam cioban la oi, îi spusese tânărului înalt de doi metri și slab ca un catarg de velier care îi hotărâse soarta, completând un rând din tabelul ce avea scris cu litere de tipar, în capul listei INGINERI.

— Nu sunt eu de vină, tovarășe, ăsta-i norocul dumitale, repartizarea se face la rând, așa a ordonat tovarășul director general. Toate secțiile au nevoie de ingineri, ce vreți mai mult, după o săptămână o să-mi mulțumiți, că vă vor avansa șef de secție, direct la leafă babană!

Întrebă în dreapta și în stânga pe unde vine această secție, dar nimeni nu avea habar. Tot tovarășul Prăjină - își câștigase deja această poreclă de la oamenii care treceau obligatoriu prin fața locului - îl lămuri:

— Mergi matale dimineata la prima oră la Oțelărie, la tovarășul inginer șef Nathan, el te va repartiza. Și îți va arăta unde este secția asta, cu prafuri multe!

Când auzi de numele *Nathan*, lui Paul îi sări inima de bucurie. Acasă, în orașul natal, avusese un coleg de liceu cu acest nume, fuseseră buni prieteni și acesta se lăuda cu unchiul lui care era mai mare peste toți inginerii la Galați, la combinatul siderurgic. O să-l întrebe dacă-i rudă cu Samuel Nathan, colegul lui de liceu și o să-i transmită direct rugămintea să-l ajute să obțină o locuință, dacă se poate chiar un apartament cu 2 camere măcar, i-ar ajunge doar atât pentru început, că au de gând să facă 5 copii, așa cum au fost ei acasă, 5 frați!

Îi povesti mătușii Smaranda aventurile prin care a trecut în ziua aceea făcând haz de nea Ion, brigadierul de la Bălăngănești. Mătușa l-a corectat, *Bălăbănești* să spui, că pe aici oamenii sunt foarte sensibili, imediat sar la

bătaie dacă răzi de mama lor sau de satul lor natal. Că noi suntem de la Smulți, care este la un alergat de cal de Bălăbănești și îi știm pe oamenii aceia, cum sunt țăranii noștri din Smulți așa sunt și cei din Bălăbănești. Paul își ceru iertare și se angajă să fie atent pe viitor. Apoi a cerut un lighean în care să-și scufunde picioarele în apă rece, poate se va mai liniști mâncărimea pișcăturilor de țânțari. Ce bine ar fi fost acum să fie acasă, în orașul lui din munți, să coboare în pâraul Măghieruș din fața casei și să se răcorească în apa limpede, să uite de praf și de aer stătut, de Dunăre!

— Vise, nepoate, vise! îi spuse tanti Smaranda. De aceste vise, cu Toplița ta și pâraul cu apă rece și aerul de brazi, n-ai să scapi toată viața. Dar nici cioban la oi n-ai să mai ajungi, că te leagă diploma de inginer de oraș!

Mătușa, sau Tanti cum i se adresa soția lui, Ionela, era o femeie pe cinste. Provenea dintr-o familie de oameni gospodari din același sat cu bărbatul ei, Marian, un sat plin de râpi de pe podișul Covurluiului. La casa părinților ei barza a adus numai fete, moșul Vasile săracul se căina că n-are cine să-i ducă numele mai departe!

— Ești bătrân și prost, măi moșule, tu nu vezi că n-are cine să te ajute la coasă, la tăiat lemne, la arat și la seceră că n-ai băieți în bățătură și tu te plângi de nume! Auzi, ce-i trebuie lui, NUME! El vrea nume, dar gardul se dărâmă, nu-i bărbat în ogradă să bată un cui într-o scândură și el plânge după fudulie. Că prostul, dacă nu-i fudul, nu e prost destul! Smarandă, Mândița mamii, tu ești băiatul nostru, ia ciocanul cela ruginit din șopron, sunt și câteva cuie strâmbe într-o cutie, îndreaptă-le, mamă, și bate scândurile acelea dinspre uliță că ies găinile în drum și le pierdem, mamă! Așa, băietul mamii, fată harnică, dacă te văd băieții că muncești de zor o să stea la rând la poartă să te ceară de nevastă, azi mâine vei fi la casa ta și o să vezi ce bine-i să fii femeie măritată!

— Da, te-o cere un puturos, că dacă tu muncești și te pricepi și la treburi bărbătești numai un puturos și un bețiv te va pofti, să-i muncești și partea lui! bodogănea moșul Vasile. Dar tataia n-o să te lasă să rămâi țărancă în sat. Uite, te-am înscris la școala profesională, la Galați, la toamnă ai să înveți meserie, o să te faci croitoreasă, să-mi faci și mie un costum de domn, că de cioareci, suman și opinci m-am săturat.

— Tăicuțule, de ce la profesională? Pe Leana ai dat-o la Normală, va deveni învățătoare, iar eu tot cu munca, de dimineața până seara? Că ce, eu nu știu vorbi frumos ca Leana? Ba știu și să cânt mai frumos ca ea, hai, dă-mă la Normală și pe mine, te rog!

— Și uite așa, măi nepoate, am ajuns eu slugă la oraș, de unde îmi așternuse tătaica să ajung mare cucoană. Că vezi cum îi soarta asta? Nu zic, Marian al meu îi om bun, mi-o dat Dumnezeu pâine bălaie la casa mea, dar ce folos? Că el muncește în agricultură, zi lumină, când vine acasă îi obosit mort, cum pot eu să-i cer să urce pe acoperiș să fixeze cartonul asfaltat să nu ne ploaie înăuntru? Tot baba lui trebuie să fie și bărbat, așa cum mi-o prezis tătaica!

— Lasă, tanti, te ajut eu. Uite, mai stau puțin să-mi răcoresc picioarele și până atunci adu, te rog, un ciocan, cuie și scara pe care să mă urc pe acoperiș. Că eu sunt copil de la munte, toată vara numai în copaci mă suiam, acolo cred că bate și vântul și e mai răcoare!

— Ei, cum să fac eu așa ceva? Măi băiete, tu ești musafir la noi, cum să te pun la muncă?

— Păi, tanti, pentru masă și pat trebuie să plătim, nu crezi? Că uite, stăm la mata deja de o săptămână și numai ce am reușit să-mi termin angajarea, cine știe când voi putea obține apartament?

— Lasă poveștile astea, frații trebuie să se ajute între ei. Asta face bărbatul meu Marian, asta fac și eu pentru socrul tău, nu neapărat pentru tine și nevasta ta.

— Dragă tanti, eu sunt ascultător, dar tot mă simt rușinat că stau pe capul oamenilor. Sunt ditai inginerul, nevasta mea este și ea la fel cu mine, măcar lasă-ne să contribuim și noi la cheltuielile casei, la mâncare și la apă, că eu sunt învățat cu apă din belșug și fac risipă. Iar acu gata, m-am uscat pe picioare, am să stau așa, desculț, adu-mi te rog, scara să urc pe acoperiș și să fac treabă! Te rog să mă ascuți, eu sunt azi singurul bărbat din această curte, trebuie să mi se dea ascultare!

Întinse cele două petice de carton asfaltat și le prinse cu șipci, într-un sfert de ceas termină treaba, călărind acoperișul casei pe sub crengile pline de rod ale unui nuc falnic și pe lângă vrejurile viței de vie care se întinseseră ca iedera.

— Uite, tanti, pe acoperiș strugurii sunt copti, uiiii, ce dulci sunt! Dă-mi o oală să culeg câțiva ciorchini!

— Ia de aici și ți-am pus și foarfeca de grădinărit, că nu poți rupe cu mâna codița strugurilor. Foarte bine, știam eu că acolo, pe casă, coptul merge mai repede, deși suntem doar la început de august.

Când coborî de pe acoperiș tocmai intră pe poartă și nevastă-sa, Ionela.

— Ce bine-i aici, la matală, tanti, e răcoare și miroase frumos, a strugure copt! Ce căldură-i și azi, te topești pe drum. Am venit pe jos, pe la umbră, că în autobuz mi se face rău la înghesuială. E ora aglomerației, iese lumea de la *servici* și mașinile-s pline. Am trecut prin piața mare și am cumpărat niște caș de oi, roșii, castraveți, ardei gras, ceapă, că altceva decât o salată și pâine cu caș nu pot mânca pe căldura asta!

— Măi, fato, nu vorbi așa, e prea devreme să ți se facă rău de la mâncare, n-aveți nici o lună de când v-ați luat, ori ce?, ați gustat merele raiului mai dinainte?

— Tanti, ne faci să ne rușinăm, tanti, nu-i ce crezi, căldura asta pe stradă e și mai rea, aici în curte la matală, la umbră, e tare bine, păcat de țântări că trag și ei la verdeață, dușmanii! zise Paul, luându-și ocrotitor soția pe după umăr.

Se așezară la masă sub umbrar, din casă țâșni și Corina, doar în pijama, cu ochii umflați de somn:

— Mi-e foaaame!

— Pune și te spală măcar pe ochi, draga mamei, ai dormit destul? Te-ai săturat de somn? Aseară a fost la un ceai, cu niște colege, mai în sus, pe strada Lozoveni, acolo unde e statuia lui Spiru Plăcintaru. Asta a fost, cică, un mare revoluționar, a condus răscoala țăranilor din Galați la 1907. Marian mereu o necăjește pe Corina, îi spune că este revoluționară ca Spiru Plăcintaru, stâlcindu-i numele, ca popa la biserică atunci când cântă pe nas. Să vă plimbați și voi, mai pe seară, când se lasă răcoare, pe străduțele acelea, că e tare frumos! mai zise Smaranda în timp ce așternea masa pentru patru.

— Hop și eu, se iți la poartă pălăria de pai a lui nenea Marian, împingând motocicleta cu care făcea naveta, iarna - vara, la țară, într-o comună apropiată unde era adjunct de șef de siloz. Eu sunt lup,

mănânc tot, nu-mi ieșiți în cale. Ce ai de mâncare, băbuță, pentru un lup flămând?

Nenea Marian și Mândița lui erau în vorbă când a izbucnit războiul. Rămăsese stabilit, se vor căsători după război. Unchiul Marian a plecat pe front de pe băncile școlii superioare de horticultură, așa că avea trese de elev cu termen redus. Pe vremea aceea, tinerii cu ceva carte, chiar și numai cu liceul sau școala normală terminată, erau instruiți special pentru a intra în corpul ofițeresc sau, dacă nevoile frontului o cereau, ei erau repartizați la arme tehnice, aviație, artilerie, antiaeriană, transmisiuni, tancuri. Așa că unchiul Marian a făcut frontul la antiaeriană, bateria lor de tunari era totdeauna amplasată în locuri ferite, mai retrase de la linia frontului. Cu toate acestea, corpul lor de armată a căzut în încercuire la Odessa. Vreme de două luni s-au luptat ai noștri să-i scoată din ghearele rușilor și până la urmă au reușit. Ziarele aduceau mereu știri despre luptele de la Odessa, o dată a apărut și Marian într-o fotografie de grup, în articolul care vorbea despre cei din încercuire. Atunci a albit tare de tot Mândița, dar strop de lacrimă n-a scăpat! Zicea: „De ce să-l plâng? Ce, a murit? Nu, îi doar prins la ruși, precis a pus mâna pe el vreo Natașa și nu-l dă, că-i frumos berbecuțul meu! Vine el acasă, nu-și lasă baba văduvă și nemăritată!”

— Credința babei m-a adus acasă, că exact așa a fost, când erau luptele mai mari eu eram ascuns de Natașa în beciul casei ei. Rusoaica îmi zbârlea părul și-mi spunea „baran, baran!”, adică berbec. Mi-a spălat pantalonii de la uniformă și mi i-a călcat, era tare mândră ce treabă bună a făcut. Și când m-am uitat, să cadă cerul nu alta: i-a călcat pe lat, ca pe cei de călărie! Dar am scăpat de Natașa, am șters-o iepurește de la ea când au intrat ai noștri de au spart încercuirea și ne-au luat acasă. Ne-a scos mareșalul Antonescu, că de n-ar fi fost el, încăpățânat ca un catâr, alții ne-ar fi lăsat în plata Domnului. Dar el nu, nu domnule, sunt români de-ai noștri, trebuie să-i aducem acasă, mai ales acum, că ne-a venit rândul să ne retragem. Și uite așa, când ne-am pus pirostriile pe cap, popa Bostan din sat de la noi, m-a întrebat:

— Bine, măi Mariane, tu chiar te însori cu baba asta? Nu vezi că-i albă la cap?

— Mă însor, părinte, că a albit de dorul meu cât am fost în încercuire la Odeasa, așa o babă nu merită așa un bărbat ca mine?

— Și, de atunci, din *babă* nu mă scoate, zise tanti Smaranda.

— Bine, asta am priceput, e tare frumoasă istoria asta, a dumneavoastră. Și îmi place de tanti, povestește foarte frumos, ca Ion Creangă. La fel de frumos deapănă amintiri și mama Ionelei, soacra mea, că m-am întrebat într-o zi „oare oamenii aceștia, din toată Moldova, or fi fiind neamuri cu Ion Creangă? Că mare dar de povestitori au toți!”

Mâncară o porție de borș de păstăi proaspete, aseasonate cu voie bună, apoi, la felul doi, tanti Smaranda le puse în față un castron cu tocăniță de cartofi făcuți la cuptor și ardei copti, câte 2 de fiecare.

— Numai omului meu îi revin 4, că el îi mort după ardei copti de mine!

A doua zi Paul se sculă cu noaptea în cap și plecă la Combinat, în prima lui zi de muncă. Autobuzele pentru Poarta Est plecau la șase fără un sfert de la cinematograful *Dunărea*, așa că el trebuia să ajungă acolo mai devreme. De la capătul bulevardului Republicii trebuia să călătorească cu autobuzul 9 până în centru și acesta trebuia prins cel târziu la 5 și un sfert. Deci, deșteptarea la ora 4 și jumătate putea să asigure încadrarea în toți timpii importanți ai zilei! Zi care, deși era sâmbătă, avea să fie prima ca inginer titular pe post!

La data când Paul Tarniță s-a angajat în Combinatul Siderurgic Galați (CSG) a găsit acolo o mare unitate siderurgică organizată în flux integrat. Procesul construcției primei etape s-a derulat de la 17 iulie 1961, când Nicolae Așteț a excavat prima cupă de pământ pe platoul Smârdanului până la 15 iulie 1968, când Nicolae Ceaușescu, Președintele României Socialiste a declarat inaugurat fluxul siderurgic integrat.

La acea dată CSG avea o capacitate de producție de 2,5 milioane tone oțel brut pe an. C.S.G., numit ulterior „Nava amiral a siderurgiei românești” era, după etapa I, doar cât o costieră de 4 mii de tone deplasament. Așa evaluau navalistii gălățeni colosul din dealul Smârdanului, evident, cu multă invidie!

Dar, curând, le va veni și lor rândul la măreție!

Capitolul 2

ÎNTÂLNIREA CU PARTIDUL

14 septembrie 1966, ora 17,56, este inaugurat Laminorul de Tablă Graosă nr. 1.

La 18 aprilie 1968 s-a elaborat prima șarjă de fontă la furnalul nr. 1, de 1700 metri cubi.

La 31 mai 1968 a intrat în producție mașina nr. 1 de la Fabrica de Aglomerare a minereului nr. 1.

La 8 iunie 1968 s-a elaborat prima oală de oțel lichid, la Oțelăria nr.1.

La 19 iunie 1968 laminorul Slebing produce primele brame (sleberi).

La 15 iulie 1968 s-a declarat inaugurat fluxul siderurgic integrat.

*S-au mai dat în folosință:
fabrica de var și de blocuri dolomitice,
hala de stripare a lingourilor,
stații electrice de racord adânc,
baza de fier vechi.*

Inginerul șef Nathan era în operația pe uzină, cu toți inginerii de întreținere, așa că Paul a așteptat răbdător până la 8 și jumătate. Când ședința s-a terminat, secretara l-a introdus și l-a prezentat:

— Dânsul zice că a fost repartizat la secția prăfoase, l-am trimis acolo, la Partenie, dar a zis că vă așteaptă, că are un mesaj pentru dumneavoastră de la nepotul Samuel, Sami cum îi zice el.

— Da, mi-a spus ceva Samuel la telefon ultima dată când am vorbit cu el, tu ești colegul lui din Toplița, care ai reușit să-l cumințești?

— Da, tovarășe inginer șef, eu sunt și mă bucur să lucrez sub conducerea cuiva cunoscut! Dar mi-e frică de acest cuvânt „prăfoase”, că am înghițit de-a praf pe drumurile Combinatului de mi-a ajuns la măduva oaselor. Oare, nu se poate în alt loc? Fără praf?

Nathan zâmbi. Era mărunț de stat, dar bine proporționat, avea o mustață mare, stufoasă, care-l făcea simpatic de la prima privire.

— Ai să începi acolo, la Prăfoase. O să-ți explice Partenie despre ce este vorba. Știi ceva engleză? Că vei intra la reglaj, avem acolo o echipă de la Grupul 4 Electrotehnic, pun în funcțiune sertarele de prăjit dolomita și lucrează cu furnizorul echipamentului, o firmă din Japonia. Ai făcut la școală ceva acționări și automatizări secvențiale? Ei, nu trebuie să roșești, e o noutate pe plan mondial, puțini oameni știu să lucreze așa ceva, deci vei fi privilegiat, într-un fel. După ce intră secția asta în funcțiune vom mai vedea, că uzina noastră se va dezvolta puternic. Mai facem 2 oțelării, o secție de turnare continuă a oțelului, încă o fabrică de var, vom moderniza baza de fier vechi, he-hei, ce de-a treabă ne așteaptă... Hai, du-te, la treabă!

— Tovarășul inginer șef, n-am unde sta, sunt căsătorit, sunt în Galați cu soția...

— Păi spune așa, deci ia de aici hârtia asta și după ce te introduce Partenie în problemă și te prezintă oamenilor de acolo, inclusiv japonezilor, pe la ora 12 îți dau voie să te duci la administrativ, la tovarășul Roșca, să-ți dea o garsonieră la Francezi, din cota uzinei noastre. Și să te muți acolo, până luni, auzi?

— Mulțumesc tare mult!

Ajunse la secția Prăfoase, îl cunoșcu pe tovarășul Partenie, șeful de secție, apoi a făcut cunoștință cu băieții de la Reglaj, echipa lor era condusă de un tânăr absolvent al facultății de automatică de la București, pe nume Ceposu, dar încă din facultate toată lumea îl cunoștea de „Arpagic”. El își purta porecla cu mândrie, așa s-a prezentat și acum:

— Eu sunt Ceposu, dar să-mi spui Arpagic, ca toată lumea!

Era și el nou angajat, avea deja 3 zile de muncă. La ei, la *constructor*, angajarea se făcea mult mai rapid, în doar câteva ore, așa că avea ceva vechime pe șantier.

— Paulică, pot să-ți spun așa? Ai mai lucrat cu automatizări secvențiale? Sigur că nu ai lucrat, mai ales voi, la Iași, sunteți cu automatizările cam cu vreo 50 de ani în urmă, deci nici nu-i de mirare că n-ai auzit de așa ceva. Dar Calculatoare ați învățat? Despre numărarea în baza 2 ai auzit? Da? Minune! Deci știi cum se poate construi un releu pentru pomul de iarnă? Ce? Ați făcut voi la Iași așa ceva? Nu se poate! Păi atunci cred că tu trebuie să ne fii șef, ești tobă de carte!

— Gata, băieți, terminați cu miștocăreala, avem treabă. Haideți în sala de curs, japonezii ne prezintă următoarele secvențe de automatizări, curmă bârfa șeful de secție Partenie.

Acesta era programul zilnic: 2 ore de curs cu specialiștii japonezi, cu traducere sincronă (*cât se putea, că translațoarea era numai absolventă de liceu, habar nu avea de termenii tehnici! De exemplu, un circuit de excitație la un motor de curent continuu l-a tradus „circuit de gâdilire” de au râs băieții cu lacrimi vreo trei zile!*) în care inginerii fixaseră deja cele mai importante definiții tehnice și găsiseră echivalențe în limba română. Paul a stat la curs nepricepând mai nimic din limbajul amestecat - el făcuse în liceu franceză și rusă, iar la facultate s-a prefăcut că învață 3 ani limba germană, dar nu s-a prins mare lucru de el! După curs, Arpagic a reluat, pentru Paul și pentru cei doi maiștri electricieni, angajați ai secției, explicațiile despre cele predate. Venind din urmă cu completări despre cele predate în zilele anterioare Paul a ajuns la o înțelegere sumară a sistemului de acționări secvențiale. Nu era mare filozofie, trebuia să știi principiul tehnologic, apoi deplasările mecanice veneau cu înțelegerea ansamblului. Era bucuos, prinsese gust, Arpagic era un băiat de nota 10, se sclifosea el, dar îi plăcea să o facă pe protectorul celor de la beneficiar, care, săracii... Pe la 12 Paul se învoi, conform programului pe care îl stabilise cu inginerul șef Nathan. Ajuns la anexa administrativă a căutat biroul tovarășului Roșca. Acolo, mulțime de lume! Toți plângeau după case! Fiecare avea o problemă vitală, de maximă importanță și de cea mai mare urgență. Tovarășul Roșca îi înțelegea pe toți, dar *trebuie să mă*

înțelegeți și pe mine, până luni nu se mai taie panglica la nici un bloc nou, așa că n-am case până atunci!

Fără vorbă, Paul îi întinse tovarășului Roșca hârtia de la inginerul șef al Oțelăriei.

— De la Oțelărie. Șeful Roșca citi fila prin care i se repartiza inginerului Tarniță Paul o garsonieră, la Francezi, din cota Oțelăriei nr. 1.

— Tarniță, Tarniță, stai că numele acesta l-am mai citit azi, pe undeva. Așteaptă aici, te rog. Intră în birou, lăsând ușa deschisă. Paul a văzut cum a răscolit maldărul de hârtii de pe birou, a luat în mână câteva, de deasupra, le-a parcurs pe diagonală apoi s-a oprit la una și a venit cu ea la ușă.

— Asta-i! Uite, tovarășul director Velicu dă dispoziție ca toți inginerii electricieni, absolvenți de la Iași să fie redirectionați la secția de reparații energetice. Este precizat și numele tău, inginerule. Deci trebuie să te prezinți la SRE, imediat.

— Bine, mă voi prezenta, dar mai întâi vreau garsoniera de la Francezi!

— Pa și pusi! Nu mai ai dreptul la ea, nu mai ești la Oțelărie, ai trecut la Direcția Energetică, să-ți dea ei casă. Dar la Francezi DE-ul n-are cotă. Gata, altul la rând.

Paul se dezumflă, dezamăgit. Fusesse la un pas de a spune *acasă*, la nenea Marian în curte, vestea cea mare, cu casa gata de luat în primire și de mutat în ea până luni, cum a dat ordin Nathan. Și acum tot visul s-a pulberat!

— Știe cineva pe unde-i Direcția asta Energetică, secția de reparații energetice?

— Da, ieși pe ușă afară și următoarea hală, pe stânga, către Poarta Est, asta-i ce cauți mata, îl îndrumă tot tovarășul Roșca.

Bun, măcar este la poartă, nu va umbla prin prafurile combinatului, își zise el, curios să știe ce i s-a pregătit. A ajuns din 2 pași la ușa halei uriașe. Pe o travee cu deschidere largă a văzut o mulțime de bancuri de lucru unde se rebobinau motoare electrice. Aha, deci aici este. A intrat pe travee și s-a apropiat de un tip îmbrăcat cu un halat gri, nou și curat, cu însemnele SRE pictate cu vopsea albă pe spate. I se adresă, având convingerea că are în față un șef ceva, maistru sau chiar șeful secției?

— Da, aici este SRE-ul, pe cine căutați?

— Șeful secției, unde are biroul?

— Aici, vedeți acest pasaj de trecere, cu geamuri? Acolo sunt birourile, la unul dintre ele stă șeful de secție, tovarășul Vasile Șapcă.

Intră în pasaj, deschise o ușă, urcă trei trepte ciobite și ajunsese în interiorul sălii birourilor.

— Bună ziua. Îl caut pe tovarășul Vasile Șapcă.

Toate fețele se întoarseră spre el, unii zâmbeau, alții chiar râdeau. De la ultimul birou un cap mic cu o șapcă uriașă, ca de pictor impresionist, se iți de după o veioză cu abajurul răsturnat pe verticală.

— Eu sunt Vasile, dar nu mă cheamă Șapcă, pildele măsii celui care-și bate joc de mine. Ce vrei, domnule? Apropie-te!

Paul făcu câțiva pași și se prezentă:

— M-a redirijat tovarășul director Velicu la această secție. Puteți să-mi dați negație, să mă întorc la Oțelărie?

— Cum adică, să-ți dăm negație? Ce-i aia negație? Dacă tovu' Velicu te-a trimis aici, apoi de aici ai să ieși la pensie, e clar? Dă hârtia.

— N-am nici o hârtie, tot ce am avut la angajare a rămas la Oțelărie. Eu am venit la administrativ să-mi iau apartamentul în primire și tovu' ăla, Roșca, mi-a citit un ordin semnat de tov. Velicu precum că... Nu apucă să continue, la biroul lui Șapcă stătea o persoană, cu spatele la el; acesta se ridică și se întoarse cu fața. Nicu Petrescu! Colegul lui de an. Deci e adevărat, ieșenii vor veni toți aici, la SRE. Își strânseseră mâinile, bucuroși că vor fi doi, să se sprijine unul pe altul.

Șeful Vasile îi indică un taburet de șantier, confecționat din sârmă de oțel beton.

— Șezi, tocmai îi explicam colegului tău că așa-i viața, unul vine, altul pleacă. Eu am fost destituit azi pe la ora 10, cei de la partid au aflat că joi seara am fost reținut de Miliție la scandalul de la restaurantul Țiglina, care a fost distrus aproape în întregime de o bătaie între găști. Eu serveam masa acolo, că sunt burlac și stau în apropiere, la blocul A2 de pe strada Brăilei. M-am trezit cu o halbă goală în cap, capul mi-a crăpat, de aia am bascul acesta uriaș ca să ascund pansamentul. M-au luat cu Salvarea la spitalul județean, acolo am fost pansat, consultat, mi-au luat numele, unde lucrez și adresa, apoi m-au raportat la Miliție ca victimă a distrugerilor de la

restaurant. Apropo, azi dimineață am aflat în oraș că acum acest restaurant este botezat „Distrugătorul”, știți? Fără să mă asculte măcar, tovarășii noștri de la partid, de aici din secție, m-au pus în discuția biroului organizației de bază, mi-au dat vot de blam și au propus conducerii Direcției să fiu destituit din funcție pentru comportament huliganic! Și gata, acumă mă cheamă Vasile Șapcă, bine că nu s-a găsit acela cu poreclele să-mi zică Vasile Huliganu! Nu știu cine va fi șef de secție după mine, oricum până luni nu aveți ce face, mai sunt 20 de minute din program și plecăm acasă. Ne vedem luni, tovarăși! Vasile Șapcă a avut onoarea!

Și ieși, mândru nevoie mare.

— Nu-i de răs, acum omul acesta rămâne pătat pe viață, îi va fi foarte greu să se reabiliteze, zise o doamnă drăguță, ceva spre 30 - 32 de ani. Eu sunt Anca Vasiliu, colegă cu voi, acum răspund de standul de probe. Haideți cu mine, să-i cunoașteți și pe ceilalți colegi ingineri.

De la un birou se ridică o doamnă, înaltă de aproape un metru și optzeci, cam uscățivă:

— Eu sunt tovarășa Popescu, sunt responsabilă de personal, cu protecția muncii și paza de incendii. Să-mi aduceți repartitia ministerială, fișa de angajare și fișele NTS și PSI.

— Bine, le voi aduce luni dimineață, că au rămas la Oțelăria 1, acolo am fost repartizat inițial.

— Să știți că fără aceste documente nu aveți ce căuta aici, la noi!

— Cum? N-am înțeles! Cine sunteți dumneavoastră, proprietara acestei secții? îi sări muștarul lui Paul.

— Eu sunt membră în biroul organizației de bază și știți foarte bine că partidul conduce în țara asta, peste tot. Deci trebuie să dați ascultare partidului. Paul, care făcuse un pas spre ieșire urmând invitația Ancăi Vasiliu, primi un ghiont în spate de la Nicu, colegul lui și se înclină, respectuos:

— Desigur, știu chiar și copiii de școală că partidul ne conduce, eu sunt un copil ascultător, vă rog să mă credeți pe cuvânt! Voi face cum este regula, nu altfel. Și ieși.

Ajunseră la standul de probe. Acolo gașca era mare: Ovidiu, tehnician pram-ist, șeful standului, Radu, adjunct, Vasile Nicoară, muncitor categoria a VIII-a specială, electrician. Pe toți i-a prezentat, pe

rând, Anca Vasiliu. Ei sunt Paul și Nicu, ingineri stagiați. „Cine sunteți dumneavoastră, proprietara acestei seecēiīīī?” îl maimuțări Anca Vasiliu, apoi le povesti celorlalți incidentul. Vasile Nicoară îl privea atent pe Paul, el singur nu râse:

— Ai cam dat-o în bară, tovarășe inginer. Dar ia stai, nu cumva ești din Toplița și ai un frate mai mare Eugen?

— Ba da, mă cunoști cumva?

— Sigur, te cunosc, nu erai tu președinte de unitate la pionieri, la școala din centru? N-ai avut tu acasă „Biblioteca de casă Jokai Mor Hazi könjvtar” scris mare, cu alb pe fond albastru la poarta casei voastre de pe Măghieruș? Eu sunt Vasile Nicoară, am fost coleg și bun prieten cu fratele tău, Eugen, la profesională. Am fost crescut de mătușa mea, Jana, era directoarea școlii din Călimănel. Lasă că te scot eu din ghearele lui tovarășa Popescu, ai grijă că este extrem de periculoasă, mai ceva ca Ana Pauker. Du-te luni și recuperează-ți hârtiile și să vii aici, la stand mai întâi, să-ți spun eu cum stăm. Bine?

— Da, să trăiți!

Imediat mai apărură doi tineri, cu halate albastre închis, pătate cu ulei, cu cârpe de șters atârând din buzunare, cu căști albe, nemțești, adică din cele care fuseseră aduse la Oțelărie de specialiștii din Republica Federativă Germania, furnizorii Mannesmann Demag ai utilajelor și tehnologiei, după cum reținuse Paul la intrarea pe culoarul spre biroul lui Nathan. Unul dintre ei, scund și îndesat, se prezintă singur:

— Eu sunt Cornel, Cornel Almășan, inginer TCM-ist, iar el este Vasile Bârgăuanu, este electrician ca și voi, are țuică bună că-i de pe valea Bârgăului, din Năsăud. Mai trebuie să apară și Cristel Gherghescu, ultimul, dar și cel mai de seamă inginer dintre noi, el este automatist, titular la laminorul de benzi la rece, deocamdată detașat la noi ca să facă treabă, că acolo la ei sunt numai gropi și bălți cu apă stătută. Iar Vasile este titular la laminorul de benzi la cald, va pleca în curând de la noi, că acolo începe reglajul.

— Păi văd că sunt destui ingineri, la ce a trebuit să ne deturneze și pe noi? întrebă Paul, încă marcat de pierderea garsonierei de la Francezi. Și, apropo, spuneți-mi și mie, unde este zona asta, *la Francezi*, și de ce este așa de specială?

— Păi ăsta-i cartierul select al Combinatului, este în Țiglina 1, zona de margine a falezei superioare, acolo sunt niște blocuri cu camere mari, încăpătoare, făcute special pentru specialiștii francezi, cei care au pus în funcțiune LTG-ul, laminorul de tablă groasă, primul obiectiv din Combinat. Dar de ce întrebi, îl chestionă Cornel.

— Pentru că am ratat o garsonieră acolo, de aia! spuse Paul cu ciudă. Am fost repartizat inițial la Oțelăria 1, tovarășul inginer șef Nathan este unchiul unui fost coleg de al meu, din liceu, acesta l-a avertizat că îl voi căuta dacă ajung la Combinat. Ei bine, l-am căutat, m-a luat sub protecție, mi-a dat o garsonieră acolo, la Francezi, cu ordin ca până luni să mă mut. Și acum am pierdut tot, a intervenit directorul Velicu și mi-a stricat aranjamentul. Aici, la voi, la SRE sunt ceva șanse să capăt casă?

— Da, cam pe la Sfântu Așteaptă, zise Vasile Nicoară. Noi suntem întreținerea, noi stăm la coadă. Iar tot ce se repartizează împarte tovarășa Popescu, cu partidul nostru în frunte. Tot la inginerul șef Nathan trebuie să apelezi, dacă vrei să obții ceva, repede.

S-au despărțit, Paul și Nicu, colegul lui de an, au plecat împreună spre poartă, ceilalți s-au dus la vestiare. De sus, de pe platforma vestiarelor, tovarășa Popescu, însoțită de un alt tovarăș, cu halat curat și șapcă stalinistă, au urmărit întâlnirea inginerilor, la standul de probe și au înregistrat, în mințile lor suspicioase, întregul eveniment. Va veni vremea, curând, să-i pună la punct pe intelectualii ăștia fandosiți. Până atunci însă, vor sta sub index!

La 6 decembrie 2012, cu o explozie puternică, este demolat FURNALUL NR. 1.

Capitolul 3

CLASA MUNCITOARE ARE PRIORITATE

La 6 mai 1973 se produce șarja inaugurală de cocs metalurgic la bateriile 1 – 2.

În ziua aceea Paul a stat posac, cu o mutră amărâtă care trezi îngrijorare în familie. El dădea vina pe oboseală, pe încordarea cu care trăise toată săptămâna. Nu a pomenit nimic de marea lui dezamăgire din ziua aceea, de sâmbătă. Duminică s-a mai înseninat puțin, dar nu prea mult. Au ieșit, el și Ionela, la o plimbare prin grădina publică, dar s-au retras curând din cauza arșitei și a prafului. Grădina arăta neîngrijită, ar fi trebuit mai multă apă la acea tarla de pădure rară, cu pământ sterp, lăsat în sălbăticie și care nu dădea decât un rod anemic de flori și iarbă. Au stat cu toții la masa de prânz, tanti Smaranda a încercat să destindă atmosfera cu veselia ei naturală, dar nu a reușit, toată lumea era fără chef. De prea multă căldură, spunea fiecare în parte. Mai pe seară, Corina și tatăl ei s-au prins într-o partidă lungă de table, mai apoi a intrat în joc și tanti Smaranda, însă curând ea s-a supărat că pierdea invariabil în fața soțului pe care l-a acuzat că joacă incorect, că trișează, hai să schimbăm zarurile că astea-s măsluite, zise ea, dar unchiul Marian a ripostat blând, babo, duminica trecută le-am schimbat, că tot așa ai spus că sunt false, de ce nu recunoști că nu știi juca și nici nu știi pierde?

— Dar cu Atena, vecina mea, cum de câștig mereu? Nici acolo nu știu juca? Ce părere îți dai, lasă că știu eu că joci cu vicleșug!

Ziua a trecut destul de greu, noaptea fierbinte a fost interminabilă. Ca întotdeauna, în astfel de atmosferă, somnul le-a venit spre dimineață, atunci când răcoarea a reușit să intre pe geam, în cameră. Dar curând ceasul deșteptător a spulberat tihna dimineții. Paul s-a sculat primul, el avea un drum lung de făcut.

La secție lumea se aduna treptat, în valuri. Primii au ajuns la muncă cei care veneau din cartiere, cu autobuzele convenție. Mai târziu, aproape de ora începerii programului, au sosit și navetiștii din comunele învecinate. Doi dintre aceștia au urcat treptele la birou și au oferit doamnelor o sacoșă cu struguri, din tarlăua proprie și o canistră micuță, din plastic, de 3 litri, cu must.

— Trebuie să țineți mustul la rece sau să-l beți acum, să nu fermenteze. Eu l-am stors în dimineața asta, ce dimineață, că era noapte pe la ora 4, așa că-i prospăt garantat!

— Garantat ca cel de anul trecut? zise cu ranchiună cacofonică tovarășa Popescu. Ai uitat de diareea care ne-a atins pe toate de la mustul tău? Dacă și anul acesta pățim la fel să ști că te pun în discuția organizației de bază.

Miron, șeful de echipă de la maistrul Albu, zise supărat:

— Mai bine iau înapoi mustul ca să nu pățiți ceva și să ies tot eu de prost. N-am pus nimic în must, ferească Sfântul, dacă așa-i natura, eu ce să fac?

— Nu, nu, lasă-l aici, săriră celelalte două doamne, contabilă și tehniciana proiectantă. O să avem grijă să nu înceapă să fermenteze.

Paul și Nicu stăteau degeaba. În lipsa unui șef de secție care să le dea sarcini se uitau unul la altul și se întrebau, noi ce facem acum?

— Hai la standul de probe, să vedem cu ce se ocupă secția asta.

Acolo oamenii se pregăteau de muncă. Aveau două motoare proaspăt reparate care trebuiau supuse la încercări. Ovidiu, pramistul, le explică cu lux de amănunte ce vor face în orele următoare. Cei doi stagiaari s-au uitat unul la altul și, retrăgându-se mai la o parte, cu primul prilej au recunoscut că zestrea de cunoștințe practice cu care au venit din facultate era săracă. Văzându-i stânjeniți, Anca Vasiliu le-a sărit în ajutor:

— Vă simțiți umiliți, nu-i așa? La fel am fost și eu, noroc că Ovidiu și Radu sunt niște băieți excepționali, nu au făcut-o pe grozavii. Ei mi-au declarat că ceea ce știau ei să facă au învățat la școala tehnică timp de 2 ani, acolo au făcut ceva teorie, nu prea multă, dar lucrările practice au fost consistente.

— Noi facem multe operațiuni în mod mecanic, că așa am învățat la școală, dar de ce facem asta și asta nu putem explica, tehnic, de multe ori. Ne-a mai luminat mintea Anca și pentru că noi trei colaborăm de minune ni s-a permis să-i spunem pe numele mic, dar numai în particular, de față cu muncitorii îi arătăm respectul cuvenit. Apropos, băieți, aveți grijă că în secție sunt câțiva șmecheri care vă vor pune la încercare, vă vor testa cunoștințele ingineresti. O vor face cu multă seninătate, cu curiozitate îndreptățită, dar să vă uitați în jur, veți observa că ceilalți colegi din echipă mustăcesc a râs, iată, ce slabi sunt inginerii noștri, tot noi, talpa țării trebuie să-i salvăm. Uite, vine unul dintre examinatori, fiți atenți, vrea să dea lovitura la amândoi, de dimineată!

— Domnu' inginer, bună ziua, nu vă supărați, aș dori să mă ajutați într-o problemă tehnică, am auzit că sunteți ingineri, deci știți mai multă electricitate decât mine, care am doar doi ani de profesională. Mă numesc Ion, lucrez la bobinaj.

— Spune, nene, care-i problema, preluă dialogul Nicu.

— Domnu inginer, eu nu sunt de acord cu denumirile tehnice străine, de exemplu creștăturile de la motoarele electrice în care se bagă bobinajul de ce se numesc „ancoșe”? Că dacă în ele se bagă ceva, să le denumim „sacoșe”, că și în sacoșe se bagă ceva și este o denumire românească. Greșesc, cumva?

— Măi, nea Ion de la Bobinaj, unde ai văzut dumneata sacoșă în care să se bage bobinaj electric? Poate bobine de ață, de sfoară, dar nu din sârmă de cupru sau aluminiu. Spui prostii, sau vrei să faci mișto de noi? Cine te-a pus să ne pierzi vremea cu asemenea chestii de două parale? Cine-i maistrul tău? Ia, să-i punem noi niște întrebări să vedem cum își ține el oamenii sub control?

De cum auzi că tonul inginerului nou sosit în secție se ridică spre amenințări, Ion fitiligiul o luă la goană, spre râsul celor care îl urmăreau cu coada ochiului. Momentul era jenant, erau necesare niște explicații, Paul

era mai-mai gata să propună ca acest caz să fie pus sub nasul tovarășei Popescu, mai marele cu personalul, însă și-a venit iute în fire gândindu-se la sancțiunea cu care individul pus pe șotii ar fi pedepsit, cu duritate, nu cu clemență pentru o prostie tipică de... Dar nu apucă să-și ducă gândul la capăt, în spațiul standului de probă își făcu intrarea un om care impuse, prin simpla sa prezență, respectul spontan al tuturor celor prezenți, ca la armată.

— Să trăiți, tovarășe director! Anca ieși în față, ca una care era cea mai veche printre inginerii aflați de față.

— Bună, Anca, bună ziua, inginerilor, ce mai faceți, cum stăm cu treaba? Am venit să discut cu voi niște probleme de organizare, haideți în birou, cu toții. Voi, băieți, sunteți stagiarii de la Iași? Mă bucur să vă cunosc, și eu sunt promoție a Iașului, să vă purtați frumos, nu trebuie să fim mai prejos decât celelalte institute politehnice din țară!

Intrară în biroul improvizat, înghesuindu-se ca să încapă cu toții.

— Oameni buni, începu directorul Direcției Energetice, inginerul Chirițescu Nicolae, secția voastră trece printr-un moment greu, ați rămas fără conducere și asta nu este bine de loc. Tovarășul Vasile, șeful de secție care a fost destituit a făcut contestație, a adus niște dovezi, se pare că este nevinovat, după cum afirmă organele de anchetă de la Miliție. Aici organizația de partid s-a prapit, au acționat fără să cerceteze suficient cazul, dar asta nu este treaba mea, nu-i așa, tovarășa Popescu?

— Da, tovarășul director, nu e treaba dumneavoastră și rău ați făcut că ați afirmat în public că biroul organizației de bază s-a prapit. Partidul nu se prapeste niciodată, tovarășe, să vă fie clar!

— Așa-i tovarășa Popescu, aveți dreptate, partidul nu s-a prapit după cum ne arată istoria, dar dumneavoastră, oamenii din această secție, v-ați prapit și ați făcut rău unui om nevinovat! Dar să lăsăm asta, am venit cu treburi mai urgente. Iată, deși din punct de vedere administrativ tovarășul Vasile va fi reabilitat, el nu va primi înapoi funcția de șef de secție. Până când vom găsi un altul și până vom face toate verificările, după lege, provizoriu tovarășa Anca Vasiliu va gira funcția de șef de secție. Noi am fi vrut să o promovăm, dar nu îndeplinește criteriile, nu are suficientă vechime în muncă! Ce zici, Anca, te înhami la treabă?

— Mă înham, că-s bună la jug, deși văd că cineva mi-a numărat deja dinții, mușcă ea sistemul!

— Ha, ha, ha, exclamă directorul silabisind, nu râzând, nu fi rea din prima, lasă pe mai încolo. Gata, cu asta ședința s-a terminat, la treabă toată lumea. Voi, tinereilor, ați primit vreo sarcină? Nu? Atunci să stabilim pe loc cu ce vă veți ocupa de azi încolo. Uite, avem 2 echipe de electricieni de aparataj, să le zicem așa, deși este impropriu. O echipă este cu activități de interior, adică face lucrări de confecții și echipat panouri de acționări electrice, iar a doua echipă execută lucrări de intervenții în exterior, adică prin tot Combinatul. Care dintre voi vrea înăuntru, care vrea afară?

Nicu fu mai rapid:

— Tovarășe director, dacă îmi permiteți, sunt Nicolae Petrescu, eu am o problemă, la data de 23 septembrie trebuie să încep stagiul militar. Sunt recrutat, urmează să fac cele 6 luni de armată...

— Bine, am înțeles, deci dumneata, tovarășe inginer, cum zici că te numești?

— Tarniță, Tarniță Paul.

— Deci, provizoriu, dumneata vei răspunde de ambele sectoare, însă colegul Nicolae te va ajuta în această perioadă, până pleacă în armată. Dumneata când vei face armata, la anul viitor, presupun, nu?

— Da, am ordinul deja primit, la 23 martie 1970!

— Te văd destul de voinic, sper să faci față la cele 2 sectoare. Reziști? Va fi bine, te vor ajuta colegii! Și să-l încadrați pe siderurgie, tovarășa Popescu, acolo salariul este mai mare, parcă e 1280 de lei, față de numai 1200 pe rețeaua construcțiilor de mașini, nu?

— Da, tovarășe director, vom analiza și vom lua hotărârea corectă, zise tovarășa Popescu, stăpână pe domeniul ei de activitate.

— Nu analizați nimic, vă supuneți ordinului meu, eu am stabilit încadrarea pentru că este de competența mea, eu semnez decizia de salarizare. Nu e nevoie să mai treceți această problemă prin organizația de partid!

Se făcu liniște, de gheață. Popeasca înghiți un nod, dar rezistă tentației de a fi... obraznică, în definitiv!

După ce rămaseră singuri, Anca se întoarse spre cadrele tehnice ale secției.

— Ați auzit că sunt numai provizorie. Să nu vă puneți prea mari speranțe că voi rezolva problemele voastre, nu încercați să mi le împingeți. Faceți-vă fiecare treaba și va fi bine, eu voi semna cu apostrof, în loc de șef de secție, după cum e legea, deci să rămânem în bune relații, da? Și ieși, îndreptându-se spre stand.

Paul i se adresa tovarășei Popescu:

— Spuneți-mi, vă rog, cine sunt șefii celor 2 sectoare de electricieni și unde îi găsesc?

— Am să vă conduc eu și vă instalez pe funcție, răspunse ea, dându-și importanță. Paul acceptă, o urmă în secție pășind în urma ei, ca un cățeluș ascultător. Nicu veni și el.

— Tovarășe maistru Albu, el, acest tânăr inginer va fi șeful tău de acum încolo. Pe maistrul Pricop îl vei găsi dumneata la sfârșitul schimbului, acum e plecat pe teren. Spor la treabă.

Băieții l-au ascultat pe maistrul Albu prezentând atelierul peste care era șef, au înțeles că acolo nu era nimic de competență inginerească. Poate, la finalul lucrărilor de montaj pe panourile de aparataj să facă ei, pe propria răspundere, niște scheme improvizate de alimentare pentru a verifica dacă și cum a fost realizată acționarea electrică respectivă.

Se întoarseră la stand. Acolo Ovidiu tocmai se echipa pentru o deplasare pe teren.

— Băieți, merg să fac niște ridicări de vibrații la 2 motoare mari, la Moara Dracilor și la furnalul numărul 2. Mergeți cu mine?

— Sigur, mergem, nu-i așa, Paulică? Ce este această... moară a dracilor? Și de ce trebuie să ridicați curba vibrațiilor? De ce? Aceste motoare funcționează cu viteze foarte mari și variabile?

— Nu, sunt motoare asincrone, clasice. Nu au variator de viteză. Dar uneori prezintă simptome ciudate. Ni s-a semnalat că intră uneori în vibrații puternice, periculoase pentru fundația motorului. Trebuie să vedem despre ce este vorba, deoarece avem un caz similar semnalat și la furnalul numărul 2, cel pus recent în funcțiune. Băieți, pentru deplasarea asta trebuie să vă echipați antipraf.

— Adică, ce înseamnă asta?

— Cămășile jos, vă puneți salopeta, inclusiv pantalonii cu elastic jos, bocanci, cască de protecție, sacul cu masca de gaze și două sau trei

fășii de ibemol, adică țesătura textilă rară pe care o folosim peste tot la șters praful și unsoarele.

Din hală sosi alergând tehnicianul cu aprovizionarea, Marius Popa:

— Ovidiu, nu-mi lua dubița azi, amână deplasarea ta în Combinat, eu sunt programat azi la încărcare la Cristea Nicolae, am de adus 10 foi de tablă neagră pentru meșterul Buzescu de la tov. inginer Cornel, e urgent!

— Măi Marius, ai fost programat și ieri, ai plecat glonț în oraș fără să duci echipele la locurile de muncă, te-au înjurat oamenii că aveau de mers kilometri, cu materiale grele în spinare și cu scule cu tot. Azi faci la fel. Cam ce învârti tu, toată ziua prin oraș, cu dubița noastră? Iar azi mai vii la muncă și cu fața asta de sărbători mari, ce clocești, tu, oare?

— Da' chiar, cam des te aprovizionezi de la Cristea și ne lași fără mijloc de transport, interveni în discuție Anca. Uite, băieții se întorc de pe teren cel mai târziu la ora 11, până atunci fă-ți ordine prin hârtiile de pe birou, că fetele mereu le adună de pe jos de câte ori se deschide ușa, că se face curent. Apoi, la 11 vin și eu cu tine să văd care îți este traseul, bine?

— Nu, doamnă, nu este bine. Adică nu aveți încredere în mine? Așa nu se poate lucra, eu am să plec, îmi iau transferul și gata, că m-am săturat, mereu sunt suspectat de lucruri pe care nu le fac, nu admit să fiu pus sub urmărire, ca un hoț!

— Măi, Marius, dacă ești cinstit și nu ascunzi nimic, de ce te superi? Facem controlul și gata, poți să-ți câștigi cinstea pe termen lung dacă ești în ordine cu deplasarea. Că nu prea ești în ordine cu documentele și ar trebui să te supui unui inventar de gestiune, nu crezi? Mai ales înainte de a-ți da demisia, că transfer noi nu-ți dăm, ai înțeles?

Împrecinatul s-a înmuiat rapid, s-a îndepărtat, bodogănind, spre birou. Apoi toată ziua a muncit pe rupelela la actele de gestiune, fără să comenteze sau să invoce urgențe de salvat secția și, implicit, termenele de construcție a socialismului.

Echipa de la stand s-a îmbarcat în dubița secției și a plecat pe teren. În mașină, șoferul îl abordă pe Ovidiu:

— Măi, nea Ovidiule, te rog și eu ceva, tot urgent. După ce terminăm la furnale hai să tragem o fuguță în oraș, doar până la Oficiul Poștal din Dunărea sau la CEC, trebuie să plătesc o amendă de circulație și e urgent, că pierd termenul de 48 de ore. Cât rezolv eu treaba, uite niște bani de la

mine, luați 2 mici și un țap de bere, că n-o fi foc, nu pierе Combinatul dacă stăm și noi în oraș 2 ore.

— Dar pentru ce ai fost amendat de Miliție și când?

— Nu v-a spus Marius? Am făcut un transport de lemne de foc cu el, la țară, la Vasile Alecsandri în sat și la ieșirea din Combinat, la borcan ne-a oprit milițianul și ne-a cerut actele. Dar Marius nu avea nimic, nici eu nu aveam foaia de transport completată și m-a amendat numai pe mine că Marius și-a „rezolvat” problema, în particular, cu milițianul. Credeam că v-a spus, mie mi-a zis că transportul deșeurilor de lemne este autorizat, are chitanță de cumpărare de la Direcția Comercială. Uite cum m-a băgat în bucluc, f... năravul de ticălos!

— Și tu de unde ai bani să-mi dai de bere și mici, că din salariul de șofer nu cred că-ți permiți așa o risipă?

— Cum de unde? Nu știi? Din „ia-mă nene”, că toți facem asta, mai trebuie să dăm șpagă și la coloană, că dacă nu cotizăm ne ia șeful mașinile acestea de transport mărfuri și persoane. La mine, că am bănci și ibemol curat pentru desprăfuit taxa e de 2 lei de persoană. Nu știu ce ne facem când o intra viaductul în funcțiune și vor porni tramvaiele cele noi, cehești. Le-ai văzut? Cică scaunele au încălzire, iarna. Mamă, ce mișto, să-ți vină cald la fund, să tot stai și să călătorești, cu abonament și fără taxa de „ia-mă nene”. Atunci cred că am să mă cer înapoi pe basculantă, că se câștigă mult mai bine și nu trebuie să dai șpagă la coloana auto.

— Nu, nene, n-avem timp de pierdut prin oraș și nici nu avem ținută corespunzătoare. Dacă ne ia Miliția la ochi și ne întreabă unde lucrăm și ce căutăm la cârciumă în timpul programului? La asta nu te-ai gândit? Uite, la ora 11,00 te duci cu Marius și cu Anca, șefa de secție în oraș, la Cristea, să încărcați tabla pentru tov. inginer Cornel. Și poți să-ți rezolvi acolo problema cu amenda.

— Văleu, l-a prins cu minciuna! Nu avem nici o treabă la Cristea, acolo am rezolvat de săptămâna trecută, a adus tabla deja și a predat-o. Oare ce prostie mai pune la cale omul ăsta? Să știi că eu nu mai vreau să lucrez cu el, că mă bagă în bucluc, Marius e un mare bișnițar, sângele lui îi plin cu afaceri, nu-l poți vindeca.

Între timp au ajuns în zona depozitului de materii prime. Au coborât lângă o casuță scundă, din cărămidă netencuită, cam la fel de mare

cum sunt cabinele acarilor la ieșirile din găurile c.f.r. Băieții se întinseră, dezmorțindu-se și scoțând exclamații de uimire. Tocmai au „aselenizat” într-un peisaj de film s.f.: coline de materiale roșcate, minereu de fier, alternând cu spinări negre de praf de cărbune și stive de piatră albă de calcar pentru var. Printre ele, 2 macarale cangur, ca niște ciclopi ciborgi excavau cu cupe uriașe materialele și le depuneau în stive paralelipipedice lungi.

— Aici se formează stivele de omogenizare, băieți. Minereul se amestecă, sunt sortimente cu concentrații diferite de oxizi de fier, ele sunt așternute în straturi suprapuse după o regulă strictă, dată de inginerii tehnologi de la furnale, apoi aceste stive pe care le vedeți mai încolo sunt rostogolite de acești canguri până se produce omogenizarea concentrațiilor. Inițial cei de la furnale au vrut ca noi, SRE-ul să deschidem punct fix de lucru pentru luat probe din stive, dar am scăpat de blestem cu ajutorul directorului Velicu, Dumnezeu să-l țină că-i om bun! Așa cum e normal, furnaliștii au primit sarcina de a-și măsura propria operă, să nu dea vina pe alții dacă omogenizarea nu a ieșit ca lumea. Este munca dracului, mai ales pe vreme ploioasă și cu ceață sau viscol de zăpadă, să călărești munții aceștia instabili cu picioarele, să bați cu ciocanul țevi de carotaj și să tragi de ele până le scoți, că macaragiile rareori te ajută să tragă în sus aceste țevi, pentru ei e pierdere de timp și prilej de distracție, pe seama celor ce se chinuie din greu. Acum e bine, e cald și nu suflă vântul, dar când se pornește Traistă Goală, adică vântul uscat dinspre răsărit, din stepele Rusiei, atunci e jalea de pe lume. Se face noapte în plină zi, din cauza prafului amestecat, când cenușiu, când alb, când negru și nu doar lipsa luminii este rea, ci asprimea prafului, care te rănește la față, la ochi, la nas. De aceea trebuie să ai la tine, totdeauna, masca de gaze, fără de care ești în pericol.

Căsuța lângă care s-au oprit adăpostea motorul cu pricina și un tablou electric, încuiat cu lacăt. Motorul funcționa normal, dar pe postamentul din beton se simțeau niște vibrații. Ovidiu puse aparatul pe postament și înregistrează vreo 5 reprize de semnal, la intervale între ele. Apoi dădu roată postamentului și observă cauza vibrațiilor:

— Uite, aici a sărit betonul din jurul acestui bulon de prindere, din cauza vibrațiilor mari. Aceste motoare care antrenează banda de

transport minereu din Portul Mineralier au fost prevăzute cu protecție contra vibrațiilor, că adeseori banda de cauciuc poate patina, aluneca, pe tamburii de întoarcere și atunci apar solicitări neregulate. Protecția este un covor de plută, gros de 5 centimetri, sub motor și sub un covor de cauciuc. Dar pluta nu s-a pus, ai văzut că în oraș multe cucoane poartă sandale cu talpă de plută? De unde crezi că provine această marfă de lux? De aici, s-a vândut la negru la cooperativă, la cizmari și ei fac comenzile tot la negru, că pluta nu-i înregistrată. Urâtă treabă! Va trebui să raportăm, inclusiv la Biroul Miliției de pe platformă.

Paul a înregistrat cele spuse de Ovidiu și un gust neplăcut i-a trecut prin cerul gurii. „Uite, dom’le, abia am ajuns la muncă și dăm de hoții cu ramificații. Să-i atrag atenția nevastă-mii ca nu cumva să-și comande sandale cu tălpi de plută și să fie atentă, că probabil curând vor fi cercetați de Miliție.”

Au trecut apoi la furnalul 2. Au urcat scările pe platforma sticurilor, adică a gurilor de golire de zgură și de fontă, au ocolit cuva enormă, pânțele furnalului și s-au oprit într-o nișă laterală lângă un motor similar cu cel pe care tocmai l-au verificat la Moara Dracilor. Cu toții au observat, la circa 3 metri înălțime de la nivelul platformei, o pată roșie, destul de mare, pe blindajul din fier greu al cuvei. „Acolo s-au topit niște cărămizi și blocurile de răcire, special făcute din fontă, cu canale pentru circulația apei. Nu-i soluție la acest defect, decât stropirea exterioară cu apă, permanent, deși nici asta nu-i eficientă, blindajul se roade din interior și o dată se va perfora. De aceea pe aici se va interzice circulația, în curând. Tocmai de aceea am venit acum, până nu-i prea târziu.

Au făcut repede măsurătorile, au constatat aceeași cauză a vibrațiilor, adică furtul plăcilor de plută încă din faza de montaj. Hoții erau lucrătorii de la constructor, puteau fi ușor dovediți, așa că în mod sigur aceștia au părăsit de mult orașul. În perioada aceea la constructor se perinda o grămadă de lume, din toată țara. Unii, de bună credință, erau veterani ai șantierelor, mulți se cunoșteau între ei. Alții, nu foarte cinstiți, căutau foloase imediate, puneau ochii, apoi puneau și mâna și o ștergeau repede, nelăsând urme.

Au coborât de pe platformă, răsuflând ușurați, zona aceea era prea periculoasă pentru niște copii care au trăit până atunci în medii

civilizate, curate, adică în amfiteatre și biblioteci, nu au avut parte de peisaje selenare, de mori ale dracilor sau de cuptoare cu lavă încinsă, gata să explodeze. De altfel, la câteva zile blindajul a cedat și s-a produs o perforare spectaculoasă, înregistrată de o cameră de luat vederi montată acolo de studioul național de filme de la Buftea, cameră cu rulaș lent. Nu au fost victime, din fericire, dar evenimentul a fost penibil, atât pentru furnizorul extern al tehnologiei, cât mai ales, pentru constructor și controlorii de fază ai montajului.

Au revenit la secție și în timp ce se spălau la vestiare Nicu își întreabă colegul:

— Ei, cum ți-a plăcut ziua de azi? Nu-i așa că a fost palpitant?

— Nu mi-a plăcut, mai bine rămâneam cioban la oi, sus la munte, unde-i aerul curat! Eu am stat aici, la furnalul nr. 1 în urmă cu un an, în timpul practicii de vară, din august 1968 și m-au cam trecut niște fiori încă de pe atunci. Este un loc de muncă dur, trebuie să ai ceva vână ca să muncești aici, o viață de om.

Mai târziu, când au servit gustarea de ora 10, cu întârziere, la stand, cu o masă întinsă la comun, Paul și-a vărsat necazul:

— Spuneți băieți, cum să fac să obțin și eu locuință cât mai repede, că nu mă poate găzdui unchiul în căsuța lui cu 2 camere din chirpici, nu încăpem prea bine 5 persoane adulte.

Radu fu cel care îi dădu sfatul: Fă o cerere către comitetul sindical al secției și o alta către directorul general al Combinatului. În ambele, arată că ai fost repartizat prin ordin ministerial, cere o locuință pentru soț și soție, tineri căsătoriți, aparatament cu o cameră sau 2, cere la regim de urgență deoarece nu ai unde locui în oraș, iar o gazdă este prea scumpă pentru un salariu de inginer stagiar. Du-te cu cererea la turn, la directorul general și dă-o secretarei, să o introducă la urgențe, că directorul general are o cotă la dispoziția sa, tocmai pentru astfel de situații mai deosebite.

Făcu întocmai. Președintele de sindicat pe secția de reparații energetice era un tehnician pe nume Leon, care avea un atelier special unde repara ignitroni de la laminorul de tablă groasă. Ignitronii erau niște tuburi electronice de putere, aveau unul din electrozi constituit dintr-o baie de mercur, cam 1 - 1,5 litri de mercur, acest metal era extrem de scump, dar și extrem de toxic. Leon lucra acolo de unul singur, și-a făcut

tot soiul de sisteme de ventilație și de aspirare în atelierul lui, astfel încât să nu intre în contact cu mercurul ucigaș. I-a deschis ușa după o pauză de așteptare destul de lungă, timp necesar pentru a ventila atelierul, altfel nu primea vizitatori.

Leon era un bărbat de 1,80, bine legat, avea doar 40 de ani, dar părul îi era complet alb, zicea el că din cauza mercurului. A luat cererea și a scris pe ea: „Tovarășa Popescu, rog anchetă socială” și a semnat.

— Dă-i cererea tovarăsei Popescu și stabilește cu ea ziua când va veni în vizită, la domiciliu. Scrie adresa unde locuiești, pe verso.

— Bine. Dar e neapărat nevoie să vină tovarășa Popescu în vizită? Nu puteți veni dumneavoastră sau altcineva din comitet?

— De ce? Abia v-ați angajat și deja ați și intrat în conflict cu dânsa?

— Eu? Nu, Doamne ferește, eu sunt un om pașnic, nu caut ceartă, dar nici nu accept tratament incorect. Vă rog, sunt străin în oraș, soția are un unchi care ne găzduiește în casa lui din paiantă, două camere și o bucătărie, la 6 persoane în total. Le este greu și lor, dar și nouă.

— Bine, voi veni eu împreună cu un coleg, diseară pe la 19,00. E bine? Altceva nu pot să vă promit, cum ar fi un loc mai în față pe lista de așteptare. Că la noi, la secție, clasa muncitoare are prioritate, de la ingineri ne așteptăm la o conștiință mai înaltă și la mai multă înțelegere față de cei ce au trăit în lipsuri și sărăcie.

— Da, sigur. Clasa muncitoare, desigur, dar noi, inginerii, suntem clasă separată, nu suntem și noi tot muncitori? Că muncitor este acea persoană care își vinde forța de muncă și capacitatea intelectuală contra unui salariu negociat, cel puțin așa am învățat eu la socialism științific, în liceu și în facultate. Dacă am absolvit un institut politehnic, fiu de om sărac și muncitor, dintr-o dată am devenit altceva, am fost exclus din clasa muncitoare?

— Nu faceți această confuzie și nu o afirmați în public, vă rog, tovarăse inginer! Definiția pe care ați dat-o mai sus este pentru proletar, în condițiile socialismului pe care îl construim la noi în țară clasa muncitoare este forță conducătoare, muncitorii nu-și mai vând forța de muncă pentru un salariu, ei participă cu însuflețire la edificarea noii societăți. Este o mare diferență!

— Bine, nu vă contrazic, vă rog să-mi iertați neștiința, mai trebuie să studiez, aveți dreptate.

Și cu asta puse punct unei discuții fără rost și chiar dăunătoare pentru o primă impresie pe care o crea la un om, despre care aflase că este corect, echilibrat și inteligent.

De la atelierul de reparat ignitroni a urcat, pe ușa din dos, în anexa turn. Fusese avertizat că la intrarea principală, din față, era pus un afiș „Angajații din secții și uzine au acces prin intrarea de serviciu”. Secretariatul directorului general era la etajul 3, a urcat pe jos cele trei nivele, lipindu-se de pereți când coborau persoane grăbite, bărbați și femei, cu mape cu documente în mână. Se vedea de la o poștă că erau persoane importante sau, cel puțin, duceau cu ei ordine și dispoziții foarte importante, în mapele pe care le țineau la piept, uneori ca pe niște comori de mare preț.

A ajuns în fața ușii pe care scria mare, pe o plăcuță de plexit alb, cu litere albastre „DIRECTOR GENERAL. SECRETARIAT” Ușa era deschisă și avu noroc, înăuntru nu era nimeni în afara unei doamne tinere, frumoase, blonde, cu un coc frumos aranjat, tapetat și dat din belșug cu fixativ. Își luă curaj și se apropie de biroul secretarei care nota ceva într-un registru mare.

— Da, cine sunteți și ce vreți? La ora asta nu ar trebui să fiți la muncă, în secție?

— Sunt inginer stagiar la secția de reparații energetice și doresc să depun o cerere de locuință în regim de urgență, la tovarășul director general. Sunt căsătorit, suntem străini de oraș și rezervele noastre de bani se apropie de epuizare, nu am găsit gazdă potrivită și până la salariu mai avem o perioadă lungă de așteptare.

Spuse tot pe nerăsuflăte, însă astfel încât vorbele lui să fie auzite și recepționate corect. Învățase lecția dicției după nenumăratele examene pe care le dăduse ca student. Profesorii universitari, uneori bătrâni și cam surzi sau doar distrați, trebuiau să audă bine ce răspundea studentul, altfel putea risca o notă rea. Secretara catadixi să-i arunce o privire, îl măsură parcă pentru a evalua gradul de sinceritate al celor spuse de tânărul emoționat, dar nu timid, din fața ei.

— Bine, lăsați cererea aici.

Paul scoase foaia albă dintre filele ziarului pe care îl folosise în loc de dosar și depuse cererea aproape de marginea registrului. Secretara luă hârtia și o puse la spatele registrului, între ultima filă și copertă. Acolo mai erau câteva hârtii, unele similare cu cererea lui Paul.

— Când pot obține un răspuns, vă rog?

— Nu știu, depinde de timpul tovarășului director general, este foarte ocupat, stă și 20 de ore în Combinat, mă și mir cum de mai rezistă, bietul om! Mai treceți pe aici, peste vreo 2 zile, cel mai devreme.

— Bine, mulțumesc frumos, sărut mâinile. Și ieși. Făcuse primul demers într-o problemă de interes personal, major. Urmase întocmai îndemnul mătușii Smaranda care, în dimineața acelei zile, se trezise o dată cu el și îi pregătise un pachetel cu o gustare pentru ora 10.

— Nepoate, trebuie să te lupți pentru casa ta. Ai dreptul, ești inginer, acolo nimeni nu-ți dă ceva dacă nu te zbați să ceri. Sunt mii de oameni care au năvălit în orașul nostru, ne sufocăm de atâția vikingi, că așa le zice lumea la constructorii tineri care-și beau salariile și fac scandal, vikingi, da, adică sălbatici și răi. Toți aceștia bat cu pumnul în masă la conducere, nu au rușine, nu sunt timizi și obțin repede tot ce vreau ei. Știi de la lume, de la cozi din piață sau de la Alimentara. Noi, cei ce locuim aici, la marginea asta a orașului suntem mai liniștiți, pe noi nu ne vor demola curând, cartierele noi sunt încolo, spre Dunăre și pe terenurile aviației, lângă fabrica de cuie. Să te ferești să-ți dea casă acolo, în Aviație, am auzit că au mutat în blocurile de garsoniere țigani din Bădălan, din cei care au fost inundați de Dunăre în primăvară. Unii dintre ei sunt răi, neciopliți, murdari, au și păduchi, ferește-te de ei, treci pe trotuarul celălalt.

— Da, tanti Smaranda, am înțeles, mă înarmez și plec și eu la lupta cea mare. Ori câștig ori plec la munte, acasă cioban la oi! spusese Paul dimineață, când ieșise din casa ce-i devenise dragă așa de repede, datorită atmosferei extrem de plăcute ce emana de la unchiul, mătușa și tânăra Corina.

Și a fost prima lui zi de luptă. Ajuns la secție se duse la stand unde Radu și Ovidiu îl luară în primire.

— Ei, cum a fost la turn? Dar la tovarășul sindicat? se arătară aceștia curioși.

— Păi, a fost bine deocamdată!

— Și unde ți-au dat casă? Cu câte camere?

— Ei, nu mi-au dat nici o casă, cum să facă asta așa, numai văzându-mă?! Am depus cererile, diseară vine tovarășul Leon în vizită de constatare la casa unchiului, iar la directorul general am avut noroc, era doar secretara singură și mi-a luat cererea.

— Ți-a înregistrat-o, ți-a dat număr? Trebuia să ceri să ți-o înregistreze, să-ți dea număr, altfel cererea ta se pierde. Du-te mâine cu alta și cere număr. Deci ai făcut primul bombardament, obuzele au plecat de pe țeava tunului, să vedem cum vor ajunge la țintă și cum vor exploda acolo! Cel ce apreciașe atât de repede și de concis situația, Radu, mai repetă o dată îndemnul mătușii Smaranda:

— Nu te lăsa, nu ești mai fraier decât vikingii, ai drepturi mai mari, ești inginer!

— Am, pe dracu! scăpă cu năduf Paul. Tovarășul Leon mi-a spus clar, să am răbdare că aici, la SRE, prioritate are clasa muncitoare, nu inginerii. Cum, dom'le? Noi ce suntem, nu tot clasă muncitoare? De ce o asemenea discriminare?

— Nu comenta marele adevăr spus ție, ca sfat de valoare, de Leon. Taci și fă ce ți-a spus el, nu țipa în gura mare, că noi plecăm imediat și nu te mai ascultăm, ca să nu ne implici și pe noi în revolta ta! Înțelege, omule!

— Bine, înțeleg și tac. Dar Nicu, colegul meu unde este?

— A plecat la doctor, în oraș, are o problemă de sănătate. Dar stai jos și trageți sufletul, acuși se termină programul și plecăm acasă. Vezi că mâine trebuie să iei echipa lui nea Pricop și să mergeți la halda de zgură, să montați o nouă linie de iluminat. Du-te și vorbește cu omul, vezi cum vă organizați. A dat telefon Anca și a cerut să-ți transmitem, ea este la director, la o ședință.

Așa se încheie o zi de muncă plină, cu teren și dialog social!

În anul 2009 UZINA COCSOCHIMICĂ (8 baterii de cocsificare) este oprită definitiv.

Capitolul 4

HALDA DE ZGURĂ

La 10 februarie 1981, orele 15,20 se produce prima șarjă la FURNALUL NR. 6.

Până la obținerea profilului final al Combinatului Siderurgic Galați, în 1987, pe platoul Smârdan s-au excavat 50 de milioane 759 mii metrii cubi de pământ.

S-au turnat 7 milioane 918 mii metrii cubi de betoane.

A doua zi din săptămână a început la fel ca prima. Doar că dimineața, în autobuzul care îl aducea la Combinat a prins un loc în picioare în prima jumătate a mașinii și s-a distrat, urmărind o partidă de șeptic pe care-l disputau niște băieți, se pare abonați la aceste scaune și la jocul de cărți. Ziua se arăta la fel de călduroasă ca și precedenta.

S-a echipat ca pentru teren. A întrebat-o pe Anca dacă el trebuie să ceară mașina pentru echipa de teren, aveau de montat o linie aeriană de iluminat pe halda de zgură. Nu, nu era treaba lui, asta era de competența maistrului sau șefului de echipă.

— Nu te grăbi să mergi peste muncitori. La noi ziua de muncă începe cu o pauză. Nu râde, este un drept câștigat la o ședință de sindicat, nu se mai știe când și la ce secție a fost isprava asta. Muncitorii care fac naveta de la țară s-au plâns că ora 10 pentru pauza de gustare este mult

prea târzie pentru ei. Acești oameni se scoală foarte devreme, unii pe la 3 sau 4 noaptea, nu au timp de o gustare de mic dejun, merg pe jos, adeseori alergând până la gară, în tren sau în autobuz uneori nici nu apucă un loc pe scaun, deci au nevoie de o jumătate de oră pentru a mânca ceva. Și așa, o jumătate de oră lumea are alte preocupări decât munca. Maiștrii fac repartizarea sarcinilor, asigură materiale, scule și apoi stau și ei și așteaptă să înceapă ziua de muncă. Lumea din oraș, din cartiere, în această jumătate de oră pune de o cafea, așa că pauza de mic dejun a navetiștilor s-a transformat în pauză de cafea! Că miroase a cafea peste tot. Hai și noi la o cafeluță la stand.

Le-a venit rândul să plece pe teren pe la ora 9,00, după ce mașina secției a dus o echipă de hidrotehniști la o intervenție. Maistrul Pricop l-a invitat pe Paul să stea în față lângă șofer, dar el a preferat să stea de vorbă cu oamenii, în dubiță. Așa a aflat că la haldă este posibil să aibă parte de un spectacol de cascadorie.

— Adică, ce înseamnă asta?

— Mai bine nu vă spunem, dispăre suspansul, zise un electrician mai tinerel, născut meseriaș după un curs postliceal de 6 luni. Dar să nu fiți curios să vedeți ce este dincolo de marginea haldei, că este foarte periculos. Iar furnaliștii care lucrează pe haldă, cum văd pe cineva că intră în zona de margine, cum încep să arunce cu bolovani de zgură ca să îl atenționeze de pericol.

— Bine, am înțeles, este pericol, dar ce fel de pericol?

— Păi, *tov inginer*, trebuia să vă facă cineva instructajul de protecția muncii pentru loc periculos, n-ar trebui să fiți aici.

— Lasă, am înțeles, am să fiu atent!

Până au ajuns la destinație, Paul a fiert puțin în suc propriu neputând intuit ce pericol îl pândește de trebuie să fie instruit în mod special! Când a coborât din dubiță era transpirat binișor, dubița nu avea nici un fel de aerisire, doar câteva găuri făcute cu cuiul, de muncitori. Peisajul era mai dezolant ca la Moara Dracilor. Aici se afla pe un platou cenușiu numai zgură, praf și bolovani precum cei de râu, adică nu mai mari de 6 - 10 centimetri diametrul. Pe haldă se plimbau câteva buldozere, nivelau cu lama o fâșie de teren aflată la 8-10 metri de marginea haldei. Un tractor cu cupă aduce un braț de stâlpi din salcâm, groși de 15 - 20 de centimetri,

dar noduroși nevoie mare. Pe aceștia îi vor planta pe haldă, adică vor trage o linie de iluminat deoarece halda s-a deplasat spre balta Mălina.

— Ultima dată am mutat linia de iluminat cu o săptămână înainte de intrarea în funcțiune a furnalului 2. De când acesta produce, halda avansează cu viteză dublă, deci și noi vom veni aici mai des.

Paul crezu că vor monta linia de stâlpi pe culoarul netezit de buldozer.

— Nu, noi vom planta stâlpii la 2 metri de culoar, pe acolo va trece calea ferată uzinală pentru vagoanele cu zgură, spuse maestrul Pricop.

— Dumneavoastră, tov inginer, azi nu aveți nici un rol în piesă, aici vi se face „botezul focului”, așa se spune la noi. Stați pe lângă mine și luați aminte.

La circa 500 de metri în urmă Paul a zărit un șir de stâlpi precum cei cărați de tractorul cu cupă. Dar aceștia erau defecți, adică nu aveau izolatori, nici cablu întins.

— De ce nu folosim stâlpii de acolo? întrebă tânărul stagiar.

— Care stâlpi? Unde vedeți dumneavoastră stâlpi, în afară de cei pe care îi vom planta noi? zise maestrul Pricop. Paul întinse mâna în direcția respectivă.

— Aceia nu sunt stâlpi. Ei sunt lemne de foc pentru la iarnă. Când bate viscolul și nu sunt vagoane cu zgură incandescentă pe haldă oamenii își fac foc din acești stâlpi. Ei nu lasă pe nimeni să le fure rezerva de combustibil pentru iarnă.

Pe culoar intră un cilindru uriaș. Acesta se afundă vreo jumătate de metru în zgura mărunțită și începu să înainteze lent spre buldozerul aflat înainte, la 100 de metri. Făcu o scurtă înaintare, apoi se retrase. Tractorul cu cupă lepădă stâlpii și veni spre cilindru. Pe traseu încărcă o cupă bună cu zgură și umplu porțiunea călcată de cilindru. Când nivelul se refăcu, cilindrul porni din nou. Presă și acest supliment de zgură și apoi se retrase. După a cincea operațiune de acest fel terenul se consolidează. Cilindrul abordează o nouă porțiune. Între timp, oamenii lui nea Pricop împrăștiară stâlpii, culcându-i la distanță de 20 de metri unul de altul, cu rădăcina spre linia de cale ferată ce se afla în curs de construcție. Când rambleul terasamentului consolidat ajunse la 100 de metri lungime sosi un șir de tractoare pe șenile cărând câte

o porțiune de cale ferată premontată. Urmară manevre de aliniere, racordare, consolidare, tot tacâmul. Pe la orele 13 linia de cale ferată se întindea paralel cu marginea haldei. Apoi utilajele s-au retras. Un cor de fluierături se auzi din depărtare, apropiindu-se. O garnitură uzinală se apropie de linia nouă. În față erau două vagoane dărăpănate, încărcate cu calupuri cenușii, grele. Probabil erau baloți de fier vechi. Ajunși la racord ceferiștii coborâră din vagoanele din față și manevrară garnitura, cu viteză redusă, să intre pe linia nouă. Garnitura era compusă din 3 vagoane speciale, cu zgură incandescentă. Ele au fost împinse până la capătul liniei noi. De pe platforma locomotivei se dădură jos două siluete îmbrăcate cu costume speciale, antifoc, din azbest ignifugat. Arătau precum cosmonauții din filmele s.f. Se apropiară de vagoanele cu zgură și manevrară cu forță dispozitivele de răsturnare. Când înclinația deveni suficient de mare însă nu destul ca zgura fluidă să se reverse, oamenii se retraseră lent, la câțiva metri spre centrul platoului.

Cu un pocnet surd un dispozitiv special a declanșat înclinarea finală și lava de foc a început să se reverse. Vagonul din față, primul din convoi, se înclină mai mult decât era necesar, roțile dinspre centrul platoului se ridicară deasupra șinei de cale ferată. Când al doilea vagon începu deversarea, înclinația vagoanelor se accentuă, apoi de undeva se auzi un strigăt de alarmă „se răstoarnă, fugiți!” Mecanicul de locomotivă sări pe haldă și o luă la goană. Întreaga garnitură se răsturnă, zgura lichidă se vărsă, o flacără se ridică deasupra solului la vreo 3 metri înălțime, apoi fum și curând, totul se termină. Asta a fost tot.

Pricop și oamenii lui întindeau cablul electric pe stâlpi. Un electrician, având prinse pe picioare gheare speciale de urcat pe stâlpii de lemn, fixa suportii pentru izolatorii din sticlă și reflectoarele electrice. Într-o oră iluminatul a fost gata, au făcut racordarea la cofretul de alimentare, au făcut probe, apoi au corectat înclinațiile reflectoarelor astfel ca acestea să măture linia, mai precis garnitura răsturnată.

— După masă și la noapte oamenii vor ridica garnitura, o vor evacua și apoi vor face corecturile necesare. De mâine linia va funcționa corect o vreme, până când halda va înainta și atunci noi vom fi chemați din nou să mutăm linia de iluminat. Asta-i, ați primit „botezul haldei”. Ați avut prilejul să vedeți o răsturnare obișnuită, halda a îngropat sumedenie

de vagoane, câteva locomotive și chiar și... Dar nu fu necesar să continue, restul trecu sub tăcere, ca un moment de reculegere.

S-au întors la secție în tăcere. Schimbul de zi era plecat acasă, doar la standurile de bobinat mai lucrau câteva echipe. S-au spălat de praf, s-au schimbat în hainele de oraș și apoi au plecat spre casă. Prinseră ultimele tramvaie, la orele 17,00. Paul ajunsese obosit acasă, deși toată ziua nu făcuse altceva decât să urmărească pe alții muncind. Dar tensiunea muncii a fost mare. Locul era periculos, într-adevăr. Dar asta e! Dacă vrei locuință confortabilă de la stat trebuie să te supui regulilor jocului. Asta însemna că și mâine va fi o zi, poate mai blândă, poate mai tensionată. Însă simțea cum crește în el un fel de mândrie pentru apartenența la o echipă de bărbați adevărați, oamenii Combinatului.

*La 7 aprilie 1994, după o explozie puternică, FURNALUL
NR. 6 este scos definitiv din funcțiune.*

La 25 noiembrie 2014 FURNALUL NR. 6 este demolat.

Capitolul 5

UN TIEGLER PENTRU O GARSONIERĂ

Zilele următoare au trecut fără nimic spectaculos. Pentru Paul însă, fiecare deplasare cu treabă prin Combinat era prilej de emoție, crescându-i adrenalina până intra în probleme. Dar nu lăsa să se vadă pe figură că are emoții. Sâmbătă de dimineață, când ajunsese în secție, află că la Slebing, laminorul rusesc pus în funcțiune o dată cu oțelăria, a luat foc o macara Tiegler. De fapt era un pod rulant special, de fabricație germană, puternic ignifugat și protejat antifoc deoarece zona sa de lucru era deasupra cuptoarelor adânci, unde se încălzeau lingourile de oțel pentru a fi laminate în brame sau sleburi. Cabina de comandă, acolo unde stătea macaragiul și efectua diferitele comenzi de deplasare și de ridicare - coborâre a cârligului, era dotată cu aparat de aer condiționat și geamuri fotosensibile. Totul pentru protecția omului. Care om, din cauza acestor măsuri nemțești, nu mai primea salariu pe rețeaua siderurgiei la cald, deoarece nu era expus focului. Asta însemna pierderea sporului de siderurgie de 10 procente din salariu și adaosul de vechime pentru pensie, de 6 luni la un an lucrat efectiv. În prima fază macaragii au refuzat să lucreze pe aceste poduri rulante. Motivau gradul de pericol ridicat și salarizarea minoră. Apoi, cei care au acceptat totuși să lucreze aici s-au plâns, foarte repede, de temperaturile mari la care erau expuși: instalațiile de aer condiționat nu făceau față, se

pierdea foarte repede agentul special de răcire. Curând, instalațiile de aer condiționat au fost dezafectate din cauza multiplelor defecțiuni, deși toată lumea știa că nefuncționarea climatizării era provocată voit. Însă oamenii au câștigat sporul de expunere la temperaturi ridicate și după asta totul intră în normal. Un normal care însemna un chin aproape zilnic pentru echipele de întreținere. Din punct de vedere mecanic piesele în rotație se uzau foarte repede și se blocau din cauza unsoarelor care se scurgeau topindu-se la temperaturile înalte sau provocau incendii locale. Iar electric, panourile cu aparataj luau și ele foc, deși erau instalate la capătul rece al podului rulant, imediat deasupra cabinei de comandă.

Echipa lui Pricop primi comanda de reparație urgentă a acestui Tiegler, numărul 2. El, fiind amplasat la mijloc, între numerele 1 și 3, bloca la extremitatea căii de rulare, în zona de refugiu, încă un pod. Deci rămânea în funcțiune doar o singură instalație de ridicare. Evident, ritmul de laminare era afectat, producția scădea și planul nu se putea face, așadar scandalul era uriaș. Pricop alergă cu oamenii lui să dezafecteze panourile incendiate, să curețe canalele de cabluri și să tragă alte mănunchiuri de conductoare, apoi să aștepte panourile noi cu aparataj pe care maestrul Albu și oamenii lui trebuiau să le echipeze sub aceeași presiune a regimului de maximă urgență.

Paul primi ajutorul lui Nicu. Acesta se oferă să supravegheze operațiunile de echipare a panourilor. Mai mult, Anca formă o echipă nouă cu cei care lucraseră anterior în echipa maestrului Albu, retrăgându-i temporar de la locurile de muncă unde au fost redistribuiți odată cu dezvoltarea secției. Tocmai amenajau cu aceștia un nou loc de muncă mutând niște bancuri de lucru, când apărură în hală însuși directorul Velicu. Anca nu se fâștâci deloc în prezența directorului, al doilea om din conducerea Combinatului. Din contră, fu bucuroasă să-l revadă. Îi prezentă în câteva cuvinte modul cum se organizase treaba în secție, evaluă timpii de montaj și trase concluzia finală: panourile vor fi gata peste 14 ore, menținând echipele constituite la ore suplimentare. Velicu dădu doar din cap, în final spunându-i fetei:

— Am nădejde în tine, te cunosc și îți știu capacitatea, așa că la miezul nopții ultimul panou trebuie să fie la Slebing. Spune-mi, cu ce te pot ajuta eu?

— Dați ordin la magazia generală să ni se acorde prioritate absolută la aprovizionare. Instituți acum, că aveți putere, regula pe care

o discutăm cu 2 - 3 ani în urmă: când avem o avarie care afectează planul să ni se elibereze materialele pe listă de urgență, urmând ca în decurs de o săptămână să aducem toate bunurile de materiale, cu aprobările și semnăturile conform regulilor.

— Se va face. Îl chem pe Roșu, directorul comercial, și îl trimit la tine, să-i dai instrucțiuni directe. Fă-l să înțeleagă ce vrei. Altceva?

— Ore suplimentare plătite la toți cei care sunt implicați în ridicarea acestei avarii. Faceți cumva să ne majorați limita admisă de ore suplimentare la 360 de ore pe an. Avem probleme și discuții, totdeauna, cu căpoșii de la serviciul Organizarea Muncii. Ei o țin morțiș că legea permite doar 120 de ore pe an, atât au voie să dea.

— Bine, eu l-am trimis pe Mitrofan, șeful de serviciu, la Ministerul Muncii cu referatul nostru în privința acestei probleme. Nu m-a informat dacă s-a rezolvat sau nu. În caz că nu avem încă aprobare oficială voi apela la ministrul nostru. Tu încurajează oamenii la treabă, banii vor veni oricum, dacă nu din ore suplimentare, atunci faci un calcul, la final, și le acordăm o premiere specială.

— Și a treia problemă, am doi stagiaari veniți de la Iași, unul dintre ei nu are casă. Puteți să-l ajutați? E căsătorit, fără copii.

— Da, luni, săptămâna viitoare să-mi ațină calea dimineață când cobor din mașină. Cu cererea în mână. Unde-i băiatul acum?

— E la Slebing, conduce demolarea panourilor arse. Îl cheamă Tarniță, e ardelean, băiat bun.

— Uite, ultima problemă, cumpără de la chioșc pâine, salam, conserve, apă minerală pentru cei care vor lucra continuu 2 schimburi. Ia de la mine 500 de lei și-mi prezinți la sfârșit bunurile cumpăraților. Dar mai mult de 16 ore să nu ții nici un om.

Așa era Velicu, totdeauna avea grija oamenilor cu care lucra. De aceea era iubit și stimat.

— Am înțeles, cu excepția inginerilor, că noi nu suntem oameni! zise Anca, glumind, cu aluzie la o întâmplare mai veche știută de amândoi, de pe vremea când porniseră, împreună, constituirea secției.

În jurul orei 13:00 Paul veni la secție cu o listă de materiale necesare echipei lui Pricop pentru lucrările la fața locului. Anca îl chemă pe Marius, îi dădu lista și dispuse să le ducă la Slebing, de urgență. Paul interveni înainte ca Marius să iasă pe ușă:

— Marius, oamenii lucrează la înălțime fără centuri de siguranță. Nu-i legal și este și foarte periculos. Du-le 10 centuri de siguranță și spune-le să se echipeze.

— Da, Marius, fă asta repede și spune-i lui Pricop că cine va fi prins fără centură va fi sancționat și în plus, nu i se vor plăti orele suplimentare. Catării ăștia, în frunte cu nea Pricop, își dau aere de cascadori și pe mine mă lasă inima când mă gândesc ce poate să se întâmple oricând. Acum însă și-au găsit nașul, eu am puterea, îl înlocuiesc pe Pricop de la conducerea echipei pe acest motiv. Gata.

Apoi îl avertiză pe Paul că trebuie să rămână la avarie până la sfârșit, adică până la 22 și jumătate. Schimbul 3 va fi asigurat de Cristel Gherghescu. Deci la 21,30 să plece de la Slebing ca să prindă autobuzele de oraș, de la ora 23,00.

— Și pune-ți și tu centură când urci pe Tiegler, s-a înțeles?

Paul sună la telefon, la cooperativă, la soția lui. Îi spuse că are o avarie și trebuie să rămână în Combinat până la ora 10 seara. Să nu-și facă griji.

Anca mai rămase în Combinat până la ora 6 seara. Veni la Slebing. Trecu în revistă stadiul montajului. Cablele de forță fuseseră trase până la motoare, cele de alimentare pentru panourile cu aparataj erau și ele poziționate, apoi, când panourile noi vor fi puse pe locurile lor, se vor face conexiunile după schema de montaj. Pricop supraveghea personal înlocuirea mănunchiurilor de conductoare arse. El lucrase pe diferite șantiere naționale și avea experiență în efectuarea acestor lucrări pretențioase. Totul trebuia efectuat cu maximă atenție, o conexiune greșită putea crea probleme de lungă durată și chiar scurt circuite periculoase. De aceea nu lăsa pe nimeni să lucreze după ureche, schemele electrice trebuiau respectate cu sfințenie!

Când coborî de pe Tiegler, Anca îi spuse lui Paul:

— Apropo, era să uit! Am pus o vorbă bună pentru tine la tov director Velicu. Luni dimineată pe la 6 să fii la intrarea în anexa turn și să-l aștepți, să-i spui cum te cheamă și să-i dai cererea pentru o locuință la bloc. Nu știi cum vei ajunge așa devreme în Combinat, directorul este un om matinal, dar dacă a zis că la ușă trebuie să-l aștepți, apoi așa să faci!

Surpriza fu plăcută. Îi venea să o strângă în brațe pe Anca, dar se abținu, amândoi erau căsătoriți, iar în jur era atâta lume! Nu știa cum va

face ca să ajungă la timp în Combinat, luni dimineață. Așa că își făcu un plan. Dacă directorul Velicu se interesa personal de avaria asta mărunță înseamnă că duminică dimineață ori va veni la Slebing să vadă cu ochii lui cum s-a ridicat avaria ori va fi în Combinat, cu alte treburi. Deci îl va căuta duminică, cu cererea gata scrisă la el.

Pe la nouă seara a plecat de la Slebing ca să prindă cursele de oraș cu schimbul de după masă. A scris cererea și a lăsat-o pe birou, la stand, sub o mapă cu documente. Apoi s-a dus la atelierul maistrului Albu, să vadă cum stau cu montajul. Tocmai încărcau în dubiță ultimul panou. Maistrul Albu stătea de vorbă cu un domn, ceva spre 50 de ani, cu fața trasă, obosită. Se apropie, cu gând să-l felicite pe Albu pentru devansarea termenului cu panourile noi. Acesta făcu un pas în lateral și îl prezentă pe tânărul lui șef:

— Tovarășe director, el este șeful meu, tov inginer Tarniță. Spuneți-i tovarășului director Velicu despre stadiul lucrului la Slebing, de acolo veniți, nu?

— Da, să trăiți, acolo lucrurile sunt în grafic, nea Pricop face cablajul, dar este obosit, mă tem pentru el, e totuși un om în vârstă. Cred că am să mă întorc să-l ajut.

— Păi vine Cristel pentru schimbul de noapte, nu-i așa programul? Anca așa m-a informat, zise directorul Velicu. Dacă vine Cristel nu trebuie să stai și tu, tinere. Menajați-vă forțele, băieți, la secția asta pot apare probleme urgente oricând, unele după altele și chiar unele peste altele. Deci, fără exagerări.

— Tovarășe director, pot să-mi permit să vă prezint cererea mea pentru locuință acum? Nu știu cum pot să ajung luni, dimineața devreme, înaintea dumneavoastră la ușa turnului! sări Paul cu grija lui.

— Hai, dă cererea, dacă ai scris-o.

Paul alergă la stand, înhăță cererea și sosi într-o clipită, iar directorul Velicu o semnă în altă clipită: „A se elibera o garsonieră din cota directorului general” Și semnă.

Acasă toată familia îl aștepta, deși era aproape miezul nopții. El intră triumfător pe ușă și flutură cererea semnată:

— Aici e cererea de garsonieră semnată de al doilea om din Combinat. Luni mă duc să primesc casă!

Capitolul 6

DAI O BERE DACĂ-ȚI SPUN?

Primul director general al Combinatului a fost Constantin Dumitrache (1960 – 1962), urmat de Ilie Nisipeanu.

La data când Paul Tarniță s-a angajat în Combinat director general era Ion Potoceanu (1968 – 1974).

Au fost bărbați cu ani mulți de experiență managerială la activ.

Pentru ziua de 23 august, sărbătoarea națională, Paul ceru să fie planificat ca inginer de asistență tehnică, două schimburi. Asta ca gest de recunoștință pentru ajutorul pe care l-a primit de la colegii lui, în toate problemele cu care s-a confruntat de la angajare. A intrat în posesia apartamentului cu o cameră pe 21 august, la Sfatul Popular Orășenesc, pe la orele 16.00. Așteptarea a fost lungă, dar cu folos. A primit repartiție pe o garsonieră în ultimul bloc dat în folosință în microraioul 17.

S-a îndreptat spre cartier cu autobuzul. Din stația terminus a traseului trebuia să caute „ultimul bloc construit și dat recent în folosință”, așa fusese instruit la Sfatul Orășenesc. Deci începu să întrebe, în dreapta și în stânga „nu știți cumva, vă rog, unde se găsește ultimul bloc construit și dat în folosință azi, în cartier?”. Nu, nu știm, mai întrebați încolo, spre cartierul Dunărea. Și îi indicau direcția, spre cartierul Dunărea. Acesta era cel mai mare și mai nou cartier al Galațiului. A ajuns, după o jumătate

de oră de mers spre cartierul Dunărea, pe un teren viran. În fața lui era o porțiune de 100 de metri de teren defrișat, apoi începea un lan de porumb. Înspre stânga se zărea, într-adevăr, un bloc nou, neocupat, cu toate ușile încuiate. S-a dus acolo, s-a învârtit de jur împrejur, dar nu a găsit nimic, nici un indiciu despre identitatea clădirii. Când a cotit pe după colț a dat nas în nas cu... nea Ion Căpățână! S-au recunoscut imediat și s-au întrebat, unul pe altul: „Nu știți pe unde vine blocul L, ultimul construit și dat în folosință azi?” Și au râs.

— Deci, domnule inginer, să crezi în Dumnezeu, ne-a pus față în față a doua oară, deci sigur are un plan cu noi! Florica, vino încoace, să-ți cunoști vecinul. Uite, domnule inginer, ea e soția mea, iar ei sunt puradeii mei, Sanda și Profir. Că noi am locuit la șatră, până acum, așa spuneam eu despre bordeiul în care am stat la țară, la Frumușița. Acum suntem boieri, ne mutăm la oraș, la palat! Dar cum intrăm în bloc? Ei?

La colțul celui mai apropiat bloc, notat cu litera N și cifra 2, stătea un individ, fumând o țigară și privind spre ei. Nea Ion s-a îndreptat spre acesta și l-a întrebat despre bloc. A primit un răspuns tipic pentru un oraș care cunoștea, de câțiva ani, invazia forței de muncă de adunătură:

— Dai de o bere, dacă-ți spun? zise individul. Nea Ion, cu stilul lui caracteristic, de țăran cu bun simț, dar și bun de replică, a răspuns prompt:

— Dau din urechi dacă deschizi ușa blocului și ne dai cheile de la 2 apartamente.

— Zis și făcut, zise acela, dar când eu deschid ușa tu dai din urechi! Și s-a apropiat de ușa indicată, scoțând din buzunar o legătură de chei. Deci acel individ avea o funcție, un salariu, dar mai voia și ceva în plus! Și a obținut, exact ceea ce îi promisese nea Ion Căpățână. Când Paul, urmat de Florica și de copiii lui nea Ion au izbucnit în râs, individul a tras o înjurătură și a încercat să se retragă. Dar nea Ion l-a blocat, avea și mușchi, dar și un trup robust, de tractorist învățat cu munca fizică din zori până în noapte.

— Ești administrator sau hoț? Dă cheile sau chem Miliția! Până la urmă individul a cedat, mustăcînd furios, apoi a scos un tabel, i-a identificat după buletine, le-a cerut repartițiile și a dat să pună mâna pe ele.

— Neee! Asta nu se dă, este a mea și nu o dau unuia care vrea bere pe de-a moaca. Scoate cheile de la apartamente și vezi-ți de treabă, nene!

Paul a descuiat ușa apartamentului cu o cameră, apoi a prins o hârtie cu o pioneză pe tocul ușii și a scris cu pixul, 61. Nea Ion zise:

— Ți-ai luat o yală? Știi să o montezi?

— Nu, pentru ce? Doar am cheia de la broască, nu-i de ajuns?

— Da, zici că e de ajuns? Și nea Ion descuie și încuie ușa garsonierei cu cheia de la apartamentul lui. Astea-s broaște standard, identice. Orice hoț intră într-o casă încuiată doar cu broasca asta. Și nu-l mai scoți de acolo, nici legat nu se lasă. Măi, domnule inginer, nu fi copil, aici trebuie să ai grijă de ce-i al tău. Uite, cât îmi montez eu yala trage o fugă și-ți cumpără o yală, din cele chinezești, că-s mai bune.

— Bine, mă duc, dar costă mai mult de 5 lei? Că doar 5 lei mai am în buzunar!

— Măi, măi, dar nu ești gospodar deloc. M-am gândit să-mi pun 2 yale, așa că mai am eu una, am să ți-o montez duminică și îmi cumperi alta mâine și mi-o dai.

— Mulțumesc, nea Ioane, mare noroc am avut cu matale și la angajare, dar și acum. Și în plus, m-ai legat și cu datorii, la urmă!

Cu cheile noi în buzunar, Paul a plecat spre casă. Acum se punea problema mobilierului. Bani aveau, tata socru le dăduse niște bani după nuntă, special pentru a porni ratele pentru mobilă. Mătușa Smaranda le-a dat instrucțiunile necesare:

— Mâine, la *servici*, amândoi trebuie să scoateți o adeverință de salariat pentru rate. Cereți adeverința pentru a cumpăra mobilă, că așa trebuie. Fixați-vă ratele așa ca să vă rămână bani și pentru traiul cel de toate zilele. Tu, nepoate, în martie, la anul, pleci în armată. Trebuie să termini ratele de plătit până atunci, deci vezi cum îți faci socotelile.

A doua zi, pe 22 august, au scos adeverințele, dar nu au mai putut să facă nimic. La ora 15 depozitul de mobilă s-a închis, alt magazin de mobilă nu se găsea în acel oraș care creștea văzând cu ochii. Așa că se hotărâră să vină după sărbătoarea națională, pe 25 august, să cumpere cele necesare. Adică un recamier, o masă extensibilă cu 4 scaune, un dulap cu 2 uși pentru haine, cuier, mobilă de bucătărie și, dacă încape, poate și

un televizor, deși cele care se vindeau la depozitul de mobilă nu erau prea grozave, unele erau gata defecte!

— Măi copii, când te muți în casă nouă e bine să dai un var pe pereți, să dezinfectezi ca să nu ai surprize pe urmă, le-a spus mătușa Smaranda în timp ce au făcut, cu toții, prima descindere la casa mult așteptată. Hai, cât sunteți liberi în zilele astea de sărbătoare să văruim și să pregătim casa pentru mutat. Ar fi frumos să șlefuiști parchetul, că e un parchet de calitate și să-l dai cu lac incolor, dar pentru asta îți trebuie scule. Dacă n-ai, spălăm cu cârpa udă bine stoarsă și gata!

Paul a prins ideea și își imaginează cum ar arăta parchetul lucind, lustruit. Și i-a întrebat pe colegi ce să facă. Vasile i-a dat soluția:

— Cere-i meșterului Albu să-ți dea o pânză de fierăstrău mecanic, din cele stricate, pune băieții să taie bucăți egale, de 15 cm și să le ascuță doar pe o parte. Vei avea o rașchetă. O învelești cu o cârpă ca să nu te jeneze și tragi ușor peste fiecare scândurică de parchet până scapi de acel milimetru de deasupra care s-a murdărit de la umblatul oamenilor. Apoi ștergi totul cu cârpă stoarsă bine, usuci și mai dai și cu șmirghel. Știi cum să faci? Legi pe tălpile pantofilor câte o placă de șmirghel și șlefuiști dând din picioare ca la patinaj pe gheață. Apoi dai 2 straturi de lac, în cruce, ca să nu devină alunecos. Și gata. Într-o săptămână ai un parchet de lux, făcut cu mâna ta.

Paul a procedat întocmai și în ziua sărbătorii naționale s-a dus la casa nouă direct de la serviciu și a făcut proba cu rașcheta improvizată. Mergea, mai ales pe la colțuri era mai ușor deoarece pe acolo parchetul fusese mai puțin umblat. A plecat acasă la unchiul Marian, a mâncat și s-a întors la bloc împreună cu soția ducând cu ei găleți, var, bidinea, un scăunel și cârpe. Le-au lăsat acolo și au revenit acasă târziu, când stelele străluceau pe cerul adânc. Dar acum ele, stelele, clipeau vesele pentru perechea de oameni care se țineau de mână, fericiți ca două păsărele bucuroase în cuibul lor.

În cea de a doua zi a sărbătorii naționale, după ce au dat cu var pereții peste tot, Paul a reușit să rașcheteze și parchetul. Era o cameră mică, de 4 pe 5. După sărbătoare a cumpărat un bidon de lac incolor, diluant și pensule și a dat o primă mână de lac, până în seară. A doua zi a dat a doua mână, după ce a verificat dacă lacul s-a uscat bine. El de

fapt fusese în cea mai mare parte absorbit de lemnul uscat, așa că Paul a admirat culoarea galbenă, ca mierea de albine a parchetului lucios. Au lăsat casa închisă încă două zile și apoi au mers cu mătușa Smaranda, în deal, la depozitul de mobilă. Ea îl cunoștea pe domnul Roșca, gestionarul, dar problema era să aibă ce căutau ei, că omul era amabil cu toată lumea. Au găsit tot ce doreau, dar nu pe alese. Mobila era solidă, fabricată de o cooperativă meșteșugărească din Ardeal.

— Uite patul, uite cât este de greu, e din lemn masiv cu furnir de nuc, nu-i din rumeguș presat care se desface nici nu apuci să faci primul copil, râse domnul Roșca. Ce dacă-i lovit puțin la colț. Puneți o pătură acolo și nu se vede. Gata, luați sau nu luați? Altul la rând.

Paul și-a fixat rata sa la 600 de lei pe lună, îi rămâneau 500 de lei pe care îi va lua la avans, iar la chenzina a doua, după ce i se va reține rata, va mai lua 30 de lei în mână. Exact ca pe vremea când era student, aceeași sumă! Ultima plată: la chenzina a doua pentru luna februarie, anul 1970. Restul datoriei o va plăti Ionela, din salariul ei, întinzându-se pe 24 de rate.

Au achitat taxa de transport, de cărat mobila în casă nu au avut nevoie de serviciile hamalilor depozitului deoarece locuiau la parter și cu nea Ion vor duce înăuntru bruma de mobilă achiziționată.

Când au ajuns la ușa blocului cu mobila au dat de lume peste lume: alte 2 familii tocmai se mutau. Cei doi noi vecini locuiau ușă în ușă, iar băieții pe care-i aduseseră la cărat mobila nu se prea înțelegeau care are prioritate pe ușa blocului și care trebuie să aștepte, cu greutatea în mână. Pe fugă, locatarii mai vechi, adică Paul și nea Ion, făcură cunoștință cu vecinii. Primul locatar era un șofer de autobuz, îl cheamă Chirilă Marin, om tânăr, abia trecut de 30 de ani. Nu avea copii, dar o avea pe soacră-sa luată în spațiu, așa că a obținut în mod legal apartamentul cu 2 camere. Al doilea era mai copt, trecut de 45 de ani, fusese contabil, dar acum era pensionat de boală, Bândar Gheorghe, se prezentă el mai târziu. Soția lui, Elena, lucra în Combinat, la Direcția Energetică, era contabilă și era gravidă în șase luni.

Cei doi hamali de pe mașina cu care venise Paul au descărcat piesele aduse pe asfaltul drumului și, înainte de a pleca, i-au cerut tânărului proprietar „taxa” de transport, adică o sută de lei pentru fiecare.

— Păi am plătit transportul la depozit, de ce să mai dau o dată alți bani?

— Ce, măi, nene, o faci pe șmecherul cu noi? Nu știi că asta-i suma care ni se cuvine nouă, pentru încărcat la depozit și descărcat aici, la destinație? insistau cei doi, cu tupeu, văzându-l pe Paul cam tinerel și timid. Tot vecinul Ion Căpățână îl salvă și de data asta:

— Plecați, tâlharilor, ați lăsat mobila în drum și mai aveți nerușinarea să cereți bani? Profir, îl strigă el pe fiul lui, ia adu la tata ciomagul ăla, vezi că l-am pus în baie, să le dau ăstora niște bani, să ne țină minte.

Incidentul s-a închis, nou sosiții vecini ce avuseseră de cărat în casele lor căraseră, așa că acum s-au adunat pe holul blocului pentru a face cunoștință:

— Căpățână, Chirilă, Bândar, Tarniță, iată noi suntem vecini, trebuie să ne înțelegem unii cu alții ca să trăim bine, concluzionă nea Ion. Aici suntem vecini, ne spunem pe nume, eu sunt nea Ion, mata ești nea Marin, mata ești nea Gheorghe, iar el este domnul inginer!

— Nu, nea Ioane, sunt și eu nea Paul sau domnu' Paul, dacă vreți să ne domnim. Că inginer sunt la *servici*, aici suntem vecini, drept ai zis matale.

— Păi dacă vrem să trăim bine, eu zic să-i dăm o mână de ajutor lui domnu' Paul la cărat mobila în garsoniera lui, că de mare domn ce este nu știe că la un asemenea transport trebuie să chemi prietenii de la *servici* să te ajute. Hai, Marine, pune mâna pe recamier, să-l ducem iute înăuntru, că băieții ăștia trebuie să nască copii, doar de aceea s-au luat!

Și uite așa, oamenii s-au cunoscut și au trăit bine, nu chiar până la adânci bătrânețe, ci doar vreo 3 ani, după care s-au mutat, unii dintre ei, la alte case, mai mari. Motivul? Familia care se mărește cu un bebeluș câștigă de la stat o cameră în plus!

— Ei, domnul inginer, ai primit camera berzei? Sau mai stai o tură? avea să întrebe nea Ion peste trei ani, când micuța Mihaela sosi cu țipete teribile, de zi și de noapte, cerându-și drepturile. Până atunci însă, viața la Combinat trebuia să-și urmeze cursul.

Capitolul 7

UN RELEU DE FÂLFÂIRE

August 1963 începe să producă hala de construcții metalice.

La 28 ianuarie 1964 a luat ființă Întreprinderea de Utilaje Siderurgice și Construcții Metalice (IUSCM).

IUSCM s-a transformat la 31 martie 1967 în Direcția Mecanică a Combinatului.

La 1 octombrie 1970 s-a înființat Uzina de Piese de Schimb și Reparații Siderurgice (UPSRS).

După primele două săptămâni de muncă, destul de dure pentru un tânăr venit direct de pe băncile școlii și neînvățat cu asprimea vieții din siderurgie, lucrurile s-au așezat treptat. Următoarele avarii nu i s-au mai părut atât de înfricoșătoare tânărului inginer stagiar. Un incendiu pe caja de laminare de la Slebing, o defecțiune la un motor electric principal la laminorul de tablă groasă au fost evenimente cu mobilizare de urgență, cu ore lucrate peste program, dar și cu șocul neplăcut al refuzului la plata orelor suplimentare pentru ingineri.

— Asta-i regula, inginerii își iau libere în compensare, muncitorii iau bani, că au nevoie de supliment de hrană pentru muncă grea.

— Cam strâmbă regula asta, tovarășa Popescu, nu credeți? Cine a făcut-o, că în Codul Muncii nu scrie așa ceva! Să nu spuneți că Partidul, că

imediat vă reclam, zise Paul revoltat. Priviți, am luat la purtat pantalonii de la costumul de mire, altul de schimb nu mai am, iar salariul se duce pe rate. Țesătura s-a rărit și curând voi fi un „inginer cu fundul gol”, așa o să mă strige oamenii, că salariul meu de stagiar e la coada cozilor, ceva mai mare decât a unui necalificat. Și atunci e drept să primesc zile libere în loc de bani?

Discuția a avut loc în biroul acela caraghios, de pe holul de trecere, de față fiind doar colegii, personalul tehnic. Nimeni nu spunea nimic, toți îi dădeau dreptate lui Paul, dar nimeni nu voia să ia atitudine împotriva tovarășei Popescu, cauza cauzelor! Aceasta răspunse atacului declanșat, cu năduf, de tânărul stagiar:

— He-hei, tovarășe inginer, pentru dumneata intrarea în partid va fi foarte anevoioasă! Nivelul conștiinței proletare la dumneata este foarte scăzut. Mai studiază și educă-te în focul muncii!

— He-hei, tovarășa Popescu, dacă la mine intrarea în partid va fi anevoioasă, la dumneata ieșirea din partid va fi foarte rapidă și cred că se va produce curând. În orice caz, în ședința în care voi fi primit, eu voi cere sancționarea dumatăle cu excluderea pentru comportament tiranic și deteriorarea voită a imaginii partidului. Să știi că am un dosar bun și am avut și funcții politice pe unde am învățat, nu-s chiar pe din afară cu învățământul politic. Și la urmă, ca să știi matală, noi ne tragem și din răsculați trași pe roată la 1760, în Năsăud. Nu ne temeam, încă de pe atunci, de teroriștii habsburgi, crezi dumneata că o să mă tem acum, în deplină libertate, să-mi apăr dreptatea?

Tovarășa Popescu rămase cu gura căscată, fără replică. Așa ceva nu era de tolerat, se va plânge în biroul organizației de bază! Dar asta luni, acum programul s-a terminat, plecăm acasă. Ceilalți colegi din birou erau, cu toții, siderați. Așa ceva nu se mai pomenise în viața lor. Nu știau ce atitudine să ia față de colegul lor, inginer, care tocmai s-a manifestat cu un curaj nemaipomenit. De fapt, Paul evaluase mai de mult situația tovarășei Popescu, mai precis din ziua când directorul lor, Nicolae Chirișescu avusese o atitudine fermă față de excesul de zel partinic al acesteia. I-a plăcut, atunci, modul cum directorul i-a cerut să nu-și depășească limitele de competență, delimitând clar până unde se întindea autoritatea lui, de director. A înțeles atunci că tot ceea ce făcea tovarășă

Popescu aparținea unei concepții vechi, pe care partidul a abandonat-o destul de repede după moartea lui Stalin.

Ca să nu creeze nici un fel de partizanate, Paul și-a anunțat colegii că el mai rămâne o vreme, are de rezolvat niște hârtii cu care a rămas în urmă. Astfel toată lumea a scăpat de obligația de a se alătura unuia sau altuia dintre beligeranții politici ai zilei.

Paul a conștientizat, în sinea lui, că nu făcuse bine să se exprime cu atâta duritate față de o activistă a partidului dar, pe de altă parte, dacă ar fi tăcut și ar fi înghițit amenințarea fâțișă a femeii, cu obstacolele ce i se vor pune în cale, în viitor, ar fi însemnat să capituleze nu numai el, ca simplu inginer, dar și colegii lui care, acum, nu au înțeles gravitatea situației. Tovarășa Popescu a declarat mai de mult război total inginerilor, intelectualilor și fluturii, cu orice prilej, lozinci cu superioritatea clasei muncitoare. Deși nu auzise, încă, despre dezastrul revoluției culturale din China, unde câteva zeci de milioane de intelectuali fuseseră asasinați cu cruzime, căzând pradă negării culturii, în ansamblul ei, ca valoare motrice a societății, Paul se revolta doar la negarea apartenenței lui la clasa muncitoare, din cauza titlului de „inginer” pe care l-a câștigat cu truda anilor de școală și a examenelor exigente pe care le-a trecut cu note meritate. Mai mult, nu putea admite o asemenea excludere din clasa muncitoare când el s-a născut din părinți muncitori, muncitori simpli, cu palma goală, trudind iarnă - vară cu spinarea ca să-și câștige pâinea cea de toate zilele. Părinții lui l-au învățat să nu se rușineze să fie sărac, cu condiția să rămână cinstit și demn. Ori, în urmă cu câteva minute, tocmai demnitatea lui de copil sărac fusese călcată în picioare. Numai gândindu-se la acest fapt și furia îi renăscu. Se stăpâni cu greu, în timp ce învățea niște hârtii inutile în mână. După o oră a reușit să se calmeze, adică a alungat din minte sentimentul de vinovăție și a plecat acasă cu autobuzele personalului tehnic. Se va sfătui cu unchiul Marian ce să facă mai departe.

Duminică după masă, când căldura zilei se mai domoli, au făcut o vizită la rudele lor, dar nu au stat prea mult. Paul nu a prins nici o ocazie să stea de vorbă cu unchiul, fără martori, despre problema lui politică. Dar a adus vorba, pe departe despre această atitudine ostilă a conducătorilor organizațiilor de partid față de ingineri. O întrebă pe

Ionela, soția lui, dacă și la ei, în cooperatie a observat că nu este bine văzută de șefii politici, la fel pe unchiul. Da, în cooperatie inginerii sunt priviți cu ostilitate, actualii președinți și vicepreședinți sunt oameni cel mult cu studii medii, adică au fost asimilați cu tehnicienii dacă au școala profesională și au absolvit și liceul, de cele mai multe ori la seral. Iar în agricultură cadrele cu pregătire superioară sunt respectate, nu se pun astfel de probleme.

— Prin tradiție, nepoate, în agricultură medicul veterinar și agronomul au fost foarte respectați, doar dacă deveneau bețivi sau imorali atunci își pierdeau stima oamenilor. Iar la noi politică nu se face prea tare, nu avem timp de ședințe, țăranul zice că aceste ședințe sunt vorbe de clacă, recolta se face pe câmp și se măsoară în hambare. Dar ce problemă ai?

— Nimic grav, doar că am fost anunțați că nouă, inginerilor, nu ni se plătesc orele suplimentare, ne vom lua libere, doar muncitorii primesc bani pentru orele lucrate peste program, motivându-se că ei au nevoie de bani pentru hrană, pentru refacerea forței fizice. Am întrebat și eu, ca prostul, că noi, inginerii, nu facem parte din clasa muncitoare? Că m-am născut într-o familie de simpli muncitori și ce, dacă am făcut o facultate, nu mai fac parte din familia mea?

— Și ce răspuns ai primit?

— Că nivelul meu politic este foarte scăzut, aș face bine să mai studiez documentele partidului. Da, așa am să fac, am zis eu, minți cu seninătate, Paul.

— Bine ai făcut, dar nu trebuie să te pui cu oamenii încuiați, mai ales dacă sunt șefi la partid. Ei sunt foarte periculoși, pot face mult rău, trebuie să fii atent cum vorbești cu ei, îl sfătui unchiul.

Fu suficient atât. Paul a înțeles că dacă ar fi dezvăluit șirul cuvintelor pe care i le-a aruncat în obraz tovarășei Popescu, pe deasupra cu martori de față, ar fi pus familia pe jar. Ionela ar fi suferit și n-ar fi dormit nopți în șir. Așa că a tăcut.

În săptămâna următoare nu s-a mai întâmplat nimic deosebit. Apoi a venit, în sfârșit, și ziua salariului mult așteptat. Bani primii de la tatăl socru se apropiau de fundul pungii și amândoi soții au fost de acord că nu trebuie să se împrumute de la unchiul și mătușa.

Luni, de dimineață, Anca fu chemată la Direcție, așa că le-a cerut colegilor să nu plece pe teren până nu dădea ea un semnal. Dacă de la Direcție va primi sarcini speciale? Ea nu apucase să stea de vorbă cu Paul despre incidentul de sâmbătă, cu Popeasca, așa că tânărul fierbea, în continuare, mocnit. Ceilalți colegi nu pomeniră de ziua de sâmbătă.

Anca nu zăbovi prea mult la anexa Direcției. Se întoarse și împărți tuturor, ingineri, tehnicieni, maiștrii niște cereri tipizate pentru instalarea, la domiciliu, a unui telefon personal.

— Conducerea spune că noi trebuie să fim contactați cât se poate de repede pentru a ne prezenta la locul de muncă în cazuri de avarii. Telefoanele se vor monta în această săptămână.

Apoi l-a tras la o parte pe Paul, au intrat în baraca maistrului Albu pe care l-au rugat să-i lase singuri câteva momente.

— Directorul nostru a aflat de la partid ce ceartă ai avut cu Popeasca, sâmbătă. M-a întrebat pe mine ce știu și i-am spus doar ce mi-a relatat Cristel. Să știi că a vorbit foarte frumos despre tine, la fel și Vasile. Celorlalți le este frică de Popeasca, e o femeie rea. L-am întrebat pe director ce va face, dacă te va sancționa sau ce măsuri va lua cu tine. Mi-a spus că... va mai vedea!

— Anca, dar și eu am fost de față, cu câteva săptămâni în urmă, când a pus-o la punct pe Popeasca, de două ori.

— Da, nici el nu o suportă, a fost șeful nostru și știe totul despre oamenii secției. Dar dacă te-ai pus rău cu partidul s-ar putea să o încurci.

— Cum? Ce poate directorul Chirițescu să-mi facă?

— Chirițescu ar putea să te dea pe investiții, la una din secțiile noi care sunt în construcție. Asta ar fi soluția cea mai bună pentru tine, te-ar scoate de sub ochii Popeascai. Pe de altă parte, Popeasca cu influența pe care o are, ar putea să te supună la multe alte șicane, servicii de asistență duminici la rând, fără premieri, fără ore suplimentare și ceea ce ar fi cel mai rău, să te dea mereu ca exemplu negativ, peste tot. Asta ar fi cea mai rea sancțiune.

— Bine, suport orice, dar să nu mă dea pe investiții acum. În martie, la anul, trebuie să plec în armată. La întoarcere voi cere să fiu mutat la o secție productivă, cel mai bine mi-ar fi la Oțelărie.

— Hei, ai vrea tu! Nu cred că te va da directorul așa, cu una, cu două. Să nu-ți iei nasul la purtare, să știi că tov Chirițescu te are de bine, mi-a spus că te apreciază în mod deosebit. Pe amândoi, stagiarii, adică și pe Nicu la fel ca și pe tine. Dar să nu spui nimănui, că este secret, mi-a cerut să nu vă încurajez dezvăluind aprecieri care pot fi prea repede, prea devreme emise.

— Bine, mă voi purta normal.

Două zile mai încolo, într-o dimineață când Paul urcă la Direcție să ia legătura cu biroul de proiectare pentru niște rectificări de documentații la panourile ce se echipau cu aparataj la maistrul Albu, se întâlni pe hol cu directorul Chirițescu.

— Tovule, chiar te căutam, hai la mine să discutăm, zise directorul, luându-l de cot și dirijându-l spre secretariat. Iar când intră în biroul lui închise ușa și îi ceru secretarei să nu fie deranjat.

— Ce ai făcut, te-ai jucat cu focul! Cum de te-ai luat la hartă cu tovarășa Popescu?

Paul relată dialogul și își exprimă indignarea. La urmă, spuse:

— Tovarășe director, oare n-ar fi normal să mă plâng eu la partid pentru această atitudine și pentru cuvintele acestei tovarășe care face mult abuz, se cam identifică personal cu partidul, de parcă partidul ar fi doar ceea ce reprezintă și afirmă ea, singură.

— Măi băiete, stai cuminte, atât ți-ar trebui! Ești nou în producție, nu știi ce atmosferă este pe aici. Partidul se bazează pe clasa muncitoare și asta are o interpretare exclusivistă. Lasă-mă pe mine să te apăr, să nu faci nimic, să o ocolești pe tovarășa în cauză și pe secretarul biroului organizației de bază și chiar și pe membrii simpli ai biroului. Mă ocup eu de tine, doar eu te voi sancționa, la o adică. Acum mergi și-ți vezi de treabă!

La biroul tehnic al uzinei riscă un alt scandal. Avu abilitatea să marșeze pe aspectul caraghios al incidentului. Printre aparatele care trebuiau montate pe un panou de acționări la un pod rulant era și un dispozitiv de tip girofar, ca la mașinile de poliție. Lumina rotitoare era comandată de un releu de pălpăire. Acest releu se găsea în magazia centrală de electrice a Combinatului cu denumirea de „releu de fâlfăire”, așa fusese trecut în fișa de magazie, cu bună știință sau din greșală. Dar

magazionerul refuza să elibereze produsul dacă bonul de consum emis de secție nu era completat corect, după el, cu denumirea de „releu de fâlfăire”. Paul îi explicase lui Marius, tehnicianul cu aprovizionarea, că nici un inginer, maistru sau tehnician nu ar modifica și semna pentru modificarea aceasta de tot hazul! Așa că lucrurile se împotmoliseră aici. Paul relatează incidentul la biroul tehnic și ceru ca dispozitivul de tip girofar să fie scos din proiect. Refuz, aici refuzul fu total și vehement. Tehnicianul proiectant nici nu vru să audă sau să discute vreo soluție. Așa că intrară la șeful de birou. Care lăsa problema în suspensie, îl sfătui pe Paul să continue montajul, să lase loc pentru aparatul cu problemă până când vor găsi o soluție.

Această soluție nu fu găsită nicio dată, releul de pâlpăire nu se transformă nicio dată în releu de fâlfăire, așa că podul acela rămase fără girofar!

Dar, în finalul discuției, șeful biroului de proiectare îl întreabă pe Paul:

— Dumneata ești stagiarul care ai insultat-o așa grav pe tovarășa Popescu și, implicit, Partidul? Lui Paul iarăși îi sări muștarul, pe moment, dar se abținu, cu eleganță, gândi el:

— Pe tovarășa Popescu, poate că da, deși ar trebui analizate faptele și vorbele rostite, de ambele persoane. Dar Partidul nu, deoarece tovarășa Popescu nu se identifică, implicit, cum ați spus dumneavoastră, cu Partidul. Sau greșesc eu, cumva?

— Bine, bine, lasă că te cunoaștem noi, de acum înainte! Vezi-ți de drum și fă planul, nu te ocupa de discuții în probleme pe care nu le cunoști.

Și atât. Alte consecințe nu au mai urmat, cel puțin în acea săptămână și se părea că lucrurile au fost uitate.

Pe 11 septembrie a fost zi de salariu, s-a plătit chenzina a doua a lunii august. Paul a luat în mână ceva peste 200 de lei, restul banilor au fost reținuți ca rată. Sâmbătă au avut bucuria unei vizite inopinate a tatălui socru. Acesta a sosit la Galați cu o ocazie și a adus, cu o mașină, aragazul făcut cadou lor, de nași, la nuntă. Și o butelie de aragaz, de la tata socru, cu titlu de împrumut. A mai adus, tata socru, un coș de nuiele cu struguri aromați, ca la vreo 5 kile și 3 kilograme de nuci noi,

mari și cu coaja subțire. Acestea, adică nucile și strugurii au fost spre bucuria Ionelei căreia i-au lipsit în luna de când s-au mutat la Galați fructele parfumate ale sezonului bogăției din vii și livezi.

Au montat aragazul și butelia, apoi au plecat cu toții, cu autobuzul, la unchiul Marian.

Și a mai adus tata socru ceva, o surpriză care le va da de furcă tinerilor câteva zile bune. Pe drum sau poate chiar de acasă, de la Huși, o șoricică s-a strecurat în coșul de nuiele printre nuci și a călătorit tăcând chitic până la Galați. Când în casa tinerilor s-a făcut liniște, toți fiind plecați, șoricica a îndrăznit să iasă la iveală. A făcut o primă inspecție și a constatat că se găsea captivă în debaraua de la bucătărie care era bine închisă, așa că nu a avut șansa să iasă în casă. Dar o va face în zilele și nopțile următoare!

Capitolul 8

FOAIE VERDE DE TRAPISTĂ

În anul 1970 Laminorul de tablă groasă a produs 2,1 milioane tone de tablă mijlocie și groasă.

România dispunea de oțelul necesar construcției de nave maritime performante.

A doua zi după salariu Nicu și Cornel au venit la muncă foarte bine dispuși. Veselia dădea pe din afară din ei, iar la stand, în jumătatea de oră de cafea matinală, s-au legat de fiecare om în parte, reproșându-le apatia.

*Foaie verde de trapistă,
Nu se există, nu se există!
Gălățean cu fața tristă!*

— Ce-i, băieți, ce vi s-a întâmplat? Iar v-a descărcat autobuzul la Miorița? Întrebă Anca, pe semne recunoscând, din puține cuvinte, cauza veseliei lor.

— Da, măi oameni buni, viața este așa de frumoasă că e păcat să risipim clipele cu tristețea. Dacă nu mă credeți, eu și Nicu ne lăsăm invitați diseară la Miorița, acolo veți vedea ce înseamnă să trăiești vesel, zise Cornel. Dar știți cum e, cine invită plătește un rând!

— Hîc! se strâmbă Ovidiu, imitând replica cetățeanului turmentat. E vesel traiul dacă-ți cântă lăutarul tot ce vrei, dar aveți grijă, băieți, orice

cârciumă din Galați poate deveni un alt Distrugătorul, mai ales în zi de leafă. Și dacă vă vede o anumită persoană cu capul spart și bandajat...

Pățania fostului șef de secție Vasile, zis Șapcă, o știa fiecare.

— Dar ați mai auzit ceva de el, l-a văzut careva de atunci? întrebă Anca.

— S-a angajat la institutul de proiectări, l-am întâlnit în tramvai într-o zi, la plecare, zise Vasile. Arăta bine, doar că avea un plasture la rădăcina părului, pe frunte. Mi-a spus că tot răul a fost spre bine, a nimerit în loc bun, zicea că se simte ca la noi la stand, în timpurile bune!

Până la sfârșitul anului Paul și-a intrat în mână cu ingineria. Nici avarii mari nu s-au mai produs. De fapt, Combinatul era în construcție, peste tot se vedeau șantiere, pământul era numai șanțuri, în lung și în lat, macarale, coloane de basculante, un furnicar de mii de oameni. Orașul se mărea văzând cu ochii. De la 80 de mii de suflete în 1962, anul începerii lucrărilor la platforma siderurgică, acum, în preajma anului nou 1970, populația depășise 200 de mii! Creșterea demografică prin transferul forței de muncă a fost gândit și corelat cu investițiile care s-au făcut în toate componentele vieții sociale din oraș. S-au deschis magazine noi, deopotrivă pentru desfacerea de alimente, confecții, mobilier, aparatură electrocasnică și au fost luate măsuri speciale pentru recrutarea și școlarizarea tineretului de la sate, cu orientare spre sfera serviciilor. Cooperația meșteșugărească a trimis sute de tineri, cu vârsta de la 14 la 18 ani, la școli profesionale. Copiii beneficiau de avantaje deosebite: cazare, hrană, uniforme școlare, echipamente de lucru, toate gratuite.

Nea Ion Căpățână se plângea, se simțea nedreptățit de soartă. Ori de câte ori mai făcea câte un drum cu trenul până la Frumușița, la reședința lui de vară, să-și mai mute câte ceva de la țară la oraș afla vrute și nevrute de la navetiști și i le spunea și vecinului inginer, cu năduf mare:

— Uite, domnule inginer, Marin, nepotul nevastei mele, un copil cu caș la gură, că abea a împlinit anii de buletin, defilează țăntoș prin sat cu uniformă nouă, are și cască de protecție, bocanci, geantă de piele cu curea de pus pe umăr. Zice mamă-sa, Sevastița, cumnata mea, că doar chiloții, maieul și ciorapii sunt de la ei, din casă, restul e gratis, de la stat. Păi să fi avut eu toate astea pe vremea când eram copil, ca ei... păi mâncam jăratec, nu alta. Pe vremea mea mâncam pâinea pe cartelă, hainele erau

pe puncte, noroc cu grădina din spatele casei că mai rupea mama din vie ceva pământ pentru porumb, varză, roșii, ceapă, să creștem un porc și niște găini. Că taica nu ceda din vie nici un butuc, lui îi trebuia vin, să aibă el butoaiete pline la iarnă, așa cum a apucat din moși strămoși. Eram mereu flămând și nici acum nu mă satur, deși mănânc ca un spart!

— Cred că este bine ce se face, dar și mai bine ar fi, nea Ioane, dacă aș putea câștiga și eu la fel cu colegii mei ingineri. Sunt un om ca toți alții, muncesc cot la cot cu inginerii cu vechime de 4 - 5 - 6 ani ba chiar și în locuri mai periculoase, dar iau un salariu puțin mai mare de jumătate din cât câștigă ei, numai pe motiv că sunt stagiar. Nu-i corect, mai am puțin și rămân în fundul gol, am luat la lichidare, pentru prima lună muncită ca inginer, puțin mai mult de 200 de lei, 600 s-au oprit la rate. Trebuie să-mi cumpăr pantaloni? Trebuie! Trebuie să trăiesc, să mănânc, să plătesc chiria, lumina, apa? Trebuie? Le vom plăti din salariul soției și vom trăi la îngheșuială cu banii. Eu nu zic că nu e bine în țara asta, este bine, avem pace, avem locuri de muncă, am primit locuință civilizată. Dar legea salarizării la inginerii stagiați este strâmbă! Nu-i bună, trebuie schimbată!

— Ai fost la Partid, tovarășe inginer? Ei ce zic?

— N-am fost, partidul de la secție nu poate schimba legea salarizării, că este o lege pe țară.

— Ei, mai trebuie să ceri ajutor de la părinți, câteva luni, apoi o să crești, domnule inginer, mereu, lună de lună, până vei ajunge și dumneata un adevărat tovarăș inginer! Hai înăuntru să bem un pahar de vin de țară, curat, făcut din via mea, vin fără chimicale.

— Nea Ioane, mulțumesc de invitație, dar eu nu beau, nu mă pricep și nu sunt obișnuit, cred că mă pot ameți repede și cine știe ce prostie voi mai spune.

— Hei, foaie verde de trapistă... încep nea Ion, iar Paul continuă, luându-i vorba din gură:

— *nu se există, nu se există, gălățean cu fața tristă!* Dar ce, ai fost și matale aseară la Miorița?

— Ce Miorița, tot Galațiul știe strigarea asta, vine de la Miorița? De unde știi asta, că doar nu cred că ți-ai permis să mergi la cârciumă cu un salariu atât de mic!

— Nu, dar au fost doi colegi de la secție și laudă veselie de la Miorița ca și cum ar fi spectacol de operă, nu crâșmă cu fum și mirosuri grele. Mă scuzi, nea Ioane, am nițică treabă cu nevastă-mea, intru în casă. La revedere!

Paul opri aici discuția, deoarece se întristase brusc la vorba lui nea Ion despre ajutorul părinților. Mama lui era grav bolnavă, era internată la Cluj, la Institutul de Oncologie. Era la un tratament cu iradiere. Speranțe de vindecare nu existau, din ce a discutat cu prieteni, rude, cunoștințe, acest tratament foarte dureros și care lăsa corpul puternic afectat, avea doar rolul de a lungi agonia. Trebuia operație, trebuia o îngrijire de excepție. Iar banii pentru așa ceva erau foarte puțini, doar o pensie mică, a tatălui, după o viață de muncă, la patron și la stat, ca muncitor necalificat. Dincolo, la socrul lui, situația era aproape la fel, doar că tatăl Ionelei era încă în activitate, director de întreprindere de vin alcool, întreprindere județeană, dar salariul era mic, penalizat, deoarece tata socru era doar subinginer. Și mai era și Costel, cumnatul, student în ultimul an, cu bursă evident, dar tot o cheltuială era și el, încă. Avea de gând să facă niște socoteli împreună cu Ionela, soția lui, pe zile și ore dacă va fi nevoie, trebuie să se descurce cu veniturile pe care le au, cu nimic în plus.

Au făcut un consiliu împreună și au văzut că traiul nu va fi prea chivernisit până va reveni el din armată.

— Dar nu te îngrijora prea tare, azi m-a chemat președintele cooperativei și m-a întrebat dacă pot preda un curs de tehnologia meseriei de cizmar la școala de ucenici. I-am răspuns că da, evident că pot, doar asta am învățat 5 ani la facultate. Forul nostru tutelar, *Ucecomul*, deschide cursuri de scurtă durată pentru calificare la locul de muncă pe meseriile deficitare, iar partea teoretică trebuie să o predăm noi, aici, local. Dar nu vom fi plătiți, e o acțiune voluntară până la anul nou, atunci se vor da examenele și în funcție de rezultate vom primi și noi, inginerii, o recompensă.

— Iar aceeași poveste și la voi, cu inginerii? M-am săturat, cred căăștia ne-au luat de fraieri. Eu cred că mint, acești președinți fără pregătire profesională solidă cred că, de fapt, sunt niște excroci. Hai să vorbim cu Rodica, verișoara ta de la București, soțul ei lucrează la Televiziune, poate că va afla care-i adevărul cu aceste cursuri, aici în cooperativa voastră. Eu

cred că oamenii ăștia vor să ne fure, nu se poate să vină de la București un asemenea ordin ciudat.

— Stai liniștit, am refuzat să predau fără bani, așa că au cedat, îmi vor da răspunsul, cică!, după ce primesc aprobare de la București. Eu mi-am dat seama că e o făcătură de oameni lacomi și nu i-am crezut. Deci, cred că vom avea un supliment de câteva sute de lei. Ne vom descurca!

Într-adevăr, Ionela a adus, lună de lună, câte 400 de lei din lecțiile predate la Școala Ucecom până la vacanța de iarnă. Apoi, în ianuarie s-a constituit o comisie de examinare, s-au dat testele teoretice și cele practice și, în prezența delegatului Ucecom, absolvenții au primit diplome de meseriași calificați, cu invitația de angajare imediat la Cooperativa Unirea.

— Cât va fi salariul? au întrebat câțiva mai curajoși.

Când au aflat nivelul scăzut al grilei de salarizare din cooperatie cei mai mulți au dat bir cu fugiții, luând calea spre școala profesională de metalurgie. Cum acolo se făceau înscrieri numai cu contract de muncă ferm, cu plata despăgubirilor în caz de abandon și cum locuri nu mai erau decât la cocsari, unii ucenici cizmari s-au întors, deocamdată, la ceva mai puțin periculos. Naveta cu trenul și cu autobuzele era de vină, toată lumea aflase de condițiile grele de muncă de la bateriile de cocsificare, așa că aici nu se înghesuia nimeni.

Nicu Petrescu a plecat la armată. Paul a rămas singur cu cele două sectoare de aparataj, dar s-a descurcat. Totul a intrat într-o monotonie perfectă, la început de decembrie. Paul era deja plictisit, această secție este o fundătură, aprecia el. În preajma Crăciunului și Anului Nou Anca convocă o ședință cu toți salariații și anunță ordinul de asistență tehnică în perioada sărbătorilor de Moș Gerilă și Anul Nou. La fiecare atelier se constituiau echipe de câte 5 oameni pe schimb, cu plata orelor suplimentare la dublu, conform Codului Muncii. Prezența în secție era obligatorie, fără băuturi alcoolice, fără absențe nemotivate, în caz de abateri se vor lua măsuri dure, până la desfacerea contractului de muncă.

Apoi, la standul de probe, numai cu tehnicienii de aici și cu inginerii, Anca abordă planificarea asistenței ingineriești.

— I-am spus directorului nostru că inginerii noștri, nefiind clasă muncitoare și neavând dreptul la ore suplimentare plătite au făcut cerere, în bloc, să li se aprobe zilele libere cuvenite pe 3 luni din urmă, în această

perioadă a sărbătorilor. Directorul a luat foc. De unde această prostie, cu recuperări în această perioadă?

— Anca, o să ai mari probleme, liniștește-ți oamenii să nu facă prostii, asistența tehnică în aceste 2 săptămâni este o problemă de securitate națională. Nici nu se pune problema recuperărilor, acum.

— Așa că, băieți, gata cu prostiile, starea de război s-a încheiat, a câștigat partea cealaltă, hai să ne planificăm.

Paul a cerut să fie scutit de serviciu ori de Anul Nou ori de Crăciun, dorea să petreacă sărbătorile cu socrii, la Huși. Cristel și Vasile se oferiră să facă doar ei de securitate în zilele cu pricina, astfel că tânărul stagiar beneficia de un veritabil concediu de 10 zile, Anca fiind de acord să-i aprobe recuperări, 6 zile, cu ștergerea oricăror pretenții ulterioare la restul recuperărilor. Inginerii care se înscriau pe listele de asistență erau consemnați la domiciliu, lângă telefoane. În caz de necesitate trebuiau să vină urgent la secție. Astfel s-a rezolvat conflictul dintre ingineri și clasa muncitoare, pe cale strategică, amiabilă.

De Crăciun (adică de Moș Gerilă, cum era atunci „mai nou”) și de Anul Nou soții s-au relaxat, uitând de starea lor de ingineri săraci. Cu Costel, fratele Ionelei, și cu Rodica, verișoara mai mare, fiica lui nenea Mihai fratele mai mare al lui tata socru, au plecat la colindat în seara de Ajun. Pe la ora 8 seara, când se întorceau acasă, a început să ningă. Fulgi mari, pufoși, coborau dansând din cer, readucând în sufletele lor copilăria, râsul, joaca. Au stat la masă cu toții, apoi tinerii au plecat cu Rodica spre casa domnului director al liceului din localitate, domnul Mihai Hogaș. Care fusese, pe timpuri, preot și totdeauna, de Crăciun și de Paști, călca cu seninătate regulile comuniste atee și sărbătorea creștinește, spre satisfacția elevilor care veneau grupuri, grupuri, să-l colinde pe blândul profesor.

Ultimul grup de liceeni tocmai împărțea, sub fereastra casei boierului Gociu, fostul proprietar decedat de mult al căsuței cumpărate de Mihai, directorul școlii, puținii covrigi și nucile rămase în coșul care, la începutul serii, fusese plin cu vârf. Rodica a plecat cu colegii profesori care însoțeau grupul de elevi, iar Costel, Ionela și Paul au făcut un lung ocol revenind spre casă. Feeria nopții de Crăciun era irezistibilă, peste orașel se așternea zăpada, din toate părțile se auzeau pocnitori, clinchet de clopoței

și huruit de buhaiuri, țcănitul caprelor și bubuitul tobelor mânuite de cetele de ursari, jieni și ofițeri. S-au culcat târziu, stând la televizor, unde se sărbătorea Moșul Gerilă, de fapt un moș Crăciun rebotezat, doar cu brad împodobit, dar fără cruci, iesle, păstori, magi și îngerăși.

— Destul, măcar și atât, aprecie mama soacră Jenica. Avem Crăciunul în casă, hai să ne amintim cum era pe vremuri, la țară, înainte de război. Că anii aceia nu-i vom uita niciodată, nu-i așa, Cristea?

Zilele de sărbătoare s-au scurs repede. De Revelion trupa petrecu la cantina internatului liceului, cu profesorii și câțiva funcționari mai importanți din orașel. Pe la 5 dimineața Paul și Ionela și-au luat rămas bun și au plecat la gară. Se întorceau la Galați, în această zi de sărbătoare trenurile nu erau aglomerate așa că nu au avut probleme cu înghesuiala și datul din coate ca la sosire, în ajunul Crăciunului. Dar nici calde nu erau vagoanele de navetiști, așa că s-au strâns în brațe și au picotit până la Bârlad, acolo au schimbat personalul arhaic de la Huși cu un alt personal, de Bârlad - Galați, mai nou, dar vandalizat bine de navetiștii care urcau în fiecare haltă, chiar și în această zi de An Nou.

Au dormit toată ziua, pe seară au plecat la unchiul Marian și tanti Smaranda, cu semănatul. Acolo îi aștepta o masă mare și veselă, cele două verișoare, Corina și Georgiana cântau romanțe dintr-o carte cu cântece de pahar, iar mătușa Măndița îi luă la zor, după urările tradiționale, că de ce au întârziat la masă.

— Că noi v-am așteptat la prânz, am vrut să vă sunăm la telefon, dar Marian nu ne-a lăsat, zicea că sunteți obosiți după drum. Ce-i pe la Huși, cum ați petrecut?

Și au stat de vorbă despre una și alta, ca niște oameni fără griji, cărora sărbătorile de iarnă, cu tradițiile lor, de joc și voie bună dar și cu bucatele savuroase le dau tihnă și împlinire. Nici Paul și nici Ionela nu au stat cu grija zilei de mâine. Serviciul a devenit, doar după câteva luni de muncă, pentru ei și nu doar pentru ei ci pentru majoritatea celor de o seamă cu ei, o obișnuință, fără complicații prea mari.

Zilele vin și trec iar bucuriile mărunte domină grijile în această lume în care nimeni nu se grăbește să adune bani, bani cât mai mulți și nici nu aleargă după măririi deșarte. O viață de om sortită să fie anostă, plictisitoare?

Capitolul 9

LA UMĂR, TANC!

La 11 martie Paul a primit salariul întreg, partea lui de rate a fost lăchitată și astfel au avut parte de un surplus de 600 de lei față de lunile anterioare. Mai câștigă ceva bani pentru cele 11 zile muncite în martie. Cu aceștia își permisă o călătorie în circuit, cu trenul, la Brașov la nașii de cununie, sora lui tata socru, tanti Janeta și unchiul Mihai, apoi la Toplița la părinții lui Paul și la Bârlad, unde au rămas până în ajunul zilei plecării în armată. Mama lui Paul era la pat, avea dureri mari, i se administra morfină. Emilia și Margareta, surorile lui, aveau grija ei, dar se vedea că sunt epuizate de suferință. Durerea mamei era greu de suportat, iar surorilor lacrimile le curgeau fără voie, așteptându-se oricând la deznodământul final.

Paul nu rezistă la mai mult de o întâlnire cu mama lui bolnavă. Ca orice mamă, cunoscând firea sensibilă a puiului drag, Iuliana făcu un efort să-l protejeze, să nu se despartă de el cu lacrimi și regrete. De aceea o rugă pe Emilia să-i facă un calmant când Paul și Ionela veniră să o viziteze. Vorbi senină, ca și cum n-ar fi fost suferindă și nimeni nu bănuia măcar că ceasurile, nu zilele îi erau deja numărate. Doar când Paul se aplecă să o sărute, luându-și rămas bun, se trădă strângându-l în brațe mai tare decât s-ar fi convenit, apoi își întoarse capul spre perete, șoptind cu ultimele puteri „Plecați, vreau să mă odihnesc!”

Când ieși pe holul blocului unde locuia Emilia, Paul izbucni în hohote. A plecat din Toplița cu sentimentul apăsător al tristeții, pe mama nu o va mai vedea în viață niciodată! Iar când va veni clipa ultimului oftat el va fi departe, într-o cazarmă, supus unor reguli stricte și severe. I se va da permisiunea să vină la înmormântarea mamei? Aceste gânduri îl copleșiră pe drumul de întoarcere. Ionela îi respectă lungile tăceri, doar mângâindu-l și strângându-l la piept.

*

Tocmai venea cu plutonul de la cantină. Luaseră cina, era trecut de ora 7 seara, în 30 martie 1970. Pe cerul senin o stea căzătoare brăzdă cerul, de la orizont peste capul lor, și se stinse departe, la marginea pământului. A venit și a trecut repede, cu lumină multă.

— A fost la mică înălțime, zise cineva din rând.

— A murit cineva, un suflet a plecat în cer, luat de steaua ce a trecut pe deasupra noastră, zise altul.

Când plutonul executa programul de seară, curățatul ținutei, al bocancilor, un sergent de companie veni de la plutonul de gardă și întrebă de elevul Tarniță Paul.

— Ești chemat la poartă de ofițerul de serviciu pe unitate, zise acesta. Bănuind despre ce poate fi vorba, încă marcat de trecerea acelui meteorit și de vorbele scăpate de colegi în timpul deplasării spre dormitor, Paul veni la punctul de control, trăgându-și cu greu picioarele. Căpitanul îl privi cu tristețe și îi întinse telegrama. Fratele lui, Eugen, îl anunța că mama a murit, să iasă la raport și să ceară permisie pentru a participa la înmormântare. Căpitanul îi întinse un document într-un plic:

— Aici ai ordinul de deplasare și foile de drum, pe CFR. Când ajungi acasă să treci pe la comisariat, în uniformă militară, să prezinți actul ca să fii luat în evidență. La întoarcere să aduci o copie după certificatul de deces al mamei și o copie după certificatul tău de naștere. Sau după buletin, pagina unde sunt trecute datele părinților tăi naturali. Ai înțeles, elev? Repetă!

Paul se concentrează și repetă instrucțiunile primite, apoi întrebă când poate părăsi cazarma. Ofițerul îi spuse că oricând, să plece la gară ca să

vadă ce legături avea până acasă apoi să revină la unitate sau să rămână în gară, cum va fi mai bine pentru el. Se întoarse la dormitor, își luă pijamaua, trusa de bărbierit și cu rucsacul pe umăr plecă, anunțându-și colegii că are 5 zile permisie pentru înmormântarea mamei.

Avea un personal de noapte până la Adjud, iar la ora 9,00 va lua acceleratul Galați - Timișoara, până la Toplița. Rămas în gară, s-a plimbat îndelung, pe peroane, în răcoarea nopții, ștergându-și nasul și ochii. La Adjud, în timp ce aștepta ca acceleratul de Timișoara să oprească, s-a auzit strigat. Era Ionela, primise și ea o telegramă de la Eugen și, consultând mersul trenurilor, ajunsese la concluzia că în mod sigur se vor întâlni în gară, la Adjud.

Cele cinci zile de concediu au trecut cu greu, ca un vis urât. S-a întors trist la unitate. Comandantul de companie, un maior bonom, l-a privit atent și l-a luat la întrebări:

— Elev Zărzărică, cum te cheamă?

— Tarniță Paul.

— Elev Zărzărică, cum te cheamă? Te întreb încă o dată, răspunde reglementar!

— Tarniță Paul, să trăiți!

— Elev Zărzărică, cum te cheamă? Te întreb pentru ultima dată, dacă nu respecti regulamentul faci carceră și muncă pe alei, fără centiron și bonetă trei zile! Răspunde!

— Elev Zărzărică mă cheamă, să trăiți!

— Bine, să nu uiți până la sfârșit acest nume. Din acest moment ești furierul meu de companie. Ia loc acolo, la pupitru și dă o probă de scris. Scrie-ți numele și prenumele cu scrisul tehnic, cel ingineresc pe care l-ai învățat la facultate și apoi cu scrisul caligrafic pe care l-ai învățat în clasa 1- a. Executarea!

Umplu foaia cu scrisul cel mai mare și acoperi spațiile rămase cu scrisul mărunț, construind cercuri, ramuri de copaci, pătrate, triunghiuri. Se distrahă vreo 2 ore, apoi prezentă hârtia maiorului. Acesta râse, îl privi și zise, satisfăcut:

— Fuga marș la pluton și raportează locotenentului că ai primit ordin să faci 2 ore salt înainte și târâș, până la scăldătoarea tancurilor și înapoi. Executarea!

Paul îl privi stupefiat. Nu înțelegea. Scăpă un „Pentru ce? Cu ce am greșit?” Dar maiorul răcni și mai tare: „Trei ore, nu două. Execută ordinul, elev!” Ieși fuga marș și își găsi plutonul lângă scaldătoarea tancurilor executând exerciții de intrare în tanc și de ieșire. Raportă locotenentului ordinul primit, acesta îl chemă pe sergentul plutonului, colegul de facultate Davidescu, și îi ordonă să-l supravegheze pe elev timp de 3 ore la executarea ordinului primit de la comandantul de companie. La capătul a 2 ore de transpirație, cu dinții strânși, maiorul trecu pe acolo și ordonă, suplimentar: „Elevul Zărzărică va fi planton schimbul 2 timp de 3 nopți consecutiv, începând din seara aceasta. Executarea!”

Tot plutonul se uita la el ca la urs.

— Ce ai făcut, mă nenorocitul, de e pornit maiorul așa de tare împotriva ta? îl întrebă locotenetul.

— Nu cunosc, să trăiți.

După cele trei zile de pedeapsă maiorul îl scoase în fața companiei și îl prezentă ca furier de companie.

— Acesta este elevul Zărzărică. Este furier de companie. Va participa la întregul program al plutonului, iar lucrările de birou pe care le va primi le va executa în timpul orei de repaos de după masă și noaptea, în loc de planton schimbul 2. S-a înțeles? La loc, marș!

Paul suferi în tăcere, scăpă câteva lacrimi în prima noapte, dar apoi se încrâncenă. Terorizarea lui dură până în ultima săptămână din aprilie. În anul acela luna aprilie a adus inundații devastatoare în aproape toată țara. La Bacău a plouat puternic tocmai în zilele în care plutonul lui Paul executa tragerile de infanterie. În poziția culcat infanteristul trebuia să se întindă pe o foaie de cort așternută pe sol. Foaia era, evident, o băltoacă de apă rece, amestecată cu lapoviță. După executarea tragerii a trei focuri infanteristul era ud până la piele pe partea din față a echipamentului. Urma evaluarea tragerii. Timpul de evaluare ajungea la 45 de minute, o oră. În acest timp trăgătorii se deplasau până la ținte, le examinau și le dezlipeau pentru a fi puse la dosar. În locul lor fiecare elev trebuia să lipească, cu pap, altă țintă, curată. Peste ei, acolo, departe, sub poala pădurii lapovița curgea învârtăjită de rafale de vânt hain. Papul subțire nu reușea să lipească foaia mare de hârtie pe placa de lemn. După chinuri lungi au reușit, descoperind câteva pioane și cuișoare pe care le-au scos

cu baioneta și le-au folosit cu zgârcenie, să ajungă la toți. La trageri, în acea zi, participau patru plutoane. Plutonul lui Paul a fost primul, conform tragerii la sorți. Din acest pluton jumătate din efectiv a fost amplasat apoi în jurul poligonului de trageri pentru a asigura paza și securitatea, adică om sau animal să nu pătrundă în perimetrul de foc. Paza poligonului a fost retrasă la ora 16,00, când întregul efectiv a încheiat tragerile. De la 10 până la 16, cu uniforma îmbibată cu apă de ploaie și lapoviță, doar cu o bucată de prelată ca protecție antiacvatică, trei sferturi din elevii care au stat în posturile de pază au făcut pneumonie. Printre ei fu și Paul. A stat la infirmerie 2 săptămâni. După această aventură, maiorul l-a trecut înapoi la pluton, fără obligații de furier. L-a chemat în cancelarie și l-a întrebat dacă îi poartă ranciună pentru asprimea lui. Dar înainte de a răspunde la această întrebare i-a cerut să spună:

— Cât timp am fost atât de aspru cu tine ai plâns de pustiul morții mamei tale? De câte ori?

— O singură dată, în prima noapte de planton.

— De câte ori ai fi vrut să mă împuști ca să te răzbuni pe mine?

— Timp de 6 ore, în fiecare minut în ziua tragerii de infanterie.

— Acum răspunde la prima întrebare.

— Nu, nu cred, spuse Paul după o ezitare de câteva minute. Dar nici nu vă iubesc prea mult. Nu cred că vă iau ca model.

— Bine. Acum, tinere inginer, care vei avea în subordine tot felul de oameni până la sfârșitul vieții, ascultă la mine. Unii vor fi plângăcioși, alții vor fi duri, unii vor fi turnători, alții lingușitori, alții obraznici, etc. În armată funcționează o psihologie specială. În armată se poate muri, pe timp de război. Unele morți se vor produce sub ochii tăi, lângă tine, imaginile vor fi terifiante. Alteori vei fi trimis la moarte sigură, dacă refuzi executarea ordinului poți fi împușcat pe loc. Timp de milă și de plâns, timp de autocompătimire nu există. Trebuie să fii călit, fizic și psihic. Erai la carceră când sergentul de companie a predat exercițiile de supraviețuire în postul de pază, pe ploi torențiale, pe frig, vânt, viscol, lapoviță. N-ai fost la acele lecții, pot fi tras la răspundere pentru boala ta. Dar armata nu face astfel de anchete. Fiule, eu mă simt vinovat pentru pericolul la care te-am expus, fără să știu. Îmi cer iertare. Ce-mi răspunzi?

Paul a tăcut 2 minute, poate chiar 3 minute, apoi a răspuns:

— Lăsați-mă să evaluez corect situația. Când am venit acasă cu diploma de inginer, tatăl meu, care a fost toată viața un simplu muncitor necalificat, salahor cu spatele, mi-a spus: „Fiule, în fiecare om din subordinea ta, mai mic ca funcție și ca pregătire, dar mai ales în necalificați, să-l vezi pe tatăl tău! Ai grijă cum te porți cu tatăl tău!” Dar nu mi-a spus cum să mă port cu mai marii mei în care nu-l voi regăsi pe tata niciodată. De aceea trebuie să mă gândesc.

— Bine, îmi spui când vei fi pregătit.

Stagiul militar fu destul de aspru până la 1 august. Era 1970, cu doi ani în urmă o armată puternică, numeroasă și cu o tehnică militară performantă a amenințat țara cu invazia, la fel ca în Cehoslovacia. După acele zile de mare tensiune națională, pregătirea militară a fost luată în serios în anii care au urmat. La 1 august veni un ordin de la Marele Stat Major al armatei: elevii școlilor de ofițeri de rezervă vor cânta în corul paradei militare la sărbătoarea națională, la București. Unitatea lor a plecat în noaptea de 1 spre 2 cu o garnitură de bouvagoane spre București. Au ajuns acolo după aproape 72 de ore. În prima zi de marș ușile vagoanelor au fost închise în gări și la trecerea prin localități. Apoi elevii deveniră indisciplinați și ușile au stat deschise tot drumul, căldura verii fiind mare, insuportabilă. Întârzierea s-a produs din cauza CFR - ului, dar comandantul școlii a fost destituit și sancționat. Armata a alocat bani pentru deplasare cu trenuri speciale, de călători. Comandantul lor a simulat, cu de la sine putere, stare de război și a apelat la vagoane de marfă. Pentru militari însă, această aventură a fost una distractivă. Ei nu s-au plâns de condiții, pentru ei a sta întins pe scânduri de lemn sau a sta cu picioarele atârând la ușa vagonului de marfă era o plăcere. Nu le-a păsat prea mult de soarta comandantului. Așa-i viața, în armată. Azi ești sus, mâine poți fi doar amintire și o cruce de lemn pe câmp, fără nume!

Paul scăpă de armată la 5 septembrie. A sosit acasă pe nepusă masă. Ionela explodează de bucurie, se săturase de singurătate. Și-a luat concediul de odihnă și au plecat într-un circuit, cu trenul. Un fel de concediu studentesc, adică pe la rude, deci cu masa și cazarea asigurate, dar nu preplătite! Zăboviră mai mult la părinți, la Bârlad și la Toplița. Tristețea tatălui rămas singur era molipsitoare. Stând lângă el pe piatra calduță a treptelor cioplite ce urcau spre ușa casei Paul depănă, cu glas încet,

amintiri vesele cu mama Iuliana, reușind, cu greu, să aducă pe fața aspră a lui Pompei, un zâmbet în colț de gură, dar care se împleti, curând, cu un bob de lacrimă curgând încet... Margareta, sora care-l crescuse pe Paul, înlocuind-o pe mama bolnavă la pat în urmă cu mai bine de 20 de ani, s-a recăsătorit. La îndemnul Emiliei și cu argumente insistente tata Pompei acceptă ca ei să se mute acasă. Curând, neastâmpărata Luminița, nepoțica cea dragă bunicului, umplu curtea de răs și joacă, alungând puțin din tristețea apăsătoare a singurătății casei rămase fără gospodină.

Au plecat de acolo cu speranța că tata Pompei era pe calea cea bună, a vindecării. S-au oprit o zi la Iași, sperând să scoată de la facultate diplomele lor de ingineri, în original. Paul fusese avertizat de Nicu Predescu, colegul lui, că trebuie să vină cu o copie legalizată, altfel tovarășa Popescu nu îl va primi înapoi. Au obținut actele acelea prețioase și cu ele în geantă au pornit într-o lungă plimbare prin Copou, trăgându-și picioarele prin frunzele care cădeau prematur, căci toamna era încă departe...

— Doamne, ce repede a trecut studenția, păcat, mare păcat! exclamă Paul, oftând, cu un început de melancolie în glas.

— Ce-ți veni? întrebă Ionela. Eu m-am săturat de atâta tocit, de emoții pe la ușile examenelor, de restanțele de toamnă. Nu mai vreau studenție, dă-o-ncolo!

— Da, mamă dragă, o dăm, dar tot era frumos! Veneam toamna la începerea cursurilor, ne adunam în același dormitor toți cei șase colegi, prieteni, ne povesteam aventurile de peste vară, râdeam, ne bucuram de revedere. Îți aduci aminte, m-a scos Veri, prietenul meu sucevean, la o pastramă cu must în Parcul Expoziției la terasa împodobită cu trestii și viță de vie. La un moment dat ai apărut tu, cu colega și prietena ta Oltea, marea iubire a lui Veri, el v-a invitat la această agapă pe amândouă, iar Olțița te-a adus pe tine ca dar de toamnă și viață lungă pentru mine... Ce după amiază frumoasă a fost aceea... îți mai aduci aminte?

Doi pași mai încolo, de după o tufă de iasomie, apărură, plimbându-se la braț, Veri și Olțița! Fu o explozie de bucurie, de ambele părți.

— Tocmai vorbeam de ziua aceea specială, din urmă cu doi ani, când ne-am cunoscut la o pastramă cu must... Vă mai aduceți aminte, păcătoși complotitori ce sunteți?, zise Paul strângându-și prietenul în brațe.

— Și noi vorbeam despre voi, răspunse Oltița, ziceam lui Veri, ce-ar fi să dăm nas în nas cu gălățenii. Și iată că ne-am turtit nasurile de voi, acum trebuie să faceți cinste voi, cu o pastramă și must, ce ziceți?

— Sigur, chiar dacă rămânem fără banii de tren, tot facem cinste! Galațiul e la doi pași, ajungem și pe jos, nu-i asta o problemă! răspunse Paul cu adresă, el își cunoștea neamțul. Căci Veri era neamț, îl chema Constantin, dar pe nemțește numele lui de alint era Veri. Păcătosul avea bani, totdeauna a avut bani, chiar și în vremea studenției. În fiecare lună, în ziua când primea de acasă banii de buzunar făcea cinste colegilor de cameră cu o halbă de bere la cârciuma din Copou, când vremea era caldă și cu o cană de vin fiert toamna târziu și iarna. Dar el își lua de fiecare dată porție dublă!

Au plecat în plimbare spre Parcul Expoziției, locul întâlnirii din urmă cu doi ani, glumind, vorbind despre serviciu, armată, copii. Oltița născuse, bebelușul era cu ei. Aici, în Iași, Oltea avea o mătușă, care mătușă era mai în vârstă decât ea cu doar 2 ani, erau prietene bune, iar acum rămăsese cu Laurențiu cel mic lăsându-i pe părinți să se scalde într-o baie de nostalgie. Și Veri era o fire poetică, poate de aceea între ei doi, băieții, se legase o prietenie puternică, fără efuziuni, dar cu împărtășiri de poezii, arii din opere, fragmente de lecturi... A fost o după amiază extraordinară, unul din puținele daruri pe care Dumnezeu ți le oferă cu înțelepciunea Lui de Tată ceresc, ca un elixir întăritor pentru lungul drum al vieții, avea să spună Paul la bătrânețe, când pașii îl duceau din ce în ce mai des la sfânta biserică.

Revenit la Galați, Paul își aduse aminte că avea obligația să se prezinte la Comisariat pentru a preda actul de lăsare la vatră, cu gradul militar înscris la absolvirea Școlii de Ofițeri de Rezervă. Va primi, peste câteva luni, Livretul Militar, cu rangul de sublocotenent în rezervă, arma tancuri.

Când se întorcea acasă, cu autobuzul nr. 9, a asistat la o scenă amuzantă care l-a bine dispus pentru toată ziua. Pe banca din față, rezervată pentru invalizi, bătrâni și persoane cu copii în brațe, stătea o tânără cu un băiețel de 4 ani, poate câteva luni peste. Lângă ei, în picioare, soțul doamnei. În mașină era puțină lume, poate 6 - 8 persoane în total. Între două stații puștiul o întrebă pe maică-sa, în gura mare:

— Mamă, de ce spunea tata azi noapte că ai curul rece? Ce înseamnă asta?

— Ssst, puișor, nu vorbi prosti, ne faci de râs! Încercă mama să-l determine pe copil să nu continue cu întrebări jenante. Dar acesta nu se lăsă:

— Dar și eu aveam curul rece când făceam pipi în pat. Tu te-ai scăpat, ca mine, când eram mic?

Mare noroc au avut că autobuzul se apropia de centru, soții s-au ridicat și au coborât val vârtej, roșii la față. Toată lumea din mașină a izbucnit în râs, evident, după coborârea acestora.

*

Pe 30 septembrie 1970, într-o miercuri, Paul s-a prezentat la poarta Combinatului pentru reangajare. A primit din nou același formular stufos, a trebuit să reia procedura. După cum l-a sfătuit Nicu, colegul lui, nu s-a tocmnit cu funcționarul de la angajări ci s-a prezentat la ușa șefului de serviciu personal, tovarășul Pavel Neguț. Acesta era renumit ca un om bun, blând. Potrivit de înalt, cu un păr bogat și des complet alb, deși nu avea încă 55 de ani, tovarășul Neguț insufla încredere, toată lumea se simțea la largul lui în prezența acestui șef care, prin funcția sa, ar fi trebuit să fie rece și distant. L-a invitat pe Paul în birou, acesta a întins fișa de angajare, legitimația emisă la angajarea anterioară și dovada de efectuare a serviciului militar. Tovarășul Pavel a ridicat telefonul de interior, a chemat o funcționară la el și, când fata s-a prezentat în birou, șeful i-a întins hârtiile și i-a spus scurt:

— Știi ce ai de făcut! Mergi cu doamna, tinere stagiar. Bine ai revenit!

A primit o trimitere către secția reparații energetice cu înștiințarea de reangajare a inginerului.... etc., cu începere de la 1 octombrie, pe funcția de.... cu salariul de... Dar i s-a pus în vedere ca în termen de 5 zile să se prezinte cu diploma de studii în original și copie, altfel angajarea ca inginer se anulează. Paul a scos actele cerute, a primit diploma în original înapoi și cu asta totul a fost gata.

S-a prezentat la secție. Biroul personalului funcționăresc era tot acolo, pe culoarul cu geamuri. A intrat, a salutat militărește și s-a prezentat în fața tovarășei Popescu, întinzându-i trimiterea de la serviciul personal.

— Și diploma de inginer? Unde-i?

— La serviciul personal, copia a rămas acolo, altfel nu-mi dădea această trimitere, răspunse el.

— Ar trebui să vă întoarceți acolo, la ghișeu și să cereți funcționarei să precizeze că ați depus diploma la dosar, zise tovarășa, cu acel aer de superioritate atotștiitoare cu care Paul era obișnuit deja.

— Am anticipat această cerere a dumneavoastră și i-am explicat funcționarei că ar trebui să facă această mențiune. Dar mi-a spus să vă comunic că...

— Bine-bine, o cunosc pe obraznica aia, lasă că mă răfuiesc eu cu ea! Iar colegele din birou își vârără automat nasurile în hârtii, chicotind vesele.

Paul s-a dus la standul de probe. Era ora pauzei de masă așa că a găsit tot efectivul la o gustare comună. Evident că i-au urat cu hăhăituri bună revenire, urmate de observațiile specifice: „Măi, ce bine ți-a priit armata! Abia acum ești bărbat, cu adevărat! Să te vedem când o să fii și inginer cu adevărat!” și așa mai departe. A aflat că din vară, exact la un an de la destituirea lui Vasile din funcția de șef de secție au primit un nou șef, tot Vasile, dar Gurău. Ar trebui să te prezinți la el, să te cunoască.

Nicu l-a însoțit la biroul șefului de secție. Acesta evacuase o baracă de maestru, a unui maestru de la hidromecanică și îi ocupase spațiul. Era baraca cea mai bine pusă la punct, izolată, aerisită, cu ventilator, geam și o masă de consiliu improvizată, din table și cornier.

Șeful Gurău era un om... ca toți lipovenii: blond, cu freza într-o parte și un moț care-i cădea pe frunte. Pe birou, la loc de cinste stătea o fotografie înrămată, cu suport dintr-o bucată de stâncă. În poză era o tânără frumușică, stând într-un picior pe o bârnă și cu mâinile depărtate, pentru echilibru.

— E Larisa, fiica mea. Are ambele picioare, toată lumea se uită și e gata să mă întrebe despre piciorul nevăzut. Deci începând de mâine dumneata și cu Nicu veți împărți sectorul de aparataj și standul de probe. Cum vă împărțiți, ați discutat?

— Nu, tov Vasile, n-am discutat. Dar eu propun ca Paul, colegul meu, să ia în primire exterioarele, s-a descurcat foarte bine înainte de armată. Eu, știți, ar trebui să nu mă arăt, o vreme, în calea lui tov inginer șef Tutunaru. Sunteți de acord?

— Dumneata ce zici, tov Tarniță? Accepți?

— Cum ordonați dumneavoastră, eu abia am fost lăsat la vatră, încă n-a ieșit milităria complet din mine, ce pot zice? Ordinele se execută, nu se comentează.

— Deci așa rămâne. De mâine vii la treabă, da? Îmi permiți să te tutuiesc, sunt mai în vârstă și, pe deasupra, îți sunt și șef!

Ieșind, Paul l-a întrebat pe Nicu despre ce Tutunar este vorba și de ce trebuie să se ascundă de el. Colegul îi povestește că acest inginer, unul dintre cei mai vechi angajați ai Combinatului - avea numărul de legitimație format din două cifre! - muncise la punerea în funcțiune a laminorului de tablă groasă, ajunsese șef de secție adjunct cu responsabilitate peste sectorul electric al secției. Fiind apreciat de directorul general adjunct Vieru ca un bun organizator a fost numit pe postul de inginer șef la Direcția Energetică. Directorul Chirițescu fusese eliberat din funcție, acum era un fel de consilier al lui Vieru. Iar Tutunaru s-a dovedit a fi o fiară.

— E un apucat, repezit și necioplit. Jignește la fiecăre cuvânt și mereu crede că râde lumea de el pe la spate. Eu am o fire blândă, mă știi doar, nu pot să răspund la jigniri, la cuvinte dure, mă consum în tăcere. Am făcut până acum niște crize de... nici eu nu știu de ce boală sufăr. Tatăl meu are niște cunoștințe la spitalul județean și a aranjat să mă internez câteva zile, să fac niște analize complete. De asta am propus să te ocupi tu de externe. Eu te-am avertizat, tu ești un dur, toată lumea te admiră pentru atitudinea ta față de tovarășa Popescu. Apropos, știi că a fost pusă în discuția adunării organizației de partid și a fost sancționată cu vot de blam?

— Nu, de unde era să știu? Dar de ce?

— Un membru mai bătrân a reclamat-o pentru atitudine tiranică, a numit-o hitleristă, gestapovistă, a zis că așa un om nu merită să fie admis în partid, nici funcție în BOB să nu i se dea. Și a fost exclusă din BOB, tot atunci. Ea zice peste tot că e din cauza ta, că tu ai provocat avalanșa de reclamații împotriva ei. Vezi că este răzbunătoare! Ai grijă!

— Bine, deci mi-ai copt-o. După ce scap de tovarăşa Popescu acum mă dai la mâncat la un Tutunar. Nu cred că-i corect.

— Înțelege, la mine e caz de boală, nu altceva. Tu ești din alt aluat, ai să vezi că o să te înțelegi cu omul.

Nu i-a venit ușor lui Paul să treacă peste acest moment de nedreptate. Așa considera el manevra lui Nicu și a lui Vasile Gurău, o nedreptate, ca să nu fie mai dur. S-a simțit ca o halcă de carne aruncată peste gard în cușca tigrlui, sau ca un bou împins sub botul leului flămând. Avea însă un avantaj, în calitatea de victimă așa cum se simțea: fusese avertizat! Ai grijă, Popeasca este răzbunătoare, iar Tutunaru e un apucat, necioplit și repezit. Frate Paule, bucură-te! Ești un tip pe cinste, ai fost evaluat ca unul care poate să facă față răzbunării feminine, necioplierii și jignirii unuia care este și un apucat, pe deasupra.

Când puse toate acestea cap la cap îi veni să râdă. Complotul era naiv, simțea că era tratat ca bun de cobai pentru experimente umane. Hai să vedem cum se comportă cobaiul nostru și apoi vom evalua noi situația și vom vedea ce este de făcut!

Biiiiinnnnnnneeeeeee, fraților! Deci asta e situația, vreți să mă vedeți. Am să încerc să vă dejoc planurile, adică nu mă voi lăsa nici halit de un Fumător, nici victimizat de o paukeristă. Voi juca cinstit cu mine însumi. Muncește, țara asta este clădită, acum, pe principiul muncii, deci muncește. Dă din tine cât poți mai mult și mai bun, doar dă, nu te văicări, pune pe grafic sarcina de muncă cu o culoare și realizatul cu altă culoare. Și dacă dai de dracu' ieși, naibii, la defilare cu acest steag în două culori. Pune-te la zid și lasă-te bătut cu pietre. Cine se consideră nevinovat să dea primul cu bolovanul!

A doua zi a început munca, cu o anumită doză de curiozitate. A preluat de la Nicu sarcinile curente și a plecat cu prima echipă pe teren. Făceau o reparație la un pod rulant în zona rece la laminorul de tablă groasă. Zona rece se întindea pe două deschideri din partea de vest a laminorului. Aici se aflau multe, multe, o sumedenie de paturi de răcire, iar între ele căi cu role pe care se plimbau tablele laminate până se răceau, pierzând culoarea roșie. Tablele încă fierbinți se puteau recunoaște după aerul cald care se degaja la suprafața lor, atrăgând atenția trecătorilor prin zonă că acolo există un pericol. Deși existau afișe de avertizare că traversarea zonei este interzisă,

nimeni nu le lua în seamă. Pe acolo se traversa dinspre laminoarele de benzi la cald, benzi la rece și zincare, iar mai târziu, după 1980, chiar și dinspre laminorul de tablă groasă numărul 2.

Paul a urcat cu echipa la podul aflat în reparație. Se înlocuiau 2 panouri de comandă și se refăcea schema de conexiuni, respectându-se planurile inițiale. Podul acesta fusese sacrificat de electricienii de întreținere a zonei. Pe fiecare din cele 2 deschideri sau travei cum se mai spunea, existau câte 12 poduri. Unele erau dotate cu bare cu electromagneți pentru ridicat și transportat tablele groase, de pe paturile de răcire la vagoanele de cale ferată pentru a fi expediate la beneficiari. Cum nu prea existau piese de schimb, podul de capăt, ultimul din șir, a fost sacrificat și descompletat. Aparatajul era scos și dus la podurile vecine pentru a înlocui piesele defecte. Lucrul acesta se practica pe toate schimburile, în mod egal, pentru toate cazurile de urgență sau de necesitate. Când nea Pricop a luat în primire podul, acesta era un dezastru.

Paul discuta cu echipa ce s-a făcut până acum și ce urmează să se facă. Tocmai atunci un electrician echipat cu salopetă cu însemnele laminorului de tablă groasă s-a apropiat de pod, a urcat pe el, s-a strecurat printre oameni și a ales, din bagajele acestora, două aparate electrice. S-a întors pe călcâie și a dat să plece. Nea Pricop l-a prins de braț și doi dintre electricienii lui i-au barat calea.

— Cine ești și ce crezi că faci aici? întrebă nea Pricop.

— Am venit să iau un releu și un contactor, am o avarie la podul de pe mijloc, la numărul 6, și aici găsesc ce-mi trebuie. Podul acesta este al nostru, al secției, deci am dreptul să iau aceste aparate. Dați-vă din drum, trebuie să rezolvăm avaria urgent.

— Mai întâi pui aparatele jos și te întorci cu maistrul de schimb, numai lui o să-i dăm ce are nevoie. Mergi! Și, întorcându-se spre echipă, ordonă, scurt:

— Băieți, faceți inventarul la aparatele lipsă, de ieri până azi. Domnule inginer, de când lucrăm aici, zilnic ne lovim de această problemă: suntem furați cu nerușinare! Eu cum justific atâtea lipsuri? Cum voi preda podul ca reparat, când el este jefuit sub ochii noștri?

Exact în acel moment, de jos, din hală, cineva fluieră puternic și strigă spre ei:

— Pricop, inginerul să coboare imediat!

— Mergeți, domnu' inginer, este inginerul șef Tutunaru, el vă cheamă. Spuneți-i ce ați văzut cu ochii dumneavoastră.

Paul coborî. Pe drum avu suficient timp să gândească un plan de raportare a situației grave pe care o constatasese. Ajunse la sol, se îndreptă spre inginerul șef și se prezentă.

— Omule, te știu, te-am văzut anul trecut la avaria motorului de la caja finisoare. Vreau să-ți comunic ce ai de făcut aici!

— Tovarășe inginer șef, mai înainte vreau să vă relatez un furt calificat, cu abuz, petrecut acum, sub ochii mei. Vă propun să discutăm cu șeful de atelier de la poduri și să rezolvăm aceste furturi, altfel oamenii mei riscă pușcăria.

— Cunosc problema, o voi rezolva eu, acum ascultă-mă pe mine. Ce spun eu este prioritar pentru dumneata, înțelegi?

— Da.

— Aici avem 24 de poduri rulante ajunse într-un hal fără de hal. Tot timpul se defectează, planul de expediții de marfă la beneficiari are mari întârzieri și vina este a noastră, din cauza podurilor rulante. M-am angajat în fața directorului general că în două săptămâni rezolv problema. Iată ce ai de făcut:

1. Să vizualizezi fiecare pod și să faci o constatare cu starea tehnică, lipsurile și artificiile făcute de secție pentru a asigura funcționarea, cât de cât.

2. Ți voi da un proiectant și în cele 2 săptămâni, împreună cu echipa lui Pricop, să refaceți toate conexiunile cablajului conform schemelor originale.

3. Să faci lista de aparataj necesar, să le aprovizionezi și să faci toate completările.

4. Faceți probele de funcționare și aduceți biroul ISCIR să autorizeze funcționarea podurilor. Ți este clar?

— Da, foarte clar. Trebuie să fac vizualizarea celor 24 de poduri și să constat lipsurile și artificiile făcute de echipele locale. Eu sunt singur. Pricop are 9 oameni și cu el 10. Maistrul Albu are 9 oameni și cu el 10. Deci în total suntem 21. Putem face această constatare într-o zi și mai rămân 3 poduri pe care le preluăm, ca sarcină suplimentară, noi trei, adică cei doi maiștri și cu mine.

— Bravo, îmi place cum gândești, ai înțeles corect sarcina pe care ți-am dat-o.

— Al doilea punct, în 2 săptămâni, adică 12 zile lucrătoare, trebuie să refacem cablajele la 24 de poduri. Deci două poduri pe zi, *care* le vom retrage din funcțiune și vom munci la ele cu toți oamenii.

— Până aici e bine, așa să faci. Eu plec acum, am o ședință. Voi informa ce plan am făcut și îți promit că dacă realizezi acest program voi cere conducerii, în mod excepțional, să te scoată din stagiatură. Cred că voi reuși să-mi țin promisiunea, cu condiția ca și dumneata să ți-o ții până la capăt.

— Tovarășe inginer șef, se poate ca șeful de atelier de aici, din secție, să ne ajute și să ne asigure frontul de lucru?

— Lasă-l pe el de o parte, e un căpos, te duci la dispeceratul tehnologic și le transmiți ordinul pe care ți l-am dat. La revedere.

Paul rămase perplex în mijlocul halei. Nu știa ce să creadă. Apoi se hotărî. Urcă pe pod și îl luă pe nea Pricop cu el:

— Hai să-l căutăm pe șeful de atelier, îl cunoști? Cum îl cheamă?

— A, sigur, inginerul Răducu, mergem la el.

Au intrat în baraca acestuia și au făcut cunoștință.

— Domnule, am primit o sarcină, de fapt mai multe sarcini de la tov inginer șef Tutunaru care scot oamenii dumitale din funcțiune timp de 2 săptămâni.

— Excelent, ne luăm libere? Ai o împuternicire în acest sens?

— Domnule, eu am venit să discutăm serios. Eu sunt doar stagiar, încă n-am împlinit un an de stagiatură, dar mi se pare aberant ce cere tov inginer șef. Te rog, învață-mă ce să fac, cum să procedez?!

— Omule, n-ai decât o soluție: pune pe hârtie programul pe care ți l-a dat Tutunaru, fă un grafic de lucrări pe ore și zile și pune-l să o semneze. Pune la urmă 2 condiții:

a). secția tehnologică să dispună oprirea podurilor în reparații, conform graficului pe care îl propui și b). redistribuirea electricienilor mei la dispoziția inginerului șef Tutunaru. Motivează că dumneata nu-i vrei, că sunt hoți și nu știu meserie. Atât. Crezi că poți face acest plan și grafic? Crezi că ți-l va semna? Atunci, succes! Acum iartă-mă, am o ședință!

Plecă din hală, spunându-i maestrului Pricop să muncească ceva, dar să aibă grijă să încuie panourile cu aparataj, va veni la ora 14 și va sigila, cu bandă de hârtie și ștampilă, toate dulapurile de pe pod.

La secție îl caută pe șeful Vasile Gurău și îi povesti de-a fir-a-păr toată istoria.

— Ai intrat la mare belea, inginerule, din prima zi. A spus ceva despre mine, adică să-mi comunic, să mă implice și eu în acest program?

— Nu, nimic.

— Atunci, asta e! Ai primit o sarcină personală, rezolv-o!

Din ce în ce mai intrigat - Anca nu ar fi procedat așa, era sigur! - s-a dus în baraca maestrului Albu, a trimis un flăcău să-l caute pe Nicu și să-l invite aici. Maistrul Albu îl informă scurt:

— Tovarășul inginer Petrescu s-a internat la spital. A plecat dimineață, după ce a scos de la secție o adeverință de salariat.

— Atunci să cerem ajutor domnilor ingineri Cristel și Vasile.

— Nici ei nu mai sunt aici, au plecat definitiv la secțiile lor. Încep pregătirile de reglaj, la LBR și la LBC.

— Deci sunt singur! Dar Anca?

— Doamna Anca Nistor este în recuperare, toată săptămâna asta. Sunteți de plâns, domnule inginer, nu aveți scăpare, vă halește căpcăunul! zise maestrul Albu, compătimentu-l.

— Bine, atunci să mă pun pe treabă. Voi scrie sarcinile ca la școală, apoi voi face un tabel. Și îl vom completa amândoi, ca să nu plâng singur, ci să fac în așa fel încât să ne halească pe toți trei căpcăunul!

Munci până la ora 14. Împreună cu Maistrul Albu obțin aprobarea șefului de secție să pună ștampila secției pe 10 benzi de hârtie, rupte dintr-un registru de student. Au plecat amândoi la laminorul de tablă să sigileze panourile de aparataj. Apoi îl anunță pe inginerul Răducu despre sigilarea aparatajului.

— Dacă mâine dimineață vom constata că sigiliile au fost violate, vom anunța Miliția Platformei.

— Așa să faceți! zise Răducu, zâmbind.

— Nu avem nici o șansă, domnule inginer, ne-am dat de partea lui Tutunaru, râde toată lumea de noi, aici, în LTG.

— Cum zice proverbul românesc? Cine râde la urmă, râde mai bine!

La ora 16, cu graficul de lucrări frumos liniat se duse, împreună cu cei doi maiștri, la Direcție. Îl găsiră pe Tutunaru în biroul lui. Paul îi puse graficul de lucrări în față, totul fusese completat cu data zilei, ora exactă, de la ... până la.... Aprobă, inginer șef Tutunaru.

Acesta întoarse hârtia pe față și pe dos, văzu cele două note de subsol, tăie ordinul de disponibilizare a electricienilor secției și scris: „Echipa atelierului electric de întreținere poduri rulante din LTG se va implica la ducerea la bun sfârșit a lucrărilor din grafic.” Dar nu semnă. Stătu cu stiloul în aer mult timp, apoi rupse hârtia și îi dădu afară.

Au plecat acasă. Pe drum s-au sfătuit cum să procedeze ca să nu li se fure aparatul. Albu veni cu ideea.

— Corpul podului are 2 chepenguri, prevăzute cu capace. Sudăm urechi la ele și la sfârșitul programului scoatem aparatul din socluri și-l depozităm sub cheie. Marcăm soclurile cu un semn, adică acolo avem aparatul necesar, mâine ne continuăm treaba și tot așa, până în ultima zi când cablajul va fi gata, montăm aparatele, facem probe și îl chemăm pe Răducu să semneze procesul verbal de predare, cu podul în funcțiune. Chemăm să asiste la probe și la predare pe dispecerul tehnolog al zonei reci și îi facem loc de semnătură, ca martor. Dacă reușiți asta, am scăpat cu fața curată toți.

În ziua următoare și în cele care urmară planul lor simplu fu îndeplinit, inclusiv în ziua predării. Numai dispecerul tehnolog nu a vrut să se implice. Atunci Paul îi ceru acestuia să-i permită să scrie în raportul de dispecer faptul că podul rulant numărul... de pe traveea... a fost repus în funcțiune și predat secției, adică inginerului Răducu.

În ziua următoare șeful de secție Vasile îi chemă pe cei trei eroi la el.

— A sunat inginerul șef, vrea să mergeți la el, la birou, imediat, toți trei. Urgent.

Inginerul șef Tutunaru se comportă absolut corect, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat în zilele precedente. Dădu mâna cu fiecare, apoi le spuse:

— Avem o sarcină de maximă urgență, așa că lăsați la o parte orice alte comenzi și concentrați-vă pe aceasta. Este vorba de un depozit de sleburi reci, este stocul de rezervă care a fost aprovizionat pentru laminorul de tablă încă din anul 1964. Acest depozit trebuie evacuat,

urgent. Pe locul depozitului vor începe, de la 1 ianuarie 1971, săpături la fundația halei secției de turnare continuă a oțelului. De aceea lucrarea noastră este urgentă. Depozitul de sleburi este deservit de 2 poduri capră, defecte și descompletate amândouă. Am desemnat doi proiectanți, mergeți cu ei la fața locului, refaceți alimentarea cu energie electrică, faceți de urgență iluminatul local și creați front de lucru proiectanților care vor trebui să întocmească lista de lucrări și de materiale necesare. Nu așteptați să termine tot, lucrați pe panouri, faceți aprovizionările și începeți lucrul, la fața locului. Nu trebuie să echipați panouri noi, dacă apar aparate noi, cu alte dimensiuni de gabarit față de cele vechi proiectantul vă va da executarea de suporti noi, deci montați, cablați și faceți probe. De Crăciun trebuie să meargă totul. Apoi, adresându-se lui Paul:

— Inginerule, vezi că acționarea cea mai sensibilă a macaralei capră este translația pe sol, folosind sistemul de arbore electric. Se pare că acest sistem este defect, verifică și apucă-te personal, primul lucru care trebuie să meargă este această translație, ai să vezi de ce. Gata, la treabă, lucrați 2 schimburi continue, câte 2 săptămâni la rând, apoi luați câte o zi pauză. Trebuie să înțelegeți nivelul de urgență, e clar?

Pe drumul de întoarcere Paul își scormoni memoria, dar nu-și aduse aminte de arborele electric. Învățase ceva despre acest sistem la cursul de mașini electrice speciale, curs netipărit. Nu știa dacă mai are notițele de curs, toate au rămas acasă, la Toplița. Deci unde va găsi documentația necesară? Își aduse aminte de colegul și prietenul lui, Eugen Pietreanu, care rămăsese asistent la Facultatea de Electrotehnică, la catedra de aparataj. Îl va căuta, poate îi va trimite el ceva documentație sau îi va da explicațiile necesare. Cu Eugen era prieten la cataramă, încă din zilele când umblau să se înscrie la examenul de admitere la facultate. Apoi, în anul I, deși au fost repartizați în grupe diferite stăteau alături la cursuri. Eugen avea o minte mai ascuțită, înțelegea mult mai ușor cursul de Analiză matematică și îi explica lui Paul teoremele mai complicate. Cum desenul tehnic era una din disciplinele cu pretenții și cum băieții nu aveau prea mulți bani de buzunar la dispoziție, au pus mână de la mână și au cumpărat împreună o trusă de desen Richter, pe care au folosit-o până la terminarea facultății.

„Este imposibil ca Eugen să nu sară în ajutorul meu, gândi Paul, în problema cu arborele electric!”

Anca și cei de la stand fură curioși, ce problemă urgentă aveau de rezolvat? Paul le explică, în linii mari și insistă mai mult pe problema pe care a primit-o el, arborele electric. Ovidiu râse și îl liniști:

— Dacă vrei carte îți dau eu, că noi am învățat la școală despre acest arbore. Nu e nici o filozofie, doar că atunci când cele 2 picioare ale macaralei capră nu sunt aliniate, adică un picior merge prea repede și celălalt rămâne în urmă atunci intervine acest reglaj de echilibrare care inversează sensurile motoarelor și ele se aliniază automat. Arborele funcționează, noi doi, cu Radu l-am verificat în urmă cu 2 ani sau poate mai mult. Ce este defect acolo este lipsa motoarelor electrice. Ele se găsesc aici, la noi, în stand. Le-am scos ca să le dosim, sunt motoare speciale și cineva ar fi fost tentat să le ia de acolo, dar nu s-ar fi putut folosi de ele, așa că exista posibilitatea să le arunce. Și astfel s-ar fi prăpădit bunătate de motoare. Luați-le, atunci când veți avea translația cărucioarelor și ridicarea - coborârea cârligului gata, adică funcționale, abia atunci le montați și pe ele. Atunci lucrarea va fi gata.

Paul răsuflă ușurat. Scăpase iar de teroare. Așa crezu la început, dar avea să ofteze din greu peste câteva săptămâni.

Pe la mijlocul lui noiembrie vremea se înăspri. Zilele deveniră din ce în ce mai friguroase. La 6 metri înălțime vântul sufla mai aspru, repede te pătrundea prin hainele care, jos, la sol, te ocroteau de frig. Echipa montă rogojini de papură în exteriorul și în interiorul cabinelor cu aparataj, dar frigul nu ținea cont, vântul intra prin cele mai mici găurele și oamenii se plângeau de frig tot timpul. În plus, oboseala lucrului continuu, 14 zile la rând în frig, îi extenuase și randamentul lor avea de suferit. De câte ori Paul părăsea cabina de aparataj de pe un pod ca să vadă ce se mai întâmplă pe celălalt pod, oamenii se opreau din lucru și se adunau la căldură, în jurul celor 2 rezistențe electrice din fontă pe care le foloseau ca reșou de încălzire. Iar primul și cel mai protestatar dintre toți era maistrul Pricop. El suferea cel mai tare de frig, acuza dureri reumatice.

Paul îl luă deoparte de câteva ori, dar nu obținu nimic. Până într-o zi când amenință că îl va raporta inginerului șef.

— Asta aștept, domnule! Să vină el să stea cu noi o zi, opt ore în frig și apoi să-l vedem.

Dânduși seama că a greșit urmând ordinul bezmetic al lui Tutunaru, Paul se replie imediat. Reduse fiecare echipă la jumătate, timp de o săptămână lucrau alternativ, o zi da, iar ziua următoarea erau liberi. Așa, echipa și-a recâștigat forțele și lucrul parcă a început să avanseze. Oamenii prinseră stimă față de el. Au apreciat că nu a plecat de lângă ei, că a stat acolo câte 10 - 12 ore zilnic, dărdâind de frig ca și ei. Terminară reparațiile în ajun de Moș Nicolae. De ziua Sfântului, Paul montă motoarele electrice ale picioarelor celor două poduri, iar băieții de la stand, Ovidiu, Radu și Vasile făcură legăturile. Apoi au început probele. Plimbare cu caprele, translarea cărucioarelor, ridicarea și coborârea cârligelor. Au făcu rodaj timp de două ore, Paul alergă la Direcție și reuși să-l convingă pe Tutunaru să vină să recepționeze caprele. Acesta asistă la manevre, se duse la cel mai apropiat telefon și-l chemă pe șeful de secție al Slebingului să aducă macaragii care vor evacua sleburile din depozit. Dar nu veni nimeni, până la plecarea din schimb. Era prea frig afară!

Paul își retrase oamenii. Nu-i păsa de soarta macaralelor, să mulgă caprele cine-o vrea! După două zile sosi reclamația că podurile nu funcționau. Paul s-a dus la fața locului cu Pricop și doi băieți mai viguroși, împreună au constatat că au fost demontate niște aparate. A trimis la secție după aparatele necesare, le-au montat, apoi a chemat dispecerul de la Slebing la recepție și cum acesta nu catadicsi să dea un răspuns la telefon, Paul și șase oameni, cu maistrul Pricop în frunte, atacă cabina dispecerului. L-au luat în brațe pe acesta și l-au dus afară, la țarcul caprelor. Și l-au ținut în frig până când a cedat și a semnat Nota de Recepție. Abia atunci, cu documentul de predare semnat și pus bine în buzunarul paltonului lui Paul, urmăriți de înjurăturile și blestemele dispecerului rebegit de frig, au plecat voioși.

Știa că era inuman ce au făcut cu acel om. Dar... altfel n-ar fi scăpat de năpastă niciodată. În mai puțin de un an de muncă se înăsprise și el, ca oamenii aceștia simpli care i-au servit de exemple. Ca nea Ion Căpățână, vecinul, care își făcuse un obicei din a-l chema la raport în fiecare seară, să-și descarce capul și inima de gândurile negre.

— Domnule inginer, gândul negru te face din om neom. Trebuie să scapi de el. Acu', dacă dumneata nu umbli la Sfânta Biserică, nu ai alt mijloc să scapi de gândul rău decât dacă te spovedești la nea Ion Căpățână, specialistul care este un fel de înlocuitor de popă. Povestește tot ce s-a întâmplat, spune și ce gând ți-a venit când erai furios de simțeai că crăpi și apoi dă cu capul aici, în cercul ăsta de pe perete ca să ucizi dușmanul! Ai să vezi ce bine te vei simți!

Deși nu-i ardea de acest exercițiu al comicului vecin, încetul cu încetul Paul simți că îi fac bine ședințele de psihoterapie la care era supus de nea Ion Căpățână. Deh, înțelepciunea populară, asta-i! Moldova are oameni deștepți și printre cei cu cea mai puțină carte. De aici Paul căpătă o înțelepciune specială: niciodată să nu-l numești „prost” pe omul cu carte puțină. S-ar putea ca viața să-i fi dat aceluia lecții de înțelepciune pentru care filozofii cei mari ai lumii ar fi trudit secole...

Era sus, pe o capră și servea gustarea de ora 10 cu oamenii lui când își aduse aminte de ordinul pe care i l-a dat tata Pompei în ziua în care s-a prezentat acasă cu diploma de inginer: „În fiecare mai mic din subordinea ta să-ți vezi tatăl!” Scăpă, fără să vrea, o lacrimă ce nu fu observată de oamenii lui, doar lumânarea ce-i alunecă din nas provocă râsete: „Uite, șeful plânge și se smiorcăie! Hai să-l bulgărim!” A fost ziua în care s-a dus cu ei la cârciumă, la Ultimul Leu și a făcut cinste cu 5 baterii de vin și 40 de mici. Avea de unde, tocmai îi crescuse salariul cu 80 de lei, intrase în al doilea an de stagiatură.

Dimineața nu s-a mai putut scula din pat. Avea febră mare și Ionela a observat culoarea galbenă a ochilor lui. Imediat a chemat salvarea, iar personalul sanitar de pe mașina de urgențe l-a dus la spitalul de contagioși, ca suspect de hepatită. Deși avea 40 de grade febră, l-au chinuit câteva ore până au ajuns la concluzia că trebuie mutat înapoi la spitalul județean. Dar Ionela fusese mai rapidă. A dat telefon acasă, la Huși, tata socru l-a sunat la Galați pe nenea Colea, medicul de plămâni care era căsătorit cu o verișoară de-a lui, acesta a venit cu mașina proprie la spitalul de contagioși și l-a mutat pe Paul, pe propria răspundere, la spitalul TBC. A fost o intervenție providențială, băiatul făcuse recidivă la plămâni, risca să se agraveze pneumonia pe care o „dobândise” în armată. A scăpat cu bine, apoi a fost introdus într-un program special de protecție a celor slabi de

plămâni și la externare a primit o scrisoare medicală ultimativă prin care era adus la cunoștința celor de la locul de muncă interzicerea categorică a lucrului în frig, la temperaturi sub 15 grade.

Cât a lipsit el, Nicu a preluat sarcinile lui. Boala lui Paul l-a speriat pe Tutunaru, așa că a lăsat-o mai moale. În ultimele zile de concediu medical din acel an, între Crăciun și Anul Nou, Nicu și Cornel îl vizitară acasă. Au acceptat un pahar de vin, au stat de vorbă, apoi i-au transmis mesajul lui Tutunaru: „Voi doi, adică Tarniță și Predescu, sunteți prea mulți la această secție. Prea mulți stagiați. Unul din voi trebuie să plece la laminorul de benzi la cald, la reglaj. Și va rămâne acolo, definitiv. Hotărâți voi care pleacă și care rămâne.”

— Și a zis „... dar te-ai prefera pe dumneata, tovarășe Predescu”, adăugă la final Nicu, cu un mare regret în voce.

— Paulică, te felicit, ai scăpat de... ce să mai vorbim! Dar ai reușit să-l calmezi, cred că nu va avea curaj să mai fie așa de repezit ca până acum, încheie Nicu.

Paul a mai obținut 2 săptămâni de concediu medical după Anul Nou, așa că la 15 ianuarie 1971 intră în hala cu aparataj de la LBC, laminorul de benzi la cald, cu ordinul de transfer intern semnat de inginerul șef Gheorghe Tutunaru, de la Direcția Energetică. Unde numai cald nu era. În hala lungă de aparataj aburi ieșeau din gurile celor câțiva oameni înfofoliți care se învârtteau în jurul unor dulapuri cu echipament electronic. Paul căscă gura la ei, unul sau doi vorbeau rusește, iar ceilalți, foarte serioși, discutau aprins în termeni tehnici pe care Paul nu-i înțelegea. Întrebă, când se plictisi, unde-l poate găsi pe inginerul Grigoriuc. Îl găsi, până la urmă, rătăcind prin hala imensă cu aparataj.

I-a dat aceuia repartitia de la biroul de personal, întrerupându-i șueta cu constructorul. Grigoriuc avu prezența de spirit să nu-l repeadă, și-a dat seama că trebuie să fie cineva mai cizelat acest băiat tras la față, nu era smerit ca un om de rând.

— Bine ai sosit la noi, tovarășe inginer. Uite, îți fac cunoștință cu domnul Popescu, acest inginer cel mai mic dintre noi - de stat, nu altfel! Vei lucra la reglaj în echipă cu dânsul. Popic, ți-a plecat un ardelean, ți-a venit un ardelean! Nu ești în pierdere, să nu te mai aud!

— Dacă vii de la SRE înseamnă că l-ai cunoscut pe Vasile Bârgăuanu. A plecat, s-a întors la Bistrița acasă. Acolo se va construi o fabrică de acumulatori auto, județul și-a chemat fiii acasă, a zis Popescu, cel pe care Grigoriuc l-a strigat Popic (Pe semne că Popic era porecla lui, din cauză că era scund...). Aiurea, au pus neamurile lui roțițele în mișcare, asta-i. Griguță, dă-i o hârtie către Neamțu să-i dea echipament și scule. Fără osciloscop, că nici Vasile n-a avut. Vom lucra în echipă.

— Tovule Paul, du-te sus, la etaj, caută-l la magazie - vezi că pe ușa verde așa scrie, magazie de electrice - pe Carașmandel și spune-i să-ți dea tainul de inginer, știe el ce înseamnă asta.

Paul coborî un etaj și urcă altul, recunoscuse ușa de la magazia de electrice, acolo așteptau mai mulți băieți la rând. Paul întrebă, la întâmplare:

— Aici îl găsesc pe tovarășul Carașmandelu?

În deschizătura ușii apărură un chip brunet, de culoarea cafelei cu puțin lapte, furios la culme:

— Îl bag în p... m ... pe cel care mă face Carașmandel, numele meu e Neamțu și nu sunt neamț, ci sunt de la Piatra Neamț!

— Te rog să mă scuzi, m-a trimis la tine tov Grigoriuc, așa mi-a spus să mă adresez, așa am făcut, dacă am greșit e vina lui și îl trimit și eu la aceeași adresă. E bine?

— Da, e bine. Sunteți inginer?

— Da.

— Bine, veniți înăuntru. Hei, trupeților, faceți loc la șeful vostru de mâine, se aude?

Și așa începu Paul să se integreze în dezvoltarea Combinatului. Care sărise de la 2,5 milioane de tone oțel la un plan de dezvoltare pentru 5 milioane, pe hârtie, dar nu găsise încă toate resursele acoperitoare. Oricum, era un pas important înainte.

Capitolul 10

UN SPOR DE CÂȘTIG

Pas cu pas tânărul inginer asimilă tehnologia sovietică, o dată cu o brumă de cuvinte strict necesare pentru a se înțelege cu specialiștii sovietici cu care lucra echipa din care făcea parte. Din prima zi, Popescu, inginerul în grija căruia fusese dat, îl dăscăli:

— Paulică, să nu te superi și să nu te simți jignit, dar eu te voi dăscăli ca pe un tehnician, am doi băieți în echipă, foarte buni și am să vă învăț instalația asta pe toți trei, în mod egal. Eu știu că voi, la Iași, nu ați făcut nici prea multă electronică industrială, nici automatizări, așa că voi încerca să vă predau și câteva noțiuni teoretice, strict legat de schemele pe care le vom face operaționale.

— Nu, domnule inginer, nu mă supăr, din contră, mă bucur că sunteți așa de bun să nu mă tratați de sus. Recunosc că nu mă pot măsura cu școala bucureșteană, dar voi învăța. Am fost speriat la început, dar acum mi-a trecut.

Mai întâi au așteptat să termine constructorul de echipat sala redresoarelor. Curentul de mare putere necesar motoarelor mari de la trenul finisor, inima laminorului, era obținut prin redresare cu ajutorul unor tuburi electronice de forță, numite ignitroni. Erau extrem de periculoase, lucrau la o tensiune ridicată și orice atingere de ele însemna electrocutare mortală. Prima dată fu îngrijorat. Dar sovieticii le alungară teama, purtându-se firesc, inginereste, dar atenționându-i pe români unde sunt punctele periculoase din instalație. După ce s-a încheiat montajul, constructorul și specialistul

sovietic au semnat un protocol de predare la reglaj a instalației de redresare și, sub îndrumarea rusului, au început operațiunile. Specialistul sovietic, Victor Alexandrovici sau Victor Sa, cum îl striga prescurtat coechipierul său Mitea, era un estonian din Tallin, foarte priceput în manevrarea acestor ignitroni. Le arăta românilor, în fiecare dimineață la începerea lucrului, punctele periculoase din instalația pe care o reglau în ziua respectivă, apoi îi puneau pe ei să facă toate operațiunile de reglaj. Acești ignitroni lucrau la tensiuni ridicate și cu curenți mari, dar iradiau și multă căldură. În curând imensa sală care îi adăpostea deveni locul de atracție al tuturor electricienilor, fie că lucrau la montaj, fie că erau reglari. Oamenii veneau, stăteau o jumătate de oră, se dezmoreau de frigul din hale și apoi plecau, cu regret că vara este încă atât de departe. Erau peste 20 de grade de căldură și temperatura mai crescuse deoarece instalația trebuia să meargă non stop cel puțin trei săptămâni pentru formarea electrozilor tubului catodic, cu baie de mercur.

Grigoriuc și toți ai lui și-au mutat mesele de lucru în colțul sălii redresorilor, într-un perimetru îngrădit și până la vară acolo a funcționat atelierul electric al beneficiarului. Acolo mâncau, studiau schemele electrice, discutau, se certau, se înjurau, se împăcau, puneau pariuri, totul funcționa în mod studentesc, prietenos. Paul era încântat de noul loc de muncă. Venea acasă vesel, mereu încerca să-i povestească soției ce bine o nimerise la această secție. Într-o bună zi se trezi la serviciu cu Costel, cumnatul lui. Acesta terminase electrotehnica în 1970, era cu un an mai mic și, din motive de sănătate, fusese declarat inapt pentru armată. A venit la angajare la constructor, în Galați, în august 1970, pe bază de repartii ministeriale. A stat la soră-sa două săptămâni, apoi a primit repartii cu Mihăiță, un coleg de an și grupă, la blocurile de garsoniere de pe strada Brăilei, în Țiglina 1. Era o chestie nemaipomenită să stai tocmai în buricul târgului, doar doi într-un apartament care avea de toate, baie, grup sanitar, bucătărie, însă doar o singură cameră pe care trebuiau să o împartă în mod egal. Faptul că fuseseră colegi de cămin, de an și de grupă era mare lucru, Costel și Mihăiță se înțelegeau ca doi frați.

Așadar, Costel era inclus și el într-o grupă de reglaj. Venise la cumnatul său cu un scop anume.

— Măi, tu n-ai vorbit cu băieții noștri de la Grupul 4 Electrotehnic să te prindă și pe tine ca angajat cu program redus la reglaj? Poți câștiga niște bani.

— Nu, habar nu am despre ce vorbești. Explică-mi.

— Deci, șefii tăi, colegii tăi au fost angajați la noi ca electricieni de categoria 3 sau 4 sau mai mare, după funcție și relații, pentru reglaj până la punerea în funcțiune a laminorului. Vrei să vorbesc cu șeful meu de lot ca să pună o vorbă bună și pentru tine? Hai, scrie acum o cerere și o duc eu la aprobat.

A doua zi Costel veni la ora 10 și îi spuse:

— Măi, am obținut aprobarea pentru tine, dar directorul nostru vrea să te cunoască. Mi-a zis nea Mișu, șeful meu, că directorul s-a exprimat exact așa: „Vreau să-l cunosc și eu pe acest băiat, adică aduceți-l la mine, să văd un toplițean în carne și oase”. Nea Mișu m-a întrebat dacă știu ce înseamnă asta. Nu, dar am zis că te întreb. Acum directorul Grupului, domnul inginer Nat Ștefan este aici, la motoarele sincrone din zona degrosisoarelor, se face pornirea unui motor. Poți veni, să te prezint?

— Sigur, uite mă învoiesc de la domnul Popescu, șeful meu.

L-au găsit pe directorul Nat într-un grup, așteptând pornirea aceluia motor. Printre cei care formau grupul de lângă Nat se afla și nea Mișu, șeful lui Costel. Acesta a prins momentul favorabil când s-a putut apropia de el și i l-a arătat pe cumnatul lui. Nea Mișu s-a apropiat de director și, în timp ce îi vorbea, a făcut semn către Paul să vină către el. Directorul ieși din grup:

— Deci pe dumneata te cheamă Tarniță? De unde ești?

— Din Toplița, județul Harghita.

— Acolo te-ai născut, adică părinții tăi sunt originari din Toplița?

— Nu, tata este din Bogata de Jos, un sat de lângă Dej.

— Aha, bine, uite și eu sunt din zonă, de la Monor. Te aștept după masă la mine, la Grup, ca să-ți semnez cererea și să mai vorbim.

— Bine, vă mulțumesc. Plecă puțin intrigat de acest scurt chestionar. Se gândi puțin căutând o explicație, apoi renunță, va vedea el ce se întâmplă.

S-a dus la Grup după terminarea programului, la 14,30. Sediul Grupului era la marginea de nord a platformei siderurgice, în zona depozitelor de investiții. A ajuns acolo după o jumătate de ceas, pe drumuri desfundate și pe calea ferată, după cum îl îndrumase Costel. Directorul l-a primit imediat, foarte amabil.

— Cred că te întrebi de ce m-am interesat de dumneata. Eu sunt născut în Basarabia, eram mărișor în 1940 când rușii ne-au luat partea asta

de Moldovă. Tatăl meu era comerciant, avea un magazin de coloniale în Chișinău. Când s-a dat ordin armatei române să se retragă, tata a încărcat ce a putut lua în grabă într-o căruță cu cai și am plecat spre Prut. Primul loc unde ne-am oprit a fost satul Stânceni, de pe cursul superior al Mureșului. Satul aparținea de plasa Toplița. Eu am început școala, clasa a IV-a la Toplița, dar numai 2 săptămâni. Apoi am plecat și de aici, Ardealul de Nord fusese cedat Ungariei. Țin minte că la ieșirea din Toplița, spre Stânceni, malul Mureșului este străjuit de un munte cu un profil frumos, muntele Tarnița. M-a șocat numele tău, așa că m-am interesat cine te-a recomandat pentru reglaj și așa am aflat că ești din Toplița. Și pentru mine numele tău, tinere, un nume de munte, mi s-a părut ciudat. Nu cred că este numele adevărat al părinților tăi, seamănă cu un nume adoptat. Nu crezi?

— Tovarășe director, aveți dreptate. Numele adevărat al tatălui meu este Todoran, Pompei Todoran. Dar prin anii '50 și-a schimbat numele, a adoptat numele muntelui că i-a plăcut totdeauna acest munte de lângă Toplița noastră.

— Dar ce motiv a avut, ca să-și schimbe numele?

— Știu doar atât, că în tinerețe a avut niște necazuri din cauza numelui de Todoran, nu mi-a explicat ce fel de probleme.

— Nu știi cine a fost Todoran în zona noastră, Monor, Salva, Bistrița, Năsăud?

— Ceva știu, am învățat la istorie despre un moș de peste 100 de ani care a ridicat grănicerii de aici la o răscoală împotriva stăpânirii habsburgice și a fost tras pe roată, în secolul 18. L-am întrebat pe tata dacă știe ceva despre acest strămoș, dacă are vreo legătură cu numele lui. Mi-a zis că n-are nici o legătură și să fac bine să nu pomenesc nimănui nimic despre acest răsculat și despre legătura cu familia noastră.

— Altceva nu ai mai aflat?

— Nu, îmi pare rău.

— Pe moment și eu am fost curios să te cunosc, din cauza numelui. Din Stânceni, tatăl meu s-a mutat lângă Sibiu, iar după război am venit la Monor. Eu mă consider monorean. Acum, dacă am aflat mai multe despre originea ta, cred că tatăl tău are o legătură cu acest bătrân răsculat. Pe la noi, monoreniii bătrâni au o legendă, o baladă ceva despre moșul Todoran, așa că este normal să te întreb dacă te tragi cumva din acest

neam. Asta n-are legătură cu angajarea la reglaj, ți-am aprobat cererea, te angajăm 2 ore peste program, ca electrician categoria 4-a. Asta înseamnă cam 400 - 500 de lei pe o lună completă. Ce salariu ai la Combinat?

— Acum am trecut în anul doi de stagiatură, salariul mi-a crescut la 1900 lei brut.

— E bine, cred că e bine pentru tine. Îți doresc spor la treabă, spune-i lui Popic să te includă în grupul lui și peste programul vostru de bază.

— Bine, vă mulțumesc mult.

— La revedere, Todorane toplițean, ne mai vedem, mai vorbim.

Paul plecă de acolo cu un aer fericit. În sfârșit, începea să răsară soarele și pe strada lui. Ce mică este lumea, în fond! La ieșirea din baraca Grupului dădu nas în nas cu Getuța, o fostă colegă de facultate, o târgumureșeancă cu care făcuseră gașcă pe vremuri, la facultate.

— Paul, ce-i cu tine aici, pe la noi? Te-ai angajat la Grup?

— Da, dar numai după program, două ore.

— Bravo, înseamnă că ne mai vedem. Acum mergi acasă? Hai cu noi, trebuie să vină autobuzul reglajului. Avem mașina noastră, să știi că sunt câțiva dintre colegii tăi de la LBC care vin cu mașina noastră în fiecare zi. Tu unde stai? Că dacă acum faci parte și tu din gașca asta, ai voie să vii cu noi. Chiar zilnic.

— Mă voi gândi la asta. Dar spune-mi, te rog, Geta, la plecare seara, după programul prelungit lucrat la reglaj, pot urca și eu în acest autobuz? Nu mă dă nimeni jos? Că nu am nici o legitimație de la voi, nimic prin care să dovedesc apartenența la Grup.

— Fii serios, noi nu suntem ca restul lumii. Ai să vezi, o să-ți pară rău că te-ai angajat la Combinat, e mult mai bine la constructor. Cel puțin până vor fi deschise șantierele, apoi vom vedea ce va mai fi!

Între timp a sosit și autobuzul cu pricina. La plecarea de la Grup, în mașină era doar o mână de oameni, dar după ce au făcut turul punctelor de îmbarcare autobuzul deveni ticsit. Cineva din înghesuială remarcă, în gura mare „ar cam fi cazul să predăm niște obiective la beneficiar, cu reglari cu tot!” Dar asta se va întâmpla târziu, foarte târziu, doar peste câțiva ani. Grupul de reglari mereu a avut nevoie de completări cu forța de muncă inginerească din Combinat.

Capitolul 11

PUNEREA ÎN FUNCȚIUNE

Laminorul de benzi la cald a intrat în funcțiune la 8 mai 1971.

Laminorul de benzi la rece nr. 1 a intrat în funcțiune la 4 decembrie 1970.

La 20 aprilie montajul echipamentului electric s-a încheiat, în tot laminorul. Evenimentul, denumit Primul Protocol, a fost sărbătorit cu câteva luări de cuvânt și aplauze, multe aplauze, în sala motoarelor principale de la trenul finisor. Sovieticii erau exuberanți, pentru ei misiunea principală s-a încheiat. De aici încolo contractul prevedea o perioadă de 2 luni de asistență tehnică, pentru reglaj, probe la rece cu toate echipamentele și probele la cald, deci în funcționare. Practic, reglajul trebuia să se încheie la sfârșitul lunii iunie astfel că secția a primit plan de producție pentru întregul semestru 2 al anului 1971.

Primul Protocol a fost sărbătorit sâmbătă, 24 aprilie, în sala ignitronilor. Cu o zi în urmă sovieticilor le-a sosit, de acasă, pe cale diplomatică, adică prin ambasada lor, un colet special, cu tot felul de bunătăți, pentru sărbătorirea reușitei operațiunii. Acest colet era o ladă impresionantă, compartimentată pe dinăuntru și conținând multe produse alimentare și nealimentare. Amatorii de țării, în special de votcă de bună calitate, spuneau, tendențios, că la un protocol de mare

importanță votca trebuia să se bea cu stacana, adică cu pahare mari, altfel sărbătoarea nu este sărbătoare, ci doar o beție.

Constructorul a amenajat o masă în potcoavă pentru multe persoane, specialiști sovietici, constructori și beneficiari. Majoritatea invitaților era formată din electricieni, adică ingineri, cadre medii și muncitori care au avut o contribuție importantă la reușita operațiunilor finalizate cu succes. Deci evenimentul era exclusiv al acestei specialități tehnice, era al electricienilor. Mecanicii sărbătoriseră Primul Protocol între Crăciun și Anul Nou, iar tehnologii laminatori aveau să serbeze doar după trecerea primului sleb de-a lungul liniei de laminare.

Petrecerea fu deschisă de șeful grupului de reglari. Rusul era poreclit de ai lui Murometș, deoarece era uriaș, de-a dreptul impresionant: avea peste 2 metri înălțime și 120 de kilograme, brațul gol arăta ca o împletitură de funii, mușchi lângă mușchi. Spuse doar trei propoziții, picură pe jos un sfert din stacana de votcă - *pentru soldații noștri care s-au jertfit în Marele Război pentru Apărarea Patriei* - apoi spuse, stâlcind cuvintele:

— Toast pentru succes reglaj! și dădu stacana pe gât, apoi îl aruncă peste cap. Care stacană avea 300 de mililitri de votcă strong. Răspunsul de partea română îl dădu inginerul șef al Grupului Electrotehnic, inginerul Bujoreanu. El nu era băutor, ura beției și băutura și era nemilos cu subalternii pe care-i descoperea că miroseau a băutură la muncă. Aranjase cu băieții lui, șefii de șantiere și de loturi, să sigileze la loc o sticlă de votcă, dar să o umple cu apă. Asta era condiția ca să poată da o replică pe măsură lui Murometș.

Toastă la fel, pentru succesul reglajului, dar adăugă cu fudulie:

— Am să beau această stacană cu votcă la fel ca tovarășul sovietic, cu acest prilej îi preiau titlul de Murometș, de acum înainte eu voi fi „Murometșul român!”

Și bău. Porni să soarbă cu mare avânt paharul, încrezător că acolo era apă, așa cum convenise cu băieții lui. Însă sovieticii i-au dejucat planul, au deschis ei o stică de votcă și au înlocuit paharul cu apă, cu mare dexteritate. Așa că după prima înghițitură Bujoreanu aproape se înecă, deveni roșu la față ca bujorul, ochii i se bulbucară, se opri din sorbit, dar continuă, bău cu noduri tot paharul ca să nu-i facă de răs pe români.

Regula sovietică era strictă: toastul declarat (adică pentru ce anume se bea, în cinstea cui sau a cărui eveniment anume) trebuia onorat cu băutura până la ultima picătură. Iar paharul gol trebuia aruncat peste cap, să se spargă. Altfel toastul nereușit aduce ghinion.

Inginerul șef a rezistat la masă 10 minute, apoi s-a retras, susținut discret de nea Mișu, șeful de lot al lui Costel, acesta fiind un om corpulent, la rândul lui. Bujoreanu scăpă de necaz eliminând pe aceeași cale toată votca băută, după care Muromețul român înscenă o chemare urgentă la telefon și o sarcină la fel de urgentă din partea Ministerului Metalurgiei. După acea zi deveni, cu scuzele de rigoare, un amator de tărie și de toasturi. Însă numai cu păhărele de 50 de mililitri, cu țuică de prună de 55 de grade, băătură tradițională românească cu care reuși să îngenuncheze câțiva reglari ruși, mai slabi la băătură.

Paul participă la această sărbătoare fără să se avânte prea mult spre mâncare și băătură. Gustă ciupercile marinate, nu-i priiră, gustă din batogul de pește, da, era bun, dar nu se putea mânca prea mult, luă o linguriță de icre de Manciușia pe o feliuță de pâine, excelent (spuse în gând), ar mai fi vrut, dar nu mai era! Bău multă apă. Aproape de sfârșit, Mitea îi strecură o pungă maronie cu o sticlă înăuntru. „Special pentru tine!” S-a strecurat la dulapul personal și a depus acolo punga. A deschis-o, din curiozitate și a văzut ceva special - coniac gruzin, foarte vechi, omeni starîi. Mulțumesc, Mitea, voi gusta acasă. De altfel, a văzut că și șeful lui, Popic, a primit o pungă asemenea lui Paul, deci nu era doar el un favorizat!

Luni, pe 26 aprilie, românii fură singuri la serviciu. Echipa de specialiști sovietici, de la toate specialitățile, nu numai electricienii, au primit o premieră specială, o excursie de câteva zile pe Valea Prahovei, până la 1 Mai. Reglarii români, de la Grupul Electrotehnic și de la beneficiar, împreună cu întăririle de la alte institute naționale de proiectări și cercetări, au făcut și ei ce s-au priceput să facă, adică nimic din sistemele de acționări și automatizări rusești. Cum 1 Mai, marea sărbătoare a muncii, cădea în acel an în zi de sâmbătă, vineri, cu o cursă de seară Paul, Ionela și Costel au plecat la părinți, la Huși. Au ajuns târziu, după miezul nopții, nu-i aștepta nimeni la gară. Vremea era splendidă.

Primăvara câștigase partida cu frigul, aerul era înmiresmat de câteva flori care se grăbeau, în grădinile oamenilor, să fie primele admirate. La masa de prânz Paul a pus la bătaie sticla de coniac primită de la Mitea. Socrul lui degustă produsul, ca un specialist ce era și decretă că, într-adevăr, coniacul era de clasă lux. Au băut câte un păhăruț, da, este ceva foarte bun, spuseră cu toții, dar Paul zise, ca să-l audă toată lumea că el nu vedea ce ar putea fi așa de bun. Dar tot el își dădu singur nota proastă: „Ce știe țăranul ce-i șofranul!”

Pe 3 mai, luni, când toată lumea s-a prezentat cu puteri noi la muncă, reglajul a pornit cu avânt. Rând pe rând mecanismele au fost rotite, unele piese speciale din linia tehnologică au fost puse la rodaj, sub supraveghere. Așa că inginerii și tehnicienii beneficiarului au fost folosiți într-un program de trei schimburi pentru supravegherea acestor mecanisme.

Paul a acceptat două asemenea misiuni, dar a cerut în mod special să fie lăsat să treacă pe la toate mecanismele pentru a le învăța cât de cât. Urma să fie inginer de schimb, împreună cu un coleg aveau să conducă un schimb și trebuia să se pregătească să facă depanări ori de câte ori procesul de laminare s-ar fi oprit accidental. Învăță că majoritatea mecanismelor aveau un sistem unic de automatizare, cel sovietic, alcătuit din elemente componente cu funcții clar definite și care puteau fi combinate pentru a realiza diverse variante de programări. Acest adevăr îl propulsă optimist înainte, desluși cum trebuia să gândească rezolvarea defecțiunilor, mergând spre cauza defectului după modul de manifestare, nu verificând integritatea fiecărui component, cu amănuntul.

Și iată, sosi și ziua pornirii oficiale a Laminorului. Pavoaz, steaguri, curățenie, vopsit, lustruit, toată lumea fu pusă la treabă. Era 8 mai ziua când un sleb roșu încins la 1250 de grade Celsius a fost extras din cuptorul cu propulsie și plimbat prin cele 7 caje degosisoare. Toate acțiunile intermediare au fost astfel verificate în sarcină, însă produsul nu a fost laminat, doar plimbat. Ajuns în fața trenului finisor slebul răcit, cu temperatura la 900 de grade, a fost scos de pe linia de laminare. Proba pentru televiziune s-a terminat! Acum, fraților, evacuați laminorul, trebuie să ne pregătim pentru proba de laminare

efectivă. Acest exercițiu a fost efectuat după ce o parte importantă din observațiile și contestațiile depuse de beneficiar au fost rezolvate de către constructor, dar și de către furnizorul sovietic. La 29 iunie, după masă, pe la ora 16,00 s-a laminat primul sleb. La capătul liniei de laminare de 650 metri lungime slebul pornit din cuptor, cu grosimea de 300 de milimetri, a fost laminat și înfășurat ca o bobină de tablă, cu grosimea de 6 milimetri. Acesta a fost primul rulou obținut la Galați, într-o zi de Sfinții Apostoli Paul și Pavel, ziua inginerului stagiar Paul Tarniță, care, imediat după acest eveniment, a plecat acasă, a primit felicitările soției și ale cumnatului Costel pentru ziua lui onomastică, a mâncat ceva și apoi s-a culcat deoarece la 21,30 trebuia să plece, intra în schimbul de noapte!

Capitolul 12

ÎMI ASUM RĂSPUNDEREA

Prima săptămână de muncă în schimbul de noapte trecu ușor deoarece a fost o săptămână scurtă: a început marți seara și s-a terminat duminică dimineața. Paul a fost numit șef de schimb deși avea un partener, pe Mihai Mitrea, un inginer proiectant mai în vârstă decât el cu cinci ani. De ce acesta n-a fost numit șef de schimb? Pentru că a protestat la nominalizarea sarcinilor, el considerându-se mai potrivit pentru postul de șef de birou tehnic. Însă acolo nu și-a găsit loc, postul era ocupat încă din prima lună de la înființarea secției de un veteran în hârțogării tehnice, Iulian Mincu. Inginerul Mitrea a protestat pentru nominalizare pe schimburi:

— Tov Grigoriuc, vă dați seama ce ați făcut? M-ați retrogradat pe post de stagiar, eu am deja niște ani de proiectare în spate, cum puteți crede că voi accepta un asemenea post? E sub demnitatea mea. Mă forțați să plec, pur și simplu.

— Tovule, faci cum crezi, eu altă posibilitate nu am. Poți să ceri transferul la ICPPAM, institutul nostru de proiectări, eu îți voi semna cererea fără obiecții, chiar îți voi da referințe bune, dacă va fi necesar.

Mitrea veni zilnic la serviciu, în prima săptămână, dar anunță pe toată lumea că el se culcă, nu rezistă noaptea în căldura sălilor cu aparataj și în acest zgomot infernal, oricum nu va face mulți purici pe aici, așteaptă transferul.

— Și unde vei pleca, Mihai? întrebă Paul, curios. Mihai Mitrea era un tip simpatic, puțin hippie după declarațiile lui sfidătoare - adică ce ai dumneata de hippiot, că eu nu văd nimic?, cum nu vezi, mi-am lăsat barba asta roșie, nu-i vopsită, să știi! - și plin de calambururi, oricărui cuvânt serios din dialogul cu colegii, fie mai mari, fie mai mici în rang, îi dădea imediat al doilea înțeles, încercând să fie amuzant.

Răspunse scoțând o carte de vizită. „Mihai Mitrea - inginer proiectant - liber profesionist - Târgoviște - fostă cetate de scaun a Țării Românești”.

— Și ce înseamnă „inginer proiectant - liber profesionist”? insistă Paul.

— Exact ce se vede. V-am demonstrat o mostră de proiectare și aplicare. Vă aduceți aminte de seara când m-a surprins la poarta Vest un paznic cu 2 becuri noi în sacoșă? Ce i-am explicat, mai țineți minte?

— Sigur, răspunse Ivu, tehnicianul. Ne-am prăpădit de râs. „S-au ars acasă și am venit să le sudez aici la înaltă tensiune” ați răspuns. Iar paznicul l-a chemat pe colegul lui în ajutor: „Ia auzi, mă, ce zice omul ăsta că a sudat becul la... la ce ai zis, mă?” Iar acela, colegul, a răspuns atotștiutor: „La înaltă tensiune, țărane, că și cumnatul meu așa face. Linia de înaltă tensiune trece pe aproape de casa lui și seara, dacă vrea să facă lumină pe uliță face așa: leagă un bec mare, de reflector, pe un par de 3 metri, cu un fir de sârmă prins de bec la un capăt și celălalt înfipt în pământ și ridică parul spre linia de înaltă tensiune. Și s-o aprins becul, măi, lumina ca ziua! L-a legat la înaltă tensiune, măi, că linia electrică era la înălțime! Ai înțeles, măi țărane?”

— Bine, asta ține la niște oameni proști, acolo la Târgoviște sunt tot așa, numai oameni proști?

— Păi, măi oameni buni, nu m-ați înțeles! Ce să caut eu la Târgoviște dacă o am pe soacră-mea aici, la Galați? Că săptămâna trecută nevasta mea a anunțat că a rămas gravidă, iar mamă-sa imediat a decretat „eu ies la pensie și o să am grijă de nepot!” M-au întrebat pe mine ce doresc să fie copilul, fată sau băiat? Și le-am spus: Fiat 125, ca să vă scap de grija unui plângăcios!”. Deci nu plec de lângă soacră. Iar cărțile de vizită sunt doar așa, de reclamă, ca să iau avans pentru orice proiect de știință liber profesionistă pe care o să-l contractez cu proștii din Galați!

— Ești nesperios, Mihai, zise și Adi, celălalt tehnician. Nu cred că pleci undeva.

— Bine, mai vedem noi!

Și într-adevăr, în săptămâna următoare, când erau în schimbul de zi, Mihai Mitrea i-a invitat, la plecarea acasă, să-i plimbe el cu mașina lui cea nou născută, un Fiat 125 roșu! Mașina era la poarta Vest, nu le venea să creadă! Iar Ivu zise: „A născut soția ta?”

— Care soție? Că nu-s căsătorit! Dar vă invit sâmbătă la cununia civilă!

Și sâmbătă chiuli, lucru care nu era ceva neobișnuit pentru echipă. Iar luni, în săptămâna următoare, îi invită în oraș, la Distrugătorul, cârciuma cea vestită din Țiglina 1, la o masă de despărțire.

— Cum de despărțire? Unde pleci?

— La Târgoviște, nu v-am arătat cărțile de vizită?

Și așa rămase Paul singur pe schimb, în timp ce pe celelalte două schimburi munceau cot la cot câte doi ingineri stagiați. Dar se obișnuia repede. Un singur lucru nu-i convenea. După ce că era singur, șeful Grigoriuc i-l luă pe Ivu, tehnicianul. Avea nevoie de el la biroul tehnic. Paul protestă, dar fără folos.

— Tov inginer, i se adresa lui Grigoriuc în ziua când Ivu îl anunță că iese de pe tură, nu-mi luați băiatul ăsta, am nevoie de el, e ajutorul meu de bază. Poate depăna singur multe defecte. Ce ne facem acum, numai doi oameni, la diti 700 de metri de laminor?

— Care doi? Câți electricieni ai în subordine, în cele 4 săli de mașini? 42, nu? De ce nu-i pui la treabă?

— Păi nu se pricepe, e prea grea acționarea asta pentru niște simpli electricieni de școală profesională.

— Ia vezi, nu-i jigni, printre ei sunt și absolvenți de liceu, folosește-i pe aceștia în linia întâi.

Discuția încetă, Paul înțelese că interesele colegilor ingineri care lucrau numai de zi erau altele decât ale lui. Așa că se hotărî să ia taurul de coarne și să-și facă singur echipă, dacă altă soluție nu este.

În prima seară din săptămâna când schimbul lui era de noapte adună tot efectivul de oameni la zona trenului finisor și începu cursul de ridicare profesională. Începu cu cel mai răsărit dintre tinerii electricieni. Îl puse

să citească o schemă simplă, de acționare elementară, cu relee. Nu reuși să se descurce, tânărul se retrase rușinat. Apoi testă nivelul cunoștințelor electrotehnice de bază. Nimic, sau aproape nimic. Fu obligat să coboare ștacheta la o cotă mult inferioară, algebra de clasa a V-a. Începu lecțiile de aici, adunarea fracțiilor. În săptămâna aceea reuși să-i învețe câteva lucruri practice, folositoare pentru a construi o instalație de lumini pâlپătoare de brad de Crăciun. Asta le plăcu la toți. Cu cele câteva lecții ținute cu oamenii ajunse să facă o primă selecție. O duzină, doisprezece băieți care aveau liceul, dar nu aveau condiții pentru a urma școli superioare. Continuă pregătirile cu toți, dar mai mult se adresa elitei. Cu ei lucra mai mult. În preajma Anului Nou, deci după o jumătate de an de la pornirea laminorului, Paul reuși să-și facă câteva echipe pricepute la unele tipuri de defectiuni. Era un pas mare înainte. Păstrase totul secret, nu voia să iasă în prima linie. Doar făcea totul cu un gând egoist, să-i fie lui bine!

După Anul Nou le puse în vedere celor doisprezece aleși că nu are de gând să-i lase în pace, trebuie să se apuce de învățat ca să dea examen de admitere la Politehnică, la cursurile serale de subingineri.

Adi Miron, tehnicianul său, explodă:

— Tov inginer, toți? Toți doisprezece? Și dacă reușesc toți? Oamenii aceștia vor avea cursuri numai după amiază, deci în tura noastră de după amiază vor lipsi doisprezece dintre cei mai buni. Ce ne facem?

— Vedem noi atunci. Deocamdată, mergem înainte!

Și continuă pregătirea acestora. Le dădea porții de tocit acasă, singuri, teorie și probleme, dar continuă să facă instrucție cu depanări de instalații. În vară cei doisprezece dădură examen. S-au prezentat pe rând la șeful Grigoriuc pentru a obține dovada scrisă că au acceptul de la locul de muncă pentru a da concurs de admitere la cursurile serale. Când Grigoriuc și-a dat seama că cele mai multe înscrieri la examene erau din schimbul lui Paul a încercat să anuleze niște adeverințe. Dar era prea târziu, iar Paul și oamenii lui au protestat în grup.

— Omule, măi tovarășe inginer, îți dai seama ce faci? Nu vei avea cu cine să muncești pe tură dacă dai drumul la școli la atâtea deodată.

— Îmi asum răspunderea, nu vă faceți griji. Îmi va fi mai greu doar în schimbul de după amiază când îmi vor lipsi oameni buni. Dar în rest va fi bine. Singurul favor pe care îl cer este să-i acceptați în schimbul de

dimineată pe toți, atunci când le va veni rândul la tura de după masă. Și să acceptați să faceți schimb de tură cu colegii lor din alt schimb, ori de câte ori se vor înțelege.

— Cred că va fi o mare harababură. Hai, să vedem o lună de zile ce se va întâmpla.

Dar surpriza cea mai mare veni din partea lui Adi Miron, tehnicianul său. Acesta îl anunță că i s-a admis cererea de a reveni la facultate, în anul 2, după ce a dat câteva diferențe. El fusese obligat să abandoneze școala din cauza unor probleme financiare în familie, acum avea șanse să termine facultatea de subingineri la seral. Paul a oftat, l-a felicitat și a înghițit și gălușca aceasta.

Însă după câteva zile avu o compensație pentru sacrificiul lui. Patru dintre cei mai buni meseriași din laminor veniră să-i ceară aprobarea de a se muta pe schimbul lui.

— Care este motivul acestei cereri, măi băieți? întrebă Paul.

— Domnule inginer, v-o spunem cinstit, noi suntem adventiști de ziua a șaptea.

— Nu pricep, ce înseamnă asta?

— Asta înseamnă că noi nu lucrăm sâmbăta.

— Și nici duminică? întrebă el. Deci aveți două zile libere pe săptămână?

— Nu, nicidecum, duminică muncim. Și muncim și în celelalte zile ale săptămânii. Dar avem probleme cu maiștrii, nu vor să ne primească în echipele lor, cică cu liberul obligatoriu numai sâmbăta le dăm graficul peste cap.

— Uite, eu nu cred. Din contra, cred că e un avantaj să ai o echipă tare duminică și să dai libere la oameni în această zi, când apar tot soiul de sărbători, ba o nuntă, o cumetrie sau cine știe mai ce. Da, eu vă primesc.

Șefii celorlalte două schimburi îl avertizară:

— S-ar putea să ai probleme la partid sau, poate și mai rău, la Securitate. Că a face favoruri la sectanți nu este văzut cu ochi buni de autorități.

Nu luă în seamă avertizarea. Și la mijlocul săptămânii i se transmise ca la ieșirea din schimb - era de zi! - să se prezinte la biroul ofițerului de securitate pe uzină. Căută locul acestui birou și se prezentă acolo.

Un locotenent tinerel îi deschise ușa și îl invită înăuntru. După primele întrebări de rutină - nume, prenume, stare socială, stare materială, apartenență politică, probleme de familie, probleme de serviciu - locotenentul îl întreabă dacă aparține vreunei secte religioase.

— Nu, sunt botezat creștin ortodox, dar nu merg la biserică. Practic nu am timp, lucrez în schimburi.

— Ați primit vreo atenție specială de la numiții... pe care i-ați primit pe schimbul dvs.?

— Adică ce atenție? Nu înțeleg!

— Știu eu, bani, vin, țuică, un purcel, alte bunuri.

— Ferească sfântul, nu, nici vorbă. Nici nu mi s-a propus și dacă mi s-ar fi propus aș fi respins să am de a face cu așa ceva. Tatăl meu a fost un om simplu, salahor forestier și mi-a spus că să văd în fiecare om mai mic decât mine pe tatăl meu și să mă port față de aceștia ca și față de tatăl meu.

— Vedeți, deja folosiți termeni ca „ferească sfântul”! Nu credeți că acești adventiști vă pot influența?

— Nu, nu cred. Și, vă rog, legea țării dă dreptul la credință. De ce să le facem șicane? Sunt meseriași foarte buni, religia lor le interzice băutura, minciuna, depravarea, etc. alte păcate și apucături oribile. De ce să nu prefer niște oameni cu o asemenea comportare? Cred că nu e cinstit ce încercați să-mi faceți.

— Bine, să știți că voi fi cu ochii atât pe acești oameni cât și pe dumneavoastră. Orice abatere, orice avarie mai mare din schimbul dvs. vor fi foarte atent analizate, de acum înainte. Sunteți liber. Dar periodic vă voi chema ca să mă informați despre „protejații” aceștia ai dumneavoastră.

— Tovarășe locotenent, vă rog, nu sunt protejații mei. Dar mi-am dat acordul să vină pe schimbul meu, nu retractez. Însă vă asigur că la prima abatere serioasă a oricărui dintre aceștia voi cere să i se desfacă contractul de muncă. Însă eu nu cred că acești oameni sunt periculoși, asta e convingerea mea!

— Bine, vom vedea!

Capitolul 13

LA APA IORDANULUI

Se simți ciudat câteva zile. Dar nu spuse nimic, nici celor patru, nici colegilor și nici acasă. Mai ales acasă, acum că sarcina Ionelei avansa. Da, duminică, pe 4 iulie, aniversară, numai ei doi, ziua de naștere a Ionelei. El îi făcu cadou niște trandafiri, îi cumpărase dimineața când venise acasă după schimbul de noapte. Iar ea îi făcu cadou... vestea minunată că vor avea un bebeluș!

— Ești sigură? Uraa! El se bucură ca un copil, aștepta această veste ca pe o mare împlinire a căsătoriei lor. Luni, pe 5 iulie, când sosi la serviciu în schimbul de după amiază îi povesti șefului Grigoriuc cele aflate de la Ionela despre copilul ce va veni și se interesă cum poate obține un apartament cu două camere, pentru trei persoane.

— Când soția va fi în luna a șasea scoate de la medicul de circă sanitară o adeverință, știu ei ce fel de hârtie se dă pentru dosarul de locuință și o predai, cu o cerere, la sindicat și la șeful de secție pentru a fi trecut pe tabelul de priorități. Felicitări și succes!

Ionela a născut în anul următor, a doua zi de Sfântul Ion. În ziua de sărbătoare unchiul Marian, cu mătușa Smaranda, Corina și Georgiana au venit în vizită pentru a o sărbători pe ocrotita Botezătorului. Costel, cumnatul, a plecat de la serviciu mai devreme ca să-i cumpere surorii sale un cadou, de ziua ei. Cum n-a găsit nimic pe placul lui i-a venit o idee trăznet: o să-i dau cadou un pătuț - leagăn, atunci când va veni copilul pe

lume. Văzuse așa ceva expus în vitrina magazinului de mobilă din Țiglina 1 și i-a plăcut foarte mult. Era o mobilă stil, cu pretenții, ar fi mers foarte bine, de exemplu, la Casa Cuza, ca o componentă de epocă a locuinței pârcălabului de Covurlui, deși acesta nu a avut parte de copii de la soția sa, Elena.

Mătușa Mândița i-a făcut cadou o cratiță Yena cu două kilograme de cârnați de porc, făcuți de ea însăși, iar fetele au adus câteva piese tricotate de mână pentru bebelușul ce urma să vină, peste două luni, după socotelile femeilor.

Masa fu grozavă, au mâncat și s-au veselit, deși camera garsonierei s-a făcut neîncăpătoare cu atâta lume adunată acolo. S-a mai suprapus și căldura excesivă, sistemul de termoficare duduia puternic, lumea se plângea de prea multă căldură în acei ani de belșug. Către ora 10 Ionela s-a strâmbat de câteva ori, acuzând lovituri de la prunc. Apoi a exclamat deodată:

— Apa!

Mătușa Smaranda a pipăit-o și a cerut să fie chemată Salvarea, imediat. Ea însăși a vorbit cu dispecerul de la stație:

— Domnule, trimite o mașină urgent, avem o naștere prematură. Copilul vine pe lume la 7 luni, mama trebuie dusă la Maternitate cât mai repede. Apoi dădu adresa și începu să-i pregătească Ionelei bocceluța cu cele necesare la internare.

Paul rămase singur acasă, cu maldărul de vase de spălat. Mătușa Mândița i-a spus:

— Tu n-ai ce căuta la Maternitate, nici pe poartă nu te lasă să intri, mai ales noaptea. Și ce să faci acolo, să îngheți? Lasă că merg eu, eu sunt femeie și apoi asistenta șefă este o fată din sat de la noi, de la Smulți. Uite, îi dau acum telefon să aibă grijă de nepoata mea.

Se culcă târziu, fără să fi primit vreo veste de la mătușă-sa. Dimineța, pe la șapte și jumătate nu mai avu răbdare, se îmbracă și plecă la Maternitate. Clădirea principală era o construcție urâtă, cu un etaj, semăna perfect cu cazarma în care a stat șase luni, la școala de ofițeri de rezervă. Încercă la poartă, acolo se găsea un telefon de serviciu, din rețeaua internă a spitalului. Peretele de lângă telefon era mânjit cu tot soiul de numere, notate de tații îngrijorați, speriați sau bucuroși, după cum le era vestea primită.

Reuși să prindă o centralistă, îi povesti cazul, numele soției, o rugă să-i facă legătura cu asistenta șefă. Primi legătura, dar telefonul sună în gol, nimeni nu răspunde. Centralista întrerupse seria de apeluri și îi spuse lui Paul:

— Cred că asistenta șefă își face turul, mai reveniți!

Începu să măsoare gardul exterior de-a lungul sperând să vadă pe cineva la geam. Și o văzu pe Ionela, își agită brațele ca să-i atragă atenția și ea îl văzu: El făcu un gest de întrebare: „Ai nevoie de ceva? Ai mâncat? Să-ți aduc niște mere sau portocale?” Și făcu gestul de foame, tăind cu latul palmei zona stomacului. Ionela dădu din cap, afirmativ. El ridică din umeri, în sens de „Cât să-ți aduc?” Iar ea îi făcu semn de puțin, apropiind palmele la circa 25 de centimetri una de alta. Deci, trase Paul concluzia, să-i cumpăr câteva portocale, nu multe. Îi făcu semn de „la revedere!” și reveni spre poarta Maternității. Mătușa Mândița tocmai ieșea pe poartă! Îi sări în cale, dornic să afle noutăți.

— Măi Paul, știi că ești tătic? Ai o fată frumoasă, să vă trăiască! O păpușă tare drăgălașă, mititică, dar o să crească ea mare!

— Bine, dar Ionela cum se simte? Cum de a născut? E bine și ea și Dănuța?

— Pezevenghiule, i-ai și pus nume! Îmi place acest nume, cum de ți-a venit și ce, ați stabilit împreună ce nume să-i puneți?

— Nu, tanti, mi-a venit pe loc, Dana de la Iordana, că s-a născut cu apele botezului. Hai, tanti, spune cum a fost nașterea? Nu e nici un pericol pentru mamă și copil, că s-a născut la șapte luni?

— Nu, măi, nu e nici un pericol, copilul este format complet, are toate organele, doar atât că e mititică. Are doar un kilogram și 600 de grame, dar va crește ea. Acum e în incubator, sub supraveghere, asistenta șefă se ocupă personal de copilul tău, toți copiii imaturi sunt atent îngrijiți, că răspunderea spitalului pentru aceștia este foarte mare. Nu trebuie să-ți faci griji, e pe mâini bune.

— Și când le pot vedea, când le dă drumul acasă?

— Ionela va sta cu ea în Maternitate până ajunge Dănuța ta de 2 kilograme și 300 de grame, minim, deci asta înseamnă cam o lună. De la naștere primele trei zile sunt grele, până se adaptează copilul la noul mediu, apoi totul depinde de aluatul din care-i făcut, din ce ați pus voi în comun la conceperea ei. Acum nu ai ce face, hai acasă!

— Nu, trebuie să merg la serviciu. Nu am anunțat de ce nu vin la muncă azi, așa că s-ar putea să mă pună absent.

— Lasă, hai acasă la noi, ai să dai telefon de acolo, trebuie să vorbești și cu socru-tău, cu Jenica mama soacră, să le spui evenimentul.

— Bine, tanti, hai la matale.

Pe drum tanti Mândița încercă să-i ridice moralul, dar fără succes. Paul îi mărturisi că simte în suflet un pustiu rău, o tristețe profundă.

— De ce, Doamne, să vină această copilă atât de repede pe lumea asta rea? Crezi că este destul de tare ca să dea piept cu tot ceea ce este sub soare, ziua și noaptea, iarna și vara? Iar eu cum să o ajut, când habar nu am să cresc un pisoai, darămite un copilaș?

— Ei, liniștește-te, omule! Tu crezi că ești primul bărbat căruia nevasta îi naște un copil prematur? Lumea îi plină de șeptilici, să știi că ei se fac foc de inteligenți, ai să vezi, că doar îi fabricată din aluat de ingineri, ce Doamne iartă-mă! Va fi mai greu până crește la greutatea minimă obligatorie, atunci va fi pregătită să dea piept cu lumea. Iar nevastă-ta, Ionela, o să-i dea lapte de mamă, cu asta se va întări, mai ceva decât dacă s-ar fi dezvoltat până la termen acolo, în...

Se mai calmă puțin, ajunseră acasă pe Radu Negru. Paul sună la serviciu, reuși să dea peste Grigoriuc, era ora 10, ora gustării, toată lumea era adunată la Popic în birou. Paul anunță evenimentul, izbucni un cor de hăhăituri, ce să-i faci?!, băieții toți băieți! Primi permisiunea să-și vadă de problemele evenimentului fericit, dar să fie la muncă a doua zi, duminică. Era necesar să fie prezent la laminor dimineața, doar era tura lui, iar în ziua aceea schimba tura, intra de noapte, astfel că toată săptămâna va fi liber în cursul zilei să alerge pentru bebeluș și mămică.

Apoi sună la Huși, anunță evenimentul, o lăsă pe tanti Mândița să dea detalii despre Dănuța și Ionela. Mama soacră percepu, dincolo de voioșia cumnată-sii, o undă de îngrijorare și nu se lăsă până când, încolțită cu abilitate, mătușa Mândița fu nevoită să declare ceea ce ascundea de toți: doctorul de copii, de altfel un medic foarte bun, a anunțat că primele trei zile din viața fetei sunt critice, este mult prea plăpândă, trebuie să-i fie asigurate condițiile cele mai apropiate de cele din pântecul mamei, adică temperatura, umiditatea aerului, liniștea, lumina, hrana. Mama va trebui să-i dea lapte matern, va trebui să-și stoarcă sânii deoarece fetea nu

poate fi scoasă din incubator. De altfel, va veghea el însuși asupra copilei, va verifica dacă totul este în regulă, așa cum a precizat pe foaia de gardă.

Urmără ore lungi și grele. Paul plecă acasă pe la prânz, dormi puțin după masă apoi se plimbă îndelung prin cămăruța lor, fără a reuși să se liniștească complet. După masă sună acasă, la Toplița, soră-sa Margareta fu cea care reuși să aibă influență asupra lui, doar ea l-a crescut, Paul o simțea nu numai ca pe o soră ci chiar ca pe mama sa dulce. Imediat ce închise telefonul, acesta sună din nou. La capătul firului era verișoara Ionelei, Anișoara, fiica mătușii Margareta, sora mai mică a soacră-sii. Anișoara era farmacistă, cu trei ani mai mare decât Ionela. Era măritată cu un doctor pediatru. Jenică, soțul Anișoarei ceru câteva detalii despre starea fetei, dimensiuni, greutate, ce condiții i-au fost create și când auzi cine este medicul pediatru al maternității afirmă cu tărie că totul va fi bine, doctorul Kohn era un garant al maturității profesionale, era foarte priceput și iubea copiii, astfel că Paul trebuie să aibă deplină încredere că micuța este pe mâini bune.

După acest telefon se liniști. Adormi pe la nouă seara, căzu epuizat de oboseală, de emoții... Se trezi cu ceasul deșteptător, se echipă și plecă la Combinat. Pe la ora 8, duminică dimineăta, o sună pe mătușa Mândița, rugând-o să tragă o fugă la Maternitate și să afle vești despre fetele lui. El va reveni cu un telefon, pe la ora 12, e bine așa?

— Da, e foarte bine ora 12, am să merg mai întâi la biserică să-mi citească preotul nostru o rugăciune de sănătate și de ocrotire pentru fetele tale, apoi am să merg la Maternitate. Vezi-ți liniștit de treabă, eu am stabilit cu verișoara Filofteia, asistenta șefă, să mă sune ea dacă apar ceva probleme, dar nu m-a sunat. Deci, totul e bine, noaptea a trecut fără probleme.

Primi confirmarea veștilor bune la ora 12, așa că se liniști, nu putea face nimic mai mult de atât.

Capitolul 14

BOȚUL DE AUR

În ziua aceea de duminică, după sărbătorile de iarnă, proaspătul tătic ajunsese acasă, în casa goală și înainte de a-și pregăti ceva de mâncare, un cârnat din cei aduși de tanti Măndița și niște cartofi prăjiți, rămase un timp pe marginea recamierului, visând cu ochii deschiși la ziua când casa va răsună de joacă și de voie bună. Va lăsa liber spațiul din mijlocul camerei, acolo trebuie să fie terenul de joacă, acolo el va fi căluț, iar Dana îl va dresa, îl va învăța să o ducă în spate de colo-colo. Visul îi fu întrerupt de nea Ion Căpățână, vecinul.

— Am aflat bine, ai devenit tătic? Felicitări, să fie într-un ceas bun, Dumnezeu să-i dea sănătate și fetei și mamei, iar tatălui un burdihan cât un butoi de 40 de deca de vin. Hai la noi, să cinstim un pahar pentru cea care-ți va aduce apartamentul cu 2 camere!

Nu scăpă de insistențele lui nea Căpățână, deși invocă toate scuzele. Când serveau - tot cârnați și o tochitură, că doar și el era Ion, aniversase ziua numelui la țară, cu gălăgie mare - bătu la ușă vecinul Chirilă Marin, șoferul de autobuz:

— Dragi vecini, vă poftesc la mine să ciocnim un pahar de vin, pe soția mea o cheamă Jana, adică Ioana, dar mai franțuzit, și ne este urât să bem doar noi doi. Nu știu ce a fost ieri, că nimeni n-a răspuns la ușă, nici nea Ion, nici dumneata, domnule inginer. Doar nea Gheorghe, Burlescu, a deschis un pic și s-a scuzat că fetei lor de doar trei luni doarme și nu

trebuie să o deranjăm că are crampe stomacale și plânge toată noaptea. Acum v-am prins, hai s-o facem lată!

Îl invită la nea Ion, o aduse și pe Jana, soția lui, aceasta veni cu mâncare, prăjituri, un tort, aduse și o damigeană de 10 litri de Busuioacă, zău, este ceva special! spuse ea. Masa se lungi până pe la 6 seara, Paul se retrase scuzându-se că trebuie să se odihnească pentru schimbul de noapte.

Noaptea trecu, luni dimineața se duse la Maternitate, încercând să ajungă la asistenta șefă. După raportul de gardă și vizita prin saloane, pe la 11 reuși să o prindă la capătul culoarului. Se prezentă iar tanti Filofteia - așa să-mi zici, știi că-mi place să fiu măcar mătușă, dacă bunică nu sunt încă! - o aduse pe Ionela la ea în birou. Paul o îmbrățișă, ea izbucni în plâns:

— Îmi pare tare rău că am născut așa de repede, mă poți ierta?

— Ce vorbă-i asta? zise Paul șocat. Nu suntem în Evul Mediu, ceva anatomie am învățat la școală și, apoi, am fost asigurat că totul va fi bine.

— Da, este încă bine, dar sâmbătă și duminică până la prânz a făcut diaree, asistentele zic că ar fi din cauza mea, a laptelui meu, că am plâns ca o proastă și am stricat laptele fetei. Dar de acum nu mai plâng, mai ales că doctorul Kohn a plecat la o conferință și mi-a cerut să am eu grijă de Mihaela cât lipsește el, o săptămână.

— Tu ai ales să o botezăm Mihaela? Eu am ales Dana, ești de acord să o declar Dana Mihaela, sună bine în ordinea asta, nu?

— Da, îmi place, dar de unde ai ales acest nume? Că știu că n-ai avut nici o prietenă cu numele acesta, zise naivă, Ionela.

— Nu, nu-i nume de iubite secrete, mi-a venit așa, de la Iordan, Iordana, Dana.

Mătușa Filofteia asista zâmbitoare la dialogul copiilor. Se ridică, îi cuprinse în brațe pe amândoi, apoi îl împinse pe Paul spre ușă.

— Săptămâna asta să mă suni la șase seara în fiecare zi, acasă. Nu ai voie să stai pe la poarta maternității. Îți voi da eu toate informațiile, bine? Și nu fiți îngrijorați, Dana Mihaela va crește mare, în curând.

Și cresc, dar nu foarte repede și nici prea curând. După 28 de zile de spitalizare Ionela ieși cu fetița într-o luni. Boțul de aur avea 2 kilograme și aproape jumătate și taică-su, când o văzu prima dată, exclamă:

— Asta-i Luminița lui Margareta, soră-mea! Doamne, ce tare seamănă cu ea!

— Așa-i? Și eu am zis că are trăsăturile mamei tale, odihnească-se în pace! E frumoasă foc, ce zici?

— Iuhuuu! Ăsta-i răspunsul meu. Azi mă îmbăt, zise Paul, exultând de fericire. Dar nu fu el cel mai fericit bărbat din familie. Tata socru avea să-i uimească pe toți și s-a înscris în istoria casei cu povestea lui. În zilele acelea se împlineau 65 de ani de la marea răscoală a țăranilor din 1907. Conducerea de partid dădu amploare acestei aniversări, convocând primul Congres al Țărănimii Muncitoare. Unsprezece mii de morți au fost în 1907, tot atâția au fost participanții la Congres. Tata socru Cristea a fost și el prezent la București, la Congres, iar de acolo a luat trenul spre Galați, să-și vadă nepoata. Era speriat, nu putea crede că, născută la șapte luni, fetița era întreagă, ca orice copil normal.

— Nu, măi femeilor, vă știu eu pe voi, mințiți doar ca să mă liniștiți, dar eu nu vă cred până nu văd cu ochii mei. Ajunse la Galați și trase la fratele său, Marian.

— Mândiță, juri pe ce ai mai sfânt că nepoata asta a mea este întreagă? Are două mâini? Are câte cinci degete la fiecare mână? Are două picioare, cu toate degetele, are ochii amândoi, gură, nas, urechi? E întreagă? Măi, să nu mă mințiți, că îmi bate inima de îmi sare din piept. Cu mine să nu vă jucați, că eu am făcut războiul, am fost și rănit, dar nu m-au decorat că m-au împușcat rușii la Odessa, nu în munții Tatra, ca pe ceilalți eroi. Deci, mai bine îi faceți o fotografie și abea apoi merg să-mi vad nepoata.

— Măi Cristea, nu fi copil, toată lumea îți spune că e normală, mai bine ți-ai trage o pungă de nailon pe sub izmene, că ai să te scapi pe tine când o să-ți rădă, nepoata, în brațe, caraghiosule! zise fratele Marian și râse.

Nu se scăpă în pantaloni, doar se topi când Dănuța îi râse cu gurița mică și ochii veseli. De pe atunci o dezmierdă, mângâind-o pe căpșor și pe spate: „Tuguluga lui Bunicu!” Mai târziu, când Dănuța împlini patru anișori, bunicul o dezmierdă tot cu Tuguluga, dar la urmă îi trase și o pâlmuță blândă peste funduleț, obicei pe care-l păstră mult timp. O dată, când după obișnuita mângâiere și alint bunicul se rezumă doar la atât, nepoata îl atenționează: „Și de ce nu-mi dai și palma peste fund?”

Iar bunicul se topi, a doua oară, în viața lui!

Capitolul 15

PUNCT OCHIT

Viața a reintrat în normal. Paul se bucură de sosirea acasă a familiei sale, însă, după ce a trecut prima săptămână în liniște, Dănuța a cunoscut trei săptămâni de dureri atroce: colicii de care mulți bebeluși au suferit în perioada de scutece și leagăne. Aceste dureri au debutat luni seara, la o oră după ce Paul a venit acasă din schimbul de după masă. De la miezul nopții până la patru dimineața fetița a plâns continuu, sfâșietor. Nu țipătul era deranjant ci durerea pe care numai ea, mica fetiță, o simțea, iar intensitatea acestei dureri o puteai aprecia, ca adult, după strângerea puternică a mânuțelor care se agățau de mâna tatălui sau a mamei, care o țineau în brațe, legănând-o, pe rând. Colicile au revenit zi de zi, o dată sau chiar și de două ori, mai ales când Paul trebuia să se odihnească, mai ales după schimburile de noapte foarte obositoare. S-au chinuit toți trei din februarie până spre sfârșitul lunii martie. În zilele acelea în România s-a organizat o caravană sportivă uriașă, câteva autoturisme românești au plecat în coloane compacte la Kiev, în Ucraina, unde avea loc o importantă confruntare de fotbal între Dinamo Kiev și Dinamo București. Grigoriuc s-a înscris și el în această caravană a galeriei dinamoviste. Trecerea frontierei avea loc dimineața, la ora 5, la vama de la Pod Albița, de lângă Huși. Discutând programul deplasării, șeful lui Paul s-a plâns de dificultatea orei de start de la graniță. Ca să fii prezent la 5 dimineața acolo trebuia să călătorești toată noaptea,

plecând din Galați pe la 10 seara. Paul i-a propus să plece mai devreme și să înnopteze la Huși, la socrul lui. Dar ar fi trebuit să îi ducă și pe ei, adică pe Ionela și mica Dănuța până la Huși. Era un plan care ar fi rezolvat niște probleme de ambele părți. Se învoiră, au plecat din Galați la ora 15, după ieșirea din schimb. Paul avea un tren de noapte, putea să ajungă înapoi la Galați cu navetiștii de pe linia Bârladului, pe la ora 6 dimineața și putea să fie prezent la tura de zi. Călătoria a decurs în liniște, cu excepția unei reprize de colici, ultima se pare, cu plâns intens, care a durat cale de 100 de kilometri.

Apoi Paul și-a continuat munca la Galați, Ionela și fetița au stat la Huși până în septembrie, adică tot concediul de maternitate plus alte trei luni de prelungiri acordate de medici pentru îngrijirea copilului născut imatur. În aprilie, unchiul Mihai, fratele lui tata socru, Cristea, împreună cu soția, tanti Marusia, au botezat-o pe roaba lui Dumnezeu Dana Mihaela, la Huși, la biserica episcopală. Paul fu prezent și el, stătu două ore la masa de sărbătoare apoi fugi la gară ca să prindă trenul înapoi, la Galați. De la nașterea fetiței Paul mereu întreba la comitetul de sindicat dacă s-au repartizat apartamente noi, el spera să prindă ceva bun, cu două camere, undeva prin Țigline sau, în cel mai rău caz, în cartierul Dunărea.

În primele zile ale lui martie l-au chemat la comisia de acordare a repartițiilor de locuințe. Sosise o nouă cotă, apartamentele se acordau după ordinea de priorități pe listele cu punctajul calculat de comisia socială a sindicatului. Șeful comisiei era însuși șeful secției, inginerul Prânzaru Simion.

— Tinere inginer, am auzit că ți-a născut soția, ai o fetiță, nu? Și stai acum într-o garsonieră de confort 2, în Micro 17. Uite, știm că este urgent, de aceea ți-am acordat un punctaj mai bun și te-am trecut în capul listei la 2 camere. Avem apartamente bune la etajul 3, într-un bloc cu 4 etaje, în Aviație, la confort 4. Dacă problema ta este așa de urgentă, vei accepta această ofertă.

— Tovarășe inginer, confort 4 înseamnă grup social comun pe palier, inclusiv cu un singur duș, apartamentul este compus din 2 camere, într-un colț este o chiuvetă pentru bucătărie și țeava de gaze, pentru racord de aragaz. Deci bucătăria în camera de zi, dormitorul fără ușă

montată spre camera de zi. Nu pot să accept așa ceva, am copil mic, nu-l pot intoxica cu mirosurile de la bucătărie și să merg la wc să stau la rând.

— Bine, atunci mai stai o tură, dar te trecem la coada listei, să știi. Asta-i regulamentul pentru mofturoși.

La birou explodează:

— Cum am eu așa un noroc la teroriști, Doamne? Cu ce am greșit de își bate joc de mine acest șef de secție? Grigoriuc îi răspunse:

— Nu ne are la inimă pe noi, electricienii, și mai ales pe ingineri. Ai văzut care este politica lor în această secție? Conform ordinului dat de Prânzaru, șeful de secție, toate avariile sunt declarate mai întâi ca avarii de natură electrică. Apoi, după depanare, dispecerul tehnolog analizează cu părțile și stabilește adevărul. Deci noi suntem răul secției. De aia ne iubește așa de tare. Ai răbdare, case vin lună de lună, o să prinzi ceva ca lumea, trebuie doar să nu te lași și să fii mereu politicos.

În luna următoare veni o altă tranșă. Paul speră să prindă un apartament pe bulevardul Coșbuc, acolo s-a eliberat o scară după ce niște specialiști străini au terminat reglajele și punerile în funcțiune, dar apartamentele au rămas cu datorii la întreținere, peste sumele decontate de Combinat conform contractului de închiriere cu gospodăria comună. Obținerea unui apartament în acest bloc era condiționat de semnarea unui accept de asumare a plății datoriei, în rate, evident. Paul declară la comisie că este de acord să plătească această datorie. Dar nu i se oferi un apartament aici. Pentru el rămăsese, la coada listei, un apartament confort 3, tot în cartierul Aviație, la etajul 4.

Refuză și de această dată. În mai nu sosi nici o cotă de case. În iunie comisia nu se întruni deoarece o parte din membri erau plecați în concediu. Cota repartizată fu cedată altei secții din uzină. În iulie lucrurile se repetară. Paul ceru o convorbire la directorul uzinei. Îi expuse situația lui familială, ofertele care i-au fost făcute în două rânduri și pierderea de cote două luni la rând. Îi ceru o favoare, să i se dea din cota secției un apartament. Directorul Munteanu îi spuse:

— Eu nu mă bag nici în problemele sindicatelor, nici în cele ale comitetelor de partid. Pentru dumneata am să fac o excepție, voi vorbi cu Prânzaru să-ți rezolve problema, la urgență.

— Mulțumesc.

Și i se rezolvă problema, la urgență, cam așa:

— Îmi faci numai greutate, tovule. Ești cel mai recalitrant inginer electrician, acum m-ai reclamat și la directorul uzinei. Uite, am disponibil un apartament confort 2, la etajul 1, la linia de tramvai, în Aviație. Dacă și pe acesta îl refuzi să știi că îi voi cere directorului să te dea disponibil, n-am nevoie de oameni ca tine în laminorul meu.

— Nu refuz, accept.

Acceptul căzu ca un pietroi peste inginerul Prânzaru. Nu se aștepta ca bățaiosul ingineraș să cedeze. Râse satisfăcut când îi înmână decizia de acordare a unui apartament confort 2 în blocul L2, microraion 40.

Luând hârtia, Paul i se uită în ochi și îi mulțumi. Prânzaru văzu în acei ochi niște săgeți de gheață, gata să zboare din arcuri cu corzile întinse la maximum.

— Ce înseamnă asta? De ce te uiți așa la mine?

— Cum mă uit? Nu înțeleg!

— Ești obraznic, pleacă acum, gata, să nu te văd.

A doua zi dimineată, la analiza avariilor din ziua anterioară Paul fu propus la o sancțiune: reducerea salariului cu 10 procente timp de trei luni. Pentru un rulou de 14 tone rupt în trenul finisor și deteriorarea gravă a doi cilindri de lucru. Cauza avariei, electrică, evident!

— Am ceva de spus la această avarie, tovarășe șef de secție, zise Paul. De față era și Grigoriuc, șeful de secție adjunct peste partea electrică. Aș dori să-l chemați pe operatorul Rățoi Costin de la linia de laminare ca să vă explice cum a rămas fără gustarea lui de ieri. Ce a avut de mâncare și cum a pierdut această mâncare. Și de ce a depus reclamație scrisă, la partid, împotriva operatorului Deleanu Ivan.

— Tov maistru principal Pătrașcu, ce-i cu problema asta de care vorbește inginerul? Și ce legătură are cu avaria?

— Are, tov inginer, are, că eu m-am săturat de acest nepot al dumatăle, Ivan. A manevrat întinzătorul dintre caje, buclator cum i se zice, coborând bucla tablei roșii spre orizontală. Rățoi ținea un cârnat cu țepușa deasupra tablei, urmărind să păstreze o distanță constantă, ca să se prăjească cârnatul și să nu se ardă. Dar Ivan a schimbat vitezele, tabla a făcut brusc o burtă în sus, i-a furat lui Rățoi cârnatul, apoi, când Ivan a tras de manetă ca să alinieze din nou vitezele, a fost prea târziu, tabla a

intrat dublată în caja următoare și s-a produs avaria. De vină este Deleanu Ivan, propun desfacerea contractului de muncă.

— Acest caz îl vom discuta separat. De ce s-a produs bucla? Iar nu au funcționat vitezele? Sancțiunea pentru inginerul Todoran rămâne cea stabilită, zise șeful de secție.

— Tovarășe inginer, ați auzit cu martorii aici de față, cum s-a produs avaria și cine este vinovatul. Iar pe mine mă sancționați din cauză că m-am opus sistematic abuzurilor dumneavoastră. Voi depune o plângere la comitetul de partid al uzinei și vă voi da în judecată, la tribunal.

— Iar eu îi voi fi martor, că nu se mai poate tolera așa ceva, la un șef de secție, zise maistrul principal Pătrașcu.

Hora s-a declanșat în acea zi, ancheta a preluat-o directorul uzinei, iar după două zile Prânzaru a fost destituit. A plecat din Combinat înapoi la laminorul de tablă Cristea Nicolae, din valea orașului, întreprindere de la care fusese promovat ca mare specialist în laminare la cald.

Iar Paul și-a mai făcut un adaos la „bunul renume” câștigat la secția de reparații energetice, în disputa sa cu cei puternici.

Capitolul 16

RECORDUL

Schimbară stăpânilor, bucuria nebunilor! zice un vechi proverb transnațional. Însă destituirea lui Prânzaru aduse mai multă pace în laminor, asta era un adevăr recunoscut de toată lumea. Însă pacea nu dură prea mult. Deși se lamina în draci, zi și noapte, planul rămânea agățat pe la cota 80 - 82 la sută, nu sălta mai de loc. Nici un schimb nu reușea să lamineze tonajul planificat. Cu excepția schimbului C. Acolo era un șef de schimb dat măsii, cum ziceau băieții la mese (și chiar și sub mese!) la Ultimul Leu, cârciuma care dijmua sporul de leafă luat pe bază de acord progresiv numai de tehnologi, că ei erau băieții deștepți ai siderurgiei, moștenire din toate veacurile anterioare. Viorel îl chema pe acest șmecher admirat de băieții de o stirpe cu el, adică cei ce ziceau „Măi, pe noi nu ne poate turti nici un fel de laminor și nici vreo beutură ce s-a fiert în lume! Doar mesele de la Ultimul Leu pot face asta!”

Acest inginer Viorel fu cel care dezlegă misterul cu cota înțepenită la 82 de procente. Începutul s-a întâmplat într-un schimb de noapte, duminică spre luni, în noiembrie. Vremea era uscată, nici prea rece, dar nici caldă, nici cu nori permanenți, dar nici lună și soare mai mult de jumătate de oră la două ore succesive. Lumea venea la schimbul de tură, era 6 fără un sfert și noaptea era încă stăpână pe ziua ce se va lumina doar pe la 8. O dungă de lumină, de un roșu intens, se proiecta pe cerul acoperit cu nori deasupra laminorului de benzi la cald. „Măi, oameni buni, ce o

fi acolo, a luat foc laminorul? Nici o dată nu s-a mai văzut așa ceva aici!” Însă misterul iluminăției neobișnuite se dezlega imediat ce intrau în hală. Linia de laminare era un foc aproape continuu de benzi încinse ce alergau bezmetic spre finiș, adică spre dispozitivele de bobinare. Coadă benzii scăpată din ultima căjă finisoare era urmată la 5 - 10 metri cel mult de capul următoarei benzi, iar cele 3 ruloare pe care se înfășurau produsele finite pufăiau ritmic, ca într-un concert cu instrumente de pe târâmul lui Vulcan, zeul Nicovalei.

Paul se opri mirat, dar și încântat de spectacolul magnific al acestui ritm de titani. În jurul lui, deopotrivă, tehnologi, mecanici și electricieni exclamau admirativ: „Ăsta-i Viorel nebunul, se joacă cu laminorul cum vrea el! Ne lasă laminorul fără cald până la prânz!” Ăsta era limbajul tehnic, prin „cald” se înțelegea un cuptor de reîncălzit sleburi încins bine, adică la peste 1100, poate chiar spre 1200 de grade Celsius. Dintr-un asemenea cuptor se putea lamina imediat, dar schimburile făceau tot posibilul să lase în urmă cuptoare reci ca nu cumva să fie întrecuți de cei care veneau după ei. Nu era o competiție sportivă, acolo ar fi încăput măcar un strop de fair play. Nu, era competiția acordului progresiv. La sfârșit de lună socoteala se făcea așa: pentru planul făcut schimbul respectiv primea salariul integral plus un spor de 10 procente, supranumit stimul de siderurgie. Iar pentru fiecare procent de depășire se acorda dublu. Pentru luna noiembrie oamenii lui Viorel au câștigat un sfert de salariu în plus! Dar această socoteală era un privilegiu doar pentru tehnologi. Restul lumii, adică întreținerea, era plătită în acord simplu, fără adaosul de 10 procente și doar cu procent la procent. Chiar și așa, cei din serviciile de întreținere din schimbul C erau mulțumiți, ei nu se comparau cu tehnologii ci cu colegii lor din celelalte două schimburi care nu luau nici un ban în plus. Așa că strategia caldului epuizat la sfârșit de schimb era o manevră nerușinată, dar nimeni nu putea să facă nimic, tradiția era tradiție!

Paul intră în cabina de comandă de la ruloare. Acolo doi oameni manevrau cheile de comandă și manetele într-un ritm de orchestră simfonică. Viorel era la pupitrul dispozitivelor de înfășurare, iar Radu, cel mai bun electrician din schimbul C, manevra descărcarea bobinelor de tablă încinsă pe transportoarele de evacuare spre zona rece a laminorului.

Erau perfect sincronizați. Doar Viorel țipa la interfon, la intervale egale de timp: „Cuptoarele, dă afară!” Era comanda pentru a mai scoate un sleb, linia de laminare era pregătită să preia noul semifabricat.

Mai erau vreo 5 minute până la terminarea schimbului când operatorul de la cuptoare anunță, victorios: „Gata, șefu’, avem lipsă cald!” Imediat toate posturile izbucniră în urale prin interfonul liniei. Victoria era deplină, schimbul C își depășise recordul, de la 2.800 de tone săriseră la 3.500! Au înfășurat 249 de rulouri, norocul lor a fost seria de 4 programe cu rulouri de 14 - 17 tone, altfel, numai cu rahaturile de 6 tone pentru Iași, laminorul de țevi, nu ar fi bătut recordul.

Ședința de analiză a producției de la ora 7 dimineața a fost un infern. Șeful de secție, șefii de schimburi, reprezentantul Servicului Programare, însuși secretarul comitetului de partid pe secție țipau la Viorel, însă acesta dansa samba, mișcând din șolduri frenetic. „Pupați-mă, v-am lăsat în fundul gol! Sunteți cu pantalonii pe vine, nu mă mai ajungeți din urmă anul acesta!”

— Ce-i cu limbajul acesta de golan, de malul Dunării?! întrebă directorul Munteanu intrând în postul de comandă. Viorele, iar ți-ai făcut de cap?

Grigoriuc îi luă apărarea inculpatului recordmen al zilei:

— Tov director, putem ratifica acest record, laminorul și-a atins parametrii proiectați! Viorel a demonstrat asta, fără să vrea, fără să fie planificat anterior. Și suntem doar la al treilea an de funcționare, am devansat proiectul cu 2 ani. Este o știre de pagina 1 la *Scînteia*!

— Pe dracu, să nu spună nimeni așa ceva, tăceți naibii din gură. Parametrii proiectați înseamnă 4000 - 4500 de tone pe schimb, ori noi nu avem comenzi de rulouri de 20 de tone și nici cuptoare pe măsură. Vă interzic categoric să anunțați așa ceva. Ai înțeles, meștere Pătrașcu? Nimic la Comitetul de partid al Platformei că ne halește Ministerul. Ne-ar pune un plan de nu l-am putea duce în spinare toată viața!

Însă Titi Mihalcea, colegul de schimb al lui Paul, de curând promovat ca șef de atelier peste cele trei cuptoare, lansă altă bombă, mai de efect decât samba lui Viorel:

— Am aflat de la Cancelaria Guvernului că s-a aprobat modificarea cuptorului nr. 3 pentru a ridica temperatura la 1350 de grade. Vom lamina

tablă silicioasă pentru mașini electrice. Proiectele de la IPROLAM sunt aprobate, HCM-ul va ieși azi de la tipar!

— Ce spui tu, băiete? De unde știi acest lucru? Ce, unchiul tău e adjunctul Primului Ministru? El ți-a spus așa un secret? întrebă, perplex, directorul Munteanu.

— Da, unchiul mi-a spus, dar nu e adjunctul primului ministru, este șeful Căminării Primului Ministru. M-a anunțat că săptămâna viitoare pleacă împreună cu alți 2 ingineri din minister, în Japonia, la specializare pentru table electrotehnice, pentru 3 luni.

— Da, am priceput! E o veste foarte bună, dar nu spuneți nimic nimănui până nu va deveni o știre oficială, zise directorul uzinei. Titi, să vii la mine după ce-ți pornești echipa, te rog!

Schimbare de atitudine! Un kilogram de umilință în plus, 25 de grade de înclinare, totdeauna „te rog” la sfârșit de propoziție. Asta-i, tovarășe Titi, să trăiești, vă rog transmiteți-i unchiului toate asigurările în legătură cu dumneavoastră.

Paul asistă la evenimente. Nimic nu l-a impresionat din scenele finale, el a rămas doar cu admirația față de performanța lui Viorel. A ghicit, meseriașul, cum să intre în cel mai bun ritm de laminare și, mai ales, a reușit să-și formeze trupa, echipa de operatori de la toate posturile de comandă de pe linia de laminare. Dar în duminica aceea a dat-o în bară. La ora 22, 45 a cerut un sleb, de pornire, deși temperatura era destul de mică, puțin peste o mie de grade. Când semifabricatul a ajuns în fața foarfecii rotative de la intrarea în trenul finisor, operatorul șef de la postul de comandă numărul 6 strigă, alarmat, în interfonul liniei: „Ruloarele, răspunde! Ruloarele, dați pregătit de primire! Tov inginer Viorel, ruloarele nu răspund, cred că nu-i nimeni pe post!” Imediat, de undeva de pe linie, Viorel interveni: „Sala de mașini nr. 3, meșter Stegaru, trimite pe cineva la postul 9 să vadă ce se întâmplă acolo!”. Primi răspunsul imediat, de la Stegaru:

— Tov inginer Viorel, postul 9 e gol, nu-i nici un om la muncă. Cred că toți sunt la nuntă, Achim se însoară azi, la Bordei Verde în județul Brăila.

Linia de laminare fu năpădită de chicoteli. Golanii, au reușit să-l ducă de nas pe șeful de schimb. Pe rând, încă din urmă cu o lună, și-au mutat niște libere astfel ca în duminica aceea să poată participa la nunta colegului lor, Achim. Știau că Viorel se va descurca, aveau încredere în el

și mai mizau și pe faptul că acesta știa de glumă. Viorel se prinse la schemă și îi ceru lui Stegaru să rămână pe loc, să-l aștepte la postul de comandă nr. 9. Acolo a pus la punct strategia de lucru. Stegaru l-a adus la postul 9 pe Radu, specialistul lui de la acționarea transportoarelor. Timp de o jumătate de oră cei trei au simulat comenzile: prinderea benzii în rulor, înfășurarea, poziționarea căruciorului de extragere, scoaterea de pe tambur, preluarea pe transportorul mic, transferul pe linia lungă, predarea în tunelul subteran spre zona rece din hala laminorului de benzi la rece, și iar și iar. La 23 și 20 de minute inginerul Viorel porni laminarea, cu o provocare:

— Linia de laminare, atenție comanda la mine! Golanilor, ați crezut că mă încălecați și ați tăcut mălc despre derbedeii ăștia de la ruloare. Acum e ziua în care se va vedea care pe care, voi sau eu! Acum, dacă cineva îmi iese din cuvânt să știți că îl dau pe mâna Securității pentru sabotaj. Și vor intra la apă și cei trei inculpați de la ruloare. Azi nu vom avea pauză de masă. Și nici schimbare de cilindri. Cu setul pus de schimbul anterior vom lamina 4 mii de tone, la limită. Ritmul de laminare îl dau eu. Începem. Cuptoarele, dă o bucată afară. Următoarea o scoți când prima ajunge în față la caja degrositoare D3. S-a înțeles?

Linia răspunse cu liniște grea. Toți au priceput că e groasă rău. Ori câștigă Viorel și toți vor fi salvați ori, dacă pierde acesta, atunci sancțiunile vor curge gârlă.

Și a câștigat Viorel. Dar meritul real al acestuia i l-a suflat Mihalcea Titi, care a uimit lumea cu puterea spatelui superministerial pe care l-a dat în vileag, ca să știe lumea cine le stă în față! Acesta este adevărul, o știre sau un eveniment real, petrecut sub ochii noștri, adică trăit pe viu, oricât de provocator ar fi, poate rămâne în umbră dacă apare o altă știre sau eveniment ce sugerează consecințe ulterioare mai spectaculoase. Pentru că demonstrația de măiestrie profesională a inginerului Viorel a avut ca scop să scoată în evidență că tehnologia avansată a laminorului nostru a fost limitată de un produs ridicol, niște rulouri de maxim 6 tone față de 17 - 20 de tone, conform performanței proiectate. Atât puteau ridica podurile rulante din zona de descărcare a laminorului de țevi de la Iași, maxim 6 tone, în fapt mai puțin, adică sub 5 tone. Și din cauza acestei limitări secția noastră nu-și făcea planul, iar salariile oamenilor erau în pericol. Însă adevărul dureros scos la iveală de Viorel a trecut sub tăcere, nebăgat în

seamă datorită vesteii senzaționale despre cât de puternic era unchiul lui Titi Mihalcea și cât de înainte l-a propulsat el, tocmai în Japonia, de unde se va întoarce cu o noutate tehnologică absolută, iar meritul lui va fi total!

Însă Viorel nu se lăsă aburit de senzaționalul provocat de colegul său, Titi.

— Și cu mine cum rămâne? Eu chiar nu am nici un merit în rezultatul schimbului nostru? V-am demonstrat cum se poate face planul, ce răspuns îmi dați?

— Da, ai dreptate, zise directorul Munteanu. Ai demonstrat că cel mai bine pentru noi ar fi să laminăm numai rulouri de 17 - 20 de tone, așa cum precizează memoriul justificativ al proiectului tehnic. Asta ne-o demonstrează și acest tovarăș cadru universitar, Moțoc Vasile, pe care vi-l prezint acum și care este, de azi, noul șef al secției voastre. Vă las împreună, să vă cunoașteți și să discutați problemele zilei.

Tinerii ingineri se strânseseră în jurul noului lor șef de secție, felicitându-l și bucurându-se că de acum, gata!, s-au terminat abuzurile, vor munci cu adevărat inginereste.

— Ia spune, Viorele, cum ai reușit să laminezi cap la cap atâta timp? Eu zic că performanța ta constă în modul cum ai stăpânit laminorul, nu găselnița cu scurtarea distanței dintre două semifabricate succesive.

Moțoc le-a fost profesor, era șef de lucrări la facultatea de metalurgie din cadrul Institutului Politehnic București. Pe Viorel l-a remarcat ca pe un spirit rebel, la cursuri a fost singurul student care a avut curajul să-i atragă atenția asupra unei greșeli de fond, eroare pe care șeful de lucrări a introdus-o în mod voit, ca să vadă dacă se va sesiza cineva sau vor dormita în timp ce-și luau notițe.

— Păi, tovarășe profesor, a fost o întâmplare de care am profitat ca să-mi verific gândul ce mi s-a născut pe când studiam proiectul laminorului. Eu m-am pregătit pentru ziua de ieri în toată perioada de când a intrat laminorul în funcțiune. Adică am trecut pe rând, pe la toate posturile de lucru și am învățat să manevrez laminorul, să-l descopăr în amănunt. Cel mai mult mi-au plăcut înfășurătorile, vârtelnițele, cum le-au tradus marii noștri specialiști de la Institutul de Proiectare pentru Laminoare. Acolo toate manevrele se execută folosind chei de comandă, cu 1, 2 sau 3 poziții de lucru. Eu am studiat modul de amplasare al acestor chei pe

panouri și am descoperit că specialistul sovietic care a proiectat aceste panouri a fost un om îndrăgostit de muzică. Succesiunea operațiunilor se face cu mișcări de mâini ca la pian, măbind ritmul ajungi să execuți un dans plăcut. Am exersat acest dans, fără să cresc ritmul în fața martorilor. Iar ieri am avut prilejul să-mi pun planul în aplicare.

— Cum ai făcut? întrebă Vasile Moțoc, curios.

— Operatorii mei de la ruloare au avut ieri o nuntă. Unul dintre ei a avut nunta, la țară. Ei se frământau cum să facă să participe toți la petrecere, practic nu vedeau nici o soluție. Apoi au zis, fie ce-o fi, inginerul nostru știe manevrele, să-i întindem o capcană, să punem pariu cu el că nu va putea să lucreze pe post cât doi deodată. M-au momit, săracii, ei nu știau ce șmecher sunt eu. Mi-am luat un ajutor, un electrician pe care tot eu l-am pus să-mi demonstreze cum se fac toate manevrele de extragere a ruloului de pe tambur și cum se face transferul acestuia spre zona rece. După ce l-am verificat și am văzut că poate să înlocuiască un tehnolog, am dat startul experienței. Așa am pus pariu cu linia că eu singur pot să le fac față. I-am ambiționat și a ieșit ceea ce ați văzut.

— Bravo, pentru acest experiment merită să fii sancționat, nu crezi? Că dacă ratai o înfășurare scoteai din flux 4 sau 5 semifabricate, le rebutai.

— Da, așa-i, dar a meritat! Nu am avut nici un rebut!

— Eu nu vreau să-mi încep munca la conducerea acestui laminor cu o sancționare, dar să știi că ai făcut două greșeli de fond. Poți să mi le spui? Dar analizează-te atent, înainte de a deschide gura.

— Păi, una este fapta în sine. Mărimea riscului, presupun. Dar a doua? Nu știi ce să zic, recunosc!

— În primul rând apreciez că ți-ai însușit laminorul în toate amănuntele. Acesta ți-a dat două avantaje: unul, că acum stăpânești ansamblul mecanismului și, al doilea, că nici un muncitor nu te poate păcăli. Ai văzut, le-ai plăcut oamenilor, dar omul rămâne om, eu am o vorbă, că omul rămâne elev toată viața lui. Pune un adult de 50 de ani într-o bancă de școală și după 50 de minute de acolo se va scula un copil, pus pe șotii. Așa și tehnologii tăi, competiția la care i-ai provocat le-a creat pofta de șotii, de păcăleli. Asta este o greșeală gravă. Inclusiv pe front, un comandant trebuie să aibă priză la oamenii lui, dar nu trebuie să-i scape din mână. Va trebui să te maturizezi, puștiule!

Capitolul 17

INCENDIU LA SLEBING

Paul fusese martor la ședința din ziua aceea în virtutea obligației de a fi prezent la analizele zilnice, mai ales când avea de justificat o avarie taxată cu mai mult de o jumătate de oră. Asta făcea ca toate aceste ședințe să fie greu de înghițit, mai ales atunci când faptele rele se întâmplau în schimbul de după masă. În astfel de zile ajungea acasă după ora 11 noaptea, iar dimineața la 7,00 trebuia să fie prezent în secție, la analiza zilei. Era mai rău ca la o schimbare de tură!

Din demonstrația de pedagogie pe care noul șef de secție, profesorul Vasile Moțoc - așa avea să fie apelat de toți lebeciștii, Profesorul sau Dom' Profesor - o efectuase analizând fapta inginerului Viorel, Paul trase niște învățăminte personale, foarte folositoare. În primul rând, după modelul lui Viorel trebuie să înveți laminorul, de la cap la coadă. Bine, ca acționarist și șef de schimb ai reușit să cunoști aproape toate sistemele. Dar cum se transpun aceste scheme funcționale în lucru mecanic productiv? Nu putea să afle răspunsul la această întrebare decât dacă urmărea fiecare mecanism pe fluxul tehnologic, comportamentul normal al acestuia și integrarea în mișcarea de ansamblu. Aceasta era latura de aprofundare a procesului de cunoaștere a instrumentelor lui de lucru. Însă, ca șef de schimb, în perioada lui de 8 ore de guvernare peste niște oameni și peste niște mecanisme, avea marea responsabilitate de a le ocroti, oamenii să plece acasă sănătoși, întregi, iar feroteniile să funcționeze la parametrii și

în limitele acestor parametri, să facă astfel încât să le poată preda intacte sau, cel puțin, în starea în care le-a preluat.

Simți că descoperise esența responsabilității lui. Trebuia să vegheze ca nimeni să nu fie expus pericolelor de pierdere a integrității corporale și a stării de sănătate, în cazul oamenilor, iar în cazul mașinilor, da, aici interveneau o sumedenie de norme obligatorii de exploatare pe care trebuia să le impună oamenilor ca să le respecte fără nici un rabat. Deci, băiete, fii cu ochii pe tehnologi, să nu te pună pe tine în pericol și nici să nu deterioreze mașinile, printr-un comportament iresponsabil sau riscant, voit sau nevoit. Le explică oamenilor din subordinea lui aceste principii și le traduse în reguli severe de muncă.

Își puse planul în aplicare. Din acea zi stătu mai mult pe linia de laminare, în posturile de comandă, urmări manevrele operatorilor și ceru lămuriri despre proprietățile fizice ale diferitelor mărci de oțeluri. Află, astfel, că unele oțeluri erau tari, altele moi, unele aveau duritate mărită, altele erau destinate relaminării la rece, unele cereau temperaturi de laminare înalte, altele se mulțumeau și cu valori mai modeste. Din punctul de vedere al automatistului punctul slab al laminorului era trenul finisor. O tablă laminată la cald, de foarte bună calitate, trebuie să aibă grosimea constantă atât de-a lungul benzii, dar și de-a latul, iar pe această direcție constanța dimensiunii era hotărâtoare. Ori aceste cerințe nu erau realizate decât rareori, deoarece trenul finisor nu funcționa în mod automat. Existau anumite reglaje care se făceau manual, din mers. Însă nu totdeauna viteza operatorului uman reușea să se sincronizeze cu viteza laminorului. Rezultatul era o cotă scăzută de produse de calitate bună și o cotă destul de mare de rateuri, avarii tehnice. Care erau puse pe funcționarea defectuoasă a sistemelor electrice.

Odată descoperite aceste principii, Paul câștigă detașat războiul cu minutele de penalizare. Nimeni dintre tehnologi nu-l mai putea duce de nas cu natura defectelor și încadrarea lor în electrice sau alte cauze. Când văzu că nu-l poate bate cu argumente, dispecerul tehnolog de pe schimbul lui trecu la strategia inimii moi. Adică dacă nu te pot determina să admiti că vina e a voastră, hai să cădem la pace și să facem așa ca și mie să-mi fie bine, iar ție să nu-ți fie prea rău! Paul admise acest gen de colaborare, dar fugi ca de foc de penalizări în schimbul de după amiază. În curând

fu singurul din trei șefi de schimb electric care nu trebuia să participe la analiza zilei la ședințele de dimineață. Iar oamenii lui câștigă și ceva bani în plus, la salariu.

Paul îi adună pe toți electricienii lui, 42 de oameni în total și îi chestionă asupra unui sistem de repartizare a sumei ce rezulta din aplicarea acordului global, adică procent la procent, sistem la care s-a gândit multe zile în șir. În primul rând au stabilit că există oameni care pot avea unele necazuri materiale în familie care necesită cheltuieli suplimentare. Deci aceștia ar trebui ajutați. Dar există și electricieni pe schimbul lor care reușesc să rezolve singuri, fără alt ajutor, anumite defecțiuni sub baremele admise. Aceștia trebuie stimulați, atât cu bani cât și cu laude în public. Cum suma globală de care beneficiau prin acest sistem de premiere nu era consecința unor fapte umane concrete, meritorii, ci era rezultatul mai mult al întâmplării și al muncii tehnologilor și mecanicilor, Paul hotărî că are dreptul să impună aceste criterii gândite de el pentru a împărți fondul de premiere cât mai echitabil. Astfel, împreună conveniră că nominalizările speciale pentru merite deosebite și pentru compensarea unor necazuri familiale să nu depășească o treime din fondul total de premiere disponibil pe schimbul lor. Iar restul de bani se va împărți în mod egal celorlalți membri ai schimbului.

Curând metoda lui fu cercetată de șeful de atelier, Grigoriuc, de sindicatul sectorului electric din laminor și apoi, după o atentă analiză în biroul organizației de partid de pe schimb, ea a fost generalizată în tot laminorul, la toate meseriile netehnologice. Cu acest prilej Paul a fost invitat să completeze o cerere de aderare la partid. Era în laminor de 3 ani, fusese remarcat - atât cât se putea! - și apreciat pozitiv, pe ansamblu. Problema adventiștilor pe care i-a primit pe schimbul lui nu a mai fost pomenită. I s-a dat dreptate, dincolo de aspectul religios pe care acel tânăr ofițer de securitate l-a exagerat dintr-un exces de zel, i s-a explicat la comitetul de partid pe secție, schimbul lui câștigase patru meseriași buni, cinstiți și corecți!

Fu primit în partidul comunist în februarie 1975.

A doua zi după numirea lui Vasile Moțoc la șefia laminorului de benzi la cald în secție sosiră câteva zeci de omuleți. Erau musafiri din China care vizitau România și făceau, cu acest prilej, un schimb

de experiență. Paul reținu în memorie acest episod din viața lui deoarece avea un farmec aparte. Vizitatorii chinezi au dorit să studieze documentația tehnică a laminorului. Prima dată s-au oprit la schemele electrice. Oamenii din schimb l-au informat pe Paul că i-au văzut pe musafiri copiind toate planșele, cu mare discreție, credeau ei, folosind tehnica miniaturizării. Mai târziu, după câteva zile, Paul văzu un carnețel de buzunar, cu pagini liniate cu pătrățele, plin cu aceste scheme reproduse cu fidelitate și acuratețe. O adevărată operă de artă. Îl informă pe Grigoriuc despre acest fapt, dar acesta știa ce făceau oaspeții. I-a cerut lui Paul să facă la fel cu ceilalți colegi, adică să nu vadă aceste mici activități speciale ca fiind acte reprobabile. Apoi constatară toți inginerii atelierului că musafirii copiau de zor broșurile scrise în limba rusă cu descrierile diverselor cartele componente ale sistemului unificat de automatizare. De fapt, au constatat ei, chinezii nu copiau, ei pictau literă cu literă, folosind mici lupe cu care priveau detaliile scrisului chirilic. Paul se amuză fără ocol când surprinse pe unul făcând această muncă și chinuindu-se cu transpirație. Îl luă pe după umeri și, scoțând o foaie de hârtie albă, copie alfabetul rusesc, litere de tipar unul sub altul, apoi în dreapta scrise aceleași litere de mână. O dată, apoi încă o dată, desenând litera încet, apoi iar, până când văzu că prietenul a înțeles cum se mișcă mâna. Împinse foaia de hârtie spre acesta și îi puse pixul în mână. Rezultatul fu uimitor, capacitatea de mimetism al chinezilor era deosebită. În acea zi prietenul lui învăță scrisul rusesc de mână. Iar a doua zi copia broșurile cu mare viteză!

Drept recunoștință pentru favorul făcut, Paul primi în dar o cărticică, cu dimensiuni de 5 pe 3 centimetri, groasă de 6 centimetri, scrisă în limba română. Dar conținea peste o mie de pagini! Hârtia era foarte fină, de un alb cu o tentă de albastrui, în același timp foarte rezistentă. Pe prima pagină după copertă scria titlul lucrării: „Din învățăturile lui Mao”

Cartea arăta ca o Biblie. Cu versete numerotate. Majoritatea versetelor începeau cu expresia: „Mao ne învață că...” Iar versetele erau botezate „Învățăături”.

Paul mulțumi pentru dar și începu să citească învățăturile. Unele erau decente, înțelepte. Altele, însă, erau de-a dreptul puerile. Când s-au adunat toți colegii la gustarea de ora 10, Paul le arătă cartea primită în

dar. Toți au primit astfel de broșuri de propagandă. El le citi Învățătura nr. 5: „Mao ne învață cum să rezolvăm problemele în viață. Când apare o problemă, ea trebuie prinsă bine în mână. Apoi toate degetele trebuie închise strâns peste problemă. Astfel prinsă, problema trebuie analizată atent, pe toate părțile, până la capăt”. Zâmbiră cu toții, nu comentară, dar mai apoi se străduiră, care mai de care, să rezolve problemele conform învățăturii primite. „Paule, strânge bine degetele pe problemă, să nu-ți scape!”

Într-o zi unul dintre chinezi a intrat în biroul lui Popic tocmai când grupul servea gustarea. Acesta s-a oprit surprins, privind cu ochii mari la masa întinsă. Popic îl invită înăuntru și îi puse în mână o felie de pâine unsă cu gem de caise. Chinezul gustă și se strâmbă caraghios, apreciind mâncarea ca fiind foarte bună. Pe masă băieții aveau o sticlă de „Cherry wine”, un lichior alcoolizat, fabricat în China, care se găsea în magazinele românești. Chinezul luă sticla în mână și o examinează. Apoi deschise capacul și mirosi conținutul. Popic îi spuse: „ceai”. Chinezul explică, cu puținele cuvinte pe care le cunoștea în engleză: „drug, medicine”! Adică la ei acea băutură era un medicament, care se dădea prin farmacie. Scump, foarte scump.

A doua zi vizitatorii părăseau Combinatul. Schimbul de experiență a fost foarte reușit. De aceea, chinezii le cerură permisiunea să servească o masă de plecare împreună. Toți cei de față au fost de acord. Când au rămas singuri s-au sfătuit ce să aducă fiecare. A doua zi au întins o masă copioasă, cu sarmale, pifteluțe, câteva șnițele, pește din conserve, dar și pește marinat, icre de crap preparate și au pus pe masă și o sticlă de *Cherry wine*. Chinezii au venit cu o cutie mare cu bomboane de ciocolată. Au fost foarte mișcați de bogăția mesei și de dărnicia românilor. Au făcut plecăciuni de mulțumire multe, parcă prea multe. La început au gustat cu rețineră, apoi au mâncat tot. Când li s-a turnat în pahare și borcane, în ceștile adunate de la băieți câte o gură de alcool ei au refuzat în cor și au cerut să li se dea sticla cu totul, ca să o ducă acasă la familiile lor, ca medicament. Atunci Grigoriuc a scos două sticle sigilate din prețiosul medicament și le-a dat cadou. Iar paharele trebuiau golite, pentru prietenie, friendship, PRIETENIE!

Anul 1974 aduse iarăși tristețe peste Paul. Într-o zi de iunie, pe la sfârșitul lunii, Paul a primit o telegramă tristă. Emilia, sora lui, îi dădea de știre că tata Pompei a murit fulgerător, de inimă. Înzmormântarea va fi peste două zile. Îl sună pe șeful lui și îl anunță că pleacă în concediul legal de 5 zile, pentru înzmormântare. Avea acest drept, conform Codului Muncii, concediul era special și suplimentar față de zilele convenite în mod normal.

Tata Pompei ar fi împlinit 70 de ani în ultima zi din iunie. Pe la începutul verii s-a simțit rău, a acuzat dureri în piept. El avea o rană adâncă, în tinerețe suferise un accident în urma căruia i s-a rupt o coastă și i-a perforat plămânul. Durerea pe care o simțea acum era localizată în acea zonă, cu rana veche. Emilia l-a dus la spital, la un consult de plămâni. La raze nu s-a constatat nimic în plus față de sechelele existente. De la spital Emilia a venit acasă la ea cu tata, voia să-l oprească la masă. Petrică, soțul ei, s-a dus să cumpere pâine, iar Emilia era la bucătărie, pregătea masa. Deodată a auzit un țipăt înăbușit. A venit repede, tata Pompei era prăbușit pe spate pe pat, cu ochii larg deschiși și mâna dreaptă încleștată pe jerseyul pe care-l purta. Murise. Emilia a alergat la etajul 1 unde locuia o prietenă, Eva, asistentă. Împreună au încercat să-l resusciteze până a venit mașina salvării. Dar era mort, nimic nu s-a mai putut face.

Multă lume din Toplița la cunoscut pe Pompei. Multă lume a venit la înzmormântare. Tata socru, Cristea, a venit și el, i-a întâlnit în gară la Tecuci pe Paul și Ionela, apoi au călătorit împreună. Obiceiul ortodox de înzmormântare îi aduse aminte socrului de același obicei de la el din sat, de pe vremea când era tânăr. Dar acum multe s-au schimbat. În fața cortegiului, după crucea mortului un domn din generația celui defunct ducea Pomul, un fel de pom făcut din bețe cioplite, înfipite într-un par mai gros. Pe aceste ramuri erau legate mere, colăcei, ștergare cu motive populare și, fiind sezon, acum și cireșe legate cu ață ca să nu cadă. La Bârlad și la Smulți, comuna natală a lui tata socru, acest Pom nu se mai purta, deși a existat în tradiția lor. De asemenea, nici prapurii cu sfinții Arhangheli nu erau scoși la înzmormântări în Moldova de Jos. Praznicul care s-a întins după înzmormântare nu a fost foarte bogat, oamenii au

servit o ciorbă de gulii și un gulaș de cartofi, puțin iute, de post, pentru că a doua zi se sărbătoreau Sfinții Apostoli Paul și Pavel.

După ce lumea s-a împraștiat frații s-au așezat și ei la masă. Emilia și-a asumat rolul de șef al familiei:

— Acum suntem orfani, de ambii părinți. Cum eu sunt aici, acasă, în Toplița eu voi fi capul familiei, de acum înainte. Haideți, din acest an, să facem tot posibilul să ne întâlnim în fiecare an la 30 octombrie, de ziua morților, ca să-i comemorăm pe părinții noștri.

Așa au făcut, dar după câțiva ani vremea rea le-a pus bețe în roate. Nu s-au mai întâlnit decât vara, în concediile băieților. Paul și fratele lui, Eugen, veneau de departe, de la Galați și de la Cluj, dar veneau și se întâlneau în fiecare an, măcar o dată.

Când s-a întors la serviciu după înmormântare Paul avu o surpriză nu prea plăcută. Tutunaru, prietenul lui de la Reparații Energetice, fusese numit inginer șef de întreținere și reparații mecano-energetice peste Uzina de Lamine Plate. Paul nu spuse nimic, însă se strădui să nu dea ochii cu această persoană. Doar lui Grigoriuc i se destăinui, povestindu-i relația pe care a avut-o cu Tutunaru și modul cum a ajuns la LBC.

— Și acu' l-a adus necuratul peste mine. Vă rog să nu mă băgați sub ochii lui, din suflet vă rog!

Nu s-au întâlnit până în vara anului 1976.

*

La începutul lunii iunie Combinatul a fost lovit de o avarie uriașă, mult mai gravă decât toate celelalte care s-au produs până atunci. La Slebing s-a produs un incendiu electric din cauza suprasolicitării instalațiilor electrice. Cablajul electric de forță a luat foc în subsolul halei și focul s-a întins cu rapiditate peste toate mecanismele. Incendiul electric era greu de combătut.

Slebingul avea o poziție cheie pentru o parte importantă din producția finită a Combinatului. Era secția care alimenta cu semifabricate laminoarele de benzi la cald și pe cel de tablă groasă cu un anumit sortiment de oțeluri. Fiind scos din funcțiune bloca, în amonte, turnarea oțelului lichid în lingouri.

Când s-a declanșat incendiul, electricienii din sala de aparataj au intervenit cu extintoarele cu praf de bioxid de carbon, dar ele și-au epuizat încărcătura fără să reușească mare lucru. Fumul gros, negru și toxic venea în valuri, prin toate crăpăturile, din subsolurile și canalele de cabluri. Toate mașinile de pompieri de pe platforma siderurgică au fost mobilizate, veneau urlând din sirene, dar, la fața locului, eșuau neputincioase: la un incendiu electric nu se putea interveni cu apă!

Când văzu dezastrul din sala de mașini și aparate electrice, comandantul pompierilor militari, sosit și el cu tot efectivul de la unitatea din oraș, dispuse evacuarea oamenilor, închiderea ușilor și blocarea lor. Până când focul nu se va stinge de la sine, orice intervenție umană era inefficientă într-o atmosferă cu vizibilitate zero și gaze toxice. Cablurile electrice erau izolate cu materiale plastice pe bază de policlorură de vinil, faimosul PVC al anilor '60. Când lua foc acest material genera bioxid și monoxid de carbon gazos și acid clorhidric lichid. Cel mai periculos dintre componentele toxice era monoxidul de carbon, letal chiar și în cantități mici. Ori în acel spațiu închis, plin cu fum, concentrația de gaz toxic era uriașă. Nici un om cu scaun la cap și simțul răspunderii n-ar fi trimis alți oameni la moarte sigură. Gradul de pericol era amplificat de acidul clorhidric care era prezent în stare lichidă inițial, ca rezultat al reacției chimice de descompunere a pvc-ului, dar care, la temperatură ridicată, se evaporă. Deci atmosfera din interior conținea și acid clorhidric gazos, puternic coroziv și letal, pe lângă oxizii de carbon.

Pe scară ierarhică, de la nivelul Combinatului și până la șeful statului, toți factorii de conducere au fost alertați. Clinchetul steluțelor de pe epoleți era asurzitor, toți șefii așteptau destituirea, batjocorirea publică, poate chiar închisoarea. Iar până la deznodământul final toți vor da extemporale la anchetatorii securității...

După 24 de ore temperatura în interiorul sălii de aparataj a scăzut, semn că focul s-a stins. Ușile au fost deschise, s-a creat tiraj natural, dar au fost aduse multe ventilatoare mobile care au împrăștiat fumul în câteva ore. Primul pompier intrat să cerceteze locul faptei s-a retras după câteva minute: gustul dulce-acrișor al acidului clorhidric era mult prea puternic pentru cineva fără mască de oxigen. Așadar trebuiau luate măsuri suplimentare, de neutralizare a acidității mediului.

Cât timp echipele de specialiști militari au făcut tot posibilul ca să curețe locul dezastrului, ancheta judiciară declanșată din primele ore a dat rezultate imediate. Primul destituit a fost directorul uzinei de distribuție a energiei din Combinat. Toată ziua și noaptea cât a durat focul activ din Slebing acest director nu a fost de găsit. A apărut a doua zi, dimineața, cu o față marcată de un chef din categoria „monstru” din care nu se putea desprinde, fredona până și în fața directorului general o cunoscută melodie de pahar.

În cursul zilei își făcu apariția șeful statului. Acesta încă nu alunecase pe panta aroganței dictatoriale, dar nici mult nu avea până acolo. Frica subalternilor din jur, de la miniștrii până la activiști dintre cei mărunți, a fost enormă, amplificată de tăcerea amenințătoare și de buzele strânse ale conducătorului. Tot ce era în preajmă, frunză și iarbă, oameni și utilaje, a tremurat îngrozită până ce verdictul a ieșit incredibil de liniștitor. Oamenilor nu le venea să creadă, față de dimensiunea dezastrului, sentința era extrem de umană: „Tovarășe Prim Ministru, faceți o comisie de anchetă și aduceți-mi rezultatele. Ministerul Metalurgiei să elaboreze un program de înlăturare a avariei și să reporniți producția cât mai repede. Planul de stat la producția de oțel nu se va modifica, munciiți și vă mobilizați ca să nu înregistrăm pierderi, țara are nevoie de oțel.” A plecat foarte stăpân pe sine, nu a lăsat să se vadă pe chipul său nici o emoție. În timp ce a făcut o scurtă deplasare până în pragul Peșterii cu Balaury, cum a fost poreclit locul incendiului de către folcloriștii nelipsiți la astfel de evenimente, conducătorul a întrebat, scurt: „Sunt victime umane?” „Nu, nu sunt. Pompierii au închis sala după ce vizibilitatea s-a redus la zero și au fost identificate gazele toxice letale” a explicat directorul general al Combinatului.

Sursa incendiului, mai precis punctul de unde s-a declanșat focul nu a fost identificat decât după lungi dezbateri. Incendiul nu a apărut ca o consecință a unei avarii tehnologice, din cauza laminării. Motoarele cajei s-au învărtit și au ascultat de comenzi chiar și când fumul a început să inunde postul principal de comandă al liniei de laminare. Operatorii au apăsă butonul de oprire de avarie, apoi au declanșat alarma de incendiu și au fugit de pe post. Foc, flacăra deschisă nu s-a văzut, doar fumul țâșnea din ce în ce mai învolburat de sub pupitrele de comandă.

După câteva zile, când a fost posibil accesul în principalul tunel de cabluri, cel de alimentare a secției cu înalta tensiune de la cea mai apropiată stație de racord adânc, s-a văzut că focul nu a pornit de aici. Câteva cabluri groase aveau izolația scorojită la suprafață, ca după o expunere la flacără deschisă sau la temperatură înaltă. Asta demonstra că circuitul principal de alimentare cu înaltă tensiune nu a fost generatorul dezastrului. Rămânea deschisă poarta spre extinderea cercetărilor în toate direcțiile până când devine cert locul de pornire a scurtcircuitului sau a suprasarcinii. Ipoteza forțării laminorului la o putere mai mare decât cea admisă a fost emisă de proiectantul general, Institutul de Proiectare de Laminoare București:

— Noi am făcut un raport special de evaluare a proiectului sovietic imediat ce am reușit să studiem documentația originală, în limba rusă, care ne-a fost pusă la dispoziție de Ministerul Metalurgiei pentru a începe reproiectarea. Noi am atras atenția că puterea electrică cerută pentru a face reducerile de grosime în procesul de laminare a lingoului brut de oțel în sleb este foarte mare, iar salturile trebuie strict limitate la cele date în proiectul sovietic. Dacă aceste norme din proiect nu au fost respectate, atunci incendiul s-a produs din cauza suprasolicitării de putere.

— Spuneți mai clar, pe limba noastră, tovarășe inginer, interveni șeful comisiei de anchetă.

— Salt, în limbajul nostru, înseamnă grosimea care trebuie să fie redusă, turtită, la o trecere a lingoului prin cază. Această grosime este stabilită ținând cont de temperatura lingoului în momentul laminării și de puterea maximă pe care o poate da motorul electric. Dacă temperatura este mai mică atunci saltul trebuie micșorat. Dacă operatorul fixează un salt prea mare este posibil să declanșeze protecția motorului electric sau, dacă acesta rezistă, există posibilitatea să se rupă cilindrii de lucru.

— Și credeți că nu s-au respectat aceste prescripții? Întrebă anchetatorul.

— Noi am atras atenția ministerului, inclusiv Comisiei Naționale de Planificare despre aceste restricții tehnologice care limitează capacitatea de producție a laminorului. Dacă planul este prea mare atunci există riscul ca operatorii să fie îndemnați sau forțați să încalce regulile. Dacă salariul este condiționat de plan, iar planul depășește limitele admise,

atunci operatorii vor forța, în mod obligatoriu. Eu cred că acest lucru s-a întâmplat. Iar punctul slab a fost cablajul care nu a rezistat unui transfer mare de putere timp îndelungat.

— Deci noi ce concluzie trebuie să tragem? Ce vom raporta mai sus?

— Punctul nostru de vedere este cel pe care l-am expus mai înainte. O să-l depunem în scris. Iar ce veți face cu înscrisul nostru va fi treaba dumneavoastră. Însă adevărul trebuie spus, nu putem să punem în pericol, la nesfârșit, viețile oamenilor, libertatea lor și integritatea patrimoniului național.

Cum s-a scris raportul final oamenii mărunți, adică specialiștii, nu au aflat niciodată. Dar măsuri suplimentare au fost dispuse. Și acestea nu au fost dintre cele mai comode de dus la îndeplinire. Capac peste toate, la trei zile după ce au început lucrările de remediere, s-a înregistrat un accident uman, grav. Din neglijență sau din pricina proastelor obiceiuri, deprinderi în care securitatea muncii era grav încălcată.

După acest accident măsurile de protecție au fost înăsprite, toată lumea voia să se acopere cu hârtii, aprobări, instructaje, procese verbale. A trecut și acest moment greu, apoi înlocuirea aparatajului afectat de incendiu, refacerea reglajelor au ocupat efective mari de oameni, mobilizați atât din secțiile Combinatului cât și de la constructori.

Ancheta incendiului a constatat că acolo unde mănunchiul de cabluri electrice a traversat un zid, un perete, acolo focul s-a oprit. Deci traseele de cabluri trebuie, din loc în loc, obligate să traverseze pereți din materiale izolatoare. Așa s-a născut soluția montării pe toate traseele de conductori electrici a unor dopuri ignifuge, confecționate din mortar de nisip. Și a început o campanie amețitoare de montat astfel de dopuri ignifuge, nu numai la Slebing, ci în toate secțiile Combinatului.

Paul, inginer de schimb, nu a fost inclus în echipele de reglaj. Dar a primit sarcini sporite în laminor, fiind avansat coordonator al campaniei de montare de dopuri ignifuge. Laminorul lor, unul cu cel mai lung traseu tehnologic din Combinat, care funcționează la cald și consumă o mare putere energetică, a intrat în atenția Ministerului Metalurgiei. Însuși ministrul a făcut mai multe vizite în subsolurile de cable din LBC. O dată l-au însoțit Paul și Tutunaru. Nu a făcut nici o remarcă, nici negativă,

nici pozitivă, referitor la curăţenia impecabilă din aceste încăperi, despre iluminatul de siguranţă, despre lăzile cu nisip, rastelele cu lopeţi, găleţi, târnăcoape, extinctoare. O singură dată a vorbit, atunci când Tutunaru, cu excesul de zel care-l caracteriza, a ridicat lanterna cu care lumina paşii ministrului şi i-a arătat nu ştiu ce în plafon. Iar ministrul, ridicând ochii şi îndreptându-şi spinarea, s-a lovit cu capul de o fieroaică, casca de protecţie i-a zburat cât colo şi el s-a zgâriat destul de rău, un fir de sânge i-a curs peste ochiul drept, speriindu-l.

— Tâmpitule, uite ce mi-ai făcut, vrei să mă omori? Dispari din faţa mea!

Tutunaru a rămas în urmă, Paul l-a rugat pe tovarăşul ministru să-l ia de braţ, el îi va lumina drumul spre cea mai apropiată ieşire, totul va fi în regulă. Vocea calmă a tânărului a avut o influenţă pozitivă asupra omului ministru, o persoană în vârstă, tracasată şi tensionată la maximum de evenimentele neplăcute cărora a trebuit să le facă faţă. L-a destituit pe Tutunaru din funcţia de inginer şef pe uzină, funcţia lui a fost retrogradată, fiind transformată în secţie uzinală.

Directorul Munteanu a fost retrogradat şi numit şef al secţiei Slebing, inginerul Voicu, titularul postului fiind sancţionat şi mutat ca simplu inginer proiectant la Institutul de Cercetări şi Proiectări al Combinatului.

Slebingul a repornit în dimineaţa zilei de 23 august. De aici s-a transmis un reportaj, în direct, comunicându-se reintrarea în funcţie a unui obiectiv cheie al siderurgiei româneşti. Nimic nu s-a pomenit de avarie, de incendiu!

Anul 1976 s-a încheiat cu bine. Dar a venit ziua de 4 martie 1977. Paul se pregătea să plece la serviciu, era în schimbul de noapte. Fetiţa lui, Dana Mihaela a împlinit 5 ani în ianuarie, crescuse mare, frumoasă şi isteată. În seara teribilului cutremur urmăreau un film anost la televizor, fetiţa stătea pe scaun la masa din sufragerie, colorând o carte cu desene din poveşti. Când s-a pornit huruitul, Paul a înşfăcat fetiţa, a luat-o în braţe şi s-a retras sub tocul uşii sufrageriei. Ionela a venit lângă ei, s-au îmbrăţişat toţi trei. Apoi, când mişcarea a încetat, Paul a ţâşnit pe uşă afară, din câţiva paşi a ajuns în faţa blocului, Ionela venea din urmă cu o pătură cu care şi-a învelit fetiţa. Au ieşit vecinii, tot blocul era afară,

comentând teribila mișcare. Paul s-a uitat la ceas, se făcuse deja 10 fără un sfert.

— Ionela, eu trebuie să plec la Combinat. Sunt de serviciu și uite, cerul spre apus e roșu, cine știe ce necazuri or fi și acolo.

— Bine, bine, dar eu ce mă fac, singură cu fetița? Unde stau, afară toată noaptea?

— Uite, am să-l chem pe Costel, fratele tău să vină să stea cu voi. Și intră în bloc. Ușa apartamentului era descuiată, dar nu deschisă. Intră, făcu lumină, ridică receptorul telefonului, veni tonul, formă numărul lui Costel, după trei apeluri acesta răspunse.

— Hei, cum sunteți? E totul în regulă?

— Da, la noi totul e bine. Dar eu trebuie să plec la serviciu, sunt de tură, te rog să vii la noi să stai la noapte cu fetele.

— Bine, mă îmbrac și vin. Doar cât am să sun la Bârlad, la tata, să văd ce fac moșnegii și să le spun că noi suntem bine. Apoi vin, probabil pe jos că nu știu dacă circulă vreo mașină.

Paul a plecat spre Combinat, pe jos. Toate tramvaiele zăceau pe linii, abandonate, cu ușile deschise. Vatmanii fugiseră având însă grijă să scoată cheile de siguranță ca nu cumva cineva să se plimbe cu ditai tramvaiul noaptea, după cutremur. A iuțit pașii, curând a ajuns în Piața Energiei, de unde avea o vedere panoramică asupra Combinatului. Cerul era roșu din cauza cuptoarelor de la cocserie. Toate aveau ușile deschise, flăcări se înălțau, jucând, pe deasupra construcțiilor. Șiruri de oameni se îndreptau spre Combinat, din vârful dealului până la Poarta Est erau 4 kilometri. Asta însemna cam 40 de minute de mers pe jos. Iar de la Poarta Est până la secție, alți 3 kilometri, Paul a apreciat că va ajunge acolo pe la 11 și un sfert, dar nu mai târziu.

Pe drum, când traversa magistrala Nord - Sud prin piațeta din fața anexei turn o mașină claxonă lângă el și portiera din dreapta spate se deschise. O doamnă în vârstă îl invită în mașină, precizând:

— E soțul meu, inginerul Tutunaru, el vă invită în mașină.

Paul urcă, dădu bună seara și își întrebă șeful dacă s-a întâmplat ceva rău la secția lor.

— Da, am primit un telefon de la dispeceratul Combinatului că avarii s-au produs numai la bateriile de cocsificare și la LBC. Dar n-a

știut să-mi spună ce anume s-a întâmplat. Îmi pare bine că te-am întâlnit, noi doi am mai luptat și altă dată cu greutățile, nu ne speriem așa ușor, cu una, cu două. Am luat-o pe nevastă-mea cu mine, ar fi rămas singură acasă și nu este bine, noi suntem în vârstă, trebuie să ne ocrotim unul pe altul.

„E chiar uman, foarte uman acest om. Uite, necazul și primejdia cum te înmoaie. Să fiu și eu la fel de uman, acum trebuie să ne ajutăm unii pe alții” gândi Paul.

— Aveți dreptate, eu am marele noroc că îl am pe cumnatul meu în oraș. Lucrează la Grupul 4, la reglaj, l-am chemat să stea cu nevastă-mea, sora lui și cu fetița noastră. Așa că i-am lăsat acasă în siguranță. Am plecat să văd de ce este cerul atât de roșu, apoi m-am gândit că dacă rămân acasă pot fi cotate ca dezertor, noi trebuie să ne dovedim atașamentul față de Combinat la greu, nu să dăm bir cu fugiții. De altfel dumneavoastră faceți la fel, ceea ce este foarte bine. Probabil că și ceilalți colegi sunt la secție deja.

— Da, ai dreptate despre datoria pe care o avem, așa este, trebuie să dăm dovezi mai ales la necaz și greu.

Tot vorbind despre lucruri mărețe, laudându-și patriotismul unul altuia, au ajuns la secție. În întunericul nopții laminorul părea părăsit. Cupola nu era luminată de obișnuita pată de culoare roșie, în deplasare, marcând un semifabricat în mișcare pe linia de laminare. Nu se vedea țipenie de om în hală. S-au îndreptat, cu mașina, spre trenul finisor, acolo puteau parca în interiorul strungăriei de cilindri. Paul a grăbit pasul și a urcat scara spre dispeceratul tehnologic. Înăuntru erau 5 - 6 oameni. Șeful de schimb, inginerul Rozin, doi maiștri tehnologi, operatorii de pe postul de comandă și dispecerul. Din urmă intră pe ușă și Tutunaru împreună cu soția.

— Ce problemă avem aici, Joe?, întrebă Paul pe colegul Rozin.

— Măi, avem o mare problemă. În timpul cutremurului s-a avariat clapeta de retenție a apei la rezervorul turn, cel care acumulează apa de răcire de pe flux. Cică ar fi șase mii de metri cubi de apă care au coborât din acest rezervor și au luat-o înapoi, pe canalul de țunder, spre cuptoare. Norocul nostru a fost că pe cale apa s-a scurs în sala ventilatoarelor de la motoarele trenului finisor, la cota minus 16

metri. Acolo spațiul este imens, apa a ajuns să fie de 1,5 aproape 2 metri adâncime, ventilatoarele sunt inundate, deci trenul finisor nu poate funcționa. Am zis de noroc deoarece dacă n-ar fi existat acest refugiu apa ar fi inundat cuptoarele de reîncălzit metal și s-ar fi produs explozii, un adevărat dezastru, rămâneam fără cuptoare. Acum că ați venit trebuie să evacuați apa cu pompele, au venit și cei de la sectorul hidro, inginerul Fănică Vrabie cu oamenii lui, adună de prin Combinat pompe submersibile, voi trebuie să le alimentați cu curent, apoi să faceți ceva ca să uscați ventilatoarele.

— E clar, înăuntru, în sala de mașini sunt oamenii mei, ați fost pe acolo?

— Da, ți-au venit câțiva electricieni, o să aveți cu cine munci. Spor la treabă. O să informăm la turn, la Programare, că ai venit. Dar domnul și doamna cine sunt? Întrebă dispecerul.

— Este tovarășul inginer Tutunaru, șeful secției SIRE, pe uzină și soția dumnealui. Despre doamna nu trebuie să raportați, este sub protecția noastră, nu putea rămâne singură acasă.

— Bine, am înțeles. Vezi, Paule, s-ar putea să ai vizite, poate chiar din partea conducerii Combinatului, dar și de la... știi tu cine... zise Rosin în încheiere.

Au instalat-o pe doamna Tutunaru în biroul lui Popic, au pus un radiator tip calorifer cu ulei în priză, curând s-a făcut călduț și Tutunaru o lăsă pe soția lui singură, coborî și el să vadă cum s-a mișcat „colaboratorul lui din vechime, din lupta cu greutățile”. Acesta era la cota minus 16, lăsase un electrician de legătură la cabina schimbului din sala motoarelor ca să-i îndrume pe eventualii vizitatori. Pe platformele ventilatoarelor, cocoțate care cum s-a nimerit, ancorate cu sârme, stăteau gata de pornire 10 pompe de diverse mărimi. Electricienii lui Paul întindeau pe jos un cablu gros și conectau mai multe prize și întrerupătoare pentru pornirea pompelor.

— Meștere, verifică legăturile la pământ, nu te folosi de feroteni care stau pe jumătate în apă, este periculos. Leagă împământarea de centura hotelor de aerisire a sălii, de sus. După 10 minute prima pompă porni. Apa sorbită printr-un furtun de pompieri era evacuată printr-o gaură în canalul de țunder.

Pe la ora 4 dimineața au reușit să pornească toate pompele. Tocmai urcau spre cota zero când se întâlniră pe scări cu directorul general adjunct Velicu.

— Tutunarule, cum stăm?

— Tovarășe director general, vă raportează, pompăm cu 10 pompe, de strânsură. Cred că peste o oră vom putea spune care este debitul de evacuare, am notat nivelul la pornirea pompelor, vom face măsurătoarea după un ceas. Acum nu știu ce să vă spun, concret.

— Bine. Dumneata, inginerule, nu erai la Secția de Reparații Energetice? Cum ai ajuns în noaptea asta aici?

— Tovarășe director general, eu l-am alungat de la SRE în 1971, l-am trimis la punerea în funcțiune a laminorului ăstuia, să învețe meserie și nu-mi pare rău. E bun acest băiat. El a venit la muncă, așa-s ardelenii, conștiincioși, dar șefii lui nu au dat nici măcar un telefon să vadă ce se întâmplă pe aici. Voi lua măsuri, vă voi informa peste câteva zile.

— Bine, e răspunderea ta, Tutunarule, fă ordine, dar să nu exagerezi. Că tu o cam iei razna la nervi și la emoții. Stai calm și apoi taie, dar măsoară bine!

Paul se gândi, cu inima strânsă, că lipsa de comunicare din partea colegilor lui, a lui Grigoriuc în primul rând, dar și a lui Popescu, vor fi sancționate de Tutunaru, care nu era în relații tocmai cordiale cu aceștia.

Pe 6 martie, la ora prânzului, s-a încheiat uscarea ventilatoarelor motoarelor principale de la trenul finisor, iar la ora 13 a pornit laminarea. Viața a reintrat pe făgașul normal. Dar câteva picioare s-au luxat peste o zi, pe acest așa zis făgaș normal.

Capitolul 18

MAZÂL

A doua zi după repornirea laminorului, șeful de secție reparații și întreținere (SIRE) pe întreaga Uzină de Laminare Plate, Gheorghe Tutunaru, a convocat o ședință cu personalul tehnic din atelierele electrice din LBC. La ora 14 s-au adunat în ședință, în sala de la redresoarele ignitroni, în acel colț care fusese locul ales al acestor oameni în ultima parte a reglajului. Tema ședinței nu a fost anunțată în prealabil.

Tutunaru luă loc singur la unica măsuță din sală. Ceilalți, ingineri, maiștri, subingineri, tehnicieni s-au așezat pe cele câteva bănci vechi, fabricație de șantier. Când zumzetul se estompă, Tutunaru începu.

— V-am convocat aici pentru a face o scurtă analiză a muncii din ultima perioadă, mai exact din ultimele 12 luni. Mă refer la perioada când majoritatea corpului nostru ingineresc a fost delegat la repunerea în funcțiune a secției Slebing. De asemenea, vreau să mă refer și la recente evenimente, din noaptea cutremurului și zilele ce au urmat. În calitate pe care o am, de șef al secției de întreținere și reparații pe întreaga uzină, al drepturilor pe care le am conform fișei postului, am hotărât să promovez spre aprobare conducerei serviciului de organizare a muncii, conducerei Uzinei de Laminare Plate, următoarele propuneri de redistribuire a unor funcții de conducere din cele două ateliere din

LBC, linie și ajustaj. După cum știți, există din anul 1972 un atelier electric pe linia de laminare și un alt atelier electric la sectorul ajustaj. La linia de laminare atelierul este organizat pe 3 schimburi, fiecare schimb are un șef de atelier de schimb. La ajustaj există un singur șef de atelier care îndeplinește și funcția de coordonare a ambelor ateliere, funcție pe care este nominalizat tovarășul inginer Grigoriuc. Tot după cum cunoașteți, în cele aproape 3 luni ale detașării unor ingineri la reglaj la Slebing, atelierul electric de la linie a fost coordonat de inginerul Paul Tarniță, care s-a descurcat excelent, deși a avut de dus la capăt sarcini grele, dintre care unele au fost verificate la fața locului de ministrul nostru, în persoană. Inginerii Grigoriuc, Popescu, Dimache și Stanciu, adică cei 4 șefi de ateliere nominalizați în organigrama din 1972, au lipsit în toată perioada fiind detașați la Slebing, nu au mai trecut decât foarte rar pe la locul lor de muncă pentru a se informa ce se întâmplă. În noaptea cutremurului, acești patru ingineri nu au venit la secție, nu s-au interesat dacă există stricăciuni după seism. Nici măcar nu au dat un singur telefon. Toată noaptea de după seism, deși secția a avut de suferit, zona ventilatoarelor de la motoarele principale ale trenului finisor fiind inundate cu apă, de îndepărtarea stricăciunilor s-a ocupat inginerul Paul Tarniță, care a venit conștiincios la serviciu, fiind în tură de noapte. Nu a primit ajutor decât din partea mea, care, la fel, am venit să mă interesez la fața locului ce consecințe au avut laminoarele după seism.

Având în vedere faptele pe care vi le-am prezentat propun următoarele măsuri de reorganizare a schemei funcționale la partea electrică din LBC:

- atelierul electric de la linia de laminare va funcționa ca un tot unitar, fiind condus de un șef de atelier unic. Îl voi propune spre promovare, pe această funcție, pe inginerul Paul Tarniță;
- atelierul electric de la ajustaj rămâne în forma sa de organizare, avându-l la conducere pe inginerul Grigoriuc Constantin.

Cele trei ateliere pe schimburi de la linia de laminare devin unul singur, două posturi de aici, de la LBC vor fi folosite pentru a întări organizatoric celelalte laminoare din uzină. Inginerii Popescu, Dimache și Stanciu își păstrează salariile tarifare pe care le au în prezent, vor

fi încadrați ca ingineri principali, însă vor pierde funcțiile de șefi de ateliere.

Vă informez că aceste propuneri le-am înaintat spre aprobare, serviciul de organizare a muncii și-a dat girul, avem un referat însoțitor favorabil, iar directorul uzinei, tovarășul inginer George Ionescu, va semna deciziile de numire pe noile posturi astăzi. De fapt le-a semnat, ele mi-au fost transmise, vi le înmânez.

Contestațiile se pot depune, conform Codului Muncii, în termen de 15 zile de azi începând. Declar închisă ședința de azi.

Tutunaru părăsi sala. Maiștrii, tehnicienii s-au ridicat alene, au făcut niște gesturi de complezență și s-au retras. Paul a rămas în banca lui, roșu la față, nevenindu-i să creadă cea ce auzise. El nu știa nimic, percepușe că între Grigoriuc și Tutunaru au existat anumite frecșuri, dar nu și-a închipuit că în lupta lor el va fi folosit ca armă ascunsă. Acum lumea din laminor va fi convinsă că a complotat cu Tutunaru, ca să-l dărâme pe Grigoriuc. El nu avea nimic cu acest coleg și nici cu ceilalți. A învățat multe lucruri din punct de vedere profesional, toți l-au ajutat să descâlcească tainele acțiunii principale de la trenul finisor astfel că, deși nu participase direct la reglaj, la nici una din secvențele acestea deosebit de importante, acum putea să ducă la bun sfârșit orice depanare, evident cu sprijinul și îndrumarea colegilor Popescu, Nelu Țugui și Ion Tudorache, chiar și a lui Grigoriuc, cu consultare pe cale telefonică.

Ion Tudorache, veteranul grupului lor, veni spre el și îi reproșă direct și brutal:

— L-ai lucrat pe Titi, dar să știi că ne-ai lucrat și pe noi. Nu avem ce să facem, ne supunem, dar să știi că ai ales partea perdantă în acest război.

— Aș da orice ca să vă pot lămuri că nu am nici o contribuție la opera lui Tutunaru. Din cauza lui a trebuit să plec de la SRE, știți foarte bine că v-am rugat pe toți să mă ajutați să-l evit, de trei ani fac asta.

— Atunci dă-ți demisia și pleacă și de aici, dacă zici că ești așa de nevinovat, explodează Grigoriuc.

— Ba, asta n-am să o fac. N-am greșit cu nimic, țara asta are niște legi clare, încercați să mă subminați, puteți să o faceți cu mine ca persoană, dar dacă va fi o avarie noaptea la trenul finisor și maiștrii din schimb nu se vor descurca, voi trimite mașina dispecerului să vă aducă de acasă. De

6 ani eu am fost prezent pe schimbul meu, de 1 Mai, de 23 August, de Crăciun și de Anul Nou și v-am acoperit, eu am fost nominalizat de voi ca să dau asistență tehnică 24 de ore din 24. Acum ajunge, e rândul meu să mi se dea asistență tehnică.

Nelu Țugui le spuse celorlalți:

— V-am spus de mult că ați întins prea mult coarda. Băiatul acesta este nevinovat, lăsați-l în pace, bate-te cu Tutunaru cât vrei, Titi, dar nu ne băga nici pe noi și nici pe Paul. Hai băiete acasă, azi nu, dar mâine trebuie să dai o bere, salariul de șef de atelier îl meriți pe deplin.

Au plecat împreună, iată pentru Paul cuvintele lui nea Nelu i-au sunat ca un balsam pe rană. A ajuns singur la Poarta Est, apoi acasă. Ionela l-a văzut stors, a simțit, ca orice mamă, că și acest pui al ei are probleme. Îl trase pe recamierul din sufragerie și îl întrebă?

— Ce s-a întâmplat? Ești obosit rău de tot. Niciodată n-ai fost atât de tulburat ca azi. Spune-mi!

Paul îi povesti cât putu mai pe scurt faptele, nu sentimentele și senzațiile lui.

— Deci ai un aliat, care le-a spus celorlalți adevărul. Stai liniștit, dreptatea este de partea ta. Ai fost avansat pe merit, poți să faci față acestei sarcini, ai dovedit-o, trebuie doar să-ți aperi dreptatea și să nu te lași intimidat.

În ziua următoare Grigoriuc își mută lucrurile personale la biroul lui din ajustaj. La ora 10 veni în biroul lui Popic și îi puse cheile lui Paul în față.

— Tov șef de atelier, voi avea permisiunea dumneavoastră ca, din când în când, să-mi vizitez colegii?

— Hai, măi Griguță, n-o fă pe deșteptul, interveni Popic. Nu crezi că tartorul ăla și-a făcut jocul? El vrea să ne dezbine, dacă tu o ții tot așa înseamnă că îi dai apă la moară. Paul e nevinovat, relațiile dintre noi nu trebuie să se schimbe, numai așa îi vom dejuca planul.

Relațiile dintre ei s-au scaldat în jurul unui pact moderat, nici rece, dar nici cald. Ori de câte ori Paul simțea că este provocat de colegi se retrăgea, pleca printre muncitori. Acolo se simțea bine, deși nimeni nu-și exprima simpatia zgomotos. Când apărea câte o problemă tehnică se angaja direct în depanare, dar totdeauna cineva,

un muncitor simplu sau unul dintre subingineri sau maiștri avea grijă să dea un telefon și să-l pună în temă pe inginerul de zonă că acolo se întâmplă ceva la care acesta ar trebui să fie implicat direct. Astfel lucrurile au evoluat spre o stare de bine, fără război și fără scene. Tutunaru nu-și mai arată fața în laminor mult timp, de drept nici nu a avut motive. Invitat insistent de colegii ingineri să se mute în biroul eliberat de Grigoriuc, Paul amâna, găsea mereu motive. Dacă ar fi făcut asta s-ar fi simțit izolat, era convins că nimeni dintre colegii ingineri nu l-ar fi vizitat doar așa, ca să stea la o șuetă. Adevărul era că în birou cu Popic se simțea foarte bine, la largul lui. Nu a observat ca acesta să dea semne de nervozitate că trebuie să stea cu cineva nedorit. Așa că trase de timp cât putu de mult. Pe la sfârșitul lunii mai puse niște băieți din schimbul de zi să zugrăvească biroul. După ce aceștia au terminat cu varul, cam trei zile le-a trebuit să facă curat un birouaș de 20 de metri pătrați, a cerut să îi vopsească tâmplăria, caloriferele, tocurile și ramele de la geamuri și uși. Acum nu mai avea nici un motiv să nu se mute. Tocmai se pregătea să-și aducă de acasă câteva bibelouri mărunte când lucrurile luă o altă întorsătură.

Era la o zi sau două după 1 iunie. La ora 13,00 Grigoriuc convocă o ședință cu tot activul tehnic, același care asistase la marginalizarea lui în luna martie. De data asta el se așeză la pupitrul de comandă:

— Vă anunț oficial că azi am fost numit șef de secție SIRE. De asemenea, tot oficial mi s-a cerut să desemnez un inginer din LBC care cunoaște sistemul unificat sovietic de automatizare pentru a se ocupa, din partea beneficiarului, la reglajul și punerea în funcțiune a laminorului de dresare din cadrul Laminorului de Benzi la Rece. În virtutea fișei postului și a drepturilor pe care le am îl transfer la LBR, cu post cu tot, începând cu data de mâine, pe inginerul Paul Tarniță. Inginerul Nelu Țugui este numit, tot cu data de mâine, șef de atelier pe linia de laminare, iar Tudor Bordeianu șef de atelier la ajustaj. Contestațiile pot fi depuse în termen de 15 zile, conform Codului Muncii.

Toți colegii l-au felicitat. La urmă Paul întinse mâna și dori să-i spună două cuvinte. Dar Grigoriuc se prefăcu că nu este atent și îi întoarse spatele. Paul insistă și, ridicând puțin vocea ca să fie sigur că noul șef de secție îl aude, spuse:

— Vă felicit și chiar vă mulțumesc pentru că m-ați mutat. Sper să ne vedem cât mai rar de acum încolo, sper să nu deveniți, pentru mine cel puțin, un al doilea Tutunaru.

— Punct ochit, bine lovit, zise Nelu Țugui. Griguță, ai încasat-o pe merit. Ești un mare panglicar, ai reușit să-l lucrezi pe Tutunaru, dar ți-ai îmbrăcat o haină grea. Noi te vom ajuta dacă și tu vei rămâne cel care ai fost până acum.

Astfel, cel mazilit, până la urmă, fu Paul. Dar mutarea din LBC îl aduse pe un drum mai circulat, aici se intersectau mult mai mulți oameni, unii căutând ceva sau pe cineva, alții doar circulând spre un punct oarecare din viitor.

Capitolul 19

LA DRESARE

A doua zi dimineața cursa de interior opri la punctul terminus, în piațeta din fața anexei Uzinei de Lamine Plate. În dreapta anexei capătul de sud al halei secției de zincare se continua spre vest cu accesul spre tandemul secției de benzi la rece. Acest tandem de 5 caje grupate era inima laminorului. Spre nord-vest era linia de decapare, o baie chimică cu acid sulfuric încălzit, în care rulourile de benzi laminate la cald erau trecute cu o anumită viteză spre a se curăța de oxizi, grăsimi și alte impurități înainte de a fi laminate la rece. Capătul de nord a liniei de laminare se termina cu o instalație de sudură cap la cap a benzilor laminate la cald, astfel că ceea ce traversa decaparea era o bandă fără sfârșit care era debitată la o anumită dimensiune după o înfășurare pe un tambur de predare spre tandem. Nu era ceva complicat, din contră, utilajele tehnologice arătau mai zvelte, mai cizelate comparativ cu blocurile masive de fontă grea din care era construită întreaga linie sovietică de laminare la cald. În mintea lui Paul cele două instalații complementare, de benzi la cald și de benzi la rece nu se loveau armonios, era ceva agresiv nu numai în punctul de asamblare ci, privite de sus, cele două entități parcă încremeniseră ca doi tigri înainte de saltul atacului final, unul la gâtul celuilalt.

Dar nu stătu să cugete prea mult la politica internaționalistă de industrializare a statului român. Acum pleca dintr-un loc în altul, mai

precis într-un loc unde niște oameni, cu nimic mai deosebiți față de cei din LBC, se dădeau cu câteva grade de civilizație mai sus. Însă trecerea spre așa zisa civilizație occidentală - întregul laminor de benzi la rece provenea de la firme vest germane de renume mondial, poate cele mai bine clasate în branșa fabricației de utilaje grele din siderurgie - Paul o făcea intrând în spațiul noii locuințe nu direct, ci printr-o cămăruță unde se afla o instalație fabricată în estul sovietic. Era curios să vadă cum a fost poziționată această dresare sovietică.

Mai întâi se prezentă la noul său șef. Era vorba de Cristel Gherghescu, inginerul senior cu care fusese coleg câteva luni la începutul carierei sale inginerești, la secția de reparații energetice. Cristel îl aștepta, fusese anunțat de Grigoriuc despre noutățile cu care acesta a debutat pe funcția de șef de secție coordonator. Faptul că l-a transferat pe Paul cu post cu tot era un răspuns pozitiv la cererea mai veche a lui Cristel de a se constitui un atelier electric distinct pe zona decapării. În noua gândire organizatorică, cei doi, adică Cristel și Grigoriuc conveniseră să-l lase un an de zile pe Paul pe funcția de șef de atelier, extinzându-i responsabilitățile pe toată zona tehnologică de sud a laminorului de benzi la rece, adică peste dresarea nemțească și toate liniile de tăiere a benzii, în fâșii longitudinale înfășurate în inele sau în pachete de table tăiate la dimensiuni. Era o zonă de care Cristel voia să scape, acționările electrice ale acestor linii erau noutăți românești, cu o fiabilitate scăzută, care creau probleme aproape tot timpul. Desemnase responsabil de zonă pe un tânăr subinginer care participase la punerea în funcțiune a acestor echipamente, dar nu reușise să pătrundă toate secretele tehnicii românești. Echipamentele noastre erau niște compilații de componente de toate proveniențele, autohtone dar și importuri de la vecinii de lagăr socialist. Deci Paul va fi stăpân peste o tarla cu „populație” tehnică germană, sovietică și românească. Un fel de Bucovină. Asemuirea geografică prinse imediat și Cristel, un om cu simțul umorului, îl decretă pe Paul „cneaz de Bucovina”. Botezul, adică mirungerea noului voievod, urma să se facă în oraș, la Distrugătorul, la prima chenzină.

Paul făcu cunoștință cu echipa lui Cristel. Babiuc Ghiță, mai marele decapatorilor, urma să îi sufle lui Paul titlul de șef de atelier peste un an, perioadă care îi dădea lui Paul permisiunea de a-și păstra nivelul

de salarizare. Apoi veteranul atelierului, nea Mitică Dandeu, electronist, reglorul acționării tandemului, un sistem ceva mai complicat decât cel sovietic, dar care avea alte puncte nevralgice, mult mai simple. Practic, de la punerea în funcțiune a laminorului până în anul acela, 1977, la tandem nu s-a înregistrat nici o defecțiune în buclele de automatizare. Singurul care cunoștea acest sistem era nea Mitică, dacă ar fi plecat din laminor atelierul electric ar fi fost în mare pericol. Alții care ar fi putut depana o defecțiune în buclele de automatizare nu erau prea departe, lucrau la LBC, Nelu Țugui și Ion Tudorache. Peste ei Paul își aduse aminte de reglorii de la Grupul 4 Electrotehnic. Din pură curiozitate îl întreabă pe Cristel cine a fost în echipa de reglouri la tandem de la constructori și află că singurul care mai muncea pe platformă era inginerul Ceposu, cel poreclit Arpagic.

— Îl cunosc, am lucrat cu el o jumătate de zi la Prăfoase, în august 1969, când m-am angajat. El era deja reglor, avea 3 zile vechime și se dădea mare față de noi, ieșenii. Dar este un băiat simpatic.

— O să-l ai coleg de muncă vreo 2 ani de acum încolo. Este la dresare, el conduce echipa de reglouri români. Iar pe partea sovietică este reglor șef unul tânăr, care a lucrat și în LBC la trenul finisor, Mișa și mai-nu-știu-cum. Te va conduce acolo subinginerul Ionică Baraboi, el va fi mâna ta dreaptă pe toată zona.

Ionică era un vlăjgan de aproape 2 metri. Pe cât era de înalt, pe atât era de tăcut. Avea doi ochi mărunți, veșnic surâzători, ceea ce îi dădea un aer plăcut. Numai cât îi întâlneai ochii te și împrieteneai cu el. Pe drum au discutat câte ceva despre instalația pe care urmau să o administreze împreună. Paul îl chestionă despre această tehnologie, a dresării tablei. Nu apucase să întrebe pe nimeni, evenimentele s-au derulat mult prea repede de ieri, de la prânz ca să aibă răgaz să se gândească la munca pe care o va face în continuare. Ceva îi spunea că totul este doar temporar, că încă nu-și găsisese locul de muncă stabil, poate definitiv.

— Este adevărat că instalația sovietică este de calitate inferioară? Noi așa am auzit de la colegii noștri din LBC, la facultate, mereu aveau ceva de dat ca exemplu negativ din instalațiile lor, zise Ionică. Pe mine mă cam sperie o asemenea perspectivă, înseamnă că vom fi chemați la muncă zi și noapte, nu?

— Nu, nu cred, astea sunt vorbe de clacă, ale unora care nu s-au străduit să învețe schemele din LBC. Uite, eu am crescut 12 băieți pe care i-am protejat și i-am favorizat să urmeze cursurile serale la subingineri, poate îi cunoști. Dar nu i-am auzit niciodată să se plângă. Mie mi-a fost greu în primii 2 ani, apoi am cam boierit-o. Anul acesta, până să ies de pe ture, în fiecare săptămână unul dintre studenți îndeplinea funcția de șef de zonă. El făcea toate treburile mele, eu asistam doar. Iar la depanări făceam astfel încât să ajung acolo la sfârșit, când totul era rezolvat. Cred că am nimerit peste niște băieți foarte buni. Cei mai buni din grupul meu sunt Adi Miron și Petrică Ivu, apoi Sandu Honciuc și Andrei Teodor, canotorul. După mine - și asta este părerea mea fermă - numai necazurile și greutățile te învață să te descurci în viață. Am auzit că pe partea de automatizare la tandem nu a fost, până acum, nici un defect. Dar dacă apare ceva, o dată, de exemplu în schimbul de noapte și tov inginer Mitică nu va fi în localitate, cine va depana defectul?

— Da, și eu m-am gândit la o asemenea întâmplare, aveți dreptate, va fi foarte greu. Însă nea Mitică ne-a dictat o regulă de efectuare a unor verificări la buclele de reglaj, regulă pe care o avem toți în carnetul nostru de proceduri de depanare. Cred că este suficient dacă respectăm aceste reguli. Aici suntem într-un laminor de producție germană, ei, adică fabricanții, au stabilit niște reguli și noi trebuie să le respectăm și să facem ceea ce este stabilit acolo.

— Hm, poate că ai dreptate, cred că este corect ceea ce spui. Gata, am ajuns. Cum intrăm și pe unde? întrebă Paul.

— Vom intra la sala de comandă, la etaj, eu am dat un telefon și i-am convocat pe toți oamenii din echipă ca să vă prezentați și să îi cunoașteți.

Paul cunoscuse echipa. Erau 13 bărbați și 2 femei. Multiplu de 5, adică 3 schimburi egale, la prima aparență. Dar nu era chiar așa.

— Acum, de când a început reglajul, cum lucrați, care-i regula? întrebă Paul.

— Asigurăm câte 2 oameni la stația de înaltă tensiune, pe 2 schimburi. Noaptea totul se deconectează și laminorul se închide. Asta este regula convenită de tov inginer Cristel cu reglarii sovietici și cu constructorul. Mai târziu dumneavoastră veți decide.

— Bine. Ionică, mai întâi aş vrea să mergem la reglorii Grupului 4. Unde au baraca?

— Nu, ei nu au baracă. Lor le-am pus la dispoziție laboratorul de module, aici pe culoar. Haideți acolo, cred că tov inginer Ceposu este acolo, azi.

Când intrară în laborator vechea cunoștință a lui Paul se ridică de la masa pe care era așternută o schemă electrică uriașă.

— Paul, îmi pare rău, aici nu avem nici o instalație cu reglaj secvențial, ai fost trimis degeaba! îl luă peste picior Arbagic, făcând aluzie la prima lor întâlnire inginerească.

— Arbagic, mă trimiți la plimbare? Asta să ne fie soarta, ori de câte ori ne întâlnim eu trebuie să plec? întrebă Paul cu o undă de regret în glas. Să știi că m-a afectat foarte tare transferarea de la Oțelărie la SRE, de multe ori am visat la acel loc de muncă, la perspectivele pe care mi le descrisese inginerul șef Nathan.

— Știi că el a plecat?

— Unde?

— În Israel, avea cererea de repatriere depusă de când era student și acum s-a intervenit pentru el direct de la o mare ambasadă, așa se zice. Păcat, era un om foarte bun pentru noi, ar fi putut face multe. Cel care este acum în locul lui ne face probleme, din orice fleac trebuie să ajungem la arbitraj, cel mai adesea la Direcție, la noi și apoi la Directorul general adjunct mecano - energetic al Combinatului. Orgolii, frate, orgolii!

Arbagic l-a luat pe după umeri și l-a dus la sovietici. L-a recunoscut pe Mișa, nu se schimbase cu nimic în cei 5 ani care au trecut din 1972, când ei, reglorii sovietici, au plecat din Galați și din România. Mișa era același, un foarte cordial camarad, foarte competent profesional, Paul avea să constate că rusul și Arbagic erau doi automatiști de talie, aproape la fel de buni amândoi.

În grupul sovietic, alcătuit din 4 ingineri, o figură distinctă o făcea un tinerel, un blond cu trăsăturile tipice ale soldatului sovietic gata să pornească un cazacioc cu acordeonul miniatural în mână, moțul de păr bălai pe frunte și mahorca cu filtrul gol și lung în colțul gurii.

— Ia, adică eu sunt Volodea, un golan! se prezentă el.

— De ce golan? Cine ți-a spus așa?

— Arpagic spus că aici toți băieții care iubesc la fete sunt golani. Eu iubesc la fete, aici și la Leningrad, deci eu golan!

De fapt Volodea era un fenomen. Fiu de academician, a moștenit o inteligență ieșită din comun. La 18 ani absolvă Academia de Motoare Electrice, iar la 20 de ani câștiga titlul de doctor în electrotehnică. Acum el era cel care se îngrijea de mașinile electrice ale dresării.

Al treilea era un tip voluminos, semăna puțin cu Fedea Borisovici, șeful grupului de electricieni de la LBC, îl chema tot Fedea, adică Fiodor Maximov. El răspundea de sistemele de ungere și de acționările hidropneumatice. Iar al patrulea era omul de cafea, nu avea alte treburi decât să execute toată treaba administrativă a grupului de specialiști, electricieni, mecanici și tehnologi. Probabil că acest al patrulea era kgb-istul lor, gândi Paul.

Reglajul a durat destul de mult pentru un obiectiv neînsemnat cum era cotatea dresarea sovietică. Din punct de vedere tehnologic acest minilaminor cu 2 caje nu era necesar secției de benzi la rece. Dar fusese cumpărat „la kilogram”, o expresie de dispreț folosită de proiectanții de sistem, de la institutele centrale bucureștene. Adică era o umplutură. Cu el sau fără el LBR trăia mai departe cu linia tehnologică nemțească de bază. Dresarea cealaltă, numărul 1, funcționa cu o singură cajă și își făcea treaba foarte bine la fel ca și tandemul, adică fără defecțiuni de la punerea în funcțiune și până acum. Când reglajul fu încheiat și laminorul declarat pus în funcțiune echipa sovietică plecă subit, iar constructorii dispărură și ei, lăsând în urmă niște barăci goale, fără geamuri, gunoaie care au stricat aspectul general vreo doi ani, până când un șef de secție mai energic dispuse evacuarea lor la halda de zgură.

În cei aproape 2 ani de reglaj Paul cunoscuse o sumedenie de mărimi. În 1978 acest obiectiv mărunț era singura investiție mai acătării de pe platforma siderurgică. Acolo a venit în vizită ministrul metalurgiei, un șef de secție de la Comitetul Central al partidului, primul secretar al județului, iar secretarul cu problemele economice de la județ a condus comandamentele de investiții în ultima lună până la tăierea oficială a panglicii.

Paul a stat de vorbă cu toți acești oameni importanți. De fapt, ei au stat de vorbă cu el. Toți l-au întrebat invariabil, nuanțat, de la om la om, „cu

ce putem fi noi de folos ca treaba să se termine mâine?” Iar el le-a răspuns, tot invariabil, fără să nuanțeze de la caz la caz: „Cu nimic, oricum pornim poimâine!” Acest poimâine a avut loc pe la sfârșitul lunii mai, 1978. Sovieticii au întins o masă mare pe terasa de deasupra stației de 6 kilovolți a dresării, acolo unde Paul a amenajat un mic umbrar, cu jgheaburi din tablă umplute cu pământ în care băieții lui navetiști au plantat viță de vie adusă de la țară. Masa lungă, pentru 12 persoane, putea hrăni și 24, cam atâtia au fost cu toții, sovietici, constructori și tehnologi. Sovieticii s-au îmbătat criță, au toastat cu paharele până la fund pentru fiecare dintre cei prezenți, apoi pentru conducerea Uniunii Sovietice, pentru Lenin, pentru Stalin, iar ultimul toast a fost în onoarea unui norișor, mic și pufos, alb, care s-a arătat pe cer la 7 seara, când ultima sticlă de votcă, goală, se făcu țândări în cutia cu nisip pentru stins incendiul aflat în colțul terasei, adus acolo special pentru acest eveniment. Autobuzele pentru sovietici și constructori, două la număr, au așteptat cuminți de la ora 15 până la spartul târgului, precis erau acolo prezenți băieții de la două prune, cum erau porecliți securiștii prin zonă.

Urmând o lecție veche învățată din amintirile tatălui său, Pompei, de pe vremea când acesta a fost recrutat și luat la oaste, în dimineața zilei cu cheful de final Paul a mâncat vreo 3 felii zdrene de slănină afumată de porc, o rămașiță scoasă din congelator și luată la pachet ca să nu se îmbete la numeroasele toasturi cu votcă la care toți românii sunt împinși în cazul acestor evenimente. A băut și el până când sovieticii au început să cânte. Aici a putut chiuli de la pahar, astfel că seara, la plecarea acasă, el și Arbagic au fost cei mai treji cheflii.

A doua zi a venit la serviciu, ca în fiecare dimineață. Dar senzația de abandon a fost extrem de puternică. Toată zona era pustie, ca în zilele de duminică. Nu s-a întâmplat nimic toată ziua. Paul a pus mâna cot la cot cu echipa lui la evacuarea resturilor chefului din ziua precedentă. Au făcut curat, au aruncat de sus, de pe terasă, părțile componente ale umbrarului, Paul le-a cerut să reamenajeze această bijuterie botanică la colțul exterior mai umbros al sălii de aparataj, unde aveau o ușă de acces. Vara puteau sta acolo, la răcoare, ori de câte ori programul de stat degeaba le permitea un repaus de respirație fără noxe. El a trasat un perimetru de 100 de metri pătrați în care avea de gând să amenajeze o

grădină de legume, așa cum exista la LBC în sectorul electricienilor de la ruloare.

În cea de a treia zi, la capătul desfășurătorului de la Dresare 2, un pod rulant a descărcat 4 rulouri de bandă tocmai scoase din cuptoarele clopot de recoacere. Însemna că vor începe munca. Au apărut tehnologii, maistrul de zonă a semnat în sala de mașini cererea de punere sub tensiune a liniei de dresare și pornirea activității... în schimbul de după masă!

Paul trase o înjurătură, cum să nu se supere când toată ziua au stat degeaba, iar acum va trebui să rămână și în schimbul de după masă. Nu-i putea lăsa pe oamenii lui singuri, așa că l-a trimis acasă pe Ionică cu instrucțiuni să se pregătească pentru schimbul de noapte dacă tehnologii vor avea chef de muncă.

Pe la ora 16 doi oameni au adus pe un electrocar două butoaie de tablă, goale. Apoi a venit maistrul tehnolog, a coborât cu ei în subsolul tehnic, au tras de sus un furtun gros și l-au racordat la o pompă manuală, într-o jumătate oră au umplut butoaiele cu ulei tehnic și duși au fost.

Paul a coborât la linie, să-l întrebe pe maistrul tehnolog ce se întâmplă.

— Nimic, doar că nu mai avem ulei pentru echilibrare la tandem. Șeful secției a dispus să împrumutăm de aici.

— Bine, dar noi trebuie să pornim dresarea, așa mi s-a comunicat, continuă Paul dialogul.

— Nu știu nimic, eu asta a trebuit să fac, asta am făcut. Întrebați dispecerul, el trebuie să știe ce program aveți azi, aici la dresare 2.

La dispeceratul de la tandem omul de serviciu nu știa nimic în plus. La insistențele lui Paul, pe la 5 după masă au sunat acasă la șeful secției și au cerut instrucțiuni pentru dresare 2.

— Ia mai lăsați-mă cu dresarea 2, eu am acolo o rezervă de ulei pe care o să-l folosesc la tandem ori de câte ori ni se mai crapă niște furtune de la echilibrările hidraulice. Nu pornesc nici o dresare, trimite oamenii acasă!

Paul sună la sala de comandă și dispuse oprirea totală, scoaterea de sub tensiune și plecarea acasă. Îl sună pe Ionică, îi povestește care este situația și anulă schimbul de noapte. Așteptă acolo, la tandem, până când băieții i-au adus cheile de la lacătele sectorului și pleacă acasă.

Toată luna iunie au stat degeaba. Zilnic se ducea în vizită la tandem, mai stătea la o șuetă cu nea Mitică, cu Cristel.

— Ce mai faci, tu, Paulică?

— Păi ce să fac, cânt cu drag „Foaie verde și-o lalea, noi muncim cu drag, vremea trece, leafa merge, nici nu stăm din joc, nici nu obosim de loc!”

Își umplu programul zilnic cu măsurători la acționările liniilor de tăiere din sectorul ajustaj. Erau toate în răspunderea lui, așa că se puse la punct cu acționările din zonă. Nu aveau evenimente, electricienii de aici cunoșteau instalațiile și făceau față la orice lucrare. Așa că, văzând că lucrurile stagnează, se duse la Grigoriuc și ceru permisiunea să plece în concediu. Avea dreptul, la vechimea lui în muncă, la 18 zile lucrătoare, plus 3 zile spor de grupa II-a de muncă grea. Și mai avea 10 zile restante din anul anterior. Le puse pe toate pe o cerere de mână, Grigoriuc semnă și la 5 iunie Paul plecă în concediu. Avea 36 de zile calendaristice, la dispoziție, după 9 ani de muncă intensă. Grigoriuc îi puse o condiție: oriunde te deplasezi în afara Galațiului îi dai telefon lui Cristel și lași adresa și numărul de telefon la care poți fi găsit, în caz de necesitate. *Am înțeles, bine, așa voi face!*

Ionela obținut și ea concediu, fără probleme. Au plecat 12 zile la mare. Mama soacră avea la Constanța o soră, pe tanti Aglaia, măritată cu părintele Costache, preot pensionar, după ce slujise toată viața printre lipoveni, în Delta Dunării. Umezeala Deltei l-a marcat pe viață, taica părintele s-a transformat într-un bețiv notoriu, toată ziua mirosea a vin sau țuică. Dar părintele mai avea în Constanța un fiu, pe Eugen, căsătorit și la casa lui. Locuia la doar două blocuri distanță de taică-su, într-un apartament confortabil în care, în afara familiei lui cu soție și doi băieți, mai putea primi într-o cameră o familie de 4 persoane, iar dacă era urgența mai mare, mai elibera și camera băieților pe care-i trimitea la buni.

Așa că Paul, Ionela și Dănuța s-au anunțat la vărul Eugen.

— Pentru câte zile ne poți primi? întrebă Ionela la telefon.

— Cu mâncarea voastră puteți sta și 2 săptămâni. Dar ar fi bine să te înțelegi cu vară-ta Anișoara, de la Tecuci, farmacistă, vrea și ea să vină la mine în vara asta. Să nu vă suprapuneți!

Căzură la înțelegere, au stat la Eugen 10 nopți. Masa de prânz au servit-o pe plajă, zilnic, acolo erau câteva restaurante bune, de gen autoservire sau „târâie tavă” cum erau poreclite în toată țara. Iar seara mâncau cu Eugen, aprovizionându-se pe la alimentarele din cartier cu cele necesare.

Dănuța împlinise 6 ani, urma să meargă la școală din toamnă. Era frumușică, zveltă, avea un corp frumos. Apa călduță de la malul mării o atrăgea ca un magnet, mereu se certa cu maică-sa care o păzea nu cumva să răcească. Într-o bună zi, cu un soare fierbinte pe cerul fără nor și cu o briză ce adia ușor, numai bine ca să nu se încingă pieile celor ce leneveau la plajă, puștoaica profită de neatenția părinților și porni, tiptil, cu pași mari și rari, spre apă. Dar Paul o surprinse când tocmai voia să se bălăcească. Porni spre ea, cu gând să o scoată din apă. Fetița țipă și alergă din calea tatălui, când la dreapta, când la stânga. Joaca lor fu surprinsă pe pelicula unui aparat de filmat de un bărbat matur, probabil pensionar, care mai trăsesese pe furiș, câteva cadre cu fetița pe nisip, pe lângă apă. Părul castaniu, lung peste umeri îi flutura ușor în vânt. Semăna cu un pui de amazoană jucăușă. Apoi se lăsă prinsă, Paul o luă în brațe și pe când o ducea la umbrelă, lângă șezlongul închiriat, cineastul străin se apropie de ei și cu o românească chinuită îi explică lui Paul ce făcuse cu aparatul de filmat. Cerea permisiunea să folosească înregistrarea, fetița era foarte fotogenică, putea face un filmuleț de reclamă turistică favorabilă României. Paul se învoi, dar ceru fotografii, să-i fie trimise acasă, la Galați. Neamțul se bucura ca un copil. Au făcut cunoștință, Hans povesti că și el a locuit doi ani la Galați, a lucrat la montajul laminorului de benzi la rece. Mecanic. Atunci a învățat câteva cuvinte în limba română. Când Paul i-a spus că el muncea la LBR la întreținerea electrică, Hans le propuse să iasă seara, la un restaurant, la cină. Paul fu de acord, dar să plătească nemțește. Desigur, Hans știa ce înseamnă asta, însă îl fentă, la masă, pe Paul. Da, nemțește, asta înseamnă că neamțul plătește. Au mâncat, au dansat, Hans a dansat cu Dana care, ca o mare alintătură ce era, îndată ce s-a văzut în centrul atenției, și-a dat drumul la pretenții. Mai întâi făcu un solo de vals pe care Hans l-a filmat ca un profesionist, venind aproape, aplecându-se la nivelul copilei, apoi luând cadre de sus. apoi dansând cu ea și filmându-se cu o singură mână. A fost o seară plăcută, cei doi, cineastul și vedeta

au primit aplauze de câteva ori, ceea ce i-a bucurat nespus. Soția lui Hans, Frida, repeta într-una „Sehr gut, sehr gut, Romania!”

De la Constanța au revenit la Galați. Au stat acasă 3 zile, Ionela a spălat, a călcat și a făcut din nou bagaje, iar pe 22 iunie au ajuns acasă la Toplița. Paul și-a serbat ziua onomastică cu surorile, în curtea casei, la umbra șopronului construit de tata Pompei împreună cu șogorul (*cumnatul* – *n.a.*) Istvan. În cele 2 săptămâni cât au stat acasă Paul și-a dus familia la cules de zmeură, sus pe muntele Bătrâna. Au urcat acolo cu Sandu Braic, prietenul din copilărie, cu soția acestuia, Luci, fostă colegă de clasă cu Dorina, cumnata de la Cluj și cu Florin, puiul cel jucăuș al lui Sandu. Care era îndrăgostit - așa cum putea fi îndrăgostit un băiețel de 9 ani de o domnișoară de 6 ani care urma să meargă, la toamnă, la școală - și se tot învârtea în jurul Danei, oferindu-i când o floare de munte, când câteva boabe mari de *smeură* coapte sau luând-o de mână ca să alerge înainte, împreună. Lucru care nu le-a fost permis de părinți, de frica șerpilor care se găseau, destui, prin zonă.

La un kilometru de casa părinților, pe pâraul Măghieruș, la deal, au trecut pe lângă platforma de sortare a buștenilor de brad, la gura de vărsare a canalului de transport cu apă a acestora. Pentru a economisi carburantul scump, în lipsa camioanelor grele, IFET-ul, adică Întreprinderea Forestieră de Exploatare și Transport, a construit o cale de apă lungă de 6 - 7 kilometri, compusă dintr-o salbă de 5 bazine de acumulare a apei, conectate între ele cu jgheaburi masive din lemn. Buștenii tăiați de pe versanții muntelui Bătrâna erau aduși cu tractoare pe șenile până la bazinul numărul 5. Acolo erau răsturnați în apă și spălați de muncitori prin rostogolire cu țapinele. Când se aduna un nou lot de marfă țapinarii dădeau drumul la canal împingând buștenii spre poarta pe care o linie groasă, trasată cu vopsea roșie, spunea clar: STOP, până aici poți goli apa din bazin. De regulă, bușteanul din frunte avea totdeauna o creangă netăiată pe trunchi, ca un steag care se vedea de la depărtare, avertizând lumea care folosea jgheabul drept drum de mers comod, să se ferească de năvala periculoasă a apei și lemnului. După un drum de o oră și jumătate prin jgheab, grupul ajunsese la poala unei stânci înalte, un perete perfect vertical la baza căruia, dintr-un scoc cioplit din lemn, se scurgea un șuvoi de apă rece,

curată. După legea nescrisă a muntelui, oamenii ciopliseră aici o masă din trunchiuri, cu două bănci de o parte și alta, cu picioarele bine înfipite în pământ. Acolo era locul de popas pentru o gustare în tihnă, cu apă rece de izvor, foarte bună la gust. Regula muntelui era strict păstrată și aici: nimeni nu lăsa în urmă nici un gunoi, totul era adunat și dus acasă.

Cum văzu izvorul, Florin se repezi să bea apă, însetat de drum lung și căldură. Dar Sandu își prinse puiul din urmă și îl ridică cu un braț, liniștindu-l:

— Nu ai voie să bei apă rece, că faci aprindere de plămâni. Mai întâi ne spălăm pe mâini, ținem mâinile în apa rece ca să ne răcorim sângele, apoi ne spălăm pe față și scoatem apă în cană, iar cana o lăsăm la soare ca să se încălzească puțin. Bem apă numai când mâncăm. Ai înțeles?

Florin, ascultător, după ce Sandu îl coborî cu picioarele pe pământ, își aruncă clopul de paie din cap și execută răcorirea, așa cum fusese instruit de taică-su. Clopul a aterizat la baza stâncii, cu gura în sus. Toată lumea s-a răcorit după procedura explicată de Sandu. Ionela, atingând apa rece din izvor, se scutură a frig și zise:

— Uuuuuiiii! Ce rece-i!

Au despachetat ceva din hrana adusă: pâine, brânză, slănină afumată, un borcan cu untură și carne prăjită, de porc, câteva roșii, castraveți și ceapă roșie, legume proaspete, culese de pe mălăiștea din spatele casei de Luci, soția lui Sandu. Au mâncat ca lupii, aerul curat și drumul lung le-a creat mare poftă de mâncare. Tocmai se apropiau de încheierea mesei când liniștea fu tulburată de un șir de trosnituri: trosc! trooosc! trooooosc! Zgomotul venea dinspre izvor, de la poala stâncii. Au văzut o scenă de poveste: de sus, de pe platoul din vârful peretelui de piatră, un urs se ușura, mormăind fericit de farsa pe care le-o făcea, parcă sfidându-i pe oamenii care au pătruns pe teritoriul lui. Excrementele au aterizat drept în clopul lui Florin, făcând zgomotul care le-a atras atenția. Cum ursul era departe, iar fapta lui era de pomină, toți au izbucnit în râs, mai puțin Florin, care a izbucnit în plâns:

— Mi-a stricat clopul!

Povestea asta s-a întins în tot orașul și de atunci acel loc de popas a rămas cunoscut ca „locul cu clopul”.

După o jumătate de ceas de mers au ajuns la bazinul numărul 5. Aici au întrebat de locuri de înoptat. Muncitorii construiseră, încă de la începutul exploatării, câteva cabane, mai multe decât le erau necesare lor. Versantul muntelui de pe marginea căruia se exploata o pădure tânără, de 30 - 35 de ani, era un imens zmeuriș, câteva sute de hectare care crescuseră după ce, ani la rând, ploile și zăpezile au spălat cenușa unui incendiu de proporții care a ars muntele câteva săptămâni prin anii '30. La acest zmeuriș veniseră ei, știind că este încă prea devreme, nu toată smeura era coaptă, dar nu puteau zăbovi prea mult, ca de altfel majoritatea toplișenilor care culegeau zmeura pentru rezervele de iarnă, de dulceață și sirop parfumat, dar și de scorușe uscate pentru ceaiul cel mai bun contra răcelii. Locuri de înoptat mai erau, cei patru adulți și doi copii au încăput comod pe două priciuri largi din brad acoperite cu blănuri de oaie peste care, după folosință, toți trecătorii culegeau frunze de mesteacăn și le lăsau pe lâna în cea mai mare parte tocită de atâta folosință. Sandu și Paul au scuturat bine saltelele acestea de firimiturile de frunze uscate și s-au îngrijit de o rezervă bună de frunze pe care să le lase așternut peste blănille de oi, la plecare. Dimineața devreme voiau să înceapă culesul ca să nu-i prindă soarele dogoritor pe munte. Rețeta cu frunzele de mesteacăn făcea parte tot din regula muntelui: blănurile de oaie erau lăsate acolo ca saltele sau învelitori la frig, iar frunza de mesteacăn alunga orice insectă: purici, păduchi, furnici și altele.

Ionela a rămas mirată de acest obicei frumos și dormi fără grijă. Ea era o mare *igienistă*, mereu se temea de infecții și de microbi, spălându-se îndelung și des.

A doua zi Sandu a dat deșteptarea puțin după răsăritul soarelui. S-au spălat pe față la malul bazinului nr. 5, au mâncat câte un sandviș apoi au luat-o spre zmeuriș. Sandu le-a legat copiilor câte o căniță de tablă la brâu, pentru cules zmeura și i-a atenționat să nu se depărteze, că sunt șerpi veninoși în iarbă. La ora 6 dimineața erau în zmeuriș și au început culesul. Copiii au primit dezlegare să mănânce câtă zmeură le era pofta. Cele două familii au umplut câte o găleată de 10 litri cu zmeură coaptă până la ora 10. S-au odihnit puțin și apoi au luat-o din loc spre casă. La ora prânzului au ajuns la punctul de vărsare a Pârâului Sec în Măghieruș. Copiii cerură o oprire, voiau să se bălăcească în apa care, în punctul de

confluență, era ceva mai adâncă, adică trecea de glezne un pic! Sandu îi lăsa să se descalțe după ce a testat temperatura apei. L-a chemat și pe Paul, ia vezi și tu, e bună pentru fică-ta? Dar Paul s-a eschivat, era competența Ionelei să îi permită fetei să intre în apă sau nu. Până la urmă copiii s-au hărjonit vreo 10 minute după care Sandu le-a propus tuturor să urce cale de un sfert de ceas la stupăria lui Șilimon. Paul reacționează pozitiv imediat, dar întreabă:

— Mai trăiește vreunul din băieții bătrânului Șilimon?

— Nu, a murit și schiopul acum trei ani, era bătrân tare și boala piciorului schiop s-a complicat, au trebuit să i-l amputeze. Acum Dragomir stă mai mult la stupărie, dar și el este bolnav, are depresie, din când în când soră-sa îl internează la sanatoriul de la Tulgheș, la coada lacului de la Bicz.

— Depresia asta nu cumva i se trage de la sperietura de urs, de pe vremea când era mic, de 12 ani? întreabă Paul.

— Dar tu de unde știi de urs și de pățania lui?

— Păi, măi Sandule, eu eram prieten cu Dragomir, ne întreceam în recorduri, la geografie, la istorie, la științele naturale. De multe ori mă opream la tutungerie, Dragomir stătea la vânzare când mamă-sa Domnica treblăuia prin curte. Și ne puneam întrebări, unul altuia, de tip „știi că...?” Într-o vară urca sâmbătă dimineață la stupărie, eu stăteam pe târnațul casei și citeam ceva. El s-a oprit la poartă și a întrebat-o pe mama dacă mă lasă cu el la stupărie, să stăm acolo peste noapte. Unchiul lui, schiopul, (parcă Alexandru îl chema, nu?) cobora la două săptămâni să facă baie, să-și ia schimburi curate și provizii de mâncare. Atunci unul din nepoți trebuia să stea de pază la stupărie. Iar noi doi, ca prieteni buni, ne-am bucurat de un timp de discuții pe gustul nostru, negrăbit de nimeni. Ne-am întâlnit pe drum cu unchiu-său Alexandru, el i-a dat lui nepotu-său niște instrucțiuni:

— Dragomire, ți-am lăsat un știubei cu rame să le storci. Să nu mâncați miere prea multă că o să vă curgă pe buric. După 3 linguri de miere trebuie să mâncați câte o felie de lămâie, vezi că ți-am lăsat 2 lămâi. Nu stați prea mult pe afară, după ce se lasă soarele peste deal, încuiați-vă în bordei, că umblă o ursoaică la miere. Deschideți ușa, unul să stea gata să pună zăvorul, iar celălalt să bată în oale, ca să-l alunge. Dar să nu ieșiți

din cabană. Vezi că lângă gard, înspre pădure, am pus o covată cu niște resturi de faguri și am umplut-o pe jumătate cu apă cu miere și spirt. Dacă vedeți că ursul bea din covată unul dintre voi să alerge în oraș, să anunțe la Ocolul Silvic. Pădurarii spun că dacă ursul se îmbată poate fi prins ușor și legat, de dus la Tg. Mureș pentru izolare la grădina zoologică. Gata, să fiți cuminți, să nu intrați în năcazuri!

Urcau spre stupărie, iar Paul depăna povestirea. Copiii mergeau și ei cuminți, povestea le plăcea.

— Și ce crezi, măi frate, că am avut măsură la miere? Nici vorbă, eu am mai luat pe ascuns câte o lingură - două de miere așa că pe la 6 seara mi s-a făcut rău. Mi-a venit o greață de nu mai puteam, așa că am ieșit din bordei și am vomitat, la colțul casei. Eu eram rezemat de bârne, aplecat pe jumătate și o namilă de urs a trecut pe lângă mine, drept spre covata cu alcool. A spart un stup, i-a dat capacul la o parte și a scos, exact ca omul, o ramă cu miere și a lins-o. Mârâia de plăcere. Eu nu i-am dat atenție, în prima clipă. Apoi greața mi-a trecut, am fugit în colibă și i-am arătat lui Dragomir ursul ridicat pe două labe cum se înfrupta din miere. Acuma, paguba îi făcută, a zis Dragomir, să-l lăsăm să mănânce. Fii gata să-l speriem! El a luat o oală de tablă într-o mână și un polonic în mâna cealaltă, eu am deschis ușa pe jumătate și am început să zbierăm. Ursul s-a lăsat pe patru labe, apoi a pornit spre coliba noastră. Ne-am încuiat înăuntru și ne uitam cum venea namila spre noi. A venit câțiva metri, apoi s-a oprit și s-a întors spre stupul spart. A mai cules o ramă, a mâncat ceva miere, apoi a luat stupul sub braț și a plecat spre pădure. În cale, a dat peste covata cu capcana de apă cu miere și spirt. S-a oprit deasupra vasului, a adulmecat apa, apoi a lipăit de două ori. Ceva nu i-a convenit, s-a ridicat iar pe două labe, a dat din cap spre stânga și spre dreapta, apoi a băut cu nesaț, îndelung. După ce s-a adăpat pe saturete și-a înhățat prada din nou și dus a fost. Noi am stat cuminți înăuntru, vreo jumătate de oră. Apoi Dragomir a plecat în oraș să anunțe că ursul s-a îmbătat. Dar n-a ajuns. Pe la 8 seara am ieșit la drum să văd dacă vine cineva din oraș. Badea Alexandru avea un lămpaș cu gaz, l-am aprins și m-am apropiat de pădure, cu fereală. Și l-am văzut pe Dragomir căzut la pământ, cam la 10 - 12 metri dincolo de primii copaci din marginea luminișului. M-am repezit la el, l-am strigat, l-am zgâlțâit, a deschis ochii într-un târziu, se

uita la mine ca la un străin. Și-a recăpătat conștiința cu greu, l-am ridicat și l-am sprijinit pe sub brațul drept, ne-am întors în cabană. Am dormit iepurește, l-am vegheat toată noaptea. Mereu transpira, fruntea și ceafa îi erau leoarcă de apă. A gemut, s-a răsucit, s-a zvârcolit, iar spre dimineață a căzut într-un somn adânc.

— Și ce s-a mai întâmplat pe urmă? Ursul? întrebă Ionela, curioasă de deznodământ.

— De atunci, în fiecare dimineață ursul lasă la ușa colibei un coșuleț cu zmeură, se auzi din spatele lor. Era Dragomir care prinsese din zbor povestea pe care doar el și Paul o știau cel mai bine. Se îmbrățișară, bucuroși de revedere.

— Lacomule, mai vrei miere? Nu ți-a trecut pofta?

— Nu, măi, vânătorule de urși, nu mi-o trecut. Și am adus și ajutoare, uite, soția mea și fiica mea. Pe marele doctor de urși, Sandu, vărul tău, îl știi, nu? Și pe Luci, nevasta lui?

— Păi, haideți la stupărie, să vă omenesc cu ceva miere de faguri, de munte.

Au stat la povești, Dragomir a continuat povestea, a spus că nu a reușit să scape de spaima ursului, are coșmaruri și acum.

— La spital, la Târgu Mureș, un psihiatru sau psiholog, ce o fi fost el, a reușit să mă facă să revăd scena cu ursul, sub hipnoză. Doar ce am intrat în umbra copacilor de la marginea luminișului și ursul mi-a răsărit în cale. S-a proțăpit înaintea mea, pe picioarele din spate, era cu un cap mai înalt ca mine, clătina din cap și mormăia, din gură îi curgeau balele cu miere, iar ochii, ochii aceia nu îi voi uita niciodată. Erau mici și triști, parcă spunea „de ce m-ați îmbătat, măi oameni?” Îmi aduc aminte că am urmărit o picătură de transpirație care mi-a curs pe nas la vale și nu se desprindea, să cadă. Apoi am leșinat. Cred că dacă nu leșinam m-ar fi făcut zob namila aceea. Încă și acum mai am coșmaruri, mai rar, e adevărat, dar nu mă mai trezesc speriat, doar că mereu aștept să cadă picătura aceea de sudoare, de pe nas. Dar nu apuc să văd, mă trezesc mereu cu visul neterminat.

Dragomir a pus de o mămligă, pe urmă, au mâncat cu brânză și cu lapte de vacă. Pe la 4 după masă au plecat spre casă. Ionela, mare amatoare de poveștile celor de la munte, pe care Paul i le povestea, uneori,

i-a întrebat pe băieți care e povestea șchiopului, unchiul Alexandru al lui Dragomir. Sandu le-a depănat un crâmpiei de istorie, nu tocmai veche, însă destul de dureroasă, dat fiind că bătrânul Șilimon i-a fost tatălui său, Aurel, unchi bun, după mamă.

— *Unceșul* Alexandru, începu el, povestea folosind dialectul ardelenesc, foarte potrivit la istorisiri, a fost unul din cei trei fii ai bătrânului Șilimon Braic. Ai văzut, noi, pe aici, în Toplița, suntem multe familii cu numele Braic, cred că suntem rude unii cu alții, dar foarte rar mai știe cineva care sunt aceste relații de rudenie. Mie mi s-au părut tare complicate, nici nu mai țin la ele, pentru mine este de ajuns să-i numesc pe toți „văr sau verișoară”. Deci, bătrânul Șilimon, pe numele lui adevărat Filimon, dar *Șilimon* se zice pe la noi, cu accent, a fost un om înstărit, un gospodar vrednic. Avea câteva sute de iugăre de pădure, fânează, boi din ăia mari, de tracțiune, vaci, oi și 200 de stupi. Unceșul Alexandru a fost fiul mijlociu, un fiu care i-a făcut cinste tatălui său, fiind aplecat spre învățătură. Cum era om chivernisit, iar băiatul era doritor de studiu, bătrânul Șilimon l-a dat la școală. Era student la Cluj, la Drept. În anii aceia negri, 1956 - 1957, când a fost revoluție în Ungaria, la Cluj studenții unguri au început și ei să se miște. Dar nu precum cei din Budapesta, ei cereau, revendicau Ardealul. La un moment dat căminele studențești au fost împânzite cu fițuici, apoi s-au scris texte pe pereți, unele decente, dar câteva au fost urâte, murdare, cu termeni jignitori la adresa românilor. În cămine au avut loc bătăi, câțiva s-au ales cu capete sparte. Apoi studenții români au ieșit în stradă, mai precis în centru, la statuia lui Matei Corvinul. Acolo a fost încăierare mare. Miliția a făcut cerc în jurul bătăușilor, i-a lăsat să se cotonogescă bine, apoi au trecut la arestări. Sigur, majoritatea celor arestați au fost bătuții, unguri și români la un loc. Unceșul Alexandru s-a ales cu piciorul rupt. L-au ținut la arest câteva zile, fără îngrijire medicală. L-au exmatriculat din facultate și când i-au dat drumul din arest n-a mai fost cine să-l ducă la cămin. S-a târât în stradă, l-au cules oamenii și au chemat salvarea. La spital au constatat că oasele rupte erau în stare gravă. A fost tratat, până la urmă i-au pus o tijă de metal și s-a ales cu piciorul drept țeapăn, nu putea fi îndoit din genunchi. S-au dus frații lui la Cluj și l-au adus acasă. Aici a intrat în evidența Miliției, trebuia să se prezinte periodic acolo. Apoi l-au lăsat în pace. Bătrânul Șilimon i-a făcut

căsuța din munte, stă acolo din primăvară până toamna târziu, are grijă de stupi, de fânul pe care-l aduc acolo, în stoguri la stupărie de peste tot, de pe locurile de fânează. Uneșul Alexandru s-a obișnuit cu infirmitatea, a început să colinde muntele, și-a comandat niște cărți de botanică, a învățat flora montană, mergea pe potecă și arăta florile cu bastonul, îi spunea numele fiecărei buruiene, denumirea latinească, la ce este folosită planta aceea. A dus o viață liniștită, a murit câțiva ani în urmă, bolnav de reumă sau mai știu eu de ce? Acum, ce a mai rămas din avere, adică stupii, că restul s-a prăpădit, albinele au rămas moștenire celor trei frați, dar tot cel bolnav se îngrijește de stupină.

Până au ajuns acasă zmeura s-a făcut terci, în găleți, așa că au pus-o la soare două zile și apoi au stors-o bine, făcând un sirop parfumat cum nu au mai gustat, Ionela și Dănuța, niciodată până atunci, în viața lor.

Șederea acasă, în concediul acesta prelungit, a fost ca o mană cerească pentru Paul. În fiecare zi s-a întâlnit cu cineva, cu foști colegi de liceu, cu profesori, cu prieteni. Într-o seară i-au făcut o vizită doamnei Laura, diriginta lui, cea care i-a schimbat drumul în viață, la absolvirea liceului, când niște binevoitori de la regiune - încă era vremea vechii împărțiri teritoriale, în regiuni, raioane, etc. - i-au retras dreptul de a participa la finala pe țară a Olimpiadei de Limba și Literatura Română.

— Deci, inginerilor, cum vă descurcați într-un oraș mare? Nu aveți de gând să vă retrageți acasă, aici la Toplița? Întrebă doamna Laura, mai mult ca să pornească un dialog.

— Nu, doamnă, preluă Ionela inițiativa, Galațiul ne oferă multe lucruri bune, inclusiv locuință și salarii bunișoare. E adevărat, ar trebui să câștigăm mai mult după cât muncim, dar, ce să facem, pentru propășirea patriei mai facem și muncă voluntară. Și apoi, soțul și-a pierdut părinții, ai mei mai trăiesc și sunt bătrâni, va veni momentul când cineva o să trebuiască să aibă grija lor. Fratele meu a zis că anul acesta se însoară, noi o să-i fim nași, s-a hotărât, face nunta în noiembrie. Dar se mută cu serviciul în Iași. El este dedicat muncii de șantier, acolo se simte bine, cu traista-n băț, cum zice tata. El nu se va retrage la Bârlad, să îi ia pe bătrâni sub ocrotire, tot fata va avea grijă de moși, la neputință.

— Da, așa-i, deci ești bârlădeancă?! Frumos orașel, foarte cultural. O mai exista Academia Bârlădeană?

— Nu știu, nu am auzit că ar exista așa ceva la noi, zise Ionela puțin rușinată, ea nu s-a dat prea mult în vânt, pe vremea liceului, după literatură și limbi străine. Moștenea aplecarea spre matematică și fizică a familiei, atât tatăl, Cristea, cât și mama, Jenica, au fost buni la matematică.

— Da, Bârladul era cunoscut între cele două războaie mondiale ca fiind cel mai important centru cultural din sudul Moldovei. Mulți oameni de cultură a dat Bârladul țării noastre. Iată, pictorul Tonitza, Alexandru Vlahuță, profesorul Chiricuță, fondatorul institutului oncologic de la Cluj, Nichifor Crainic, Pamfil Seicaru, Atanasie Mândru, George Tașcă, Ion Buzdugan. Boierii mici și cei mijlocii din zonă, de la nord și de la sud de Bârlad, aveau reședințe frumoase în oraș, începând din toamnă și până după sărbătorile Paștilor ortodoxe locuiau aici, la oraș, apoi se întorceau la țară, pentru muncile agricole. Bârladul avea sală de teatru, multe trupe renumite din București și Iași dădeau spectacole la Bârlad. Ce vremuri frumoase a trăit orașul vostru!

— Noi am locuit în Podeni, locul unde se desfășoară acțiunea piesei *Tache, Ianke și Cadâr* de Victor Ion Popa, care și el era bârlădean. Primele 7 clase le-am făcut la școala Codreanu, apoi aproape toți elevii mari am fost adunați la liceul Eminescu, grupul școlar pe care Gheorghiu Dej l-a construit să fie liceu militar. Noi am fost mulți, 8 clase paralele, cu 30 până la 35 de elevi în clasă, spuse în completare Ionela, nu fără îndreptățită mândrie.

— Bine, copii, bravo vouă! Paul, tu te-ai lăsat complet de literatură? Unde a dispărut ambiția ta de a deveni scriitor? zise cu o undă de reproș doamna Laura.

— S-a stins totul, doamnă, în ziua când mi-ați spus că cei de la Tg. Mureș au avut dreptate, că eu nu am nici un talent literar, să-mi văd de treabă, calea mea trebuie să fie cea inginerească, nu a unui amărât de profesor la țară.

— Hei, mă judeci? Nu știi ce lovitură am suferit eu când mi s-a comunicat că ai fost înlocuit din echipa regiunii la finala olimpică? Pentru mine asta nu a fost o pierdere uriașă? Nu ți-ai imaginat nici o dată ce am simțit eu, ca profesoară și ca mamă adoptivă, că te-am considerat mereu ca un copil al meu, am vrut să te înfiez, nu știi?

— Că ați vrut să mă înfiați, asta o știu. Mai știu că atunci că ne apropiam de vacanța de vară după clasa a zecea, era în 1963, mama mi-a zis foarte serios, băiete, dacă vrei, noi suntem de acord să te dăm doamnei Laura Varodi, diriginta ta, de suflet. Noi nu știm dacă te vom putea ajuta să faci o facultate, dar ea are posibilități. Tu decizi, faci cum vrei. Îmi aduc aminte cât de tare m-am supărat atunci, pe părinții mei, am strigat la amândoi și la Emilia, sora mea, ea a fost cea care a complotat în favoarea dumneavoastră. „Cum puteți să spuneți așa ceva? Eu sunt un copil chiar așa de rău încât trebuie să mă dați de acasă? De ce vă puneți problema banilor pentru facultate? Eu pot face facultatea la seral, mă mut la Iași, găsesc un serviciu și mă înscriu la Politehnică la seral. Nu trebuie să vă faceți griji, acum sunt alte condiții, școala nu costă bani, doar voință și dragoste de învățătură să fie, că restul vin de la sine!” După asta Emilia a decis, a vorbit cu frații și i-au lămurit pe părinți să fie de acord că pot să mă susțină împreună, la școală, încă 5 ani.

— Da, mie mi-a spus Emilia că explicația refuzului tău ar fi fost așa: „Mamă, acum dacă vreau să merg cu băieții undeva, în pădure, la ștrand sau să-mi fac de cap, vă spun doar atât, că am o ședință de UTM la școală și am plecat, nu mă controlați. Dar la doamna Laura pot eu să fac așa ceva? Îmi pierd libertatea, va trebui să tocesc cartea toată ziua. Nu, nu-mi place, apoi eu am 17 ani, nu mai pot fi reeducat, am crescut aici, cu educația voastră, asta sunt eu, gata! Să nu mai pomeniți de înfiere niciodată!”

Capitolul 20

AȘTEPTARE

Revenit la Galați pe la jumătatea lui iulie, Paul își relua munca în Combinat. Nu se întrevedea nimic la orizont în privința laminorului de dresare rusec. Neavând activitate, Paul nu știa ce să facă. Nemunca îl neliniștea, cu ce drept lua salariu, el și echipa lui? Îl aborda pe Cristel:

— Omule, trebuie să stăm foarte serios de vorbă. Eu nu mai suport să stau degeaba. Te rog să preiei echipa, du-i pe băieți înapoi la maiștrii de la care i-ai luat. Vom încuia totul și vom pune lacăte, să nu se fure ceva.

— Nu, Paule, nu putem face asta. Laminorul figurează ca obiectiv în funcțiune. Ion Steon, șeful secției, nu i-a repartizat plan, așa că stai liniștit. Dar ai putea face altceva. Cere o desenatoare tehnică de la ICPPAM, institutul de proiectări, să transpui schemele electrice rusești după tipicul și standardul nostru, românesc. Ce zici, poți?

— Hm, nu știu ce să zic, este o diferență ca de la cer la pământ între cele două sisteme, concepțiile sunt diferite. Dar mi-ai dat o temă inginerească, lasă-mă să o gândesc, câteva zile.

Reveni la dresare cu o dispoziție mai bună. Găsise ceva de făcut, poate că va reuși să realizeze ceva. Stătu în fața planșelor uriașe ale schemelor rusești ore în șir. Mai întâi tăie niște fâșii de hârtie late de două degete și le prinse cu bandă scotch, formând chenare care reprezentau bucle individuale de reglaj. Reuși, în două săptămâni să împartă planșa

rusească în 10 asemenea bucle, unele se suprapuneau, altele își trimiteau de departe, peste alte bucle, semnale de conjunctură. Când termină de făcut delimitările, îl căută pe Arbagic cu telefonul și reuși să-l rupă, o zi, de la furnalul 5, care era în construcție la vremea aceea. I-a arătat opera sa. Arbagic gustă ideea, dar nu-l încurajă.

— Paule, este o provocare, ar fi interesant de făcut filozofie pe tema asta. Dar nu-i cazul. Eu văd aici câteva greșeli, ți le-aș spune, dar nu am timp. Tu o să vrei să mă contrazici, eu nu am timp, trebuie să-mi văd de treaba pe care o am de făcut la furnalul 5. Și apoi, mai tare te vei încurca, gândind pe două tipuri de sisteme care nu au absolut nimic în comun. Las-o baltă!

Dar el nu se lăsă păcălit. Mai revăzu delimitările pe care le-a făcut, redesenă cea mai complicată buclă, aducând toate semnalele de conjunctură în punctele de impact. Își dădu seama repede unde erau greșelile. Făcu corecțiile de rigoare. Apoi redesenă schema buclei după standardul de proiectare românesc. Luă desenele sub braț și ceru o întrevedere cu șeful atelierului electric de la ICPPAM, Ștefan Gheorghiu. Îl cunoscuse pe nea Fane la reglaj, la punerea în funcțiune a LBC-ului. Pe drum își dădu seama că demersul său era o prostie. Luase sub braț întreaga schemă rusească, cu toate delimitările pe care le făcuse el. Dacă le arăta oamenilor această lucrare exista posibilitatea ca acei proiectanți să și-o însușească, să-i fure munca. Puteau să o înregistreze ca inovație, puteau obține premii frumoșele. Își dădu seama că era tare naiv. Se întoarse la dresare, dezlipi hârtiuțele, lăsă doar cele ale buclei pe care o redesenase românește. Reveni la ICPPAM a doua zi, cu scuzele de rigoare.

Discuția cu nea Fane și echipa lui - erau acolo mai multe minți luminate, printre care cel mai cârcotaș era Aurică Cernat, un omuleț extrem de simpatic dar și foarte riguros, din punct de vedere al profesiei. După câteva ore de discuții Paul fu gata să se lase păgubaș. Însă Aurică Cernat a fost cel care a întors macazul.

— Domnule inginer de la Politehnica din Iași, ești un tip tare de tot. Eu zic, măi băieți, să-i rescriem diploma de inginer, să-l facem bucureștean, că merită. Ai reușit, m-ai convins, ceea ce ai făcut este perfect, corect și funcțional. Dar noi tot ți-o furăm. Că altă soluție nu ai. Trebuie să faceți o comandă către noi ca să vă reproiectăm instalația și noi o să facem cum

ne vei arăta tu că trebuie să facem. Noi vom lua o primă babană, iar tu un ciuciu la fel de baban, zise nea Aurică, băgând degetul mare între degetul arătător și cel mijlociu. Țasta-i ciuciul pe care o să-l primești.

— Dacă-i așa, zise Paul, o să primiți tot un ciuciu drept comandă, gata, mi-a făcut foarte bine la orgoliu adopția domniilor voastre în clasa politehnică bucureșteană. Mersi, sunt onorat! De acu, vă aștept pe terenul meu de luptă.

Și se întoarse la LBR. A doua zi îi povesti lui Cristel toată istoria cu nea Fane și nea Aurică dar, la urmă, îi făcu o propunere tentantă lui Cristel.

— Dacă e să împart munca mea cu alții, mai bine o fac cu tine pe din două, decât să o dau pe gratis lor. Eu zic să ieșim împreună la directorul uzinei și la directorul general adjunct mecano - energetic, să le cerem să aprobe această cercetare, să aloce fonduri către atelierul nostru electric. Ce zici?

— Lasă-mă să rumeg propunerea ta, câteva zile. E o idee. Știi că organizarea muncii a impus ca fiecare inginer din Combinat să lucreze, anual, o inovație, o invenție, ca temă de calificativ și cale de promovare profesională. Am putea înscrie această lucrare a ta în planul acesta special și să-i facem o evaluare financiară. Crezi că ai putea face un calcul economic?

— Habar n-am, dar mă voi gândi! Tot așa, câteva zile!

A reușit să conceapă un memoriu justificativ urmat de un calcul estimativ în care introduse cheltuieli de școlarizare cu personalul ingineresc și mediu tehnic pentru însușirea sistemului sovietic de automatizare. Cursul ar avea o durată de 6 luni, cu scoatere din producție, angajare de profesor universitar specializat în acționări și automatizări. Calculă salariile acestora, amplifică totul cu un coeficient de risc de 3,14 și îi ieși o sumă frumoșică, echivalentul prețului a 5 mașini Dacia 1300, cele mai noi modele. Anexă un adendum, locul de aplicare a inovației: LBR - Dresare 2 și LBC.

Cristel semnă o scrisoare de înaintare către Direcția Generală Mecano - Energetică, se trecu autor, iar Paul coautor.

— Numai așa vom reuși, mă duc eu cu hârtia, îi voi propune directorului general adjunct să accepte să fie el autor, iar noi doi coautori.

Documentul lui Cristel primi răspuns după o lună, prin septembrie. Planul fu aprobat cu rectificare financiară, suma crescă de 3 ori! Termenul de execuție era eșalonat, trimestrul IV 1978 și întregul an 1979.

Paul munci în draci două luni, iar în decembrie reuși să predea documentația buclei principale de reglaj de la Dresare 2, cu toate explicațiile detaliate. Puse la urmă o listă de semnături, iar în față o listă de aprobări. Directorul general adjunct îi aplică o corecție: rămase cu semnătura sa la capitolul „Autori” iar în față, la Aprobări, îl trecu pe directorul general, el dispăru de pe această listă. În ianuarie Paul fu chemat la Direcție, primi un pachet sigilat, o Notă de deplasare în interes de serviciu către Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, OSIM. Înregistrează proiectul lui ca inovație, primi un număr de înregistrare și plecă acasă.

La sfârșitul lui februarie i se aprobă suma de 3 salarii pentru contribuția de coautor la proiectul înregistrat la OSIM cu nr. ... Cristel îl felicită pentru munca depusă:

— Să știi că directorul general adjunct te-a luat la ochi, s-ar putea să te salte pe undeva, într-o funcție de răspundere. Ai făcut o treabă bună cu proiectul tău.

— Bine, dar tu ce primă ai luat?

— Cum ce primă? Ca și tine, 7 salarii, achitabil în 3 tranșe, conform legii! Iar directorul general adjunct nu se știe cât, dar asta nu trebuie cercetat!

— Pot să depun o contestație?

— De ce?

— Șapte salarii ale tale plus 3 salarii ale mele, de împărțit echitabil, după munca depusă, ar fi cam invers: 7 eu și 3 tu!

— Las-o baltă, n-ai nici o șansă, vei pierde tot, așa se fac plățile, Samurache muncește și Samson semnează pentru bani! Gata, șterge-o la treabă. Mai avem 4 trimestre de depus inovații la OSIM. Tovarășul director general adjunct este nerăbdător să-și ia banii cât mai repede.

La sfârșitul lui iunie 1979 Paul finalizează tot proiectul. Depuse documentația la OSIM, un singur proiect cumulând toate etapele intermediare. Scrise, în memoriul justificativ, că acționarea respectivă avea ca buclă principală cea care a constituit obiectul inovației cu nr. ... înregistrat la OSIM iar cele depuse cu nr. de înregistrare ... constituiau bucle periferice, conexe, secundare.

Pentru munca depusă primi o diplomă și 1000 de lei premiu excepțional. Samurache a câștigat bani puțini, dar multă experiență, în compensare.

Capitolul 21

UN MINISTRU PE FRONT

Afacerea cu transpunerea schemelor de acționări îl propulsă pe Paul spre alte activități. De exemplu, el primi recunoașterea de adjunct al lui Cristel, fără titlu oficial, deoarece nu exista în codul muncii o asemenea funcție. Astfel primi dreptul de a-l înlocui pe Cristel la o grămadă de ședințe plicticoase. Ca de exemplu, fu numit reprezentant al electricienilor de la LBR la adunarea generală a Uzinei de Lamine Plate de aprobare a cifrelor de plan pentru semestrul II al anului 1979.

La început se enervă, o ședință în miezul verii, în iulie, cu perspective de minim 5 ore durată, nu-l încânta de loc. Dar desfășurarea evenimentelor la această ședință fu o distracție pe cînste.

— Tovarășe Ministru, există documente scrise care consemnează rezultatul probelor de capacitate ale laminorului, semnate atît de cei de la Direcția de Investiții cît și de partea sovietică. Am fost martor, semnătura mea este acolo, pe acele hîrtii. Nu putem nega acest adevăr. El trebuie adus la cunoștința ministerului nostru, dar și la știința Consiliului de Stat al Planificării. Planul trebuie rectificat, acele cifre nu pot fi atinse. Asta ar însemna ca oamenii să nu-și...

— Destul! Dumneata, tovarășe șef de secție, care ești pe deasupra și secretar de partid, îl întrerupse cu brutalitate ministrul, uiți că aici suntem într-o ședință de partid și discutăm probleme de partid, nu savantlăcuri tehnice? Partidul ne cere să facem asta și asta, noi trebuie să ne supunem,

că așa scrie în Statut, negru pe alb: „democrația înseamnă că alegerile se fac de jos în sus, iar hotărârile se duc la îndeplinire de sus în jos”. Punct și gata, nu mai avem ce discuta! Dacă dumneata, ditai inginerul, care mai ai și un titlu universitar, amesteci alba cu neagra, adică tratezi problemele de partid cu ecuații matematice, iar în cele tehnice pretinzi că condițiile inițiale, adică cele politice, au fost greșite de la început, este clar că nu corespunzi funcției încredințate, nu vei duce la capăt ceea ce partidul îți cere. Ești demis, acum pe loc, tovarășe inginer Moțoc Vasile, din funcția de șef al Laminorului de Benzi la Cald.

Discuția avea loc în adunarea reprezentanților oamenilor muncii de la uzina de laminate plate, pe la sfârșitul lunii iulie a anului 1979. Spiritele se încinseseră, ședința se anunța din capul locului că va fi plină cu fulgere și tunete, ministrul Ion Boldur fusese numit de conducerea superioară la pupitrul de comandă al marelui combinat siderurgic ca să aducă toate capacitățile de producție în parametrii proiectați, până la sfârșitul anului, astfel încât Țara să aibă oțelul necesar pentru toate ramurile economiei. Ministrul primise mână liberă să ia măsuri operative, de front, lucrurile trebuiau urnite chiar de a doua zi ca lumea să vadă că acolo a sosit un cadru competent, de nădejde, care este în măsură să îndrepte toate greșelile. „Faptul că sunteți ministru adjunct și vă păstrați funcția inclusiv pe durata cât veți conduce Combinatul ca director general înseamnă că Partidul v-a dat o sarcină de mare răspundere, dar totodată v-a dat și puteri speciale, i se spusese la Cancelaria Comitetului Central când i s-a comunicat misiunea. Va trebui să scoateți foc și pară pe nări, avem informații că la acest combinat se întâmplă niște lucruri nu tocmai plăcute pentru securitatea statului nostru. Acolo, pe câțiva kilometri pătrați, se pun în funcțiune capacități tehnice dintre cele mai moderne, cumpărate unele din lumea capitalistă și altele din țările socialiste prietene și aliate României. Specialiștii străini trag cu ochiul unii la ceilalți, asta este normal din punct de vedere tehnic, lucrurile sunt strict supravegheate de oamenii noștri, însă noi nu putem permite ca unii reprezentanți străini să ne influențeze în rău oamenii din producție. Avem date certe că cifrele de performanță ale unor obiective care deja produc sunt contestate ironic, de cadre inginerești chiar cu funcții de conducere în secțiile combinatului. Aici miroase a influențe occidentale bine direcționate din afară. Faceți

curățenie rapid și aduceți combinatul în parametri până la sfârșitul anului. Cifrele următorului plan cincinal se bazează pe capacitatea Galațiului de a da țării oțelul necesar chiar din prima zi a anului viitor. Este o sarcină de mare răspundere, ea va însemna foarte mult în cariera dumneavoastră, tovarășe Boldur”. Fusesse șeful Cancelariei cel care îi transmisese ordinul de a prelua cârma „navei amiral” a metalurgiei românești.

Demiterea lui Moțoc era prima „corecție” aplicată mediului tehnic de noul director general. Zvonurile care au circulat câteva zile după înscăunarea ministrului Boldur s-au confirmat acum. Tot Combinatul trebuie băgat în viteză ca să crească producția, așa cum a stabilit Congresul...

Paul își aduse aminte de clipa când Moțoc apăruse în secție, adus de directorul uzinei și înscăunat la puțin timp după ce Prânzaru a fost demis. În operativele secției la care a luat parte ulterior Paul a văzut cum noul șef vrea să impună gândirea lui legat de productivitatea laminorului, astfel încât toată lumea să vorbească la fel. Serviciul Programare trebuia să facă tot posibilul să crească greutatea ruloului mediu către nivelul din proiect. Această luptă însă nu se derula în favoarea secției, criteriile comerciale erau mai tari, pe moment.

Cunoscând aceste amănunte tehnice, lui Paul, demiterea atât de brutală a lui Moțoc, i s-a părut o uriașă nedreptate. Dar nu era treaba lui, el era acum LBR-ist, nu mai avea nici în clin, nici în mână cu vechiul loc de muncă!

Vrând să dea greutate deciziei sale, Ministrul scurtă ședința, supuse spre aprobare cifrele de plan pentru semestrul al doilea al anului pentru ansamblul uzinei, dar și pentru fiecare secție în parte, apoi închise lucrările adunării reprezentanților și dădu liber oamenilor. Era deabia ora 18, lumea se grăbi spre autobuzele care fuseseră comandate spre a-i duce acasă, în cartiere. Dar aceste mașini încă nu sosiseră. Previziunea organizatorilor marii adunări fusesse pentru o ședință de cursă lungă, cu finalizare pe la 20 – 21, dacă nu chiar mai mult. La baza auto a combinatului începu agitația. Toți cei care știau să conducă autobuze au fost mobilizați și curând coloanele de mașini au apărut pe platoul din fața sediului uzinei. Pe la orele 19 toată lumea a ajuns în oraș. Însă comentariile pornite la ieșirea din ședință fură continuate la o bere de mulți participanți. Minți

încinse de perspectiva promovării în funcții se dedară la speculații în jurul numelor celor care, pe moment, ocupau scaunele de șefi de secții. Unii spuneau pe șleau ce le trecea prin minte. Alții, mai precauți, se fereau de aceste grupuri cu vocalize încinse. Preferau să stea pe margini, să rețină cât mai multe informații, apoi să-și facă propriile planuri de comportament pentru a le fi bine pe mai departe.

De fapt, ce însemna acest „mai bine pe viitor”?

Socialismul acționase ca acel fenomen descris în știința geografiei ca „peneplenă”. Un vânt social nivelase totul. Salariile fuseseră eşalonate pe 29 de trepte, la nivelul întregii națiuni. Peste treapta 29 începeau funcțiile mari de conducere, directori, ingineri șefi, directori generali de combinate, de centrale industriale, directori în ministere, miniștri... Dar tot aici, la baza paradisului, cum spunea legenda, se aflau și posturile de șefi de secții din marea industrie. Deci aceste câteva posturi mult râvnite au devenit ținte ademenitoare. În jurul lor se vor derula intrigi, se vor da marile bătălii mici, vor curge lacrimi, se vor bea hectolitrii de cafea, se vor fuma kilometrii de țigări și poate se vor declanșa și alte pasiuni.

Peneplena funcționa și în mediul social: toată lumea era egală, băgată claie grămadă în blocuri standard, cu 2 sau 3 camere, la strictul necesar. Casele particulare, cu curți pline cu flori și pomi fructiferi, cu șoproane și garaje au fost rase de buldozere în majoritatea perimetrelor intravilane. Cei care trecuseră în apartamentele de bloc de la spațiile largi ale caselor moștenite cârcoteau și căutau soluții sau pile, protecții suspuse pentru a obține măcar o cameră în plus. Abundența blocurilor a determinat apariția produselor industriei socialiste multilateral dezvoltate: mobilier standard, veselă standard, tacâmuri standard, rețete alimentare standard... Până și reclamele deveniră standard: „Părinți, dați copiilor cât mai multe dulciuri!” sau „Nici o masă fără pește!” și alte gugumăanii similare.

Dar încă era bine. Alimente se găseau din belșug, bune calitativ, nu prea scumpe. Lumea încă nu-și făcea provizii, adică pe piață nu apăruseră faimoasele congelatoare, de diverse capacități în care putea să încapă chiar și un porc de o sută de kilograme, tranșat! Carnea, pe categorii de calitate - preț, era accesibilă tuturor. Cei mai săraci se mulțumeau cu puțin, pentru ei osul era simbolul cărnii. Ingeniozitatea poporului sărac a

scos la rang de produs de lux osul, preparat ca un deliciu: fasole cu ciolan afumat, oasele garf, oasele pentru ciorbe, de la porc, dar și de la păsări. Aceste oase aveau denumiri frumoase, de alint: adidași în cazul porcilor, frații Petreuş în cazul puilor crescuți cu acceleratorul.

Mai erau, însă, și unele lucruri frumoase. Anual lumea beneficia de concediu, două, maxim trei săptămâni, după vârstă sau vechime în muncă. Concediu care se obținea greu, în multe cazuri, după milogeli interminabile pe la șefi pentru zile în sezon estival, în special, sub presiunea constantă și identic formulată de toate soțiile care nu voiau să fie mai prejos unele decât altele...

Funcția de șef de secție era garnisită cu câteva avantaje mărunte, dar apetisante pentru cei care vedeau doar partea tentantă fără să țină seama de unele dezavantaje. O mașină de serviciu, de regulă un ARO obosit, un salariu cu cel mult 200 de lei mai mare decât cel al gradației maxime a unui inginer principal, o secretară (aleasă gata coaptă, deșteaptă, dar și înregimentată, de cele mai multe ori!) care îi lua șefului, de pe umeri, muncile birocratice plictisitoare și îi favoriza, cu grație, marele avantaj al chiulului cu acoperire cu greutate: „Sunt chemat la Partid! Nu știu când revin!”

Paul nu făcea parte dintre cei ce pândeau o funcție. Era încă mic, deși împlinea 9 ani de muncă. După primii șase ani a scăpat de munca în schimburi. Ca inginer, ieșirea din programul de ture era considerată o mare realizare, în sfârșit calitățile tehnice îi erau recunoscute, deveni un „senior”, în sensul de inginer bătrân! Pentru trecerea la munca numai de zi a contat foarte mult maturizarea fiicei sale care, acum, în clasa a doua primară, putea să se descurce dimineața fără însoțitor, iar la prânz... Avea propria cheie de la apartament legată pe un șiret și purtată pe gât ca un medalion de mare preț. Dar mai cu seamă i se întărise organismul, avea acum o stare mult mai bună de sănătate, scăpase de răcelile frecvente și de bolile copilăriei.

Paul a plecat acasă după această adunare a reprezentanților și nu s-a oprit cu colegii la o bere, deși a fost invitat. Adevărul era că se simțea obosit. Aerul închis și supraîncălzit din sala de ședințe, fumul de țigară care plana nereușind să se evacueze cât de cât i-au dat o durere de cap care nu a trecut în ora cât s-a deplasat din combinat acasă. Soția se uită

la el uimită, cum de ai venit așa devreme, doar ai spus că ședința se va termina târziu, pe la 8 sau 9 seara. Nu, s-a terminat repede, Ministrul l-a destituit în plină ședință pe șeful secției LBC, apoi a scurtat discuțiile și ne-a trimis acasă. Spre norocul meu, că mă doare capul de căldură și fum de țigară, încă 2 - 3 ore mi-ar fi făcut cine știe ce... Făcu un duș rapid, apoi ieși la o plimbare în cartier cu fetița. Pe drum s-au jucat de-a „ghiveciul de povești”. De regulă Dana cerea o poveste, tata pretindea că i-a spus-o de multe ori sau că nu-și mai aduce aminte despre ce ar fi vorba și cerea câteva informații. La care adăuga o continuare dintr-o altă poveste, apoi din alta și așa ieșea un talmeș-balmeș de tot hazul.

Seara, somnul l-a prins repede. Dar a fost scurt, ca de obicei. S-a trezit la patru și un sfert, înainte ca ceasul deșteptător să sune. A sărit direct în papuci, nu-i plăcea să lenevească în pat, risca să adoarmă la loc, somnul îl fura repede totdeauna dimineața, de luni până sâmbătă, însă mai rar duminică, ziua în care ar fi putut să lenevească și el, măcar o jumătate de oră... Iar azi era sâmbătă, o săptămână anostă se va găta și la ora 14 și 30 de minute va intra în concediu. Și-au făcut planuri pentru aceste 3 săptămâni de repaus. Se va duce la mare, cu copilele - așa își numea fetele, pe Ionela, soția lui, și pe Dănuța, fiica alintată. Apoi vor face turul anual pe la neamuri, pe la socri, apoi, prin Piatra Neamț, acasă, în Ardeal, la Toplița.

Paul a dat o raită prin instalație, nu a constatat nimic neobișnuit, dar l-a chemat pe șeful de echipă, Cocoș Ionel și i-a dat dispoziție să verifice cu un șomoilog de cârpă îmbibată cu ulei, aprinsă și arzând numai cu fum, instalația de avertizare a incendiului. Trecu panoul central al instalației pe poziția de „Probă de funcționare” și dădu startul la umblat cu șomoilogul. Procedeu era obligatoriu, cel puțin o dată pe lună. Paul a botezat această regulă obligatorie cu numele pompos de „Tămâiere de ajun”, nu pentru că ar fi fost vorba de vreo sărbătoare religioasă ci, pur și simplu pentru că era un colind cu fum în ajun de duminică. Iar pentru el această verificare era importantă când pleca în concediu.

Verificarea sistemului de protecție de incendiu s-a terminat repede, apoi a sunat telefonul, Cristel îl căuta pentru un comunicat special.

— Cineva de la partid, de la platformă, este în drum spre biroul tău, cu o problemă.

— Bine, să vină! dădu el aprobarea.

— Vine, sigur vine, fără aprobarea ta. Ce dracu' ai făcut de te caută partidul? Te pomenești că te punăștia șef în locul lui Moțoc! și râse.

— Sigur, asta-i, au aflat băieții că pentru treaba de la LBC nu le trebuie un metalurg pe post de șef de secție, ci un electrician deștept, mazilit pe nedrept de conspirația unor șefi răi, dușmani ai ardelenilor! Și râse și el. Dar nu a fost foarte departe de adevăr. A rămas surprins când a aflat care era scopul vizitei lui.

— Deci, tovarășe inginer, să o luăm de la început. Ce fel de lapte ai supt mata de la mamă? Sigur, era o glumă, Paul se prinse în joc și răspunse:

— Păi, lapte de mamă da, dar și de lup! Că erau destul de mulți prin pădurile noastre!

— De ce de lup?

— Doar așa, ca să se sperie unii de pe la cadre dacă nu spun minteăș de ce pun prea multe întrebări! Pe vremea aceea Paul încă nu știa ce hram purtau cei de la cadre, altfel n-ar fi riscat o glumă de acest calibru. De data asta fu norocos, omul care îi ținea dosarul era un bon viveur, nu era ranchiunos și nici îngâmfat. Râzând, îi spuse:

— Ți-aș fi spus, oricum, chiar dacă nu ți-ai arăta colții de lupan tânăr. Uite, noi, cei de la cadre, suntem personalitățile cele mai modeste, dar care ținem soarta lumii în mâinile noastre mititele. Îți întocmim dosarul, cu tot ce ai făcut în viață, bune și rele, te măsurăm și îți dăm o notă specială, din care reiese cam câte parale faci și apoi te punem la dospit să ocupi un scaun, pe undeva la un anumit nivel, când îți va veni vremea și țara va avea nevoie de tine. Știi jocul acela, al copiilor din fața blocului, „Țară, țară, vrem oștean! Pe cine?” Ei, ai intrat în jocul acesta.

— Bine, și care este ținta?

— Răbdare, răbdare, deocamdată nu există nici o țintă. Cunoști gondolele cu borcane și cutii cu murături, zacuscă, ghiveci de legume, ciupercuțe, etc., ce se găsesc în toate magazinele Alimentara de pe cuprinsul patriei noastre socialiste? Ei, închipuieți că și tu ești un asemenea borcan, cu castraveți cornișon, de exemplu, și stai pe raft și aștepți ani buni să te cumpere cineva. Și când mai ai doar câteva săptămâni până îți expiră termenul de valabilitate, vine un nenea oarecare, pune mâna pe acei castraveți în oțet și își zice: „Ia să probez,

cum or fi ăștia la gust?” Și uite așa se promovează murăturile! Cam asta te așteaptă, băiete pui de lup!

— Nu cred, asta ați scornit-o acum, îmi place cum povestiți, dar cred că adevărul e altul.

— Sigur, pot să ți-l spun cu condiția să-mi declari acum, cu mâna pe inimă, ce pile mari ai la partid, la județ!

— Pile, cine? Eu? Păi eu sunt un venetic aterizat pe aici prin repartitie guvernamentală la absolvirea facultății în urmă cu 9 ani. Am ales Galațiul că primeam apartament foarte repede, nu din alte considerente. Pile n-am, neamurile mele sunt în Ardeal, sunt oameni modești. Iar aici, în Moldova, cea mai mare pilă ar fi fost tata socru, dar a ieșit la pensie de 5 ani și el nici pe vremea când era director la întreprinderea viei și vinului nu umbla cu astfel de aranjamente, mereu spunea că nu proptelele trebuie să te susțină în viață, ci propriile picioare, iar capul trebuie să funcționeze foarte bine ca să poți sta sigur într-un scaun al puterii.

— Puștiule, ai căzut cu tronc unui om măricel pe vremea lui, secretarul cu economicul de la județ. Dar a fost schimbat din funcție acum 2 ani, e promovat la CC acum. Pe semne că te-a evaluat pe vremea când puneai în funcțiune laminorul acesta, ai avut atunci vreo șuetă cu omul acela?

— A, știu la cine vă referiți, tovarășul secretar Stâncă sau Piatră, așa ceva îl chema, da, a condus niște analize și comandamente pe aici, dar nu am deviat de la subiect niciodată.

— Ei, el te-a nominalizat, ne-a cerut încă pe atunci să te luăm în colimator. De acasă, din Ardeal, n-ai avut semne că se interesa cineva de tine?

— Nu, nimic!

— Bine, deci acum știi, te voi eticheta și te închid într-un borcan de castraveți pe raftul nostru rezervat murăturilor. Vezi care îți va fi termenul de valabilitate, aici ești pe o linie moartă, flăcău, ar cam trebui să dai din mâini ca să fii băgat în seamă. Mai bine să dai din papagal, dar cu cap, și doar când trebuie și în fața cui trebuie!

Și așa a rămas. Paul a intrat, așadar, în noua sa stare de murătură în așteptare, câteva zile a visat cu ochii deschiși birouri luxoase, mașini cu șofer la scară, secretare cu fuste scurte, dar s-a plictisit repede de toate acestea și le-a uitat.

În anul acela a plecat în concediu fără să fie condiționat de vreo problemă de serviciu. A revenit din concediu și a găsit totul neschimbat, la locul de muncă. A fost cel de-al treilea concediu planificat în sezon, luat și consumat în sezon, neamenințat cu rechemarea - vezi, pe unde te oprești să dai un telefon la secretara șefului de secție să dai locația, pentru cazuri de extremă urgență!

Zilele zburau monotone, gândul că stă pe o linie moartă începu să îl roadă, dându-i un gust amar nu numai în gură ci și în suflet. De câte ori pleca în vizită la Tandem, la șeful de atelier coordonator, vedea oameni ocupați cu tot felul de treburi. Mereu simțea că este tolerat doar din politețe, așa că nu a așteptat niciodată să fie invitat, tot politicoș, să plece în treaba lui. Așa că stătea câteva minute, apoi se retrăgea ca să nu deranjeze. Letargia asta a durat până după al XII-lea Congres al partidului, în noiembrie 1979.

Luni, în 19 noiembrie, după operativă secției de la ora 7 dimineața, șeful de atelier coordonator, Cristel, îi dădu un telefon și îl convocă la el, la birou. Urgent! Era ora 8 și ceva, deci a intervenit ceva la operativă, în mod sigur. Până la sala de mașini numărul 3, de la Tandemul laminorului făcu un sfert de oră, pe drum o cunoștință - subinginer la o sală de aparat - îl întrebă dacă știe de scandalul de la Congres. Nu, nu știa nimic, despre ce este vorba? Păi dumneata, domnule inginer, nu ascuți Europa Liberă? Nu, nu ascult. De ce așa asculta așa ceva? Păi, deoarece spune lucruri interesante despre partid, oamenii importanți din România, etc. Aha, ăsta-i Radio Șanț, nu? Pe mine nu mă interesează astfel de bârfe, am auzit că este chiar periculos să vehiculezi aceste bârfe. Și puse capăt discuției, nu-l interesa subiectul. Nu din patriotism sau superfidelitate față de Partid. Pur și simplu, nu-l interesa, și atât!

Ajunse la Cristel, intră în birou. Înăuntru era celălalt șef de atelier, Ghiță Babiuc, cel căruia îi cedase postul și maestrul principal Matei. Nu era o atmosferă prea veselă.

— Ce s-a întâmplat, sunteți cam plouați, e de rău?

— Băi, zise Ghiță, uite, Cristel te numește pe tine șef de atelier interimar, începând din acest moment.

— Bună glumă, de ce nu pe tine, Ghiță, că ești mai vechi în laminor, eu știu doar ceva tehnică rusească, la nemțeasca voastră nu mă pricep. Acum, serios, despre ce-i vorba?

Cristel interveni, sobru:

— Serios, despre asta-i vorba, eu plec din laminor și cineva trebuie să preia coordonarea, trebuie să-i comunic lui Steon, șeful nostru de secție coordonator, tehnolog, până la ora 9, cu cine se va bate în operative în locul meu. Ghiță nu vrea, deci tu ești singura soluție pentru mine, te rog, ajută-mă, Paule!

— Hai că mă uimești, pleci la mai bine sau ai călcat pe bec?

Cristel începu să râdă, ca de o pozna bună

— Da, măi, v-am copt-o, Ghiță încă nu-și revine, vrea și el să vină cu mine, dar nu sunt locuri. Uite despre ce este vorba. Îți mai aduci aminte de tovarășul Chetroiu, secretarul cu probleme economice care venea la operativele cu punerea în funcțiune a laminorului tău?

— Da, și ce-i cu asta?

— Îți mai aduci aminte că o dată, după operativă, am stat la o șuetă cu dânsul noi doi și băieții de la reglaj, de la constructor? Îți mai aduci aminte despre ce am discutat atunci?

— Da, vag, stai, acum știu! Despre valoroasa echipă de reglari de la Grupul Electrotehnic, despre ce valoare intelectuală deosebită reprezintă ei!

— Da, așa-i, ai o memorie bună! Ei bine, după discuția de atunci tovarășul mi-a cerut să pun pe hârtie, ca un memoriu tehnic, o propunere de constituire a unei întreprinderi specializate în reglaje și puneri în funcțiune de obiective industriale. Eu am făcut-o, am lucrat la modul cel mai serios cam două săptămâni și i-am dus-o la județ. Dar el deja era schimbat din funcție. Unul dintre activiști mi-a luat hârtiile și a zis că i le va da. L-am crezut, deși pe urmă mi-a părut rău, mă gândeam că am riscat, puteam fi implicat în ceva și voi fi sancționat. Că cu Partidul nu-i bine să te pui! Și în vară m-am trezit acasă, la ușă, într-o sâmbătă după masă, cu tovarășul! Surpriza mea a fost totală.

— Și ce voia? întrebare în cor ceilalți.

— Am reluat discuția despre acest subiect, dar pe marginea memoriului meu. El, tovarășul, a adus completări, astfel că acum avea titlul de Studiu tehnico-economic. A atașat și o organigramă, cercetare, proiectare, laborator, inginerie tehnologică, depanare, montaj, autolaborator, echipe mobile, ce să vă zic, m-a lăsat mască. Mă uitam pe planșe, nu-mi venea să cred! Era prea frumos ca să fie adevărat. În mintea mea lucram rapid, am

eliminat extravaganțele și tot am rămas cu ceva extraordinar. Vă dați seama, cu o asemenea structură organizatorică, cu băieții de la Grupul Electro, cu câțiva dintre inginerii noștri din Combinat cu care am eșuat lamentabil în munci administrative, am putea acoperi tot necesarul de inteligență pentru 2 - 3 ministere de vârf: metalurgie, construcții de mașini, petrochimie, chimie și am putea opera orice tehnologii avansate din domeniul automatizărilor și acționărilor industriale.

— Și ce a urmat? întrebă Vasile.

— Păi, mi-a explicat că acum este la CC, specialist în cadrul Consiliului Central de Control Muncitoresc, că și-a prezentat ideile în fața secretarului cu problemele de industrie, comerț, finanțe. La început l-a ascultat cu jumătate de ureche, apoi a devenit interesat, ba chiar foarte interesat și l-a trimis să mai dospească problema. Așa a ajuns la mine. Întrebarea era unde se poate amplasa o asemenea întreprindere! Am discutat mult pe acest subiect, am învățit problema pe toate părțile, au rămas în final 3 variante: o întreprindere nouă în cadrul Consiliului Național al Științei și Tehnologiei - organism subordonat tovarășei consoarte, a doua variantă ca secție inclusă în cadrul Institutului de Proiectări pentru Automatizări de la București și a treia, ca parte componentă a institutului de cercetări și proiectări de aici, de pe platforma noastră. Acum, dacă ideea prinde la cineva important din înalta ierarhie, atunci se va pune problema finanțării unei asemenea structuri. Cel mai bine ar fi la Consiliul Național al Științei și Tehnologiei, este o instituție nouă, subordonată tovarășei, acolo lucrează și copiii familiei șefului statului, cei doi matematicieni care sunt oameni absolut serioși. La IPA ar fi de asemenea, bine, dar finanțarea va fi dificilă, au și aceștia nevoile lor și nu cred că din fonduri suplimentate ar rupe ceva pentru o unitate nouă. Cred că ultima variantă ar fi cea mai bună, aici la Galați și în subordinea ministerului nostru.

— Și, și , acum în ce fază ești, de ce pleci, unde pleci și pe noi cui ne lași? întrebă Paul, vădit atârnat de această idee formidabilă, la generarea căreia participase și el, încă de la început și ar fi avut pretenții la copaternitate.

— Deci, în final, Chetroiu a obținut aprobarea înființării acestei structuri, ea va fi o secție nouă la - și lăsa o pauză lungă, de suspans - la... IPA!. Am primit sarcina să organizez filiala de aici, de la Galați. Directorul

general mi-a semnat transferul la IPA sâmbătă, pe la ora 20,00. Am primit un telefon acasă, mi-au trimis o mașină care m-a adus în Combinat și DG-ul mi-a explicat că am fost nominalizat direct de la CC pe funcție, că ideea îmi aparține, mă felicită, să-i dau detalii. Am stat la povești cu dânsul până la 11 seara, doar știți că dânsul este energetician de-al nostru, a ajuns director general de combinat siderurgic numai datorită inteligenței deosebite. Și, în plus, pe tovarășul Velicu l-a nominalizat ministrul Boldurr când a fost rechemat la București. S-a bucurat că cineva a împărtășit această idee pe care o poartă și el în cap de ani buni, n-a expus-o nimănui, dar acum este foarte bucuros că a prins contur aici, la noi. Așa că, fraților, vreți - nu vreți, asta-i povestea și nu aveți ce-mi face. Deci, care dintre voi?

— Dragă Cristele, ia mai repetă o dată începutul poveștii, când a fost expusă ideea prima dată și de către cine, zise Paul.

— Păi, acum doi ani, după un comandament la tine, la minilaminor, am rămas noi trei...

— Adică cine, noi trei? insistă Paul.

— Păi, secretarul, eu și cu tine, Paul. Înțeleg ce vrei, adică să recunosc că ai fost părtaș la geneză. Da, recunosc, dar meritul este al meu, integral!

— Măi omule, nu te-ai prins, nu vreau nici o recunoaștere de paternitate sau de participare la startul discuțiilor, ci vreau să-mi lași o portiță să ajung și eu la IPA, adică să mă recrutezi acolo, să pot pleca cu transfer la o muncă...

— Tocmai asta vrea și Ghiță, vrea și el, tot așa!

— Ghiță, stai la rând, n-ai nici un drept să mi-o iei înainte, rămâi șef aici, asta ai vrut, asta ți-am adus eu, ia scaunul cu totul!

— Nu, că eu aici am suferit atâția ani fără să mi se dea nici măcar o primă mititică și două cuvinte de recunoaștere, așa că vreau compensare totală!

Intervenii maistrul principal Matei cu propunerea de a trage la sorți. Scoase o cutie de chibrituri, rupse un băț în două, atașă un băț întreg lângă jumătatea cu gămălie, se întoarse cu spatele, amestecă cele 2 bețe și decretă:

— Cel care trage bățul întreg devine șef în locul lui Cristel!

Și Paul a tras primul, Ghiță a sărit în sus de bucurie, iar ziua a continuat cu o ploaie mohorâtă, de iarnă, care a început să cadă peste un tânăr care nu avea noroc.

Capitolul 22

UITE CUM SE PROMOVEAZĂ MURĂTURILE

Purtând supărare în sine pentru ghinionul de la tragerea la sorți, Paul ceru cu tupeu să i se dea salariul pe care îl avusese Cristel. Era prea mult, diferența era de trei gradații, legea nu permitea decât două gradații, o singură dată, la excepțional. Obținu promisiunea de sprijin când va fi validat de directorul uzinei, lucru care s-a întâmplat a doua zi, adică marți, pe 20 noiembrie 1979. Hârtia cu numirea ca șef de atelier electric coordonator la Laminorul de Benzi la rece a venit pe la prânz și a intrat pe rol imediat. După masă era convocată o ședință de coordonare a pregătirii reparației tehnice anuale, care va începe pe 20 decembrie și va dura 5 zile. Ghinion sau planificare tendențioasă? Repunerea în funcțiune se va face în zi de Crăciun?

Toată lumea a murmurat nemulțumită la auzul acestei programări, dar Paul a fost singurul care izbucni:

— Cine dracu' a avut o gândire atât de schioapă să pună repornirea laminorului în ziua de Crăciun? Acest om vrea scandal cu tot dinadinsul? Păi vom avea scandal în acest caz, fiți siguri!

— Pe ce te bazezi, tovarășe inginer proaspăt șef de atelier?, zise directorul uzinei.

— Absenteism, în primul rând, beție sau capete tulburi în cel mai bun caz, greșeli care se întâmplă totdeauna pe fond de nemulțumire. Mai

vreți și altceva? Securitatea va fi în coasta noastră, acest scandal va costa scaune!

Curajul cu care scuipă aceste adevăruri i-a uimit pe toți cei prezenți la ședință. Și nu erau puțini. În sală erau prezenți șefi de secții, de șantiere și de loturi de la constructor, de la uzina de reparații, de la secțiile de reparații și întrețineri centralizate la nivelul uzinei, pe domeniile electric, mecanic, hidropneumatic, de la transporturile interne și de la întreprinderea de utilaje tehnologice de transport de pe platformă.

— Bine, sunteți de acord că programarea este greșită și că tovarășul inginer are dreptate? Voi prezenta obiecțiunea noastră colectivă la conducere, directorului adjunct mecano-energetic și vom propune amânarea cu o lună. Ne oprim aici, sunteți liberi!

Directorul uzinei îl reținu pe Paul și pe inginerul șef de la uzina 5, de reparații siderurgice. Începu cu acesta din urmă:

— Cornele, cum stai cu prelucrarea componentelor derulorului de la Tandem? Dar spune-mi cinstit, fără ocolișuri și minciuni. Sunteți siguri pe ceea ce faceți? Sau continuăm să o bâjbăim?

— Aurică, ne cunoaștem de zeci de ani, am tocit cot la cot la facultate și ne-am suportat sforăiturile în aceeași cameră de cămin, mă cunoști bine de tot. Nu te mint, pe ce facem noi pun mâna în foc, pot să-ți dau toate detaliile și în somn. Marele nostru dubiu este oțelul, cel din care prelucrăm piesele. Eu n-am încredere deloc în acești tehnologi turnători de clopote, până nu verificăm pe viu, nu pot da asigurări. Și știi care este punctul lor slab? Până acum tot oțelul pe care l-au turnat în cubiloul de 5 tone a fost declarat de nota zece! Nici un rebut, auzi, Aurică, asta-i cea mai mare gogoasă posibilă. Cineva merge la spânzurătoare la sigur, dintre acești tehnologi ai noștri!

— Măi Paul, se adresa directorul proaspătului șef de atelier, tu n-ai auzit nimic din această discuție, pleacă acasă și te îmbată, dormi și uită ziua de azi, mă auzi? Cine dracu' te-a pus să sari în sus de fund cu ziua de Crăciun? Ce, tu crezi că noi nu știm care-s riscurile? Noi n-am întors problema pe toate fețele? Dar nimeni nu are curaj să ridice problema asta la Partid, la Comitetul platformei. Tu n-ai auzit de primul secretar al nostru, că-i mai ortodox decât Stalin? Să-i apari în față cu o asemenea problemă și ești mort, direct îngropat pe veci! Acu' ai apucat jeratecul în

mână, ținere-l bine, strâns, și du-te cu problema la Necșoiu, la Platformă, să i-o pui acestuia în brațe. Singur te-ai vârât în belea, singur să ieși, dacă poți! Pleacă, mâine nu vii în laminor până nu aduci un verdict de la partid: oprim pe 20 sau amânăm?!

Paul a rămas mut. Vârful aisbergului i-a luat ochii cu strălucirea faptelor revoluționare mărețe, dar acum recunosc că de prost era. Oamenii ăștia, hârșiți în rele, tociți de diplomații ieftine, dar eficiente, l-au jucat în foi de viță. Era speriat? Mai rău, horcăia, furia i se ridica în gât și-l înăbușea. Adică aceste probleme grave nu puteau fi spuse în adunare? Trebuia umblat cu ocolișuri, prin catacombe? În miros de hoit?

Plecă și imediat ce ieși pe ușă își aduse aminte de vorba lui taică-su, Pompei: „Măi copile, să nu uiți că tatăl tău a fost un simplu salahor în fabrică de cherestea, aproape toată viața. Vei avea mulți oameni în subordine, așa că oricare dintre cei mai mici de sub tine pot fi eu, tatăl tău! Auzi, măi? Așa să-i privești pe cei mici, ca pe tatăl tău!” Iar frate-su, Emil, cel care-și jucase cartea vieții pe rolul de prost la începutul carierei de ofițer de armată și reușise să convingă lumea de prostia lui înăscută, îi spusese altă perlă, de reținut în memorie: „Puștiule, acum te vei lovi de oameni, cu cât vei urca mai sus cu atât aceștia vor fi mai răi, mai câinoși. Pe ușa pe care vei ieși după ce vei accepta nu știu ce funcție mare, ai grijă să nu te împiedici de pragul de sus! Că de pragul de jos dacă te împiedici poți să cazi, dar te ridici până la urmă. Însă dacă te lovești de pragul de sus poți să-ți pierzi capul, pe veci!”

El simțea că tocmai se lovise cu capul de pragul de sus. Era amețit, rău de tot, dar capul încă îi stătea pe umeri. Urma să și-l piardă mâine, nu azi. Unde să meargă acum, de la cine să ceară un sfat? Sigur, la Cristel este scăparea!

Era trecut de 7 seara când reuși să ajungă în oraș. Transportul dinspre Combinat spre marginea orașului, după orele de schimbare de tură, era un adevărat coșmar. Doar câte un „Ia-mă nene!” putea fi norocul, dacă apărea dinspre porți, dar și aceștia erau rari de tot, mai ales pe o ploaie mărunță, de noiembrie.

Cristel deschise și se uită cu milă la el:

— Ești ud ca un câine plouat, intră, dar leapădă-ți scurta la ușă, că ne dă nevastă-mea afară pe amândoi!

— Măi, cum poți să-i faci omului așa ceva, Cristele? După ce că e o vreme de să nu dai afară nici măcar un câine, tu lași afară blana câinelui? Hai, Paul, înăuntru, nu te dă nimeni afară, plouatule! zise Carmina, soția lui Cristel.

După ce gustă din ceaiul de tei pe care Carmina îl pregăti în fugă și cu care se fripse pe buze bine de tot, Paul trase o înjurătură studentască și începu:

— „...Tu-te-n dos, noroc!” Mi-ai copt-o, Cristele, acum scoate-mă din rahat, că am intrat până în gât. Și îi povesti cele auzite la ședința de coordonare.

Cristel fluieră a pagubă și tăcu. Nici el nu știa de unde poate fi apucată această problemă ca să o dezlege cât mai bine. Cea care fu mai rapidă în gândire, Carmina, le dădu repede soluția.

— Moșul Ivănică este soluția. Hai să-l chemăm și să-i punem problema în brațe!

Femeia își puse o jachetă pe umeri și coborî la parterul blocului, acolo unde locuia moșul Ivănică. Dar cine era acest moș? Paul știa că e laminator la ei, în secție, dar mai multe nu știa despre om. Cât lipsi Carmina, Cristel îl lămuri:

— Moș Ivănică a fost ilegalist. În probleme de partid e dracul gol, este în stare să meargă până la Internaționala Comunistă dacă în țară nu găsește rezolvare la problemă. Stai să vezi ce fel de om este acesta! Cred că nevastă-mea a ghicit răspunsul la problema ta.

Curând Carmina a intrat pe ușă cu moș Ivănică. Acesta nu era un moș propriu zis, dar așa-l poreclise lumea, că la toate omul spunea sfâtos „stai cu moșul și plângi aici, pe umărul meu!”

— I-am spus în trei cuvinte despre ce este vorba și abia am reușit să-l aduc sus, că voia să plece cu trenul de noapte la București, la Congres! Voi n-ați auzit bârfele de la colțuri cu ce s-a întâmplat ieri la Congres, chiar în prima zi? Sigur că habar nu aveți, pe voi vă frământă grija fieroaicelor, nu a oamenilor! Cică s-a luat unul, un veteran, de Ceaușescu și a încercat să-l dea jos, cu statutul partidului în mână. Dar n-a reușit. Ei, după juma de oră de la incident, radio Europa Liberă și radio Vocea Americii relatau cu lux de amănunte isprava lui moș Pârvulescu. Domnul tovarăș Ivănică îl cunoaște bine pe acest Pârvulescu, tot voia să plece la București și să-l

susțină, acum are un motiv în plus. Paul se uită cu speranță la omul despre care începu să priceapă că are curaj, nu glumă. Că la Partidul - sperietoare de oameni, el singur n-ar fi avut curajul să se ducă!

— Tovarășe Ivanică, dumneavoastră aveți curaj să-l înfrunțați pe Ceaușescu?

— Și de ce n-aș avea? Nu am jurat pe același Statut, amândoi, în anii de ilegalitate, că vom respecta legea Partidului? Dacă el a uitat, noi trebuie să-i aducem aminte! Noi, adică toți ilegaliștii, până la ultimul!

— Atunci, hai să facem o probă mai întâi. Uite, azi am aflat că cineva deștept tare a planificat oprirea pentru reparația anuală a laminorului nostru între 20 și 25 decembrie, cu pornire în ziua de Crăciun.

— Tulai, ce prostie! Cine îi deșteptul acesta, de lingău sovietic, mama lui, dar azi și mâine?!

— Nu știi și n-are importanță. Este o greșeală uriașă, dar nimeni dintre șefi, nici chiar directorul uzinei, Aurică Munteanu, nu are curaj să meargă la Partid, la Platformă, să ceară amânarea după Anul Nou. Mata ai curaj să vii mâine cu mine, la Platformă, la tovarășul Necșoiu să rezolvăm această problemă?

— Acuma mergem, ce să așteptăm până mâine! Cea care calmă furiile acumulate peste zi în mintea și inima revoluționarului bătrân tot femeia fu. Carmina îl mângâie pe creștet și zise:

— Uite, este singurul bărbat adevărat din țară, moșul nostru Ivănică, ține-L Doamne sănătos și bătaios încă o sută de ani! Dar, tovarășe Ionică, moșule Ivănică, nu știi vorba românului? „Nu te grăbi pe seară, lasă ca noaptea să-ți fie sfetnic bun!”

— Dreptu-i, fata moșului, ai ceva minte luminată în căpșorul tău, mare noroc ai cu așa o muiere, măi Cristele! Așa facem, dormim și așteptăm de sus, de la Domnul, un sfat bun, că doar îi vorba de ziua sfântă de Crăciun, deci și Pruncul Iisus este implicat, trebuie să ne ajute, că bine zici, Carmina! Mâine dimineată, la ora 7 ne găsim la poarta Combinatului, sau, mai bine, direct pe prima treaptă a Platformei Comitetului de partid. Și-l așteptăm acolo pe Necșoiu. Tu vii, Cristel? Sau numai băiatul ăsta necopt, pe care l-ați dat la lupi, să-l mănce din prima zi?

— Eu n-am ce căuta acolo, că nu sunt angajatul Combinatului, ai uitat așa de repede, moș Ionică?

Și a doua zi problema fu rezolvată, fără scânteii și fum de pomană. Moșul Ivănică îl luă scurt pe Necșoiu, de cum intrară în biroul acestuia:

— Mai știi colindele de Crăciun pe care le cântam la Târgu Jiu, în lagăr, măi tovarășe Prim Secretar?

— Hei, a trecut ceva vreme, tovarășe Ivănică, acum e bine!

— Lasă, nu mă lua cu zăhărelul, spune, mai știi vreun colind din cele sfinte? Sau ți-e rușine că ai fost botezat creștin ortodox? Acum îți faci cruce doar cu limba în gură, pe ascuns, sau nici măcar nu-ți faci cruce de loc?

— Dar ce-ți veni, tovarășe Ivănică, de te năpustești la mine așa, cu noaptea-n cap? Cu ce ți-am greșit?

— Ai greșit, că L-ai uitat pe Dumnezeu! Noi, în lagăr, ne închinam și ne rugam ca tot creștinul, nu ne-am dezis de credința străbună. Dar voi o faceți, blestemaților. Cine te-a împins să aprobi oprirea LBR-ului în reparație anuală între 20 și 25 decembrie, cu repornire în ziua de Crăciun, hai?

— Ce, pe asta de unde ai mai scos-o? Eu n-am aprobat nimic, nu știu despre ce vorbești! Marie, adu-l la mine pe Pârcălab, secretarul cu economicul! Acesta intră direct, tot secretariatul aștepta la ușă să intre la bârfa de dimineață, cum denuneau ei ședința de început de zi.

— Nu știu despre ce este vorba, dar mă informez. Și Pârcălab ieși.

— Lasă pe mine, îl pun pe cruce pe necredinciosul care face așa prostii. Acum, că Radio Erevan tună și fulgeră despre Pârvulescu, ne trebuie și revolta de Crăciun a laminoriștilor. Păi ne trimite în Siberia pe toți, tovarășul Ceaușescu, cu dumneata în frunte!

Și așa scapă Paul de lovitura de pragul de sus! Ce simplu a fost!

Capitolul 23

FOC LA ÎNALTĂ TENSIUNE

Joi, în săptămâna următoare, pe la 10 și 20 de minute seara, telefonul începu să sune continuu. Era semn că centrala telefonică avea de transmis un mesaj urgent. Paul ridică receptorul și o voce fără flexiuni îl atenționează că cineva îi va comunica un mesaj urgent. Acel cineva interveni imediat:

— Tovarășul inginer Todoran? Îmbrăcați-vă urgent și coborâți, o mașină va sosi în câteva clipe și vă va duce în Combinat. Aveți o avarie urâtă la secție.

Și închise. Paul luă anunțul în serios, începu să se îmbrace. Își luă ceva mai grosuț de îmbrăcat, iar Ionela îl întrebă ce s-a întâmplat, de ce s-a albit la față. El spuse că este vorba de o avarie și vine o mașină să-l ducă la Combinat, probabil va dura toată noaptea, așa că să se culce, să nu-l aștepte.

Când a coborât scările și a ieșit în stradă, imediat un Aro albastru pal s-a oprit scrâșnind din frâne la bordură, o ușă s-a deschis și o voce l-a pofțit să urce. Au plecat în trombă. În mașină nu era nimeni, doar șoferul. Paul ar fi vrut să obțină informații, dar partea din spate a mașinii era despărțită de scaunele din față cu un perete care nu avea decât o fereastră, cu deschidere de la șofer. Mașina a accelerat, străzile erau pustii. A trecut ca vântul peste viaduct, o coloană de tramvaie se mișca lent cu schimbul de noapte care intra în Combinat. Paralel cu

tramvaiele, câteva autobuze, tixite și ele, blocau sensul de mers spre poarta mare. Șoferul trecu pe banda liberă și accelerează, punând girofarul în funcțiune. Poarta mare era deschisă, un paznic stupid abia apucă să sară din calea mașinii care nici nu catadixi să încetinească. Drumul până la secție mai dură 10 minute, se făcuse de 11 noaptea când ajunsese în secție. Mașina intră în hală și trase la scară, lângă cabina de comandă de la Tandem. Ușa din spate se deschise acționată de un resort comandat de șofer și Paul coborî și traversă pasarela spre sala de mașini. Nicăieri nu era țiipenie de om. Intră în sala de aparataj, acolo era destulă lume, așa că i se confirmă gândul cel rău. Oare ce s-a întâmplat, cât de gravă poate fi situația?

Directorul uzinei și doi tipi în civil îl luară în primire:

— Intră în stația de înaltă tensiune și aruncă o privire, apoi spune cât de grav este și ce-ți trebuie pentru intervenție! ordonă directorul Munteanu.

Abia atunci Paul sesiză mirosul de izolație de cablu ars și un firicel de fum care continua să iasă pe ușă, prin partea de sus. Electricienii din schimbul de după masă și cei care abia sosiseră erau adunați la mijlocul sălii. Paul se apropie și maiștrii din cele 2 schimburi îi dădură raportul:

— Avem o explozie la celula nr. 2 de alimentare a autotransformatorului de pe partea de 110 kilovolți. Celula e praf, nu se poate recupera nimic, barele de aluminiu sunt topite, cred că aici ar trebui convocat constructorul, doar ei se pricep să refacă acest dezastru.

Paul se apropie, băieții îngrădiseră zona cu bandă izolatoare înădădită, albastru și roșu, cam ce se mai găsea prin dulapurile lor. Trecu pe sub bandă și luă lanterna din mâna unui electrician care îi șopti scurt:

— Îi plin cu securiști, foiesc peste tot.

— Maiștrii, la mine! Vă rog să legitimați toate persoanele străine de secție, de atelierul electric și scoateți-i din instalație. Nimeni nu are voie să intre aici fără instructajul de protecția muncii și de PSI. Fără supărare! Domnule director, vă rog să vă conformați și dumneavoastră, stați în ușa sălii de înaltă, cel mai bine ar fi acolo! și indică locul de campare pentru director și toți străinii care se conformară imediat, reacție firească la tonul de comandă strigat de stăpânul locului.

— Așa, acum spuneți-mi ce s-a întâmplat. Se adresa maistrilor lui.

— Axinte sunt, eu am fost în tura de după masă. S-a întâmplat la ora 22 și 20 de minute. Predasem schimbul, nu aveam nimic în neregulă de transmis colegului, totul a funcționat foarte bine în tura mea. S-a auzit o explozie puternică și imediat am rămas în beznă. Sirena de alarmă suna dincolo, în sala de comandă a celor de la Stații și Rețele, ei au acolo partea de 110 kilovolți, noi avem doar cea de 10 kilovolți. Apoi a intrat în funcțiune panoul PSI, aveam semnalizare de fum în stația de înaltă tensiune. Iluminatul de siguranță intrase automat în funcțiune, ne-am luat mânușile de înaltă, cizme, lanterne și am coborât în sală. Fum de îl tăiai cu cuțitul. Coborâseră și cei doi electricieni de la stații și rețele, am deschis ușile și am făcut curent apoi am reușit să ne apropiem, cât de cât. Am văzut ceea ce se vede acum. Nu ne-am apropiat, băieții de la Stații și Rețele ne-au cerut să nu intervenim cu nimic, echipa de intervenții de la PRAM va sosi repede. Noi am adus în apropiere două extintoare pe roți, ca să le avem la îndemână pentru orice eventualitate.

— Și unde sunt cei de la PRAM? Au plecat așa de repede? Sau încă nu au ajuns?

— Nu, nu au ajuns, poate or fi la ei, sus, în sala de comandă.

— Trimite, meștere, pe cineva să vadă, au ajuns ori nu. Și dacă sunt acolo, să coboare la anchetatori.

Apoi Paul s-a îndreptat spre grupul directorului Munteanu.

— Tovarășe director, din ce îmi spun oamenii mei, la ora 22 și 20 de minute s-a produs o explozie urmată de întreruperea alimentării cu energie electrică și incendiu cu semnalizare de pe panoul central de PSI. A fost doar fum, foc nu a existat, sau a fost de scurtă durată. Celula de alimentare a sursei principale de putere a Tandemului este distrusă complet, barele de aluminiu de pe magistrala de forță sunt topite, forfecate, mecanismul de cuplare este distrus și incendiat, aici a fost focul, probabil. Acest mecanism are și ceva ulei pentru o acționare hidraulică, așa că aici a fost sursa de fum. Laminorul, cel puțin pe partea de tandem, nu are alimentare cu energie electrică și nici nu va avea prea curând. Trebuie să sosească echipa de intervenții PRAM a secției Stații și Rețele de la Direcția Energetică, ei vor putea stabili cauza avariei, proporțiile și împreună cu ei vom putea creiona un program de refacere. Dar cred, sunt sigur, că va

trebui să apelăm la constructori, la Grupul Electrotehnic, ei sunt cei care au cea mai mare competență în acest caz special.

— Bine, uite, tovarășii ofițeri doresc să dai o declarație cam cum ai povestit acum, așa că retrace-te cu dânsii, dar terminați cât mai rapid, avem nevoie de omul acesta aici.

— Da, tovarășe director, doar să ne notăm termenii tehnici explicit ca să putem raporta mai sus. Credeți că este o mână criminală, la mijloc, tovarășe inginer?

— Mână? Nu, categoric nu. Poate o coadă, codiță, ceva de acest gen. Cred că a fost un scurt circuit provocat de un șobolan care s-a plimbat de pe o bară de forță pe alta. Maiștrii mi-au semnalat că avem șobolani în subsoluri, sunt destul de mari, am făcut o adresă către Direcția Administrativă pentru o deratizare, încă nu am primit răspuns.

— Și dacă a fost un șobolan, cum spuneți, am putea găsi un corp delict, un rest, fie chiar carbonizat?

— Nu știu, cred că urma scurtului trebuie să fie pe aici pe undeva, poate PRAM-iștii vor găsi ceva, să așteptăm.

Și au găsit, într-adevăr, fusese un șobolan. Din el, sărmanul, a rămas doar jumătate. Dovada acestei întâmplări nefericite, adică jumătatea de șobolan a rămas expus pe capacul cutiei cu nisip pentru stinsul incendiilor. După ce toată zarva a încetat, unul dintre maiștrii din schimburi a ordonat să fie aruncat stârvul, că nu face bine la ochi și la nas!

Dar cel care a primit respectivul ordin l-a duse la îndeplinire într-un fel original: cu o scândură a împins ce mai rămăsese din șobolanul sinucigaș în lada cu nisip. La ce s-o fi gândit, oare, când a făcut acest gest? Că miroase și e scârbos de pus mâna, chiar cu o mănușă? Sau să-i sperie pe cei ce vor apela, cândva, în viitor, la nisipul din ladă? Oricare ar fi fost motivul, gestul său a fost benefic pentru tot atelierul și mai ales pentru Paul. Deoarece exact după o săptămână, adică joi, pe 6 decembrie, la orele 22 și 10 minute, aceeași celulă de înaltă tensiune a explodat din nou. Fenomenul parcă fusese tras la indigo, ca succesiune de evenimente și ca alertă de înalt nivel. Când Paul a ajuns la secție a fost întâmpinat de doi dintre ofițerii de securitate pe care îi cunoscuse cu o săptămână în urmă. L-au dus într-o baracă rămasă de pe urma constructorilor și l-au luat la întrebări:

— Să te vedem acum, domnule inginer, care-ți va fi scăparea! Tot un șobolan?

— Domnilor, până nu se derulează ancheta tehnică nu pot da vina pe nimeni. Același lucru vă sfătuiesc, dacă puteți accepta un asemenea sfat, să faceți și domniile voastre. Ca să nu regretați mai târziu!

Și fără să-i pese de mutrele răuvoitoare ale celor doi, părăsi baraca, spunând:

— Locul meu, acum, este în stația de înaltă tensiune. Dar vă stau la dispoziție, oricum, n-am unde să fug și nici nu am de gând să fac o asemenea prostie atâta timp cât știu, cu certitudine maximă, că sunt nevinovat!

Al doilea sinucigaș, proaspăt sângerând, se afla pe același capac de ladă cu nisip. Care capac era tras la o parte, lăsând să se vadă inculpatul de la evenimentul anterior.

Scandalul care a urmat a fost uriaș și total illogic. Au fost demiși o grămadă de oameni nevinovați, inclusiv un ministru, pe motiv că nimeni nu și-a făcut datoria la locul de muncă și au permis să se înmulțească, peste măsură, acești dăunători nenorociți! Deratizările care au urmat, bine înțeles, nu au reușit să rezolve problema, otrava folosită a devenit, în curând, inefficientă, ca și în cazul anterior!

Capitolul 24

RĂSPLATA

Reparația anuală a fost amânată după sărbători. Fu aleasă ultima săptămână din luna ianuarie a anului 1980. Punctul de maxim interes pentru această reparație îl reprezenta tandemul, adică bateria de 5 caje prin care banda laminată la cald era subțiată prin tragere la rece. Forțele fizice necesare pentru a face această operațiune erau foarte mari, de aceea instalația electrică era dimensionată corespunzător. Motoarele de mare putere erau fabricate în Germania Federală, marfă garantată. Laminorul fusese pus în funcțiune în decembrie 1970, deci toată instalația a făcut față cu brio unui program de funcționare intensiv și extensiv, cum se spunea cu mare pompă pe atunci. Cu o singură excepție: partea mecanică a instalației de desfășurare a ruloului laminat la cald cedase cu câteva luni în urmă, defecțiunea fusese cârpită în atelierele uzinei 5, de reparații siderurgice din Combinat, dar soluția nu fusese prea bună, așa că reparația anuală avea ca scop rezolvarea acestei probleme spinoase. Treaba nu era simplă. Mecanismul nemțesc era de mare precizie, desene de execuție nu existau așa că în cele 5 zile o echipă de proiectanți trebuia să releveze piesă cu piesă întregul mecanism, să aprecieze cât se poate de exact dimensiunile fiecărei componente mecanice, fără toleranțe, să identifice tipul de oțel din care erau confecționate piesele originale, să precizeze ce tratamente termice sau electrotermice sau termochimice

fuseseră folosite pentru a conferi pieselor rezistența mecanică necesară precum și, mai ales, rezistența la uzură.

Oamenii desemnați pentru a efectua aceste operațiuni au fost aleși dintre cei mai buni. Pentru ei s-a organizat un mic bufet cu mâncare caldă, cafea, țigări, câteva paturi de campanie pentru odihnă pe furatelele. Oamenii erau consemnați pe toată perioada reparației, de acasă li se aduceau schimburi curate ori de câte ori solicitau ei.

În rest, reparația s-a desfășurat conform planificării pe fiecare loc de muncă. Era cea mai mare lucrare de la punerea în funcțiune din 1970 încoace, uzurile și defecțiunile utilajelor și instalațiilor constatate de inspectorii de utilaj după 9 ani de exploatare nemiloasă trebuiau să fie remediate, rezolvate acum. Pregătirea acestor lucrări a fost minuțioasă. Pe partea electrică, la cererea expresă a lui Paul, fostul șef de atelier coordonator, Cristian Gheorghescu, fu detașat la secție cu o săptămână înainte de perioada de foc și pe toată durata reparației. Dar numai dacă era cazul! Altfel spus, răspunderea a fost împinsă pe spinarea celui care era responsabilul în exercițiu, adică Paul.

Zona de mare interes, desfășurătorul, a fost declarată zonă de maximă securitate. Au fost făcute delimitări vizuale, în 4 colțuri ale suprafeței de lucru făceau de pază oameni viguroși din corpul gardienilor publici, câte 8 ore, în trei schimburi. Nimeni nu avea voie să intre în perimetrul păzit fără legitimație specială, cu numele înscris pe tabele nominale. Paul ceru dispensă de la regulă: în cazul în care era necesar să se facă o intervenție de natură electrică, el, șeful de atelier, să fie singurul nominalizat, iar echipa cu care intra la lucru să fie autorizată și admisă pe răspunderea lui. Dar nu fu solicitată prezența electricienilor la lucrările de acolo.

Repornirea laminorului era programată pentru 2 februarie, cu primul schimb din ziua de sâmbătă, care intra la muncă vineri seara la orele 22 și treizeci de minute. Acest schimb trebuia să repornească toate utilajele, pe rând, să facă probe de rotire în gol și, treptat, în sarcină, astfel ca sâmbătă dimineața, la orele 6 și jumătate, să înceapă laminarea. Însă cu toate măsurile speciale luate de conducerea uzinei, a secției, cu coordonarea directă a unuia dintre adjuncții directorului general, eșecul reparării mecanismului desfășurător fu aproape total. Piesa, având

greutatea de aproape 2 tone, trebuia să fie plimbată de pe poziția sa din instalație până în hala de montaj de la secția de reparații mecanice pentru a fi operată aici, fiind ținută suspendată în cârligul unui pod rulant de mare tonaj. Doar aici se putea opera asupra bolnavului.

Ziua de sâmbătă, 2 februarie fu ratată. Pe la prânz își făcu apariția la fața locului însuși ministrul cel mare al metalurgiei. De parcă el ar fi putut face ceva! Dar asta era strategia cu răspunderea de partid! Lucrările continuă și a doua zi, duminică, pe 3 februarie. Luni dimineața, pe la ora 4, mecanicii cerură punerea sub tensiune a motorului care acționa desfășurătorul buclucaș. Înainte de a face cuplarea tensiunii se dădu alarmă de incendiu: în subsolul tehnic al Tandemului s-a produs un incendiu. A luat foc o baltă de ulei tehnic, de la o scânteie provenită de la un aparat de sudură. Cineva de la constructor trebuia să taie în două o feroaică și găsisse cel mai potrivit loc pentru treaba lui aici, la Tandem, deasupra unui gol de montaj! Evident, emoțiile multor oameni aflați acolo, la acea oră, au fost foarte mari, au țâșnit cuvinte grele, au fost făcute amenințări cu sancțiuni, tot tacâmul. Oamenii, adică o serie de cadre cu funcții de răspundere, au trecut prin clipe grele.

Focul a fost stins rapid, dar toată tevatura a durat până la ora 6. I se ceru, la această oră, lui Paul să cupleze motorul electric de acționare a desfășurătorului. Ceea ce s-a făcut, fără probleme. Acum trebuia pornit motorul, desfășurătorul trebuia învârtit mai întâi lent, apoi din ce în ce mai tare, până la viteza nominală de lucru. Paul a verificat încă odată operațiunile făcute de maistrul care participase la punerea în funcțiune a acestui mecanism în urmă cu 9 ani și care cunoștea totul despre acest desfășurător. Probele la viteză mică au reușit. S-a trecut la faza a doua, rotire la 30 la sută din viteza nominală, timp de o jumătate de oră. Reușit! Faza a treia: 50 la sută din viteza nominală, timp de 10 minute, apoi 80 la sută din viteza nominală alte 10 minute și, în final, la viteza nominală! Totul a decurs în regulă. Izbucniră urale!

Toată lumea care fusese admisă înăuntrul cordonului de siguranță era fericită, dar și obosită. Orele de muncă interminabile și încordarea nervoasă își făceau efectul. Paul era în secție de 56 de ore și mai avea de stat cel puțin 4 ore, până se intra în ritmul normal de laminare.

Unul din electricienii de tură din sala de comandă îl trase de mână și, ieșind cu el din zona protejată îi spuse:

— Vă așteaptă directorul uzinei, tovarășul Aurel Munteanu, la el în birou. Urgent!

Nu avea nici un rost să ceară deslușiri, omul era doar un simplu curier. Așa că se îndreptă spre anexa uzinei. Simți oboseala din oase. Abia aștepta să ajungă acasă, să doarmă, să doarmă!

Când a ajuns la scările care duceau la ușa anexei, șoferul directorului îi ieși în cale și îi spuse:

— Haideți la mașină, trebuie să vă duc la Comitetul de Partid al Platformei, acolo sunteți chemat urgent.

Na-ți-o bună, ce dracu' se întâmplă? Ce treabă am eu cu cei de la partid?

Când a ajuns la destinație era pe trei sferturi adormit. S-a scuturat ca un câine ud la coborârea din mașină, avea frisoane din cauza oboselii excesive. A intrat în sediu, i s-a cerut legitimația, portărița a ridicat receptorul și a anunțat că tovarășul de la LBR a sosit, primi aprobarea și îl conduse pe Paul spre biroul primului secretar al platformei. Pe drum, Paul văzu ușa deschisă a grupului sanitar, ceru să se spele puțin pe mâini și pe ochi, reveni mai fres.

Fu introdus în biroul lui tovarășu'. Când trecu pe lângă el, secretara tehnică strâmbă din nas și șopti „Miroșiți groaznic!” Paul a înțeles mesajul și, o dată intrat, a rămas la ușă. În biroul spațios era primul secretar, în picioare, lângă un domn bine îmbrăcat, cu un costum gri deschis, cu cămașă albă și cravată albastră cu dungi mov, care ședea în capul mesei de consiliu. Primul secretar Necșoiu i se adresă:

— Ați pornit laminorul?

— Pornit!

— Bine, dar nu pentru asta te-am chemat. Îl cunoști pe tovarășul Ulmeanu?

— Nu, n-am avut onoarea!

— Eu sunt Ulmeanu, secretarul cu probleme economice de la județ, ar fi trebuit să mă cunoști, doar mai tot timpul sunt prezent aici, în Combinat. Dar apropie-te, șezi aici, lângă noi. Omul făcuse un efort să fie amabil, aștepta cu mâna întinsă să fie salutat tovarășește!

— Prefer să rămân aici, mă scuzați, dar put ca dracu'. Nu cred că vă pot sta alături!

— Dar ce s-a întâmplat, de ce... și nu mai continuă. Înțelese că avea în față un om extenuat de oboseală, nedormit de ore multe. Primi confirmarea:

— Păi, sunt în Combinat de vineri seara, de la ora 10. N-am închis un ochi de... 58 de ore, zise Paul socotind rapid după ceasul de perete, care tocmai bătea ora 9.

— Bine, vedem că ești extenuat, nu te vom ține prea mult. Avem informații că ești inginer electrotehnic, un inginer bun.

— Se poate, cred că sunt, răspunse Paul mecanic, fără să-și cenzureze cuvintele.

— Uite, noi avem nevoie de tine la Comitetul Județean de Partid, vrei să devii activist, instructor de specialitate? În domeniul tău, că acum se va pune mare accent pe economisirea energiei electrice. Vei avea o serie de avantaje!

— Spuneți-mi, acolo, la județ, se stă la muncă 59 de ore non stop? Cei doi râseră: „Nu, categoric nu!”

— Atunci vin! Se rezemă de tocul ușii să nu cadă. Primul secretar îl luă de cot și îl conduse la mașina lui, strigând din mers:

— Gheorghită, du-l pe omul ăsta acasă, urgent! Dă-i ceașca ta de cafea să o bea el, că va adormi în mașină și nu-l vei putea scoate că-i mare și greu. Nemțeanule, du-te cu el!

Paul nu mai știa când și cum a ajuns în patul său. I-a spus Ionela că au sunat-o vecinii să vină acasă că soțului îi este rău. De fapt ei au descuiat cu cheia pe care i-au găsit-o în buzunar, l-au descălțat și l-au dezbrăcat de hainele impregnate cu vaselină și mirosuri de toate soiurile, pe acestea le-au aruncat pe balcon și l-au culcat în patul care era pregătit pentru dormit.

A dormit până seara. Pe la 7 soția l-a trezit, i-a dat o ceașcă mare de cafea, l-a dus la baie și l-a ajutat să se spele, l-a culcat la loc în așternuturi curate. Dormi până a doua zi. S-a trezit odihnit, deși oasele încă îl mai dureau.

A ajuns la muncă pe la ora 10. Băieții l-au informat că Cristel fusese adus în secție după ce directorul Munteanu a anunțat că el, Paul era liber până a doua zi.

La două săptămâni după acele zile de pomină, pe 15 februarie, l-a chemat primul secretar Necșoiu la platformă și l-a trimis la județ.

— Te așteaptă tovarășul Ulmeanu ca să te prezinte primului secretar de la județ. Pe unde umbli? Ai uitat ce ai promis cu două săptămâni în urmă?

— Ce-am promis? Acum două săptămâni? Nu știu...

— Ai fost de acord să pleci la Comitetul județean ca activist la secția economică, pe probleme de energie. Nu mai ții minte?

— Vag, parcă ceva îmi aduc aminte. Dar ce să caut eu acolo? Eu sunt inginer, locul meu este în Combinat, în producție, nu-mi place politica!

— Ai zis DA, gata ești validat, ai fost verificat, toată lumea te așteaptă. Du-te și să nu uiți de unde ai plecat, să nu ne faci de râs!

Și așa ajunse Paul activist de partid, un serviciu unde nu trebuie să stai la muncă 58 de ore continuu!

Capitolul 25

SMARANDA CEA ÎNȚELEAPTĂ

La sfârșit de săptămână, duminică, familia i-a făcut o vizită lunchiului Marian. Lui Paul îi plăceau nespuse orele acestea de vizită, destul de rare, dar poate tocmai de aceea rămânea totdeauna cu ceva din „înțelepciunile bătrânilor”, cum îi plăcea lui să-i lingusească pe uncheși. Dar cel mai mult îi plăcea să asculte monologurile mătușii Smaranda, mama celor două fete, verișoarele Ionelei, cea mică, Corina, asistentă la un cabinet medical de stomatologie la Policlinica Municipală, iar cea mare, Georgiana, doctoriță stomatolog, cu cabinet, la APACA, în București. Tanti Smaranda intra în dialog cu ei, însă, când îi venea bine, prelua discuția pe cont propriu și susținea unul din rarele, dar faimoasele sale monologuri. Acestea începeau totdeauna cu propoziția „Eu totdeauna le spun fetelor mele...”. Din acel moment, toată lumea trebuia să tacă și să asculte!

Prima dată când a fost martor la un asemenea monolog, Paul comentase cu Georgiana, pe atunci încă studentă la Medicină, în București, că e mare păcat că asemenea sfaturi nu puteau fi înregistrate pe bandă de magnetofon și apoi redade la radio, că erau adevărate perle de cultură populară, de bun simț și umor autentic. Apoi s-a obișnuit, chiar era ușor dezamăgit dacă tanti Smaranda nu-și făcea numărul atunci când era și el prezent, în vizită. Constată și de această dată, cu plăcere, că tanti Smaranda era nesecată, niciodată nu a reluat de două ori

aceeași temă, totdeauna monologurile ei erau noi, inedite. Așa că Paul se frământa totdeauna când vizita era programată din timp, să găsească un subiect interesant, de actualitate, și care să-i declanșeze mătușii Smaranda creațiile moral-sfătoase.

Acum vizita asta era urmarea unui reproș telefonic, de la Corina: „Măi fraților, voi nu veniți pe la noi decât din an în Paști? Am fost la voi de Sfântul Ion, la ziua Ionelei și acum urmează să mai veniți de Paști? Ce aveți cu noi, v-ați supărat cumva?” Ionela s-a scuzat, motivând, ca mai totdeauna, lipsa de timp, oboseala acumulată de-a lungul săptămânii și scurttimea duminicii, singura zi când puteau și ei să-și tragă suflitul. Dar a promis că vor veni, mai ales că aveau și multe noutăți de povestit.

Paul s-a bucurat când Ionela i-a adus la cunoștință programul lor în duminica următoare. Chiar avea nevoie de cuvintele mătușii Smaranda, ca bolnavul de plămâni de aerul ozonat al munților cu păduri de brad. Au ajuns pe la 5 după amiază, doar ei doi, pe Dana au lăsat-o la vecinul de la etajul 2, la joacă cu Adrian și cu Silviu, prietenii ei nedespărțiți. Aveau vecini buni, acolo în Aviație, oameni simpli, muncitori în Combinat, dar sănătoși și bine educați, din familii bune, cum se spune la țară, peste tot în România. Copiii erau de vârste apropiate, diferența dintre ei era de 7 luni, Adrian de la etajul 2 era cel mai mare, iar Silviu, care locuia la parter era cu 7 luni mai mic decât Dana. Evident, jocurile lor erau băiețești, mai înainte de toate deoarece Dana avea foarte multe jucării de băieți. Asta era opera unchiului Costel, nanu Costel, cel care i-a luat din moț la vârsta de 2 ani, devenindu-i, astfel, un al doilea naș de botez. El era invitatul familiei în toate duminicile la masa de prânz, venea și stătea apoi cu Dănuța ore în șir, jucându-se cu jocurile noi pe care le aducea totdeauna când venea la masă. Acum, prospătura copiilor era un joc Lego, cu foarte multe piese, suficiente pentru fiecare din cei trei parteneri ca să construiască ceva, după desenele anexate la cutia jocului.

Ca totdeauna, mătușa Smaranda s-a scuzat că nu s-a pregătit cu nimic pentru vizita nepoților preferați. Ar avea ea niște plăcinte, unele cu bostan și altele cu brânză dulce, dar nu-s cine știe ce, decât să se facă de răs mai bine îi tratează doar cu apă rece.

— Pune, babo, plăcintele pe masă și adă și un pahar de vin, unde ai mai pomenit duminică după amiază de iarnă fără plăcinte și vin la

musafiri. Și nu te mai sclifosi atâta, că toată ziua ai întrebat în dreapta și stânga „oare i-or plăcea plăcintele mele lui nepotu' Paul?” Că de Ionela n-ai întrebat nimic, de parcă nu ea ți-ar fi nepoata dulce. Până te-am corectat eu, să-l mai lași de o parte pe bietul Paul, o fi sughițând băiatul de atâta pomenire. Ceara ta de babă strâmbă!

Unchiului Marian îi plăcea să o tachineze pe soția lui. Apelativul de „babă” era un cuvânt de alint, cine le intra în casă prima dată era lămurit pe loc că la cununia lor preotul satului îl întrebasese pe Marian, mirele: „Măi băiete, tu chiar vrei să te însori cu baba asta? Nu vezi ce de păr alb are în cap?” Ca baba lui, nu era nimeni în tot Galațiul! Și mai adăuga și înjurătura ticăloasă „ceara ta de babă”, însă sensul corect era „baba mea îi făcută din ceară sfântă, nu din lut ca restul oamenilor!”

— Ia spuneți, băieți, ce noutăți aveți de când nu ne-am văzut. Că frate-miu Cristea mereu întreabă de voi, că și lor rar le dați telefon iar scrisori, nici pomeneală, de când cu telefoanele astea montate la domiciliu.

— Păi, nene, zise Ionela, să spună Paul, că el e plin de noutăți, că-mi scoate și mie, acuși, păr alb cu noutățile lui.

— Ce, te necăjește? Ia dă socoteală, măi băiete, ori ai uitat că mama ta, odihnească-se în pace, ni te-a încredințat nouă, lui socru-tău și mie, la nunta voastră de la Huși, de acum 10 ani în urmă? O necăjești pe nepoată-mea? Umbli după mândre, ai?

— Nu, nene, n-am știre că ar călca strâmb, dar se bagă în tot soiul de lucruri complicate la serviciu și stă acolo, cu zilele, de parcă ar fi însurat cu secția, nu cu mine!

— Da, are dreptate Ionela, așa-i, am prins o perioadă grea din decembrie și până acum. Mai întâi m-au pus mai mare peste toți electricienii secției, cam strâmbă decizia, ar fi fost alții mai nimeriți pentru așa o funcție, dar totdeauna se găsește un prostovan care să se bage la greu, nu-i așa unchiule?

— Sigur, că voi, ardelenii, totdeauna sunteți mai cu moț decât alții din țara asta, ce, nu știu eu? Voi, ardelenii și cu baba mea, tot una sunteți. Că nici ea nu are astâmpăr până nu se bagă în multe, cu vecinele noastre din deal și din vale. Acum are de lucru, muncește zi și noapte pentru Atena și madam Patrichi, că înainte de lăsata secului de postul Paștelui sunt invitate la o nuntă, la țară. Și au pretenții, babele, să fie îmbrăcate la

modă, că doar vin de la oraș, ele sunt mai cu moț ca Ilenele și Mărioarele de la țară.

— Ce știți voi, bărbații, cât chin avem noi, femeile, la astfel de petreceri cu pretenții! Că până ne îmbrăcăm să mergem la nuntă nimic nu vă interesează, nu ne întrebați dacă avem cu ce să ne îmbrăcăm, dacă avem un medalion sau o cruciuliță, cercei, inele și ceas, ca să nu vă facem de râs. Nu vă interesează decât care bărbați vor fi acolo ca să beți și să vorbiți prostii. Ce, nu vă știu eu? Dar și când apăreți la braț cu o nevastă elegantă, cu părul aranjat, rochii noi și scumpe și pantofi cu toc, nu mai puteți de fuduli, că uite cela cum o ține pe nevastă-sa, mare cucoană de oraș. Ceara voastră de bărbați!

Mătușa Smaranda s-a oprit. Tema asta era epuizată, nu mai avea de adăugat nimic. Adevărul este că mătușa Smaranda era harnică tare. Dar și foarte pricepută la croitorie. Ziua își făcea treburile casei, nimic nu-i scăpa de sub ochi, iar angajamentele de croitorie le ducea la capăt lucrând fie până noaptea târziu fie dimineața din zori. Cu banii pe care îi câștiga din munca ei ținea mătușa Smaranda casa, salariul soțului era pus la cec sau stătea adunat și pus bine, printre așternuturile curate din dulapul cu lenjerie.

— De câte ori sar cu gura pe mine fetele astea ale mele, că să nu mai iau de lucru, să mă odihnesc, să nu cad la pat, eu mereu le spun: „fetelor, azi mâine vă cere un băiat de nevastă și ce o să faceți? Vă măritați fără zestre? Unde s-a pomenit, la un gospodar cu pretenții, cum este tatăl vostru, să-și dea fetele fără plăpumi, fără perne, fără lenjerie de pat, iar ele trebuie să aibă garderobă, să nu zică soacra că mamă-sa doar se dă mare, dar, uite că e o cărpănoasă. Să n-am eu să vă dau, la nuntă, măcar 3 - 4 carnete de cec de mașină? Ferească Sfântul! Eu pentru fetele mele fac orice, să știți. Așa că lăsați gura și mai bine îmi puneți ață în ac că baba a început să nu mai vadă așa bine!”

Paul a așteptat un minut sau două, sperând că mătușa va porni la drum cu introducerea „Că mereu le spun fetelor mele...”, dar de data asta nu s-a întâmplat nimic. A înțeles că unchiul și mătușa așteptau de la el acele noutăți pe care le-a anunțat Ionela, când a vorbit la telefon cu Corina.

— Apoi, ca noutate, de joi m-au înhățat activist de partid la județ, la Comisia Economică!

— Cuuuum? exclamă unchiul. Păi cine ești tu, măi băiete, de salți așa, de pe un scaun pe altul? Îi fi făcut din stofă bună tare, de te ridici așa de tânăr, în sus!

Unchiul era uimit, funcția de activist de partid la nivelul județului era o treabă pe cîste, nu oricine putea să intre în sfera puterii pe acea vreme. Oamenii erau selectați cu mare grijă, dosarul familiei trebuia să fie foarte bun. Ori, dacă el, nepotul lor prin alianță, fusese promovat într-un timp așa de scurt, o dată pe linie profesională și apoi pe linie politică, înseamnă că ambele familii, cea din Ardeal, dar și ei, moldovenii, nu au nici o pată! Asta era bine, unchiul Ionel aștepta și el numirea pe post de șef de siloz la o bază mare de cereale din județ. Însemna că aveau undă verde, deci și el va primi vestea curând.

— Ai avut ceva pile, te-a luat la ochi vreun șef mai mare sau ce? De unde a venit propunerea?

— Habar n-am, doar bănuiesc, știi matală că astfel de lucruri nu ți le spun cei de la Cadre. Acum sunt nou pe post, însuși postul este nou, s-a înființat de curând de când cu directiva de a face economii peste tot, la consumul de materiale, la energie, etc. Eu zic, după capul meu, că cel mai bine ar trebui să facem economie la prostie, că de la o vreme, de vreo 2 ani mai precis, țara asta o cam ia razna. Parcă cei din vârf n-ar gândi cuminte, ca până acum. Sunt prea multe hotărâri imposibil de îndeplinit.

— Măi, copile, fii foarte atent la ce spui, te cam joci cu vorbele. Critica de acest fel nu aduce nimic bun. Să taci și să te abții, că poți să-ți rupi repede gâtul. Atitudinea asta a ta are un nume special, se cheamă **sindromul activistului** și înseamnă că avansarea în funcție te-a amețit rău de tot de te crezi cel mai frumos și deștept om, ca tine nu-i altul! Fii foarte atent că nu ești primul căruia i se întind capcane, dacă ai săltat pe scaun foarte repede! Eu cunosc multe cazuri din astea, la noi, în agricultură. Și cum a fost la munca câmpului așa-i și în industrie. Deci, atenție mare!

— Da, unchiule, nene Mariane, nu vorbesc cu nimeni despre asta, doar că colegii mai bătrâni de la această Comisie Economică spun asemenea vorbe, doar în birou și mai ales seara, după ora 17, când pleacă acasă anumiți colegi! Pe semne că aceia sunt turnători, nu?

Mătușa Smaranda ascultase atentă până atunci, nu pricepea ea mare lucru din politică, dar totdeauna o brodea bine cu monologurile

ei. Paul chiar asta pândeă, să o audă pe tanti Smaranda cugetând cu voce tare. Și nu avu de așteptat prea mult.

— Eu nu mă pricep la politică, totdeauna am urât cuvântul ăsta! zise mătușa. De ce te-ai băgat la ei, Paule, cu ce te-au ademenit?

— Nu m-au ademenit cu nimic, m-au ales ei singuri, m-au chemat și mi-au spus, începând din 15 februarie te muți cu serviciul la noi. Și gata, nu poți comenta cu nimic, nu poți refuza. E ca la armată, tanti, ordinul se execută, nu se discută!

— Ei, băietе, grea cămașă ai îmbrăcat, dacă-i așa cum zici tu. Eu n-am decât 4 clase primare și școala profesională de croitorese, făcute înainte de război, ziare nu citesc că nu prea am timp, iar la radio ascult muzică populară în timp ce cos. Dar știu de la mama și de la bunica mea că noi, femeile, avem ceva la inimă și în creier, imediat simțim dacă ceva nu-i de bine. Că eu mereu le spun fetelor mele, lui Georgiana mai ales, că-i doctoriță la București, de acu' am scăpat-o din mână, rar mai vine pe acasă și nu are mama cum să-i dea sfat la tot pasul. Că Corina îi lângă mine, mereu o întreb ce a făcut toată ziua, cu cine umblă, ce discută, că azi trebuie să fii atent la tot pasul. Că uite, eu le spun fetelor mele că politica nu-i bună meserie, să nu vă băgați, că-i mare păcat!

— Ce tot bodogănești acolo, babo? Îl sperii pe băiatul ăsta, ia mai taci sau măcar explică la ce te duce gândul.

— Hei, bărbate, îți mai aduci aminte cum te-a scos baba ta din gura Siguranței? Ai uitat, pe atunci eram mult mai tânără, dar lecția învățată de la mama și bunica mi-a fost de folos. Că eu și acum le povestesc fetelor mele despre beleaua în care era să se bage tatăl lor, când era flăcău mucos, cu caș la gură. Că de aia-i bine ca flăcăul să-și ia nevastă de mamă, nu fată de crescut. Uite, mie nu mi-e rușine că sunt mai babă decât tatăl vostru cu trei ani. Eu l-am crescut pe Marian, nu m-a luat pe mine de crescut, de la grădiniță.

— Și care a fost beleaua aceea, tanti, hai, povestește, că matalе le zici așa de frumos, ca Ion Creangă, ar trebui să le pui într-o carte! zise Paul, așteptând un nou monolog interesant.

— Noi, ca tinerii, dacă ne aveam în vorbă și părinții știau și deja se vorbiseră pentru nuntă, doar că așteptau să terminăm de mâncat pudul de sare care se spunea că numai atunci sunt tinerii pregătiți de

însurătoare, după ce mănâncă un pud de sare, deci noi ne întâlneam pe ascuns, mai vorbeam despre dragoste, ne țineam de mână și numai seara, pe întuneric, ne lăsam sărutate de băieți. Care încerca să pună mâna unde nu se cuvine lua palme la greu, că știam să ne apărăm și susul și josul! Așa că Marian al Borșului știa lecția și totdeauna era respectuos cu mine. O dată mi-a trimis vorbă printr-o prietenă de a mea că seara, pe la scăpătat, adică la 6 ceasuri, să ne întâlnim în dosul șurii noastre, că trebuie să-mi arate ceva. Bine, m-am gândit eu, ce poate fi așa de interesant de arătat ca să vin pe înserat la sură. El avea liber să vină în casa noastră, doar îmi făcea curte. Nu era mare lucru să fac ce-mi cerea el, adică să vin în dosul șurii, puteam să aduc de acolo un pepene, că bostana noastră era aproape. Fetele care-s îndrăgostite fac multe prostii și scornesc multe metode prin care se ascund de mamele lor. Așa că o mamă care are ochi de văzut știe când fata ei este în pericol. Că știi cum se zice: „Săptămâna chioară și căldura mi-au topit cămașa de am rămas grea, mămucă, nu mă bateeee!” Dar atunci este prea târziu și te-ai făcut de ocară, te arată tot satul cu degetul.

Când s-a făcut ora am mai zăbovit cam 10 minute, ca să știe flăcăul că nu-i ușor fetei să se ascundă de mamă, și am venit la întâlnire! Și-mi apare Marian, de după sură, îmbrăcat cu o cămașă verde, cu diagonală de curea, o purta cu mare fudulie, de parcă ar fi fost însuși Căpitanul, nu alta. Când l-am văzut, am simțit că mi se face rău! „Mariane, sări, mi se face rău, nu mai pot, dezbracă cămașa și fă-mi vânt că m-o apucat fierbințelile!” El, prostul, că dacă era mai mic decât mine cu trei ani, nu știa de ce sunt în stare femeile, iute s-a executat și a început să-mi facă vânt cu cămașa legionară. Dar eu i-am înhățat cămașa din mâini și am luat-o la fugă. Când eram la vreo zece pași de el, am rupt cămașa, mai întâi mânecile, apoi am sfâșiat-o de la poale, apoi am rupt gulerul. „Marian, dacă te bagi la legionari, cu mine ai terminat-o! Nu mai veni pe la noi la poartă, că nu te cunosc.” Și i-am aruncat zdrențele și am fugit acasă. S-a speriat copilul, el avea doar 19 ani, era student la Școala Tehnică de Viticultură în primul an, credea că tot ce zboară se mănâncă. După puțin timp legionarii au fost vânați de armată, i-au băgat în pușcărie pe câțiva și de la noi, din sat. Și Marian al mamei nu se oprea din mulțumit, că dacă nu eram eu, intra la ocnă și el. Așa cu

politica, noi, femeile, trebuie să simțim pericolul cu inima, mereu le spun fetelor mele, învățați să simțiți cu inima, că mare folos o să aveți în viață! Acum, să nu crezi că vorbesc de rău politica de acum. Că vedem și noi că ne merge bine, la toată țara. Dar am zis doar așa, ca să fii foarte atent în politică. Să fii modest, să nu te dai mare, să nu uiți de unde ai plecat, că dacă faci acestea cum zic eu, apoi oamenii vor simți că ești unul de-al lor și altfel te vor urma.

— Da, tanti Smaranda, am înțeles tot ce mi-ai spus, sfatul matală aur face, nu glumesc! Fii binecuvântată, că așa-i cum zice nenea, că mata ești făcută din ceară sfântă, nu din lut!

Sfătuiră îndelung pe subiectele fierbinți ale zilei. Paul era la curent cu frisoanele celor din conducerea județului, unchiul Marian le știa pe cele ale poporului. Că tanti Smaranda se căina cam des de la o vreme: „Măi, Marian, așa greu ca acuma n-a fost nici pe vremea războiului, Doamne, iartă-mă, că vorbesc cu păcat! Dar atunci știam că-s lipsuri, stăteam la cozi după mâncare noapți și zile, dar acum nici nu știi unde să stai mai întâi, la lapte și ouă, sau la ulei și zahăr, sau la carne. Că nimic nu mai este în galantare, cum vine marfa, cum se dă toată, că lumea stă și așteaptă la rând de dinainte de a se deschide Alimentarele. Trebuie să stau la cozi, că porția mea nu i-o dă vânzătorul vecinei, că face lumea scandal, dar eu am lucru de cusut angajat, am promis femeilor că le dau gata rochiile la termenul promis, ele mă cunosc de femeie de cuvânt, acum ce să mă fac? Că de mâncat trebuie să mâncăm, sâmbătă vine Georgiana acasă și trebuie să-i dau mâncare gătită la pachet, că fata mamei nu suportă altă mâncare decât cea făcută de mămica ei. Nu-i păcat să o las flămândă, spune și tu, Ionele?!”

— Unde se duce mâncarea noastră, măi, Paule? Voi, acolo, la Comisia Economică nu faceți nimic? Că acum Comisia asta și-a schimbat numele, vă zice Consiliu de Control Muncitoresc! Voi nu controlați ce se întâmplă în comerț? Măi, aveți grijă, nu vă puneți cu lumea flămândă. Uite, suntem în 1980, de la război au trecut 36 de ani, de la foametea din 1946 - 47 au trecut doar 33 de ani, lumea n-a uitat anii aceia groaznici, frica de foamete îl face pe om neom, aveți grijă!

— Unchiule, ăsta-i subiectul cu nemulțumirea colegilor mei, dintr-o dată repartițiile de alimente s-au redus drastic, peste tot în țară.

Noi propunem să reluăm sistemul cartelelor, așa va ști lumea că are o anumită rație de luat și se poate liniști. Dar șefii nici nu vor să audă. Că asta ne lipsește, să începă să cânte Europa Liberă despre întoarcerea la sărăcie și lipsuri. Adevărul este că s-a adoptat măsura să strângem cureaua peste tot, că trebuie să ne plătim datoria externă, banii pe care ni i-au împrumutat capitaliștii de am susținut această industrializare masivă s-au scumpit peste noapte. Că în Occident este criză, valuta când se scumpește, când se ieftinește. Azi e 6 lei, mâine-i 10, pentru noi mereu este spre sus, inflația, pentru noi, socialiștii, este doar într-un sens! Așa că se pune accent foarte mare pe creșterea exportului, trebuie să vindem orice la capitaliști, să facem dolari buni și să le băgăm pe gât, să se sature. Deci va fi greu, o vreme, dar trebuie să explicăm oamenilor cu calm și răbdare cum stau lucrurile.

— Măi, poporul a scos vorbe înțelepte, aceste proverbe sunt ca sentințele istoriei, ale tribunalului poporului. Înțelepciunea bătrânilor zice că „flămândul nu crede sătutului și nici săracul bogatului!” sau invers, nu mai știu exact. Deci export, neexport, proletarul trebuie să fie hrănit, altfel cu ce dă producție? Dar nu putem noi rezolva aceste probleme grele. Deci, fii foarte atent acum. Ai auzit-o pe Smaranda mea, ia aminte că-s vorbe sfinte zisele babii mele, ceara ei dar azi și mâine!

Paul se abținu să mai continue discuția, tot nu ar fi înțeles oamenii aceștia ce eforturi fac ei, specialiștii partidului, să facă astfel ca șocul lipsurilor să nu apese prea greu. Prima măsură ce se va lua curând va fi introducerea orarului de vară și de iarnă. Asta se practică în Occident, vara oamenii trebuie să profite de ziua însorită mai lungă care începe mult mai devreme decât iarna. Deci ceasul se va da înapoi cu o oră, ora 6 va începe de la 5 acum, iar iarna, când ziua este mai scurtă, ceasul va fi dat la loc. Așa omul va profita de lumina zilei și nu va aprinde becul ca să facă risipă. Știa că este o prostie, că economia de curent nu se face cu becul, risipa este în marea industrie. Că aceste tehnologii super moderne pe care le-am cumpărat cu bani grei, din împrumuturi, sunt de fapt tehnologiile cele păguboase de care capitaliștii au scăpat, vânzându-le nouă, cu înșelăciune. Deci trebuie să ne punem capetele ingineresti la contribuție și să modernizăm mașinile, utilajele și instalațiile, ca să le facem performante.

Și uite așa, Paule dragă, iată că ai învățat repede terminologia pusă la dispoziție prin tezele partidului! Dă-i înainte, băiete, pune umărul la corectarea liniei directe ca să nu rămânem în urma Occidentului, că vor vedea că ni-s pantalonii rupți în fund!

Dar noi suntem fuduli! Socialismul este sistemul cel mai bun, să nu ne lăsăm, fraților, amăgiți de *jinși*, de casetofoane, de videorecordere, de calculatoare, de *Beatleși* și de alte muzici gălăgioase, de toate prostiile decadente la modă. Noi să tragem tare, să facem cincinalul mai devreme, ca să-i putem sătura și pe capitaliști, dar și pe proletarii noștri!

Capitolul 26

ÎN BARCA PUTERII

Paul s-a străduit să intre cât mai repede în ritm cu echipa. Nu era ușor, acum trebuia să o ia de la zero, munca de partid era diferită total de ceea ce a făcut până atunci. Colegii nu se înghesuiau cu sfaturi. Tocmai trecuseră printr-o școlarizare, a șefului lor, secretarul Ulmeanu, venit și el dintr-un mediu diferit. Brăilean de origine, Ulmeanu era un om echilibrat, inginer metalurg, fusese recrutat de partid din Institutul de Cercetări Metalurgice, ICEM București, unde conducea o echipă cu specialiști în purificarea oțelului în afara convertizorului. Ca și Paul, s-a codit mult până și-a dat acordul cu plecarea din cercetare însă până la urmă a cedat presiunilor. S-a mutat la Galați în octombrie 1979, după conferința organizației județene de partid, unde fusese ales, statutar, membru în biroul și secretariatul comitetului județean, având răspundere pentru problemele economice.

Amândoi erau la început de drum, amândoi erau nepricepuți în munca de partid. La data când Paul a intrat în echipa consiliului județean de control muncitoresc ironiile pe seama șefului Nichita Ulmeanu tocmai fuseseră depășite. Inginerul și cercetătorul găsisse repede metoda prin care a câștigat respectul veteranilor. La această secție economică lucrau 7 ingineri și economiști, coordonați direct de un șef de secție, tovarășul Mișu Udriște, economist cu experiență în munca de planificare teritorială. Domeniile de activitate care erau acoperite cu instructorii de specialitate

ai secției erau construcțiile civile și industriale, transporturile - căi ferate, rutiere și navale, siderurgia, construcțiile de mașini, industria alimentară, export, import și comerț local și, cel mai nou domeniu, cel pentru care a fost recrutat Paul Tarniță, resursele și consumul energetic, respectiv recuperarea materialelor refolosibile.

— Hei, Titi, ce faci aici? Ești cumva activist aici sau ai venit cu alte treburi? l-a întrebat Paul când a dat nas în nas cu Titi Mihalcea, pe palierul de la etajul 2, în fața secretariatului tehnic de la cabinetul nr. 1, al primului secretar.

— Aștept să mă introducă la primul secretar, de azi sunt activist aici, la economic. Nu cumva tu ești tovul din Combinat după care aștept ca să intrăm împreună?

— Nu știi, poate oi fi eu?! Mare belea, măi Titi, iar ne este dat să ne întâlnim. Poate vom găsi o cale să ne înțelegem mai bine decât la LBC, pe schimb, îți mai amintești?

— Aia a fost o prostie, clar că din partea ta, eu eram autoritatea numărul 1 pe schimb, tu trebuia să te supui.

— De acord, dar nu să vin ca un sclav, umil, plecat până la pământ la mofturile tale de mare șef! Fugi de aici, eu am de gând să iau democrația în brațe, la acest loc de muncă suntem egali, cel puțin așa sper să se întâmple și după ce ieșim din cabinetul numărul 1. E clar?

— Căpos, căpos, dar tot eu voi fi șef peste tine, în curând! Apoi au fost chemați înăuntru și au ieșit egali, dat Titi era mai egal și de data aceasta.

— Băieți, amândoi veniți de pe platformă, ați lucrat la același laminor. O să primiți sarcini pentru Combinat, poate că veți merge împreună acolo cu misiuni precise. Dumneata, Mihalcea, ca specialist în metalurgie, vei conduce această echipă ori de câte ori va fi cazul. Să colaborați ca doi prieteni, bine?

— Ce ți-am zis, măi subalternule, că tot eu sunt șeful și aici? Trebuie să te supui, asta îți este soarta, să-mi fii mie slugă!

— Ușor, băieți, ușor! zise Ulmeanu ajungându-i din urmă. Voi sunteți colaboratorii mei, nici unul nu-i sluga celuiilalt, nici în glumă măcar. Și dacă te dai mare metalurg, Titi, să știi că eu vin din cercetarea metalurgică și pot să-ți dau lecții de metalurgie, oricând.

Și uite așa le-a fost datul, acum erau „colaboratori” amândoi, lucru pe care Paul îl sublinia totdeauna când primeau misiuni împreună, iar Titi mereu îi aducea aminte șefului lor, Ulmeanu, indicația prețioasă dată de primul secretar că în acea echipă el avea rol de conducător, deci este obligatoriu ca tovarășul Tarniță să se supună.

După ce au ieșit de la primul secretar, Ulmeanu a convocat o ședință de secție. A făcut prezentările, pe cei noi la cei vechi și pe cei vechi celor noi. Apoi a trecut la repartizarea sarcinilor.

În secția economică o persoană importantă era tovarășul Ion Angheliu, devenit repede nea Ionică, un fel de protector al activiștilor începători, responsabil cu exporturile, adică peste cele 2 porturi dunărene, Docuri și Bazinul Nou și peste Navrom, întreprinderea de operare navală. Domeniul lui, exportul, era capitolul cel mai important din munca de partid pe care trebuia să o ducă întregul comitet județean, ca mijloc operativ în cadrul obiectivului prioritar al partidului, al țării, acela de a scăpa cât mai repede de datoria externă. Deși era conștient de mărirea sarcinii pentru care fusese pregătit atâția ani, tovarășul Ion nu s-a comportat nici o dată cu aroganța cu care ar fi fost, poate, îndreptățit să se poarte. De la el au învățat băieții, mai întâi Paul și apoi mai târziu, mult mai târziu Titi, că aici la partid trebuie să vorbești în propoziții scurte, clare și la obiect. Șefii nu aveau răbdare să asculte basme și palavre, colaboratorul trebuia să transmită esența lucrurilor și fenomenelor, astfel încât și el, adică Ulmeanu, să poată transmite mai departe, tot cu claritate absolută, aceste informații ca și când el însuși le-ar fi cules de la fața locului. Tovarășul Ion a fost selectat pentru munca de partid încă de pe băncile școlii profesionale. Tatăl lui era muncitor CFR-ist, om simplu și drept, care i-a dat lui Ionică și celorlalți doi frați ai lui o educație simplă și eficientă. De mic copil Ionică era acceptat, tacit, de colegii de joacă, drept conducător, el era șeful. Astfel, cu această stofă specială, Ionică a făcut școli de partid multe, culminând cu Academia Ștefan Gheorghiu, după care a fost inclus în echipa de la Comisia Economică. El și nea Mitică erau veteranii secției.

Dumitru Brateș, nea Mitică, era specialistul în transporturi. Era cel mai în vârstă din secție. Era inginer de căi ferate, însă absolvent de facultate muncitorească. Liceul l-a absolvit după ce a intrat ca activist la

secția economică. Asta s-a întâmplat prin anii 1960. Nea Mitică era un om plăcut, prea retras, nu-i plăcea să se bage în discuții contradictorii. Nici nu vorbea prea mult. Își petrecea zilele mai mult pe la Regionala CFR.

Urma la rând Virgil Pușcașu, mai marele peste domeniul ingineriei mecanice, în primul rând șantierul naval și întreprinderea de fabricare a pieselor componente ale navelor fluviale și maritime care erau puse în operă în șantierele navale de pe Dunăre și de la malul Mării Negre. Virgil era și lector universitar, preda la facultatea de tehnologia construcțiilor de mașini un curs de sudură. Se pregătea pentru doctorat. Era un om serios, în același timp simpatic și foarte accesibil.

Cel de-al patrulea, Mihai Tuluceanu, era constructorul. Terenul și-l făcea când la Trustul de Construcții (pentru planul de locuințe), când la ICMSG (constructorul combinatului), la comandamente de puneri în funcțiune. Provenea de la consiliul popular municipal, acolo a fost vicepreședinte cu probleme de spațiu locativ. Nu a plecat cu renume bun, dar asta nu a contat prea mult, el era omul relațiilor, mereu avea vizitatori, mereu făcea aranjamente, adică îi ajuta pe săracii oameni să-și rezolve unele greutăți de viață...

Elena Ionescu, fata cu industria alimentară și agricultura era, de fapt, absolventă a facultății de hidrotehnică de la Politehnica Iași.

— Ce cauți tu, cu specializarea asta, aici, la secția economică, a întreb-o, mirându-se, tovarășul Ulmeanu.

— Eu am lucrat în sistemul îmbunătățirilor funciare, la Grupul de Șantiere de Lucrări Hidrotehnice. De acolo am fost luată la secția economică a municipiului Galați, iar după 2 ani am fost transferată aici. Cred că am dovedit peste tot că am capacitate și eficiență în munca de partid, așa că, iată, asta sunt și de aceea sunt aici.

Răspunsul ei a plăcut. Ulmeanu surăse și înainte de a trage o concluzie i-a mai pus o întrebare:

— Spune-mi, voi, acolo, la secția economică, la municipiu, ce fel de activități faceți, în domeniul economic?

— Întreprinderile industriale din municipiu erau repartizate după specialitățile pe care le avem fiecare, ba nu, invers, după specialități eram repartizați la aceste întreprinderi. Eu, de exemplu, aveam GSLH-ul, grupul

de șantiere de unde am fost promovată, întreprinderea de îmbunătățiri funciare, Avicola, Industria cărnii, Serele și ILF, legume, fructe. Ne ocupam de plan, participam la ședințele conducerii, ale comitetelor de partid, făceam intervenții pe orizontală pentru sprijin și relații reciproce, dar mai mult primeam sarcini cu caracter de muncă organizatorică, de partid.

— Aha, de aceea aveai o ciorbă de întreprinderi, carne cu legume de sere și irigații. Oameni buni, munca economică nu înseamnă să le facem celor de la secția organizatorică planul la ședințe. Este clar? Noi avem responsabilități legate de plan, de producția fizică, livrări la export, reducerea consumurilor de materiale și energie, recuperarea și re folosirea materialelor. Asta este munca noastră. E clar?

După ședință, Elena a coborât la etajul 1. Ea ocupa o încăpere mică, cu două birouri, două fișete metalice și o măsuță pentru o cană cu apă de băut.

— Băieți, care vrea să stea cu mine în birou? Paul, vino tu, că Titi va sta mai mult prin Combinat. Apoi haideți la colegii seniori, să-i mai întrebăm câte ceva.

Șeful de secție, nenea Mișu Udriște, i-a convocat pe toți în biroul seniorilor, adică la Ion Anghelii, Mitică Brateș, Virgil Pușcașu. A comandat câte o cafea la toată lumea, apoi le-a dat câteva instrucțiuni scurte și concise.

— Oameni buni, de astăzi secția noastră are efectivul complet. Noi trebuie să îi ajutăm pe acești tineri să se integreze foarte repede ca să putem face față volumului de muncă pe care îl avem. Eu zic să le dați câteva orientări acum și în zilele următoare, să-i luați cu voi să le arătați prin port, la Șantierul Naval, la întreprinderile mari. Virgil și Ionică, ocupați-vă acum de băieți, eu am chemat la mine niște oameni, avem în lucru materialul pentru plenara din trimestrul I, așa că vă las pe voi să vă ocupați.

După ce șeful de secție a încheiat partea de ședință care îi revenea, băieții au rămas în biroul seniorilor. Au început bombardamentul cu întrebări la adresa celor doi, Ionică și Virgil. Despre stilul de muncă, practic despre comportamentul activistului pe teren. De exemplu, dacă mă duc la o întreprindere care mi-a fost nominalizată, cum ar fi Întreprinderea

de Rețele Electrice, cum trebuie să-mi fac intrarea, a dat Paul un exemplu de caz. Virgil a răspuns la provocare și băieții au înțeles că trebuie să dea dovadă de bună creștere, dar și de fermitate.

— Bine, dar noi nu avem legitimații, dacă vom fi luați la întrebări de către portari?

— Simplu, îi cereți să dea telefon la secretara directorului și să ceară confirmare de la județ.

În tot acest timp nea Ionică Angheliu își vedea liniștit de treburi, scria un material pe coli albe și se părea că nu le dă atenție acestor doi flecari.

— Ați terminat? Mai aveți ceva de întrebat?

— Nu, atât deocamdată, spuse Paul, lăsând o portiță deschisă pentru întrebări suplimentare.

— Bine, atunci hai să recapitulăm ce sarcini v-a dat tovarășul secretar Ulmeanu, pentru săptămâna asta. Spune tu mai întâi, Titi!

L-a ascultat cu răbdare, continuând să-și scrie materialul. Apoi l-a corectat:

— Vezi că șeful ți-a mai zis ceva și despre consumurile specifice, dar și despre sarcinile la export. De ce anumite loturi de produse sunt expediate incomplete din Combinat, în porturi, generând haos și încurcături. Că aici trebuie să-mi vii mie în ajutor, deci să colaborăm pentru a urgenta completarea acestor loturi. Ai uitat acest aspect? Ți l-ai notat în carnet? Ia, deschide carnetul și arată-mi unde ți-ai notat această sarcină.

A fost prima lecție dură pe care nea Ion le-a servit-o băieților:

— Chiar dacă sunteți tineri și pretindeți că aveți memorie bună este cel mai bine să scrieți, notați-vă în carnete toate sarcinile ce vă vin de sus, că veți fi întrebați despre acestea, una nu va trece uitată. Așa, dragă Titi, uite aici ți-am scris doar câteva loturi de marfă care au fost expediate din Combinat la Bazinul Nou, cu lipsuri cantitative. Ți-am notat și loturile care vor fi respinse de cei de la Controlul Calității Mărfurilor pentru că la transport au fost lovite ori neatent manevrate și au rămas urme. Deci, te rog, mergi în Combinat la serviciul export și discută cu ei despre completarea lipsurilor și remedierea deteriorărilor. Este sarcina comună pe care ne-a dat-o tovarășul Ulmeanu, eu mi-am notat-o așa,

că răspund pentru asta. Iar tu trebuie să colaborezi. Gata, acum plec la comandamentul de export la Bazinul Nou, dacă vrei poți merge cu mine ca să vezi care este atmosfera, dar te sfătuiesc să lași asta pe altă dată, acum este urgentă treaba pe care ți-a dat-o tov Ulmeanu.

Paul a primit sarcină să se documenteze rapid despre tezele partidului referitoare la energie și la reciclarea materialelor refolosibile și să croiască un plan de aplicare a acestor sarcini foarte importante la nivelul județului. Și cam atât. Foarte vag, gândi Paul în sinea lui. Dar acest sumar sărăcuț îi era cunoscut deja, în viața lui de până acum, adică de când a devenit inginer a călcat numai în locuri care nu i-au fost prezentate cu prea multe amănunte. El trebuia să descopere, să cerceteze și să-și facă un mod de viață, acolo. La fel este, se pare, și aici, la partid. Nimeni nu știe de ce, cum, cât și când trebuie să facem economii de energie. L-a întrebat pe tovarășul secretar ce întreprinderi îi vor fi repartizate. Atunci s-a implicat în discuție șeful de secție, Mișu Udriște. Acesta era cu adevărat omul de bază al secției, până la urmă al întregului Comitet Județean de Partid. La el în birou se adunau aproape zilnic „greii” județului, acolo se pregăteau materialele pentru plenare, ședințe de birou și ședințe de secretariat. Acolo se pregăteau cuvântările pe care Primul Secretar al județului trebuia să le aibă gata scrise ori de câte ori era convocat la Plenare CC al PCR. Tot acolo, în biroul lui Mișu Trofin, se compuneau rapoartele lunare, trimestriale, semestriale și anuale despre starea județului, pe capitolele vieții economice și sociale.

Mișu i s-a adresat lui Ulmeanu, direct:

— Pe Paul lăsați-l în seama mea, tovarășe secretar, o să-i deslușesc eu ce sarcini are de făcut pe termen lung, dar și de maximă urgență. Noi suntem la mijlocul lui februarie și pe 23 martie avem o ședință de secretariat în care trebuie să prezentăm un material despre programul energetic al județului. De acest material trebuie să se ocupe inginerul nostru de profil. Raportul trebuie să fie gata cel mai târziu cu o săptămână înaintea datei programate, deci pe 8 martie.

— Bine, nea Mișu, așa să faceți.

Titi a înțeles că cel mai bine ar fi să plece în Combinat și să clarifice problemele de pe lista lui nea Ionică. Așa că a mai întrebat, la încheiere,

dacă ar întârzia prea mult în Combinat, mai este necesar să revină la sediu, sau poate pleca acasă direct.

— Cum? Acasă? Măi tovarășe activist, n-ai înțeles nimic despre rolul pe îl ai în piesa în care joci? Noi primim sarcini pentru a doua zi seara, după ora 17 de regulă, așa că să fii prezent aici după ora 16,00. E clar?

Acum i-a venit rândul lui Paul. De el s-a ocupat Virgil.

— De când s-a pus problema economisirii energiei, adică de prin anul 1978, de la ultimul Congres, eu m-am ocupat de această problemă. Dar e prea mult pentru mine, așa că i-am cerut șefului nostru de pe vremea aceia, adică secretarului Chetroiu, să caute un inginer de meserie și să-l aducă la noi. El mi-a spus, după câteva zile, că a găsit pe cineva și l-a dat la cadre pentru verificări. Dar n-a apucat să ducă la bun sfârșit ideea că a fost promovat mai sus. Altfel, ai fi avut deja ceva vechime la noi, Paule!

— Acum du-te și stai în biroul tău, cu Elena, am dat eu un telefon și ți-am convocat ajutoarele, pe șeful inspecției energetice de zonă, pe responsabilul cu materialele reciclabile de la baza județeană de aprovizionare tehnico - materială și pe Gică Mușală, noul director al celor 3 R, adică recuperare, reciclare, refolosire. Cu ei pornești la drum, preciză Virgil. Chestionează-i, ca și cum ai fi expert pe probleme, află ce știi ei să facă și ce atribuțiuni de serviciu au, dacă forurile tutelare s-au aliniat cu măsuri concrete la directivele recente ale partidului, de la Congresul XII. Notează tot, nu te baza pe memorie, că vei aduna multe povești, și bune și rele. Ai o agendă pe care să scrii? Nu, sigur că nu, du-te la Lidia și cere-i să-ți dea din rezerva noastră de la Combinat o agendă fătoasă.

Cei nominalizați de Virgil așteptau deja, la ușa biroului lui Paul. Au făcut cunoștință acolo, pe hol și Paul se întreba unde ar putea găsi un loc pentru a sta comod de vorbă cu acești oameni. L-a scos din încurcătură tovarășul Mișu, șeful de secție, care trecea tocmai atunci către biroul lui:

— Mergeți să țineți ședința la Inspectia Energetică, ei au spațiu foarte mare. Paul, în drum spre energeticieni, comandă-i lui Lenuța, fata de la cantină, cafele pentru toți, și să le aducă la ei, știe fata unde. De plătit vei plăti tu, la salariu, te trece pe tabel. Vezi că i-am spus că ești nou, să nu te ia cu clipitul din ochi și cu „plus 25 de bani” după cum are obiceiul,

întreabă cât costă tot ce comanzi și fă socoteala aritmetic, fata e bună, dar mai are și lipsuri, râse la urmă tovarășul Mișu.

Mergând spre anexa care adăpostea cantina lor, fostul restaurant *Vânătorul*, Paul află că Inspecția Energetică dispunea de 2 încăperi într-o casuță din spatele restaurantului *Vânătorul*. Din bucătăria *Vânătorului* se putea ieși, pe ușa din dos, care era ușă de aprovizionare, direct la porțița sediului Inspecției Energetice. Până să intre la inspectori Paul gândi, în sinea lui, nu fără satisfacție, că primise ajutor prețios, din toate părțile, de la colegi și de la șefi. Nu se simți chiar așa de dezorientat, așa că începu discuția cu băieții pe un ton amical, poate vom deveni prieteni, că eu nu pot lucra decât cu colaboratori, nu cu subordonați.

— Tovarășe instructor, chiar voiam să vă precizăm că noi nu ne subordonăm dumneavoastră, comitetului județean de partid, decât atunci când suntem cooptați în comisii și comitete de lucru. În rest avem sarcinile noastre proprii, pe ierarhie instituțională.

Cel ce deschisese gura primul era Paul Ciobanu, șeful inspecției energetice. Ei aveau ca areal județele Galați și Brăila, așa că adesea lipseau din oraș fiind plecați cu treburi în teritoriu.

— Probabil că aveți un program de deplasări, un plan de control în unitățile din teritoriu, nu? Mi-l puteți arăta și mie? Ar trebui să vă cunosc, în mare, programul de muncă, pentru ca să mă adaptez și eu după voi. Nu cred că ar fi nimerit să fie invers, cel puțin deocamdată.

— Da, desigur, vi-l vom prezenta zilele acestea, răspunse Ciobanu, vădit prins pe picior greșit.

Îl scoase din încurcătură al doilea om al inspecției, Ionescu:

— Nu, tovarășe instructor, nu avem, de ce să începem cu o minciună. Până acum nimeni nu ne-a băgat în seamă, așa că am lucrat la ordinea forului tutelar. Dar o să facem cum cereți dumneavoastră.

— Îmi place așa, tovarășe Ionescu, vreau sinceritate de ambele părți!

— Păi, cafeaua asta veritabilă, pe care o plătești, merită măcar un pic de sinceritate, completă cu tupeu al treilea om din echipa energetică. Eu sunt Mitică Porumb, am terminat Electro la Iași după tine, în 1970, te cunosc din cămin!

— Și ne tutuiam pe atunci? întrebă Paul, călcat pe nervi de insolența tonului, de parcă voia să spună „Ia nu te da mare, că te cunoaștem noi!”

— Nu, doar te știi din vedere!

— Bine, tovarășe Mitică, suntem colegi de facultate, asta nu înseamnă că ne putem trage de brăcinare, chiar din prima. Te rog să păstrezi formulele uzuale și dacă nu le știi, tovarășe Ciobanu, vă rog să-i dați îndrumările necesare. Cafeaua da, o plătesc eu, dar e prima și ultima dată, deoarece așa mi-a cerut șeful de secție. La fel cu dumneavoastră, am și eu familie, cheltuielile casei nu-mi permit să o fac pe marele cafeinoman, așa că să avem încredere în binefacerile apei de izvor! Apropo, eu sunt de la Toplița, de la 25 de kilometri de Borsec și nu beau apă minerală, face depuneri de pietre la rinichi și vezică, în timp.

Trecu ușor peste acest incident, folosind un ton plat și neacordând prea mare importanță neamprostiei tânărului coleg, parcă prea de timpuriu învățat să fie tratat ca mare inspector.

— Care este obiectul principal de activitate, pe linie energetică, pe care vi l-a trasat forul dumneavoastră tutelar, Ministerul Aprovizionării Tehnico - Materiale, dacă am înțeles eu bine, nu?

— Consumurile energetice, tovarășe instructor, ăsta este obiectul nostru de activitate. Noi trebuie să descoperim, la fiecare întreprindere din cele 2 județe, unde și cum sunt depășite consumurile energetice, pe produsele fabricate sau pe categorii de servicii. Lucrăm planificat, la ordinul Ministerului nostru, pe ramuri industriale. De exemplu, acum avem ca sarcină industria alimentară, până la Paști, adică până la 1 Mai. Toată luna mai vor fi ședințe de concluzii, cu participarea unor împuterniciți de la forul nostru, dar și de la centralele industriale tutelare ale celor verificați, explică Paul Ciobanu.

— Și cum determinați depășirile de consumuri, hai să luăm un exemplu concret. La ce întreprindere lucrați acum? întrebă Paul.

— La Întreprinderea de Industrializarea Cărnii, care are sediul la Șendreni, peste podul Siretului. Acolo am lucrat de la începutul anului, am reușit să creionăm, în mare, bilanțul energetic al întreprinderii. Acum suntem în faza în care echipa lor proprie, de la sectorul mecanic - șef, face ultimele determinări și în câteva zile vom putea citi bilanțul.

Paul recunoscă în fața celor trei inspectori energetici că el habar nu avea de un bilanț energetic. N-a învățat la facultate despre așa ceva, sau

poate a uitat? Așa că îl întrebă pe Mitică Porumb dacă li s-a predat ceva despre acest subiect și la ce materie?

— Nu, aveți dreptate, la facultate nu ni s-a predat nimic. Dar nu este nici o filozofie. Eu am dedus, din simpla aprofundare a denumirii de bilanț energetic, că trebuie să fie vorba despre intrările de energie, consumul tehnic, consumul auxiliar sau secundar, pierderi și ieșirile de produse fabricate cu conținutul de energie încorporat. De aici determinăm randamentul de utilizare și pierderile. Stabilim de comun acord un plan de optimizări energetice, inclusiv stoparea pierderilor și recuperarea energiei secundare.

— Interesant, cred că trebuie să fie fascinant să construiești un asemenea bilanț. Dacă o să vă rog să mă acceptați ca participant activ la următoarea întreprindere, veți fi de acord? Voi fi cuminte, nu vă voi înkurca. Dar vreau să învăț!

Un om care își recunoaște neștiința și nepriceperea, iar apoi arată un interes nedisimulat și cere să fie inclus în echipă nu poate fi decât un partener corect, deschis spre o comunicare sinceră. Așa au gândit aceia și l-au acceptat.

Trecu apoi la omul de la BJATM.

— Eu nu am nimic ce să vă informez. Mă numesc Nicolae Mihai și coordonez sectorul materialelor plastice și cauciucurilor. Pe linia noastră a sosit o precizare că, în curând, de la IJRVMR, adică de la tovarășii cu 3R, vom primi materii prime și materiale recuperate și recondiționate, pe care să le preluăm conform nomenclatorului național și al balanței de intrări pe an și lună. Dar deocamdată IJRVMR nu ne-a transmis nici o propunere. Sunteți de acord să facem o vizită la ei, împreună, când sunteți dispus dumneavoastră? Ar fi bine azi, acum, în continuare, că eu am fost învoit azi toată ziua ca să mă lămuresc pe deplin cu noua sarcină de muncă pe care am primit-o și care trebuie să-mi aducă un spor la salariu, în funcție de realizări!

Sună telefonul. Pe fir era Lidia, secretara tehnică, îl căuta pe Paul ca să-i comunice ceva important:

— Șeful Regionalei de gaze, Moculescu, vă comunică invitația să-l căutați la sediul lor, el nu se poate deplasa de acolo deoarece are o echipă pe teren la o intervenție importantă!

— Bine, spuneți-i, dacă mai sunteți în telefon cu el, că aștept să mă sune la sediu, peste 3 ore, la interior 124, vom stabili o întâlnire direct, ca doi oameni foarte importanți ce suntem și foarte ocupați, în același timp!

Și cu asta plecă pe teren cu numitul Nicolae Mihai, care îi dăduse ca sarcină să-i clarifice urgent, azi dacă se poate, că numai azi i s-a dat învoire specială, să afle cam ce spor de salariu va obține de pe urma IJRVMR - ului.

Pleacă înainte, să-și ia servieta și hainele. Lăsă o vorbă la secretariatul tehnic unde va fi de găsit în următoarele ore, nu știa pe unde este DCA-ul, nici cum arată tovarășul Gică Mușală, dar se va descurca. Lidia, secretara tehnică, zâmbi și se oferă să-i dea o mână de ajutor:

— Stați că-l sun acum pe sergentul Mușală și îi spun să vă trimită o mașină ca să vă ducă pe coclauri, până la el.

— Mulțumesc, spuneți-i, dacă poate și are, să nu fie o mașină de transportat piei, că nu suport mirosul, de asta nu m-a oprit tata cioban la oi!

Vorbele lui Paul îi dezvăluiră Lidiei că omul era șifonat, probabil fusese pus la probe de șulfelă cu care va avea de a face pe viitor. Deveni serioasă și, la telefonul la care îi răspunse numitul sergent, cu toată seriozitatea Lidia îl instrui pe militarul în termen să fie cu băgare de seamă, că omul se pricepe la piei și la ciobani. Dar și la lapte!

Paul pricepu că se transmiteau mesaje codate, așa că își propuse să fie cu ochii în patru. După zece minute, de la poartă se transmisese că sergentul Mușală stă la dispoziția secției economice. Coborâră, portărița îl prezentă pe Paul, noul instructor de la economic. Sergentul arăta ca un om normal, întinse mâna, se prezentă și îi invită să urce în mașină. Era o Dacie 1100 nouă, mirosea frumos și era curată pe dinăuntru, nu numai pe dinafară. Conduse pe șoseaua spre granița cu Ucraina, o cotă spre Șantierul Naval și înainte de a ajunge pe esplanada din fața porților mari trase într-o curte cu porți industriale uriașe. Cam la 300 de metri de poartă se zărea o clădire de birouri, iar în curte niște utilaje de construcții pregăteau terenul pentru betonarea unor platforme nivelate și roluite cu cilindrii grei, rutieri.

— Țasta-i domeniul 3 R, deocamdată nu înseamnă nimic, dar avem un plan de investiții aprobat, zise Gică.

Intrând în biroul directorului, Gică îl întreabă direct:

— Ați servit masa azi, vreți să mergem la o ciorbă de burtă și o friptură?

— Nu, mulțumesc, nu sunt obișnuit cu astfel de tratamente, vă rog să vă abțineți!

— Nu trebuie să vă supărați, eu am fost activist de partid până la 31 decembrie anul trecut, doar de curând am fost numit pe scaunul acesta. Știu ce fel este pâinea de activist, dar dacă nu vreți, nu-i nici o supărare. Despre ce doriți să vorbim? Dar, înainte, o cafea serviți? O gură de coniac sau un whisky?

— Nu, nu beau de felul meu, cu atât mai puțin în timpul serviciului. Și nu-mi mai întindeți capcane, nu voi cădea în ele.

— Bine, voi fi sincer cu dumneavoastră. Nu au fost capcane, majoritatea colegilor mei vorbesc despre cei de la secția organizatorică, se comportă pe teren ca orice inspector. Adică abuziv. Eu am fost și pe teren, dar ultimii 2 ani am lucrat la arhiva județului. Am suferit de o boală cumplită, o infecție a nervului de trigemen. Fără leac. Când intram în criză urlam ca un lup prins în capcană, de aceea mi-au dat acest loc de muncă. Am scăpat cu un leac bănesc, o bătrână din județul Brăila m-a salvat. Imediat ce șefii mei au văzut că m-am vindecat, că am devenit alt om, am fost numit pe acest post. Practic, nici eu nu știu mare lucru despre 3R, cred că suntem în aceeași situație.

Paul citi sinceritate și bunăvoință în cuvintele... sergentului. Decise să-l întrebe:

— Dar de ce vi se zice „sergentul Mușală?”

— Pentru că așa mă prezint eu, am fost sergent în armată, n-am putut urma o școală de ofițeri, nici de subofițeri, pentru că am platfus! Dar mi-ar fi plăcut să rămân în armată.

— Bine, *sergent*, hai să fim prieteni și să ne dăm o mână de ajutor. Spuneți-mi tot ce știți despre această activitate.

Gică scoase din sertar un dosar cu vreo 50 - 60 de file. Erau articole de ziar, din *Scînteia*, dintr-o revistă, ba erau și trei pagini de text în limba franceză.

— Asta-i tot ce am, asta-i tot ce știu. Esența este că ni se cere să descoperim, în deșeuri, materii prime și materiale care pot fi reciclate,

scoase mai întâi, curățate, tratate sau cum vreți să le spuneți, apoi predate la bazele județene de aprovizionare, plătite cu prețurile din nomenclatoarele de produse. Asta vrea omul acesta de față, Nicolae, să-i spun ce voi recupera și cât voi preda, începând cu ce dată, iar în final să-i spun cât va câștiga din asta. De câștigat nu va câștiga nimic, să-și pună pofta-n cui, dar el nu înțelege și pace. În primul rând va fi vorba de fierul vechi. Pentru aceasta am primit pe investiții să construiesc câteva mii de metri pătrați de platforme betonate, pentru depozitarea fierului vechi. Am primit și sarcină de plan să predau o cantitate lunară la Combinat. Dar acolo mi s-a închis ușa în nas. Combinatul nu primește fier ușor, vrea fier pregătit pentru șarja de oțel. Noi nu avem cum să-l pregătim, ne-ar trebui prese de mare putere, așa scrie în articolul acela în limba franceză. Dar industria românească nu construiește asemenea prese, ați văzut în filmele americane niște prese care pot face un autoturism cât o valiză, din 3 manevre! Pe hârtie este ușor, dar de pus în practică va fi mai greu.

— Păi, hai în Combinat să tratăm cu ei, să achiziționeze din import o asemenea presă! Și să pregătească fierul ușor exact cum le trebuie lor, nu-i mai logic așa?

— Da, e logic, dar cine mă ascultă pe mine? Trebuie să apară o hotărâre de partid, a comitetului județean care să dea sarcină Combinatului să facă așa ceva. Ideea este foarte bună, cred că trebuie să mergem la directorul uzinei de oțelării și să vorbim cu el despre fierul vechi. Dar nu eu să ridic problema, ci dumneavoastră, să vină ca o linie de partid!

— Asta e ușor de rezolvat, mă voi bate eu pe problemă. Altceva, ce ar mai fi?

— Metalele neferoase, aluminiu, cupru. Ducem lipsă în țară de aceste metale, noi, IJRVMR, trebuie să le colectăm. Dar oamenii nu aduc așa ceva, că n-au de unde. Cuprul nu este pe toate drumurile, este în motoarele electrice, în cablurile de curent, în oale și crătiți de tip vechi, bătute cu ciocanul. Nu putem face planul la asemenea produse. Ar mai fi alte specialități, mult mai scumpe, dar ele ne sunt suflate de sub nas de alte instituții mai puternice. De exemplu, argintul. În Combinat se găsesc multe aparate electrice care au contacte placate cu argint. Acest argint este în evidența Băncii Naționale, ei îl colectează. Apoi avem mercurul, acesta este un produs a cărei soartă chiar nu este decisă de nimeni. Este

foarte toxic, se găsește în tuburile electronice foarte mari, de la LBC, LTG și Slebing, dar deocamdată tuburile defecte stau în stive, nu umblă nimeni la ele pentru că vaporii de mercur sunt foarte toxici.

— Bine, am primit niște informații bune, dar spune-mi, te rog, întreprinderile nu au primit nici un indicator de plan să recupereze materiale reciclabile? Dumneata, Nicolae, nu știi nimic despre așa ceva? Paul începuse să prindă conturul problemei, avea de ce să se lege în următoarele zile. Este o problemă de plan, deci tovarășul Mișu, șeful de secție trebuie să știe mai multe. Se va duce la el, neapărat, chiar azi dacă va avea timp.

Termină discuția mai repede cu o jumătate de oră față de cât estimase. Începea să-i fie foame, dar profită de amabilitatea fostului activist de partid și îl întreabă dacă poate să-l ajute să ajungă la Regionala de Gaze.

— La Moculescu? Aș vrea să văd și eu cum vă va primi, omul ăsta este distractiv tare! Cred că are cel mai bogat vocabular de înjurături. Dar habar nu are de gramatică! Când înjură la persoana a treia, când la a doua, el este la per tu cu toată lumea, când vorbește cu unul singur, când la plural. O dată, iarna, la o plenară a comitetului județean de partid, directorul de la Avicola s-a plâns că Regionala nu-i dă gaze suficiente și îi mor puii de o zi în incubatoare. Ba, pe viscol mor și găinile ouătoare. Primul secretar l-a sculat în picioare să răspundă la problemă. A început cam așa: „Pildele mătii, directore, mă faci de cacao la județ, nu ți-am explicat că n-am presiune, nici pe conductă, nici pe cur, ce mama lu' ăla negru! Adu vaci de lapte și le pune cu găinile, împreună, că se vor încălzi unele animale de la altele. Ce, crezi că e vreun pericol? Că cocoșii tăi vor lăsa vacile de lapte gravide?” Cred că-ți dai seama ce a fost acolo. S-a supărat primul secretar, i-a dat afară din sală pe amândoi directorii, de atunci Mociulescu - că așa-i spune lumea, de la mocirlă, gura lui e ca o mocirlă! - nu mai calcă la județ, dar nici nu este chemat. Uite, tovarășe instructor, te duc eu cu mașina, dar lasă-mă să asist și eu la discuții.

— Bine.

Pe drum Paul recapitulă ce fel de înjurături mai colorate auzise la viața lui sau citise prin cărți. Dar constată că la acest capitol este nepregătit.

Moculescu îi primi, totuși, ca un om normal.

— Ce-i, sergent, te-ai băgat gardă de corp la mucoșii cu caș la gură? De unde ești, băiete, băga-te-aș, că vrei să mă f... cu prostiile voastre de economii?

— Exact, asta am să fac și o să vezi că am un ciomag așa de mare că îți va crește iute presiunea și pe conductă, dar și la cur!

— Hopa, vrei în înjurături să ne batem? Primesc provocarea!

— Uite cum facem, spui mata o propoziție, să nu fie prea lungă, eu scot din ea toate cuvintele porcoase, îți citez propoziția curată și matale o repeți, fără înjurături. Dacă rezști să spui două propoziții curate, eu nu mai vin pe aici. Dar dacă nu, al meu ești!

— Îi jîmecher, puil de cort țigănesc, țucu-l-aș! Uite, să știi că pot vorbi și fără înjurături, dar n-are farmec! Îi mai frumos când îi colorat.

De aici încolo vorbiră ca oamenii. Descoperiră că sunt amândoi ardeleni, dar Moculescu era înfiat de un unchi din București, părinții lui erau chiaburi așa că asta a fost soluția ca să poată face o facultate. Și ce facultate! I-a plăcut munca de sondor de prospecțiuni, dar șefii lui l-au trimis la muncă de birou, asta nu-i viață pentru un inginer. „Te bag în aia a mătii dacă mai stai mult la seceră și ciocan, meri napoi la Combinat, să mă pupi dacă nu zâc bine!” îl aghesmui în final.

— Spuneți-mi, ca să știu și eu, că sunt un mare habarnagist, eu nu cunosc orașul ăsta mai de loc, Combinatul și Aviația mi-au înghițit tot timpul liber, până acum. Mă scoate nevasta, vara, când sunt liber dimineața, la faleză la o plimbare sau în grădina publică. Venim cu autobuzul în oraș, stăm cât stăm și apoi iute acasă, că trebuie să merg la lucru. De ce sunt probleme cu gazele? De ce nu avem presiune suficientă, mai ales iarna?

— Măi copile ardelean, măi ce prostii mai face statul ăsta cu repartițiile guvernamentale... Ar trebui tot omul să stea în satul lui, migrația asta socialistă face tare rău la sufletul ardeleanului... mai ales! Moculescu se arată condescendent, pe bune! De când a dat vorbirea buruienoasă de o parte și-a dezvăluit firea sentimentală, în dosul ochelarilor cu dioptrii foarte mari se aflau doi ochi gata să lăcrimeze, ori de câte ori venea vorba de locurile natale. Tăcu un timp, apoi i-a dat lui Paul prima lecție despre sistemul de transport și distribuție a gazelor naturale.

— Noi, aici, la Galați, suntem la un capăt de linie, sau de rețea mai bine zis. Dacă n-ar fi fost Combinatul siderurgic poate că orașul ar fi rămas pe încălzirea cu lemne, paie și bălegar uscat. Dar așa, cu Combinatul ăsta, ne-am pricopsit și noi cu gaz metan. Care gaz numai metan nu este. Că magistrala de gaz metan, de sondă, care iese din adâncuri cu mare presiune, această conductă vine de pe Valea Troțușului, coboară spre sud și de la Focșani o taie spre Dunăre. De la Tecuci au tras o derivație spre Galați, iar conducta se termină la Avicola noastră. De aia plânge directorul Cocos, că eu așa-i spun de câte ori ne întâlnim: „Cocos, mai poți? Câte găini mai calci pe zi, ia spune?! Ești în creștere sau în scădere cu fertilitatea? Că văd că părul te-a părăsit complet, deci ești de prăsilă, nu de ouă! Fii atent la ce spune nen-tu Mocirlă, bagă tare fasole-n mațe că vin vremuri grele, iar o să rămâi fără gaz metan la ferma de puișori!” Această derivație de la Tecuci este cea mai mare panaramă. Pentru că aici se injectează în magistrală gazele de sondă extrase din punga Matca - Țepu, două locații la nord de Tecuci. Gazul de aici este foarte bun, are un procent ridicat de gaz metan în componență, dar el este spălat în apă și apoi este injectat în conductă. Instalația de spălare a gazului este o porcărie, improvizație se poate numi, iar gazul rezultat este încărcat cu vapori de apă. Iarna, la îngheț, acești vapori de apă se transformă în alice de gheață care corodează conducta, mai ales la coturi țeava se subțiază. În timp, devine ca foaia de hârtie. Și, în plus, scade foarte mult puterea calorică a gazului, de aceea noi spunem că avem gaze naturale, nu gaz metan, deoarece gazul nostru este un amestec de gaz metan, gaz de petrol, adică de sondă, apă și alte reziduuri.

— Dar, spune-ți-mi, nu importăm și gaz rusesc? ăsta cum este?

— Da, importăm, gazul rusesc este chiar mai slab din punct de vedere caloric decât cel de la Tecuci. Dar asta este o altă poveste, o să vedeți în câțiva ani cum se va pune pe roate la Combinat o secție de fabricat țevi speciale pentru gazoducte. Că planul este aprobat, în principiu, mai trebuie făcute câteva chestii și apoi o să înceapă investiția.

— Hm, iată o informație interesantă! concluzionează Paul și apoi dădu semnalul de plecare.

Sergentul Mușală îi destăinuie pe drumul către sediul IRE, întreprinderea de rețele electrice, că rar om care să-i fie pe plac lui

Mociulescu. Vezi că ai priză la oamenii dificili, deci o să ai necazuri cu oamenii normali! Pe drumul către piața centrală a orașului, lângă biserica bulgărească se afla sediul cel nou al rețelelor electrice. Paul intră, dar nu putu trece dincolo de poartă. Un cerber voinic, îmbrăcat în uniforma gardienilor publici sau milițieni pățați cum li se spunea în popor din două motive de bază, mai întâi pentru că aveau niște uniforme ca ale milițienilor, dar de culoare maro roșcat, cam culoarea ouălor de paști vopsite cu foi de ceapă, iar al doilea motiv, pentru că se comportau ca lupii la stână: mai plecau acasă, la țară, mai ales la sfârșit de săptămână, cu ceva valoros din locul păzit. Apoi se jurau că ei nu, nu fac așa ceva, așa au luat în primire postul cu o seară mai înainte.

Deci acest gardian voia o legitimație de serviciu, nu buletin de identitate, că nu avea voie să ceară așa ceva, doar o legitimație de serviciu.

— Cum adică lucrezi la partid, dar ce, noi lucrăm la alt stăpân, nu tot la partid suntem angajați pe viață, ai? Nu mai vorbi prosti, ai legitimație sau n-ai? Bine, dacă ești nou la acel loc de muncă spune cu cine ai treabă și intră în sala de așteptare că voi chema eu persoana să stați de vorbă.

— Alo, tovarășa Maria, este un cetățean aici jos care vrea să vorbească cu un domn Baci? Avem noi așa ceva aici? Cum? E directorul? Păi pe directorul nostru îl cheamă tovarășul Baci, nu domnul Baci. Cine e persoana? Zice că lucrează la partid! Să-i dau drumul? În nici un caz, până nu prezintă o legitimație de serviciu eu nu-i dau drumul nici cu dispensă! Bine, bine!

— Măi tovarășe, urcă la etaj la cabinetul numărul 1, la tovarășul director și ai grijă, fă rost de legitimație de serviciu!

Directorul Baci Constantin îl aștepta în ușa biroului său.

— Mă bucur să vă cunosc! În sfârșit, avem și noi un activist cu care putem vorbi inclusiv în limbaj tehnic! Ați făcut energetica? La Iași? În ce an ați absolvit?

Paul dădu raportul în timp ce se așeza pe locul indicat de director. Acesta îl informă că a invitat la prima discuție tot stafful de conducere, adică inginerul șef, tovarășul Mitică Giurgiu, pe directorul adjunct cu investițiile, tovarășul Goldman, pe șeful serviciului utilizarea energiei, Zorel Lupeș și pe dispecerul șef, Stavros Ioanides. Oamenii au intrat și

și-au spus numele, strângând mina activistului. Zorel, șeful serviciului vânzări, se uită la el prelung și zise:

— Ia spune, în anul I ai stat la căminul E1, în sala de lectură, la parter?

— Da, exact! De ce? Ne-am cunoscut cumva?

— Nu direct, eu stăteam la parter, eram anul 5. Dar voi, seara, câțiva ocupați locurile din nișa pentru televizor și lucrați de zor la desen sau geometrie descriptivă. Îl mai ții minte pe Costică Ciupercă, colegul meu, el vă ținea de vorbă, chipurile vă învăța cum să fiți studenți! Trebuie să-ți mai aduci aminte de el. Lucrează în Combinat, la investiții.

— Nu l-am întâlnit până acum, dar nu-i târziu, avem tot timpul înainte.

După schimbul de cuvinte cu Zorel, Paul se simți ca la facultate, același mediu academic, numai că aici percepu cum îl cuprinde o emoție, ca înainte de examene, poate pentru că nu știa prea multe la capitolul energetică, nu a fost specialitatea lui. Deveni atent, încordat, să nu se facă de râs.

— Stimăți tovarăși, iată că m-am prezentat la post. Să nu sperați prea multe de la mine. N-am fost pus să vă fiu reprezentant în Comitetul județean, nici ca apărător la necaz, eu sunt un simplu angajat, trebuie să fac ceea ce se cere, adică economii peste economii. Aș vrea să mă informați, pentru început, care este starea județului, din punct de vedere al alimentării și consumului de energie electrică.

— După capitală și zona minieră din Oltenia, Galațiul este al treilea mare consumator de energie electrică, începu prezentarea județului directorul Baciuc. Din cauza Combinatului. De aceea, de câte ori sistemul național trece prin dificultăți dispeceratul național țipă la noi să reducem, să tăiem, să oprim. Dar noi nu prea putem, Combinatul este de neclintit, are un director energetic care știe doar una și bună: planul, producția și cam atât. Dar nu această opoziție ne dă dureri de cap ci modul cum a fost conceput sistemul de alimentare cu energie electrică a platformei siderurgice, în ansamblul lui. Se zice că aici ar fi contribuția de excepție a directorului general adjunct Velicu, tot ce se poate, este nu numai un om de excepție, dar și un foarte bun specialist.

— Despre ce este vorba, nu înțeleg! Eu nu prea știu multe, nici măcar puține despre acest sistem sau mai bine spus, nu am o imagine de

ansamblu a schemei de consum energetic a Combinatului deoarece nu am lucrat în zona respectivă. Deci, vă rog, tovarășe director, nu vă sfițiți, vorbiți-mi ca unui nespecialist!

— Alimentarea Combinatului cu energie electrică este realizată în inel. Există 3 puncte mari de intrare din sistemul național, alimentări cu tensiuni de 110, 220 și 400 de kilovolți. Aceste alimentări sunt legate între ele, formând un inel. Noi nu putem închide robinetul la Combinat, așa cum putem face la orice întreprindere mică sau mijlocie, care are o singură alimentare cu energie electrică. Acolo facem o deconectare și gata, am realizat economii. La Combinat ar trebui să închidem simultan toate cele 3 alimentări, ceea ce este foarte greu, chiar imposibil, deoarece în mijlocul acestui inel se află Centrala Electrotermică, CET-ul, care debitează energia produsă pe barele acestui inel. Deci dacă oprim alimentările din sistemul național înseamnă că scoatem din sistem CET-ul, ceea ce nu ne este permis.

— Deci, după cum înțeleg eu, în cazul Combinatului dumneavoastră, IREG-ul, nu aveți nici o putere de presiune. Iar când vi se cere să interveniți luați bătaie de la forul tutelar, absolut degeaba! Această concluzie Paul o spuse cu o undă de bucurie: iată ce om mare este directorul Velicu, merită acum și mai multă admirație, gândi cu naivitate Paul.

— Și ce propuneți? Că nu cred că nu aveți o soluție, măcar una diplomatică, dacă soluții tehnice nu există.

— Din aceste cauze noi suntem mereu în dificultate, suntem criticați de la centru, suntem criticați și local. Cred că aici trebuie să ne sfătuim atent la ce ar trebui să facem în perioada asta mai grea, de iarnă. Este vorba de consumul la orele de vârf, atunci avem cele mai mari probleme.

— Explicați-mi mai larg, nu prea cunosc problema, zise tovarășul de la județ.

— Orele de vârf de sarcină încep imediat ce se lasă întunericul, adică lumea iese de la serviciu și acasă aprinde lumina și pune în funcțiune aparatura electrocasnică. Aceasta este acuzația, că populația generează șocul de consum, deci trebuie să reducem aceste vârfuri de seară.

— Bine, dar cât reprezintă consumul populației din consumul total al județului? întrebă Paul.

— Dacă includem și iluminatul stradal ajungem, cu chiu, cu vai, la 0,8 la sută din total, aici în municipiul Galați. Vă dați seama că această acuzație la adresa populației este total deplasată, nu-i așa? Că ni se cere să oprim alimentarea populației, pe cartiere, tocmai când au și ei cea mai mare nevoie de lumină, de căldură! Am prezentat problema la această dimensiune, dar nu suntem ascultați.

— Eu cred, interveni Zorel, că ar trebui să prezentați, ca specialist, o diagramă cu consumul orar al județului, pe o zi completă de lucru. Atunci am putea poziționa corect problema asupra consumului de putere la orele de seară.

— Sigur, voi prezenta această diagramă că am doar 2 săptămâni la dispoziție ca să-mi intru în rol. Apoi va trebui să pregătesc pentru o ședință de secretariat o informare pe această temă, a măsurilor de economisire a energiei. Trebuie să mă ajutați, vom lucra împreună. Eu n-am nici cifrele și nici măcar o planșetă pe care să întind un format A1 sau chiar A0 cu diagrama de consum orar, pe categorii de consumatori.

— Sigur, avem deja această diagramă, iată, aici v-am pregătit o mapă cu toate datele, zise Zorel, el fiind cel care manevra vânzările de energie spre consumatorii de stat și spre populație.

Paul deschise mapa, scoase un desen mititel, pe o coală normală de hârtie, pe care erau trasate câteva curbe într-un sistem plan de coordonate. Nu pricepu nimic. Ceru explicații. Tot Zorel fu cel care adoptă un ton didactic.

— Am reprezentat consumul de putere, nu cel de energie, puterea este orară, energia este puterea înmulțită cu timpul, dar asta o știi, nu cred că ai uitat acest amănunt. După cum se vede, puterea medie orară, pe 24 de ore este de 325 de megawați, adică inferior consumului admis. Deci cu acest parametru ar trebui să fim lăsați în pace. Însă durerea apare la orele de seară când Combinatul sare, el singur, la consumuri de 390 până la 425 de megawați, uneori atinge 450. Ei spun că acesta este intervalul de timp când elaborează oțelul electric pentru centrala nucleară și specialitățile pentru armată. Că acestea sunt cu regim special, nu pot fi deranjate. Să facem bine noi, cei de la IRE, să lămurim ministerul nostru să ne lase județul în pace, să aplice măsurile dure în alte părți.

Paul simți frisoane pe spinare, deci a intrat iar în bucluc, cum spunea mătușa Smaranda mai zilele trecute. Privind desenul, greu de înțeles datorită scării reduse de reprezentare, îi veni o idee.

— Acest desen l-ați prezentat la județ? A văzut primul secretar și a priceput ceva de aici?

— Da, l-am prezentat, nu a înțeles nimic din lucrarea noastră tehnică și ne-a aruncat dosarul înapoi. „Luați-l și să nu mai veniți la mine cu aceste lucruri ermetice. Nu pricep nimic și dacă eu n-am înțeles despre ce îmi vorbiți, cum credeți că voi deschide gura în fața Tovarășului?”

— Deci recunoașteți că ați eșuat! Este simplu, ați vorbit de la nivelul anului 5 de facultate energetică cu un elev care nici n-a intrat încă la școala profesională. Am trecut prin experiența asta, la Combinat, când am vrut să ridic calificarea electricienilor mei, explicându-le schemele de automatizări. A trebuit să mă întorc la lucrurile cele mai elementare, chiar la algebra de clasa a 5-a. Vom reface acest desen, pe un format A0, pe verticală vom prezenta puterile consumate de diferitele grupuri de întreprinderi, pe ministere, inclusiv populația. Aveți aceste informații?

— Sigur, cred că până mâine vă pot prezenta o asemenea pictură pentru analfabeți! zise cu puțin dispreț Zorel.

— Ai zis bine, pictură pentru analfabeți. Ia să vedem ce talente aveți, apoi le vom corecta împreună. Eu voi fi pe rolul de analfabet! Nu mă supăr pentru această asemuire, dar ferească sfântul să nu reușiți să mă lămuriți, că am să fac cu tine, Zorele, ce făcea moș Giosanu, la cursul de centrale electrice: dacă miști ceva, ca portarul la fotbal la pălitura de 11 metri, repetăm lovitura până nu mai mișcă portarul de loc! Îți mai amintești aceste expresii?

A doua zi, la prima oră, în drum spre serviciu, Paul trecu pe la sediul IRE-ului, planșa era pe masa de consiliu a directorului Baciuc. Echipa stătea aplecată deasupra, de jur împrejur. Paul ceru să vadă. Aruncă o privire rapidă și pricepu tot ce se putea pricepe, la nivelul lui. Dar se gândise din timp, peste noapte, cam cum ar trebui să o facă pe prostul imitând știința puțină în domeniu, nu a primului secretar, ci a șefului său de la economic, tovarășul Ulmeanu. Și începu. Când văzu că întrebările pe care le punea erau prea naive - ca să nu zică, de-a dreptul stupide, scoase din mapă o cutie cu creioane colorate și începu să pună

fond de culoare pe diverse zone. Acum intervenția cu supraconsumuri la orele serii se vedea foarte bine. Între 16 și 22, chiar 24, Combinatul făcea exces de consum: era intervalul în care intrau în funcțiune cuptoarele de la oțelăria electrică. Acestea elaborau oțelurile speciale, șarja dura între 6 și 8 ore, erau trei cuptoare și pe faza de topire lucrau pe rând, astfel că consumul apărea constant în acest interval de timp. Paul înțeluse cât de greu îi va veni să-i lămurească pe căpoșii de tehnologi din Combinat să caute soluții pentru o altă distribuție de consum. Dar va trebui să încerce. Pentru asta va trebui să-l câștige de partea lui pe Ulmeanu. Care era și el un tehnolog, iar Paul nu își formase, încă, o părere despre el, adică dacă este la fel de căpos ca tehnologii cu care avusese de furcă el, personal, la cele 2 laminoare unde muncise până la acest moment

— Cu câte procente se va reduce vârful de seară dacă, în intervalul 18 – 22, va topi doar un singur cuptor electric? Întrebarea îi lăsa mască pe electricieni. Nu înțelegeau, era o problemă străină lor. Așa că Paul continuă:

— Mă scuzați, am gândit cu voce tare, fără să vă dau niște deslușiri. Vîrful de consum are loc în acest interval din cauza regimului de topire cu arc electric a încărcăturii cuptoarelor electrice. Ele fac oțel din fier vechi, deci materie primă rece. Prima oră de arc este destinată încălzirii materiei prime, apoi începe să se formeze baia de lichid și, pe măsură ce crește cantitatea topită, scade consumul de curent. Acum, din câte cunosc eu, la oțelăria electrică funcționează 3 cuptoare cu arc, de câte 50 de tone. Instalația electrică a secției permite ca numai 2 cuptoare să poată lucra simultan. Deci economia s-ar putea realiza dacă ar lucra doar un singur cuptor și el ar topi baia, timp de 4 ore, spre sfârșitul procesului.

Directorul zise:

— Dacă am putea obține de la ei o diagramă de consum pe fazele tehnologice am putea croi, noi, o propunere de program orar optim. Ce ziceți, ne puteți ajuta?

— Vom încerca, să văd în ce ape se scaldă șeful meu, Ulmeanu și vă voi spune. Însă Baciui interveni:

— Ce ar fi dacă l-am aborda pe Ulmeanu împreună? Am putea porni de la harta colorată, avem un exemplu înțelegerea pe care am perfectat-o cu cei de la Uzina de Elici Navale, ei au adaptat programul

de topire în cubiloul electric făcând treabă bună în afara orelor de vârf. La Uzina de Elici se turnau aliaje speciale pentru elici de nave uriașe, până la 150 de mii de tone deplasament. Aici consumul la vârf fusese redus în totalitate, timp de 8 ore, între 14 și 22 se făceau pregătiri, alte activități mărunte, iar procesul greu se programa numai noaptea și ziua, până la prânz.

Spre seară, când Ulmeanu reveni din Combinat, îl chemă pe Paul și îl întreabă dacă e nevoie să vină și Baciuc sau poate singur să susțină ideea lor comună, în fața tovarășului Prim. Da, poate. Atunci spune, explică-mi ca și cum eu aș fi cel care trebuie să decid.

Paul desfășură diagrama consumului de putere pe 24 de ore, explică cu cuvinte puține și alese, propoziții scurte, tot fenomenul și indică pe desen care erau punctele nevralgice ale unei organizări care putea fi optimizată. Ulmeanu îl urmărește din ce în ce mai atent, înțelesese. Îi spuse să coboare în birou și să aștepte, deși erau deja orele 20:00.

După 10 minute fu invitat la cabinetul primului secretar, înseamnă că Ulmeanu reușise să sensibilizeze pe omul de decizie locală numărul 1. Luă desenul cu el, intră, acolo era adunat tot secretariatul. Ulmeanu îi ceru să intre direct în subiect, cât mai concentrat și explicit. Ceea ce făcu, eliminând orice zorzoane din propozițiile lui. Primul secretar puse mâna pe telefonul operativ și ceru legătura cu Combinatul cu ministrul Boldur. Vorbiră puțin, conveniră ca a doua zi să se vadă, mai pe la prânz și să discute și această problemă, pe lângă altele.

— Da, sigur, îmi furați cei mai buni oameni și îi ridicați împotriva noastră, cunoaștem sistemul. Nu, glumesc, mă bucur că este băiat bun, dacă ziceți că partidul l-a descoperit, atunci faceți-l să crească mare, poate ne va ajuta și pe noi, pe viitor.

Și astfel se consumă primul recital artistic al tânărului activist care se dovede a fi un bun inginer, deși ceea ce făcuse nu avea nici un pic de inginerie în conținut!

În ziua următoare Ulmeanu îl sfătuie să aștepte la sediu un semn de la el, când va porni primul secretar spre Combinat, îl vor însoți și ei. Acest lucru s-a întâmplat pe la ora 15,00. Era o oră strategică, acum se instala liniștea pe rețeaua de telefonie operativă, telefonul negru sau TO cum era cunoscut de sistem. A intrat, împreună cu Ulmeanu, în Săliță,

așa era cunoscut locul unde se dezbăteau cele mai fierbinți probleme ale Combinatului.

El a asistat la discuție fără să fie invitat să spună vreun cuvânt. De altfel, nici nu a fost cazul, planșa consumului de putere a vorbit singură. Până când primul secretar și ministrul au făcut comentariile de rigoare pe această schemă foarte explicită, secretara tovarășului ministru a reușit să-i aducă la Săliță pe directorul general adjunct Velicu, pe directorul direcției energetice, Ștefan Sebastian și pe directorul Uzinei de Oțelării, Fănică Pascal. Cel care a vorbit a fost doar ministrul Boldur. Directorii au ascultat doar, și au dat din cap. La sfârșit, directorul general adjunct Velicu i se adresă lui Paul:

— Uite că ne întâlnim iar, stagiarule. Se pare că umblăm pe niște cărări care se intersectează, din când în când. Mergi tot așa, dar fii cu băgare de seamă! Viața pe val este, deseori, mai grea decât crezi!

Sfârșitul primei părți, sfârșitul primului volum

Cuprins

PARTEA I La început a fost...	5
Capitolul 1 Angajarea	7
Capitolul 2 Întâlnirea cu Partidul	19
Capitolul 3 Clasa muncitoare are prioritate	27
Capitolul 4 Halda de zgură	42
Capitolul 5 Un Tiegler pentru o garsonieră	47
Capitolul 6 Dai o bere dacă-ți spun?	52
Capitolul 7 Un releu de fâlăire	58
Capitolul 8 Foaie verde de trapistă	66
Capitolul 9 La umăr, tanc!	73
Capitolul 10 Un spor de câștig	96
Capitolul 11 Punerea în funcțiune	101
Capitolul 12 Îmi asum răspunderea	106
Capitolul 13 La apa Iordanului	112
Capitolul 14 Boțul de aur	117
Capitolul 15 Punct ochit	120
Capitolul 16 Recordul	125
Capitolul 17 Incendiu la Slebing	132
Capitolul 18 Mazâl	148
Capitolul 19 La dresare	154
Capitolul 20 Așteptare	174
Capitolul 21 Un ministru pe front	178
Capitolul 22 Uite cum se promovează murăturile	190
Capitolul 23 Foc la înaltă tensiune	196
Capitolul 24 Răsplata	201
Capitolul 25 Smaranda cea înțeleaptă	207
Capitolul 26 În barca Puterii	217

Editura „AXIS LIBRI”
a Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați
semnalează următoarele apariții:

2018

Oameni în memoria Galațiului: Aniversări 2017

Povestea Unirii / Viorel Baci

Înscrișuri pe un bob de rouă / Gheorghe Gurău

Galațiul, acum și pururea! / Zafir Ilie

Raftul cu prieteni / Ion Manea

Elemente de geriatrie / Aurelia Romila

Umorul salută poezia / Anton Stanciu

Insomnii pentru weekend / Dumitru Tiutiuca

Prea târziu, în iarnă / Constantin Vremuleț

Sclavii iluziilor / Gheorghe Marcu